

วารสารวิชาการ

T-VET JOURNAL

Technology Vocational Education Training

สถาบันการอาชีวศึกษากาฬเหนือ 3

“เป็นสื่อกลาง”

ในการเผยแพร่ผลงานวิชาการ
ผลงานวิจัยและสิ่งประดิษฐ์ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้
และนำมาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน

ปีที่ 8 ฉบับที่ 16 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2567)
Vol.8 No.16 (July- December 2024)

ISSN 2539-7176 (Print) ISSN 2774-1052 (Online)

บทความวิชาการ

การส่งเสริมสมรรถนะนักเรียนระดับประถมศึกษาตามแนวคิดพหุปัญญา
โดย คุณัชญา ทิพนานุรักษ์สกุล วุฒิชัย โลนันท์ และ พิชญาภา ยวงสร้อย

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เนื้อหาแบบที่ผู้ใช้สร้างขึ้นในสถานการณ์
แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 : จากมุมมองของผู้สอนและผู้เรียน
โดย ทิพรรัตน์ สิกธีรวงศ์ กิตติ กุตนันท์ คุณัชญา ทิพนานุรักษ์สกุล
ฐิตารีย์ จันทรวัจน์ ทศพล สิกธี ภูมิพัฒน์ วณพิพัฒน์พงศ์ และวุฒิชัย โลนันท์

บทความวิจัย

- การศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนสาขาวิชาการบัญชี
ระดับอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก
โดย สุพร โชควินชัย นิธิวัฒน์ กับกัมศรี รณกร โชคศิริวัชร
และโอลดา ครองราชฤทธิ์
- การศึกษาคุณภาพการให้บริการของธุรกิจที่พักแรม
ภายหลังวิกฤติ COVID-19 ในจังหวัดพิษณุโลก
โดย ปรีชา ตั้งสูงวิชัยศรี สุกัญญา ชูติกาญจน์ ดวงรัตน์ แดงทอง
และอริยวัตร รัตนสมบัติ
- นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนา
สมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ
วิทยาลัยเทคนิคอุตรดิตถ์
โดย ปรีชา ภูสมบัติจวง
- สมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลที่มีต่อความสำเร็จ
ในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในจังหวัดเพชรบูรณ์
โดย ชัย พลคำ สุภลักษณ์ มาจาก ธนาธิวัฒน์ หงษ์เม่น
และวรารณณ์ วงบุญดี
- การสร้างชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซี
สำหรับการเรียนในรายวิชาเทคนิคการผลิตด้วยเครื่องมือกลซีเอ็นซี
สาขาวิชาช่างกลโรงงาน วิทยาลัยเทคนิคแพร่
โดย ศักดิ์ระพี พรหมโหว่ ศุภกร จรุงแล้ว ณฤง สีเขียว ธนกิจ เกียรติมัน
และเฉลิมชัย คำว่อน

- การพัฒนาและหาประสิทธิภาพชุดการสอนอาชีพช่างติดตั้ง
ตู้ควบคุมมอเตอร์ไฟฟ้า 3 เฟส ด้วยโปรแกรมเมเบิลคอนโทรลเลอร์
โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบ MAIDE MODEL
โดย คมกริช แสงสุรินทร์
- การจัดการเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจโรงแรมในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต
โดย กันต์ภักดิ์กรรณ สุภกุลสวัสดิ์
- การศึกษาผลกระทบการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในสังกัด
สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร
โดย ณัฐพงษ์ วรราชคุณวงศ์ และ ชัยวิชิต เขียรชนะ
- การศึกษากิจกรรมจิตอาสาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
ของวิทยาลัยเทคนิคตราด
โดย ชาญวิทย์ โทมา และชัยวิชิต เขียรชนะ
- รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาในวิถีการเรียนรู้ใหม่
หลังวิกฤติโควิด-19 เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษา
ในบริบทที่เปลี่ยนแปลง วิทยาลัยการอาชีวศึกษา
โดย รณพพร พรหมราช

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการ T – VET JOURNAL ของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3 ฉบับนี้เป็นฉบับที่ 16 ประจำปีที่ 8 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เป็นสื่อกลางในการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษา ครู อาจารย์ นักวิชาการ และผู้สนใจทั่วไป ได้มีโอกาสเผยแพร่ ผลงานทางวิชาการ และผลงานวิจัย รวมทั้งได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความคิดเห็นทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรม และเทคโนโลยี ในด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการ และด้านอื่นๆ ที่มีลักษณะทั้งเป็นรูปแบบ วิธีการ หรือสื่อสิ่งประดิษฐ์อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาอาชีวศึกษา และการศึกษา เพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาสถานประกอบการ ชุมชน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ต่อไป 2) เป็นแหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้ในการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา ครู อาจารย์ ในด้านการวิจัยและพัฒนา รวมถึงการนำผลวิจัยไปบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ และการฝึกอบรมวิชาชีพให้ได้ประโยชน์สูงสุด

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ T – VET JOURNAL หวังเป็นอย่างยิ่งว่า เนื้อหาของวารสารจะเป็นส่วนหนึ่งของการเผยแพร่ความรู้ จึงขอเชิญชวนผู้สนใจร่วมส่งบทความวิจัย และบทความวิชาการ ลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ T – VET JOURNAL เพื่อใช้ประกอบการศึกษาค้นคว้า และประกอบการเรียนการสอน ของอาจารย์ นักศึกษา และบุคคลทั่วไป

วารสารวิชาการ T – VET JOURNAL ของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3 ยินดีต้อนรับบุคคล ที่มีความประสงค์นำเสนอผลงาน ไม่ว่าจะเป็นบทความวิจัย บทความวิชาการ ทั้งจากภายในและภายนอกสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3 ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเปิดกว้างในการเสนอผลงานวิชาการและบทความวิชาการ ด้านเนื้อหาและสาระที่จะตีพิมพ์ลงในวารสารที่เกี่ยวข้องกับทางด้านอาชีวศึกษาให้แพร่หลายอย่างกว้างขวาง เป็นประโยชน์แก่วงการอาชีวศึกษาต่อไป

**เจ้าของ
ที่ปรึกษา**

สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3

ศ.(พิเศษ)ดร.กาญจนา เจริญชัย
ศ.ดร.วิทยา จันทศิริลา
ดร.สงวน หอกคำ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ผู้ทรงคุณวุฒิสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ
นายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ที่ปรึกษาผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3

**บรรณาธิการ
ผู้ช่วยบรรณาธิการ
กองบรรณาธิการ**

นายเจียง วงศ์สวัสดิ์สุริยะ
นายอภิชาติ บุณเขตต์
ศ.ดร.พานิช วุฒิพุกษ์
ศ.ดร.ไพศาล มณีสว่าง
รศ.ดร.พิสิฐ เมธาทิพร
รศ.ดร.ไพโรจน์ สติรยากร
รศ.ดร.สุขแก้ว คำสอน
รศ.ดร.อัศครุฑณ์ พลกระจำ
รศ.ดร.ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์
รศ.ดร.ชัยชิต เชียรชนะ
ผศ.วาทีร้อยตรีชัยยศ ดำรงกิจโกศล

(อดีต) ที่ปรึกษาสำนักนโยบายและแผนการอาชีวศึกษา
สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ วิทยาเขตสุพรรณบุรี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
สถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ข้าราชการบำนาญ
สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุโขทัย
สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3
สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3
สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3

ฝ่ายบริหารและจัดการ

ดร.ศราวุธ สังข์วรรณ
ดร.ผดุงชัย ภูพัฒน์
ดร.กิตติ รัตนราช
ผศ.ดร.สวนีย์ เสริมสุข
ดร.สมภาพ สุวรรณรัฐ
นางสาวจันทรีสุดา นกน้อย
ดร.ศยามล นิตพิงศ์สุวรรณ
ดร.สุธี เสริมสุข
นายสุวัฒน์ชัย ศรีสุพัฒนะกุล
นายพงศ์เทพ มั่นยติธรรม

นายสุวัฒน์ชัย ศรีสุพัฒนะกุล
นายพงศ์เทพ มั่นยติธรรม
ดร.สุธี เสริมสุข
ดร.กรรณิกา นรวรรธรรม
นางสาวฐิตารีย์ จันทวิวัฒน์
นายนิติวุฒิ หงษ์สุวรรณ
นางสาวกชพร เทียนสถาพร
นางสาวเจนจิรา พึ่งพร
นางสาวอรอนงค์ บัวเขียน

สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3
สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3
สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3
ข้าราชการบำนาญ
วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก
สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3
สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3
สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3
สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3

**สำนักงานวารสาร
T-VET Journal**

สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3

เลขที่ 410 หมู่ที่ 1 ต.บึงพระ อ.เมือง จ.พิษณุโลก

โทรศัพท์ 055-337-611 โทรสาร 055-337-612

www.ivenr3.ac.th

พิมพ์ที่ : บ้านช้างโขมณาการพิมพ์

วัตถุประสงค์/ขอบเขต ของวารสารวิชาการ T-VET Journal

1.1 เพื่อเป็นสื่อกลางในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ นักศึกษา ครู อาจารย์ นักวิชาการ และผู้สนใจทั่วไป ได้มีโอกาสเผยแพร่ ผลงานทางวิชาการ และผลงานวิจัย รวมทั้งได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความคิดเห็นทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรม และเทคโนโลยี ในด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการ และด้านอื่นๆ ที่มีลักษณะทั้งเป็นรูปแบบ วิธีการ หรือสื่อสิ่งประดิษฐ์อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาอาชีวศึกษา และการศึกษา เพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาสถานประกอบการ ชุมชน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ต่อไป

1.2 เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้ในการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา ครู อาจารย์ ในด้านการวิจัยและพัฒนา รวมถึง การนำผลวิจัยไปบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ และการฝึกอบรมวิชาชีพให้ได้ประโยชน์สูงสุด

หากเกิดการละเมิดลิขสิทธิ์ ไม่ว่าวิธีใด หรือการฟ้องร้องไม่ว่ากรณีใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ T-VET Journal ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสิ่งนี้ ให้เป็นสิทธิ์ของเจ้าของบทความที่จะดำเนินการ

Contents

วารสารวิชาการ

สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3
ปีที่ 8 ฉบับที่ 16 กรกฎาคม - ธันวาคม 2567
VOL 8 No.16 July - December 2024

บทความวิชาการ

- 234 การส่งเสริมสมรรถนะนักเรียนระดับประถมศึกษาตามแนวคิดพหุปัญญา
โดย คุณัญญา ทิพนานุรักษ์สกุล, วุฒิชัย โฉนนท์ และ พิษณุภา ยวงสร้อย
- 251 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เนื้อหาแบบที่ผู้ใช้สร้างขึ้นในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 : จากมุมมองของผู้สอนและผู้เรียน
โดย ทิพรรัตน์ สิทธิวงศ์, กิตติ กุตนันท์, คุณัญญา ทิพนานุรักษ์สกุล, ฐิตารีย์ จันทรวรพันธ์, ทศพล สิทธิ, ภูมิพัฒน์ วนพิพัฒน์พงศ์ และ วุฒิชัย โฉนนท์

บทความวิจัย

- 273 การศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนสาขาวิชาการบัญชี
ระดับอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก
โดยสุพร โชควันชัย, นิธิวดี ทับทิมศรี, ธนกร โชคศิริวัชร
และไอลดา ครองราชฎ์
- 294 การศึกษาคุณภาพการให้บริการของธุรกิจที่พักแรมภายหลังวิกฤติ COVID-19
ในจังหวัดพิษณุโลก
โดยปรีชา ตั้งสุขชัยศิริ, สุกัญญา ชูติกาญจน์, ดวงรัตน์ แดงทอง
และอิชวัต รัตนสมบัติ
- 307 นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน
อาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์
โดยปรีชา ภูสมบัติขจร
- 326 สมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลที่มีต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงาน
ของผู้ทำบัญชีในจังหวัดเพชรบูรณ์
โดย ชัย พลคำ, ศุภลักษณ์ มาจาก, ธนารัตน์ หงษ์เม่น
และวราภรณ์ วงบุตดี
- 343 การสร้างชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซีสำหรับการเรียนใน
รายวิชาเทคนิคการผลิตด้วยเครื่องมือกลซีเอ็นซี สาขาวิชาช่างกลโรงงาน
วิทยาลัยเทคนิคแพร่
โดยศักดิ์ระพี พรภิไหว, ศุภกร จริ่งแล้ว, ผดุง สีเขียว, ธนกิจ เกี้ยวผั่น
และเฉลิมชัย คำอ่อน
- 357 การพัฒนาและหาประสิทธิภาพชุดการสอนอาชีพช่างติดตั้งตู้ควบคุม
มอเตอร์ไฟฟ้า 3 เฟส ด้วยโปรแกรมเมเบิลคอนโทรลเลอร์
โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบ MAIDE MODEL
โดยคมกริช แสงสุรินทร์
- 375 การจัดการเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจโรงแรมในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต
โดยกัญญภัทร์ ศุภกุลสวัสดิ์
- 392 การศึกษาผลกระทบการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในสังกัด
สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร
โดยณัฐพงษ์ วรรณศุภพินิจ และ ชัยวิชิต เขียวชนะ
- 415 การศึกษาทัศนคติการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของวิทยาลัยเทคนิคตราด
โดยชาญวิทย์ โทมา และ ชัยวิชิต เขียวชนะ
- 429 รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาในวิถีการเรียนรู้ใหม่หลังวิกฤติโควิด-19
เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาในบริบทที่เปลี่ยนแปลง
วิทยาลัยการอาชีพนครไทย
โดยธนพนธ์ พรมราช

การส่งเสริมสมรรถนะนักเรียนระดับประถมศึกษา ตามแนวคิดพหุปัญญา

ENHANCING ELEMENTARY STUDENTS' COMPETENCIES BASED ON THEORY OF MULTIPLE INTELLIGENCES

คุณัชชา ทัพยานุรักษ์กุล¹, วุฒิชัย ไฉนกัน², และ พิชญาภา ยวงสร้อย³
Kunatchaya Thippayanuraksakul¹, Wuttichai Lonan²,
and Phitchayapha Yuag-Soi³

บทความวิชาการ | วันที่รับบทความ 1 พฤษภาคม 2567 | แก้ไขบทความ 5 พฤศจิกายน 2567 | ตอบรับบทความ 12 ธันวาคม 2567

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้นำเสนอ การส่งเสริมสมรรถนะนักเรียนระดับประถมศึกษาตามแนวคิดพหุปัญญา โดยกล่าวถึงหลักสูตรฐานสมรรถนะที่เริ่มมีการทดลองใช้ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาโดยหลักสูตรเน้นพัฒนาสมรรถนะ 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) การจัดการตนเองอย่างมีความสุข 2) การคิดขั้นสูงและการเรียนรู้ 3) การสื่อสารด้วยภาษา 4) การจัดการและการทำงานเป็นทีม 5) การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และ 6) การอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน และการส่งเสริมสมรรถนะเหล่านี้ผ่านการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดพหุปัญญา ที่กล่าวถึงความสามารถทางสติปัญญาที่หลากหลาย และเป็นการส่งเสริมความสามารถของมนุษย์ทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษา ด้านดนตรีและจังหวะ ด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ ด้านทัศนสัมพันธ์ ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ด้านธรรมชาติ ด้านการรู้จักตัวเอง, และด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยกิจกรรมเหล่านี้สามารถส่งเสริมสมรรถนะของผู้เรียนในแต่ละด้านได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: การเสริมสร้างสมรรถนะ แนวคิดพหุปัญญา หลักสูตรฐานสมรรถนะ

^{1,2} นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

³ อาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

^{1,2} A graduate student, Doctor of Philosophy Program in Educational Technology and Communications, Faculty of Education, Naresuan University.

³ Ph.D., at department of educational technology and communications, faculty of education, Naresuan University.

Abstract

This article presents competencies enhancement of elementary students according to the concept of multiple intelligences. It addresses the competency-based curriculum that has begun to be experimented with in elementary school. The curriculum focuses on developing competencies in six areas: 1)Healthy self-management 2)advanced thinking and learning. 3)Language communication 4)Management and teamwork 5) Strong citizenship and 6) Sustainable coexistence with nature and science. And the promotion of these competencies through teaching and learning management based on the concept of multiple intelligences that mentions a wide range of intellectual abilities and to promotes human abilities in all 8 areas as follows: language , music and rhythm , logic and mathematics , visual relations , body and movement , nature , self awareness , and relationships with others. These activities can appropriately promote the students' competency in each aspect.

Keywords: Enhancing Competencies, Theory of Multiple Intelligences, Competency based curriculum

บทนำ

ปัจจุบันรูปแบบการดำเนินชีวิตของคนได้เปลี่ยนแปลงไป ผู้คนเริ่มให้ความสนใจและเปิดรับการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันมากขึ้น ประกอบกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต เศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และ ที่สำคัญคือการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาบุคคลให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้ ซึ่งในอนาคตอาจเกิดอาชีพใหม่ขึ้นมากมาย เนื่องจากความต้องการของผู้บริโภคเปลี่ยนไป อาชีพเก่า ๆ หลายอาชีพจะหายไป ที่สำคัญคือ เป็นอาชีพที่เกิดเร็ว และเปลี่ยนแปลงเร็ว ดังนั้นจึงต้องเตรียมคนในเรื่องทักษะการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนต้องมีทักษะสำคัญที่จำเป็นในการใช้ชีวิต แม้หลายทักษะจะเป็นทักษะเดิม จึงต้องเพิ่มความเข้มข้นและความสามารถในการนำไปใช้ในสถานการณ์ที่ซับซ้อน อีกส่วนหนึ่งเป็นทักษะใหม่ ที่ต้องบ่มเพาะและพัฒนาให้เกิดแก่ผู้เรียน

อาทิ ความรอบรู้ด้านการเงิน การเป็นผู้ประกอบการ ความรอบรู้ด้านทักษะการสร้างสรรค์ และการผลิตนวัตกรรม การคิดเชิงวิพากษ์ การร่วมมือรวมพลังความเป็นผู้นำ และความสามารถในการปรับตัว[1] อย่างไรก็ตามประเทศไทยได้จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียน โดยมีหลักสูตรเป็นกรอบในการจัดการเรียนการสอน โดยหลักสูตรที่ใช้ในปัจจุบัน คือ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เป็นหลักสูตรอิงมาตรฐาน (Standard-based Curriculum) ที่ใช้มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด เป็นตัวกำหนดคุณภาพ ทำให้ครูมุ่งสอนและวัดผล ตามเนื้อหาในตัวชี้วัดเท่านั้น และการจัดการเรียนการสอนของครูยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ แต่ขาดสมรรถนะในการใช้ความรู้ ไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตได้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้อง ปรับหลักสูตรให้สามารถพัฒนาผู้เรียนไปในแนวทางที่ต้องการ นั่นคือ หากต้องการผู้เรียนที่มีสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 การปรับหลักสูตรให้มุ่งสู่การพัฒนาสมรรถนะจึงเป็นความสำคัญ จำเป็น และควรมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งโลกศตวรรษที่ 21 หลักสูตรฐานสมรรถนะจะเป็นทางออกสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้พร้อมรับ และมีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบัน (วัฒนาพร กระจับทุกข์, 2563)

การส่งเสริมสมรรถนะของผู้เรียน ให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เช่น ความสามารถในการสื่อสาร มีความสามารถในการคิด สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์ เพื่อสร้างองค์ความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหา บนพื้นฐานของหลักเหตุผล มีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต โดยนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเหมาะสม สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง รวมถึงมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม โดยครูจำเป็นต้องเตรียมเด็กให้รับมือกับสภาพแวดล้อมและความเจริญของยุคสมัย ด้วยการให้เด็กมีคุณสมบัติพร้อมที่จะอยู่ในสภาพแวดล้อมและมีชีวิตในสังคมนี้อย่างดีที่สุดในชีวิต โดยการสอน อบรม แนะนำ ปลูกฝังเด็ก ซึ่งรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพราะรูปแบบการเรียนรู้เป็นลักษณะเฉพาะบุคคล หากครูใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน จะทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การออกแบบการเรียนการสอนจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้การเรียนรู้มีความหมาย และนำไปใช้ได้ ปัจจุบันมีวิธีสอนหลากหลายที่เหมาะสมกับผู้เรียนและบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ครูผู้สอนต้องปรับวิธีการจัดการเรียนรู้และนักเรียนต้องเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการเรียนการ

สอนที่เน้นกระบวนการและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแล้วพิจารณานำไปเลือกออกแบบ กิจกรรมที่หลากหลายให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ บริบทของผู้เรียน สภาพแวดล้อม สื่อและแหล่ง การเรียนรู้ [2] สอดคล้องกับผลการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ที่พบว่า ครูยังคงมุ่งเน้นการสอนโดยยึดครูเป็นศูนย์กลาง เน้นการสอนแบบบอกเล่าบรรยายท่องจำเป็นหลัก นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นน้อย ขาดการฝึกการคิดวิเคราะห์ วิจารณ์ และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร [3]

อย่างไรก็ตาม ปัญหาของการเรียนการสอนแบบเดิม ที่มักจะเน้นการสอนเนื้อหาเดียวกันให้กับทุกคน อาจทำให้เด็กบางกลุ่มรู้สึกเบื่อหน่ายและไม่สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ เพราะการเรียนรู้ที่แท้จริงเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้ใช้ความสามารถที่ตนเองถนัดในการเรียนรู้ เมื่อเด็กได้เรียนรู้ในรูปแบบที่ตรงกับความสนใจและความถนัดของตนเอง จะทำให้เกิดความกระตือรือร้นและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและยั่งยืน ดังนั้นการศึกษาจึงควรมีความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อความแตกต่างของแต่ละบุคคล แนวคิดพหุปัญญา ได้เปิดมุมมองใหม่ให้กับวงการการศึกษา โดยเน้นว่าบุคคลไม่ได้มีความฉลาดเพียงด้านเดียว แต่มีความสามารถหลากหลายที่ซ่อนอยู่ในตัวแต่ละคน ไม่ว่าจะเป็นด้านภาษา ดนตรี ตรรกะ มิติสัมพันธ์ หรือแม้แต่ด้านร่างกายและธรรมชาติ การนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้ในห้องเรียนจึงเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กทุกคนได้แสดงออกถึงศักยภาพที่แท้จริงของตนเอง แนวคิดพหุปัญญาจึงช่วยแก้ไขปัญหานี้ได้โดยการส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การทำโครงงาน การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ การทดลองวิทยาศาสตร์ หรือการสร้างสรรคผลงานศิลปะ ซึ่งจะช่วยให้เด็กได้ใช้ความสามารถที่แตกต่างกันไปตามแต่ละด้านของตนเอง เมื่อเด็กได้ฝึกฝนความสามารถเหล่านี้บ่อยครั้ง จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาศักยภาพอย่างรอบด้าน ทั้งในด้านวิชาการและทักษะชีวิตอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในสังคม

นอกจากนี้ การได้แสดงออกและได้รับการยอมรับในความสามารถของตนเอง จะช่วยสร้างความมั่นใจในตนเองให้กับเด็ก ทำให้เด็กกล้าที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และมีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาตนเองให้เติบโตอย่างต่อเนื่องการนำแนวคิดพหุปัญญาไปประยุกต์ใช้ในห้องเรียน จึงเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กอย่างเต็มศักยภาพ ทำให้เด็กทุกคนมีโอกาสดูได้เรียนรู้และเติบโตอย่างมีความสุข และมีความพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายในอนาคต

การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดพหุปัญญา ถือเป็นการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ในลักษณะเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสาระการเรียนรู้และความสามารถทางการเรียนรู้ที่มี อยู่ในตัวผู้เรียนตามทฤษฎีพหุปัญญาของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner) ซึ่งจำแนก ไว้ 8 ด้าน ได้แก่ ด้านวาจา/ภาษา ด้านดนตรี/จังหวะ ด้านตรรกะ/คณิตศาสตร์ ด้านทัศน สัมพันธ์ ด้านร่างกาย/การเคลื่อนไหว ด้านธรรมชาติ ด้านการรู้จักตัวเอง และด้าน ความสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาศักยภาพและความสามารถในการแก้ปัญหา รวมถึงการสร้างผลงานและเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้อย่างมีความสุข และยั่งยืน (กลุ่มส่งเสริมนวัตกรรมการเรียนรู้ของครู และบุคลากรทางการศึกษา, 2550) โดยถือเป็นการ เรียนการสอนที่สามารถส่งเสริมสมรรถนะของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า แนวคิดพหุปัญญาเป็นแนวทางที่น่าสนใจในการช่วยให้ การเรียนรู้มีความหมายมากขึ้น และตอบสนองความต้องการที่แตกต่างของแต่ละบุคคล การ ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย จะช่วยให้เด็กได้ค้นพบความสามารถที่ซ่อน อยู่ในตัว และพัฒนาตนเองให้เป็นคนที่มีความสุขและประสบความสำเร็จในชีวิต รวมถึงการ ส่งเสริมสมรรถนะผู้เรียนนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องเลือกรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสม และ สอดคล้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งในบทความนี้ผู้เขียนได้นำเสนอ เนื้อหา 3 ส่วน ได้แก่ สมรรถนะของผู้เรียนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ ทฤษฎีพหุปัญญา และแนวทางการจัดการ เรียนการสอนตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาเพื่อส่งเสริมสมรรถนะผู้เรียน

สมรรถนะของผู้เรียน (Competencies)

สมรรถนะ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และ คุณลักษณะต่าง ๆ ที่ตนมีในการทำ งานหรือการแก้ปัญหาต่าง ๆ จนประสบความสำเร็จใน ระดับใดระดับหนึ่ง สมรรถนะแสดงออกทางพฤติกรรมการปฏิบัติ ที่สามารถวัดและ ประเมินผลได้ สมรรถนะจึงเป็นผลรวมของความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะ และ ความสามารถอื่น ๆ ที่ช่วยให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคล ประสบความสำเร็จในการทำงาน ซึ่งการ ได้เรียนรู้สาระความรู้ และได้รับการฝึกฝนทักษะต่าง ๆ รวมทั้งการได้รับการพัฒนา คุณลักษณะที่พึงประสงค์เหล่านั้น สามารถช่วยพัฒนาบุคคลให้มีความสามารถสูงขึ้นได้ [4] นอกจากนี้ นันทิยา ชัยชนะเลิศ (2552) ได้ให้ความหมายของสมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะ ที่จำเป็นของบุคคลการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่รับผิดชอบ ประกอบด้วย ความรู้ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่จำเป็น เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้บุคคลสามารถปฏิบัติ หน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ดังนั้น สมรรถนะเป็น

เครื่องชี้วัดความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีผลการ ปฏิบัติงานต่างกันเมื่อพิจารณาจาก ความหมายของนักวิชาการต่างๆ ดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า สมรรถนะ หมายถึง ความรู้ ความสามารถทักษะ หรือคุณลักษณะที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบ ในการขับเคลื่อนขององค์กรดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน (Competencies of learners) หมายถึง คุณลักษณะที่ เด็กทุกคนมีและใช้ได้อย่างเหมาะสม เพื่อผลักดันให้ผลการปฏิบัติงานบรรลุตาม เป้าหมาย ซึ่ง คุณลักษณะเหล่านี้ได้แก่ ความรู้ ทักษะ บุคลิกภาพ แรงจูงใจทางสังคมลักษณะนิสัยส่วนตัว ตลอดจนรูปแบบความคิดและวิธีการคิด ความรู้สึกและการกระทำ ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิด สมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้ เทคโนโลยี

ดังนั้น สมรรถนะของผู้เรียน จึงเป็นความสามารถที่ผู้เรียนมีในการนำความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้การทำงาน หรือการแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ เป็นสิ่งสำคัญที่ควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนา เพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในชีวิตของผู้เรียน

หลักสูตรฐานสมรรถนะ

หลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-based Curriculum) หรือ การเรียนการสอนฐานสมรรถนะ (Competence-based Education) ถือเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในวงการการศึกษาแห่งศตวรรษที่ 21 โดยหลากหลายโรงเรียน และสถาบันการศึกษาต่างคาดหวังที่จะปฏิรูป และพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนการพัฒนาบุคลากร ของตัวเองให้ดำเนินการสอนอยู่บนฐานของสมรรถนะผู้เรียนมากขึ้น โดยสมรรถนะหลัก (Core Competencies) ตาม (ร่าง) กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง สมรรถนะ ที่กำหนดให้เป็นพื้นฐานที่นักเรียนทุกคนต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นความสามารถติดตัวเมื่อ จบการศึกษา มีลักษณะเป็นสมรรถนะข้ามสาระการเรียนรู้หรือบูรณาการวิชา สามารถพัฒนา ให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนได้ในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่หลากหลาย หรือสามารถนำไปประยุกต์ใช้ ในการพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้สาระต่าง ๆ ได้ดีขึ้น เป็นสมรรถนะที่มีลักษณะที่ไม่ขึ้นกับเนื้อหา สาระของศาสตร์ใด ๆ อย่างไรก็ตามสมรรถนะหลักไม่ได้ปราศจากความรู้ แต่ความรู้ที่เป็น

องค์ประกอบของสมรรถนะหลักจะเป็นองค์ความรู้เชิงกระบวนการ ซึ่งเป็นชุดของขั้นตอนหรือการปฏิบัติเพื่อดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายของสมรรถนะนั้น ๆ เป็นได้ทั้งกระบวนการที่ใช้เฉพาะศาสตร์หรือบูรณาการข้ามศาสตร์ เช่น ความรู้ที่เป็นองค์ประกอบของสมรรถนะการคิดขั้นสูงเป็นเป็นชุดความรู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการคิดประเภทต่าง ๆ เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดเชิงวิพากษ์ และการคิดสร้างสรรค์ โดยหลักสูตรฐานสมรรถนะ เน้นการพัฒนาสมรรถนะ 6 ด้าน ประกอบด้วย

1. สมรรถนะด้านการจัดการตนเอง หมายถึง การรู้จัก รัก เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น การพัฒนาปัญญาภายใน ตั้งเป้าหมายในชีวิต และกำกับตนเองในการเรียนรู้และใช้ชีวิต การจัดการอารมณ์และความเครียด รวมถึงการจัดการปัญหาและภาวะวิกฤต สามารถฟื้นคืนสู่สภาวะสมดุล (Resilience) เพื่อไปสู่ความสำเร็จของเป้าหมายในชีวิต มีสุขภาวะที่ดีและมีสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้ดี มีองค์ประกอบ ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง การมีเป้าหมายในชีวิต, การจัดการอารมณ์และความเครียด และการจัดการปัญหาและภาวะวิกฤต

2. สมรรถนะด้านการคิดขั้นสูง หมายถึง สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณบนหลักเหตุผลอย่างรอบด้าน โดยใช้คุณธรรมกำกับการตัดสินใจได้อย่างมีวิจารณญาณ มีความสามารถคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลด้วยความเข้าใจถึงความเชื่อมโยงของสรรพสิ่งที่อยู่ร่วมกันอย่างเป็นระบบ ใช้จินตนาการและความรู้สร้างทางเลือกใหม่ เพื่อแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้อย่างมีเป้าหมาย มีองค์ประกอบ ได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) การคิดเชิงระบบ (System Thinking) การคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) การคิดแก้ปัญหา (Problem Solving Thinking)

3. สมรรถนะด้านการสื่อสาร หมายถึง มีความสามารถรับรู้ รับฟัง ตีความ และส่งสารด้วยภาษาต่าง ๆ ทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษา โดยใช้กระบวนการคิด ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ ความเข้าใจ ในระบบคุณค่า การแก้ปัญหาร่วมกันผ่านกลวิธีการสื่อสาร อย่างฉลาดรู้ สร้างสรรค์ มีพลัง โดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม มีองค์ประกอบ ได้แก่ การรับสารอย่างมีสติและถอดรหัสเพื่อให้เกิดความเข้าใจ การรับส่งสารบนพื้นฐานความเข้าใจและความเคารพในความคิดเห็นและวัฒนธรรมที่แตกต่าง และการเลือกใช้กลวิธีการสื่อสารอย่างเหมาะสมโดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร

4. สมรรถนะด้านการรวมพลังทำงานเป็นทีม หมายถึง สามารถจัดระบบและกระบวนการทำงาน กิจกรรม และการประกอบการใด ๆ ทั้งของตนเอง และร่วมกับผู้อื่น โดยใช้การรวมพลังทำงานเป็นทีม มีแผน ขั้นตอน ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย มีภาวะผู้นำ มี

ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีการประสานความคิดเห็นที่แตกต่างสู่การตัดสินใจและแก้ปัญหา เป็นทีม อย่างรับผิดชอบร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีและจัดการความขัดแย้งภายใต้สถานการณ์ที่ยุ่ยาก มีองค์ประกอบ ได้แก่ เป็นสมาชิกทีมที่ดีและมีภาวะผู้นำ มีทักษะการทำงานเป็นทีม รับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนและของทีม กระบวนการทำงานแบบร่วมมือรวมพลังอย่างเป็นระบบ และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการจัดการความขัดแย้ง

5. สมรรถนะด้านการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง หมายถึง การปฏิบัติตนอย่างรับผิดชอบต่อในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก รู้เคารพสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น เคารพในกฎกติกาและกฎหมาย มีส่วนร่วมทางสังคมอย่างมีวิจารณญาณ อยู่ร่วมกับผู้อื่นท่ามกลางความหลากหลาย เห็นคุณค่าของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีบทบาทในการตัดสินใจและสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยยึดมั่นในความเท่าเทียมเป็นธรรม ค่านิยมประชาธิปไตย และสันติวิธี มีองค์ประกอบ ได้แก่ พลเมืองรู้เคารพสิทธิ เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น พลเมืองรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ ปฏิบัติตนตามกฎหมาย พลเมืองมีส่วนร่วมอย่างมีวิจารณญาณ และพลเมืองผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง

6. สมรรถนะด้านการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน หมายถึง มีความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับปรากฏการณ์ของโลกและเอกภพและความสัมพันธ์ของคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และธรรมชาติในชีวิตประจำวัน ใช้และรู้เท่าทันวิทยาการเทคโนโลยี มีความอยากรู้อยากเห็น ช่างสังเกต เห็นคุณค่า สามารถแก้ปัญหา หรือสร้างสรรค์นวัตกรรมได้เพื่อการดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างยั่งยืน มีองค์ประกอบ ได้แก่ การเข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นบนโลกและในเอกภพ การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์เพื่อการอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติอย่างยั่งยืน การสร้าง ใช้ และรู้เท่าทันวิทยาการ เทคโนโลยี และการมีคุณลักษณะทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์สำหรับการเข้าใจระบบธรรมชาติและการอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน: มีความอยากรู้อยากเห็น ช่างสังเกต เข้าใจระบบธรรมชาติ เห็นคุณค่าของคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เพื่อการดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ 2020)

จะเห็นได้ว่า สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนประกอบด้วยความรู้ ทักษะ บุคลิกภาพ และคุณลักษณะที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมาย และมีการพัฒนาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญา และส่งเสริมความสามารถของบุคคลในการนำความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ มาใช้ในการทำงานหรือแก้ปัญหาจนประสบ

ความสำเร็จ ซึ่งสามารถวัดและประเมินผลได้ โดยหลักสูตรฐานสมรรถนะมุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะ 6 ด้าน ได้แก่ การจัดการตนเอง การคิดขั้นสูง การสื่อสาร การทำงานทีม พลเมืองที่เข้มแข็ง และ การอยู่ร่วมกับธรรมชาติ เป็นหลักสูตรการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงต้องพัฒนาทักษะเหล่านี้เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในการประสบความสำเร็จในอนาคต

ทฤษฎีพหุปัญญา

มีนักวิชาการ นักจิตวิทยาได้ให้นิยามความหมายพหุปัญญาไว้มากมายดังนี้

การ์ดเนอร์ (เยาพา เดเซคูปต์. 2544: 2-3; อ้างอิงจาก Gardner. 1983)[5,6] ได้ให้นิยามของ คำว่า พหุปัญญา ว่าเป็นความสามารถเชิงชีวจิต (Biopsychological Potential) นั่นคือ คนทุกคนสามารถแสดงออก ซึ่งองค์แห่งปัญญาที่เขาสามารถ และพัฒนาความสามารถนั้นกับบริบทต่างๆ ตามสภาพแวดล้อมของตน เขามอง สติปัญญาในหลายลักษณะ และเชื่ออีกว่า สติปัญญาของแต่ละคนจะเป็นกระบวนการทางสมอง หรือความสามารถ ที่จะค้นหา แก้ปัญหาและสร้างผลผลิตที่มีคุณค่าเป็นที่ยอมรับของสังคม

นภเนตร ธรรมบวร (2545 : 8) พหุปัญญา[7] หมายถึง ความสามารถของคนที่ใช้สมองซึ่งจัดเป็น อวัยวะที่มีความสำคัญมากของร่างกายมนุษย์ เพราะนอกจากจะทำหน้าที่ควบคุมเกี่ยวกับสติปัญญา ความคิด การเรียนรู้ พฤติกรรม และบุคลิกภาพของมนุษย์แล้ว สมองยังทำหน้าที่ควบคุมการทำงานของอวัยวะอื่น ๆ ด้วย

ประเวศ วสี (2535: 9)[8] พหุปัญญา หมายถึง ความฉลาดของมนุษย์ที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับจำนวนเซลล์ ในสมอง แต่ขึ้นอยู่กับการเชื่อมโยงเซลล์ประสาทที่จะออกเอยออกมาเป็นวงจรสมอง ถ้าสมองได้รับการกระตุ้นมาก วงจรสมองก็ยิ่งมากขึ้นทำให้ฉลาด ถ้าได้รับการกระตุ้นน้อยการเชื่อมโยงกันของเซลล์ประสาทก็จะลดน้อยลง ตามไปด้วย ดังนั้นสิ่งแวดล้อมและการเลี้ยงดูจึงมีความสำคัญต่อการกำหนดโครงสร้างและโปรแกรมในสมอง

ตรีสุคนธ์ จิตต์สงวน และคณะ (2557, หน้า 13)[9] แนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีพหุปัญญา เกิดจากความเชื่อใน เรื่องศักยภาพความสามารถของมนุษย์ ที่มีอย่างหลากหลาย อันเกิดจากสมองที่แบ่งเป็นส่วนๆ ซึ่งแต่ละส่วนกำหนด ความสามารถเป็นเรื่อง ๆ ไว้ จึงทำให้มนุษย์มีปัญญาหลาย ๆ อย่างในคน ๆ เดียวกัน

สรุปได้ว่าพหุปัญญา หมายถึง ปัญญา ความสามารถที่หลากหลายในตัวบุคคลที่ถูกควบคุมโดยสมอง แต่ละส่วนสามารถใช้สติปัญญา ความสามารถแต่ละด้านในการทำกิจกรรมต่างๆ อย่างมีเป้าหมาย หรือความสามารถที่จะค้นหา แก้ปัญหา และสร้างผลผลิตที่มี

คุณค่าต่อตนเองและเป็นที่ยอมรับของสังคมดังนั้นจึงต้องคำนึงถึง ความเหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อให้พัฒนาความสามารถทางสติปัญญาของบุคคล ในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ [6] นักจิตวิทยาชาวอเมริกันแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (เยาเวพา เดชะคุปต์, 2544)[7] ได้จำแนกปัญญา หรือความสามารถทางปัญญา (Intelligences) ของมนุษย์ออกเป็น 8 ด้าน คือ

1. **ปัญญาด้านภาษา (Linguistic Intelligences)** คือมีความสามารถสูงในการใช้ภาษาไม่ว่าจะเป็นการพูด การเขียน รวมถึงความสามารถในการจัดกระทำเกี่ยวกับโครงสร้างภาษา เสียง ความหมาย และเรื่องราวเกี่ยวกับภาษา เช่น สามารถใช้ภาษาในการหว่านล้อม

2. **ปัญญาด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ (Logical Mathematical Intelligence)** เป็นความสามารถสูง ในการใช้ตัวเลข รวมถึงความไวในการเห็นความสัมพันธ์แบบแผน ตรรกวิทยา การคิดเชิงนามธรรม และการคิดที่เป็นเหตุเป็นผล (Cause – Effect) และการคิดคาดการณ์ (If-Then) วิธีการที่ใช้ได้แก่การจำแนกประเภท การจัดหมวดหมู่ การสันนิษฐาน สรุป คิดคำนวณและตั้งสมมุติฐาน

3. **ปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ (Spatial Intelligence)** คือมีความสามารถสูงในการมองเห็นพื้นที่ สามารถ ปรับปรุงและคิดวิธีการใช้เนื้อที่ได้ดี รวมไปถึงความไวต่อสี เส้น รูปร่าง เนื้อที่ และความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเหล่านี้ สามารถที่จะมองเห็นและแสดงออกเป็นรูปร่างของสิ่งที่เห็นและความคิดเกี่ยวกับพื้นที่

4. **ปัญญาทางด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว (Bodily Kinesthetic Intelligence)** คือ มีความสามารถสูงในการใช้ร่างกายของตนแสดงความคิด แสดงความรู้สึก ความสามารถในการใช้มือประดิษฐ์ รวมถึงทักษะทางกาย เช่น ความคล่องแคล่ว ความแข็งแรง ความรวดเร็ว ความยืดหยุ่น ความประณีตและความรู้สึกทางประสาทสัมผัส

5. **ปัญญาทางดนตรี (Musical Intelligence)** คือมีความสามารถสูงทางดนตรี รวมถึงความไวในเรื่อง จังหวะ ทำนองเสียง ตลอดจนความสามารถในการเข้าใจและวิเคราะห์ดนตรี

6. **ปัญญาทางด้านมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal Intelligence)** คือมีความสามารถสูงในการเข้าใจ อารมณ์ ความรู้สึก ความคิดและเจตนาของผู้อื่น ทั้งนี้รวมถึง

ความไวในการสังเกตน้ำเสียง ใบหน้าท่าทาง รู้ถึง ลักษณะต่างๆ ของสัมพันธภาพของมนุษย์ สามารถตอบสนองได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

7. ปัญญาทางการรู้จักหรือเข้าใจตนเอง (Intrapersonal Intelligence) คือ มีความสามารถสูง ในการรู้จักตนเอง และสามารถประพัตินได้จากความรู้จักตนนี้ รู้จักตนเองตามความเป็นจริง มีจุดอ่อน จุดแข็งเรื่องใด มีความรู้เท่าทันอารมณ์ความคิดความปรารถนาของตน มีความสามารถ ที่จะฝึกตนเอง เข้าใจ ตนเองและมีความนับถือตนเอง

8. สถปัญญาด้านการเข้าใจธรรมชาติ (Naturalist Intelligence) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจธรรมชาติ สภาพแวดล้อม ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ มีความรักและสนใจเรื่องต่าง ๆ ของธรรมชาติ เลี้ยงสัตว์ สิ่งมีชีวิตและดินฟ้าอากาศ เป็นนักอนุรักษ์ และปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติได้ดี

การส่งเสริมความสามารถทางพหุปัญญา

การส่งเสริมความสามารถทางพหุปัญญาให้กับเด็กนั้น ต้องเข้าใจว่า เด็กทุกคนไม่ใช่อัจฉริยะ แต่เด็กทุกคน มีความสามารถถึงขีดสูงสุดของแต่ละบุคคลได้ ซึ่งโบลตันและแคชวูด (Boulton Lewis and Catherwood. 1994: 52-53)[10] กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกถึง ความรู้สึกของตนเอง จากประสบการณ์ที่ได้รับด้วยการสื่อสารด้านต่าง ๆ เช่น การพูดแสดงความคิดเห็นการวาดภาพสิ่งที่ตนเองประทับใจ เป็นต้น ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็น การเรียนรู้ที่เด็กจะจดจำไปได้อย่างยาวนาน และได้แสดงความสามารถของตนเองได้อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับทริสทูนส์ จิตต์สงวน และคณะ (2557, หน้า 26)[9] กล่าวว่า การส่งเสริมความสามารถทางพหุปัญญานั้น เป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ตั้งแต่วัยเด็ก โดยการจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลาย และอยู่ในความสนใจของเด็กเพราะการที่เด็กได้ค้นพบความสามารถที่แท้จริงของตนเอง ซึ่งจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นสิ่งที่เด็กได้รับประสบการณ์ตรงตลอดจนผู้ใหญ่ให้การสนับสนุนส่งเสริม และเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยรูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ เป็นการจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ได้วิเคราะห์กิจกรรมการเรียนรู้ โดยสร้างองค์ความรู้ให้ตนเอง และได้้นำสิ่งที่เรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นพัฒนา ศักยภาพและความถนัดของผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งตรงตามหลักการของการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child Centered approach)

นอกจากนี้ ไพท สิทธิ[11] และ สุรศักดิ์ หลาบมาลา[12] ได้เสนอแนวทางในการส่งเสริมความสามารถทางพหุปัญญาให้แก่เด็กดังนี้

1. ควรจัดกิจกรรมยืดเด็กเป็นศูนย์กลางโดยมีครูคอยแนะนำและให้การสนับสนุนการเรียนรู้ โดยให้เด็กได้เรียนรู้ และทำกิจกรรมร่วมกัน อาจจะเป็นกลุ่มใหญ่หรือกลุ่มเล็ก โดยเน้นการเรียนรู้แบบบูรณาการ และฝึกความสามารถในด้านต่าง ๆ ให้กับเด็ก เน้นการค้นพบ การคิดไตร่ตรอง ซึ่งเน้นให้เด็กเป็นผู้ปฏิบัติ และทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้เกิดการค้นพบตัวเอง เช่น ความสามารถด้านดนตรี ความสามารถด้านภาษา ความสามารถด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ ความสามารถด้านการเคลื่อนไหวและร่างกาย ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ ความสามารถด้านมนุษยสัมพันธ์ ความสามารถด้านการเข้าใจตนเอง ความสามารถด้านธรรมชาติวิทยา

2. เด็กและครูร่วมกันวางแผนการเรียนรู้ของตนเอง เพื่อเป็นการพัฒนาความสามารถในด้านตนเองถนัดหรือมีความสามารถพิเศษ

3. การเรียนรู้ของเด็กเกิดจากความต้องการที่ต่อเนื่องจากการเรียนรู้ในเรื่องหนึ่งและเด็กยังสนใจ ครูควรจะช่วยเหลือหรือให้คำแนะนำ นอกจากนี้อาจจะเกิดจากความต้องการที่จะเรียนรู้ด้วยตัวเองโดยครูไม่ได้กระตุ้น

4. ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกตามความสามารถที่มีอยู่อย่างเต็มที่ ส่งเสริมการเข้าใจตนเอง รู้จักส่วนดี ส่วนที่บกพร่องของตนเอง และความเข้าใจผู้อื่น สามารถชื่นชมกับความสำเร็จของผู้อื่น โดยอาจให้มีการจัดมุมประสบการณ์สำหรับเด็กได้เลือกทำกิจกรรมที่สนใจ และแสดงความสามารถด้านที่ตนเองถนัด

5. โรงเรียนเป็นสถานที่ที่สนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก และเป็นสถานที่ที่ส่งเสริมการพัฒนาความสามารถของเด็กในด้านต่าง ๆ นอกจากนี้เด็กควรจะได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เช่น ภายในชุมชนของตนเอง จากการทัศนศึกษา เป็นต้น

6. ครูควรศึกษาหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะเป็นการค้นหากิจกรรมใหม่ ๆ ให้กับเด็ก ทำให้เด็กไม่เกิดความเบื่อหน่ายในกิจกรรมที่ซ้ำซาก

กล่าวโดยสรุป การส่งเสริมความสามารถทางพหุปัญญา คือ การสร้างสภาพแวดล้อม และโอกาสที่เอื้อให้บุคคลได้พัฒนาความสามารถในทุกด้านของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นด้านภาษา ตรรกะ มิติสัมพันธ์ ร่างกาย ดนตรี มนุษย์สัมพันธ์ การรู้จักตนเอง หรือธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Howard Gardner ที่ระบุว่ามนุษย์มีหลายรูปแบบของสติปัญญา โดยมีเหตุผล

สำคัญเพื่อตอบสนองความแตกต่างของแต่ละบุคคล เพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ พัฒนาทักษะชีวิต และเพิ่มความมั่นใจในตนเอง ดังนั้นการส่งเสริมพหุปัญญาจึงเป็นแนวทางที่สำคัญในการพัฒนาศักยภาพของบุคคลอย่างเต็มที่ การนำแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นในโรงเรียน ครอบครัว หรือชุมชน จะช่วยให้บุคคลทุกคนมีโอกาสได้เรียนรู้และเติบโตอย่างมีความสุข

แนวทางการจัดกิจกรรมตามแนวคิดพหุปัญญาเพื่อส่งเสริมสมรรถนะผู้เรียน

แนวทางการสอนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะนั้น ผู้สอนควรมีการต่อยอดเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะ โดยใช้ทักษะและตัวชีวิตมาออกแบบการสอนร่วมกัน ใช้ความรู้และทักษะได้ในสถานการณ์จริง บูรณาการหลายสมรรถนะให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างวิชาวิเคราะห์เชื่อมโยงให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ และนำสมรรถนะมาใช้ในการชีวิตประจำวันได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2021) ซึ่งการจัดกิจกรรมตามแนวคิดพหุปัญญา ผู้เรียนจะได้รับการส่งเสริมที่ตรงตามความสามารถ การกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถทุก ๆ ด้านร่วมกันในการเรียนรู้สิ่งที่อยากจะเรียน รวมถึงการพัฒนาทักษะ นอกจากนี้การสังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน เพื่อที่จะได้ทราบถึงจุดบกพร่องในการเรียนรู้ของผู้เรียน ประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน โดยผู้สอนควรรู้จักความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน กุญชรีย์ คำชาย (2544 : 159 - 160) ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนพัฒนาสมรรถนะไปได้อย่างรวดเร็ว โดยผู้สอนอาจมีแนวทางการจัดกิจกรรมตามแนวคิดพหุปัญญาเพื่อส่งเสริมสมรรถนะผู้เรียน[13] ดังนี้

1. ตัวอย่างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการจัดการตนเอง

เช่น การศึกษารายบุคคล โดยให้อิสระในการทำงานเพียงลำพัง ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้รู้จักนับถือตัวเอง เรียนรู้ความรู้สึกนึกคิดของตัวเอง ด้วยการอ่านวารสาร การนั่งสมาธิ การแสดงความรู้สึกของตนเองผ่านการเขียนบันทึก/ไดอารี่ การวิจารณ์หรือเขียนแสดงประสบการณ์ของตนเอง การคัดลอก ข้อความ/คำคม/คำกล่าวเกี่ยวกับตนเอง การเขียนคำประพันธ์ การแปลความ การทำบันทึกย่อเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ การคิดทบทวน การวางแผนเป้าหมาย การสำรวจตนเองทั้งด้านความรู้สึก อารมณ์และ ความคิด การแลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การฝึกการฟังและคิด การเรียนรู้ที่จะควบคุมตนเอง การฝึกให้เชื่อมั่นในตนเอง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับการส่งเสริมพหุปัญญาด้านสติปัญญาด้านการเข้าใจตนเอง (พหุปัญญาด้านที่ 7)

2. ตัวอย่างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการคิดขั้นสูง เช่น กิจกรรมการทดลอง การทำโครงงานวิทยาศาสตร์ การแก้โจทย์ปัญหา ฝึกทักษะในการคิด คำนวณ การแก้สมการ การคิดคำนวณ การจำแนกและการจัดหมวดหมู่ การหาเหตุและผล การหาข้อแตกต่าง การแปลและวิเคราะห์ข้อมูล การให้เหตุผล การจัดระบบในหัวข้อต่างๆ การทำงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอน การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เกี่ยวกับการคำนวณ กระบวนการคิดแบบวิทยาศาสตร์ การสรุปผล การทำโครงงาน และการทำงานประดิษฐ์ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับการส่งเสริมพหุปัญญาด้านสติปัญญาด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ (พหุปัญญาด้านที่ 2)

3. ตัวอย่างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการสื่อสาร เช่น กิจกรรมการพูดหน้าชั้นเรียน การฟัง/เล่นิทาน การนำเสนอผลงาน พูดคุยสนทนาเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ การอภิปราย การโต้เถียงการกล่าวสุนทรพจน์ การพูดแสดงความรู้สึก การสัมภาษณ์ การวิจารณ์เรื่องราวต่าง ๆ รวมถึงผู้สอนสามารถฝึกทักษะการสื่อสารผ่านการเขียน ด้วยกิจกรรมการเขียนเรียงความ รายงาน การเขียนบันทึกไดอารี่ การทำ Mind Mapping การเขียนแสดงความคิดเห็น การเขียนบทความลงในวารสาร การผลิตวารสารในชั้นเรียน การแต่งประพันธ์ บทความ บทกลอน การอ่านแผ่นพิมพ์ คอมพิวเตอร์ การอ่านนิทาน/นิยาย หนังสือสารคดี หนังสือพิมพ์ นอกจากนี้กิจกรรมทางศิลปะและดนตรี ถือเป็นการฝึกทักษะการสื่อสารผ่านการสร้างสัญลักษณ์ ด้วยการวาดภาพด้วยวิธีการต่างๆ การเรียนด้วยภาพ การใช้ภาพ โปสเตอร์ การเขียนการ์ตูน การทำงานผสมผสานระหว่างงานทางศิลปะกับวิชาต่าง ๆ การทำกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเห็น การเรียนรู้โดยใช้การกระตุ้นจากสิ่งรอบข้าง การเล่นเกมที่ใช้ท่าทางการเปลี่ยนแปลง การแต่งเพลง การเรียนรู้ผ่านบทเพลงและจังหวะ การเล่น/ร้องรำทำเพลง การร้องเพลงประสานเสียง การชมดนตรีหรือคอนเสิร์ต การแสดงบนเวที การเล่นเกม/การใช้เครื่องดนตรีประเภทต่าง ๆ การทำจังหวะ/เคาะจังหวะ การวิเคราะห์ดนตรี เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับการส่งเสริมสติปัญญาด้านภาษา ด้านมิติสัมพันธ์ และด้านดนตรี (พหุปัญญาด้านที่ 1, 3, และ 5)

4. ตัวอย่างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการรวมพลังทำงานเป็นทีม เช่น การจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนทำโครงงานเป็นกลุ่ม การทำงานกลุ่ม การปฏิสังสรรค์ การสนทนาสองคน/หลายคน การโต้เถียง การพูดคุย/ตอบคำถามที่ตั้งไว้ การสื่อสาร การเล่นเกม การทำกิจกรรมนันทนาการ การแบ่งปันสิ่งต่าง ๆ แก่ผู้อื่น กิจกรรมการฝึกทักษะด้านการติดต่อและการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น การสัมภาษณ์ การจัด

งานรื่นเริง การสำรวจความคิดเห็น การใช้กิจกรรมทางสังคมในบทเรียนในวิชาต่าง ๆ การเรียนรู้โดยการให้บริการผู้อื่น การฝึกให้คำแนะนำผู้อื่น และการฝึกใช้เหตุผลใน สถานการณ์ต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับการส่งเสริมสติปัญญาด้านมนุษยสัมพันธ์ (พหุปัญญาด้านที่ 6)

5. ตัวอย่างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง เช่น การทำกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้แบบกระตือรือร้น การเรียนรู้ที่จะควบคุมตนเอง การฝึกให้เชื่อมั่นในตนเองการแลกเปลี่ยน และแสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สนับสนุนให้มีการทำงานนอกห้องเรียน ผ่านกิจกรรมการสร้างสถานการณ์ จำลอง การเผชิญสถานการณ์ การทำงานกลุ่ม การหาเหตุและผล การแปลและวิเคราะห์ข้อมูล การให้เหตุผล การสำรวจความคิดเห็น การใช้กิจกรรมทางสังคมในบทเรียน การเรียนรู้โดยการให้บริการผู้อื่น การฝึกให้คำแนะนำผู้อื่น และการฝึกใช้เหตุผลใน สถานการณ์ต่างๆ การจัดนิทรรศการหรือโครงการ การทำงานประดิษฐ์ เพื่อเพิ่มความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับการส่งเสริมพหุปัญญาด้านสติปัญญาด้านการเข้าใจตนเอง ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านสติปัญญาด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ (พหุปัญญาด้านที่ 2, 6, และ 7)

6. ตัวอย่างกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน เช่น การทำกิจกรรมเกี่ยวกับนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ การศึกษาธรรมชาติ การศึกษาเกี่ยวกับระบบนิเวศน์ การทัศนศึกษา การศึกษาภาคสนาม การทำกิจกรรมออกค่ายวิทยาศาสตร์ การศึกษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งต่างๆ อย่างหลากหลาย การทำโครงการวิทยาศาสตร์ การแก้โจทย์ปัญหา รวมถึงกิจกรรมที่ฝึกทักษะในการคิดคำนวณ การหาเหตุและผล การแปลและวิเคราะห์ข้อมูล การทำการทดลอง การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เกี่ยวกับการคำนวณ กระบวนการคิดแบบวิทยาศาสตร์ การสรุปผล การทำโครงการ และการทำงานประดิษฐ์ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับการส่งเสริมพหุปัญญาด้านสติปัญญาด้านการเข้าใจธรรมชาติ และสติปัญญาด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ (พหุปัญญาด้านที่ 2 และ 8)[14]

บทสรุป

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดพหุปัญญา จะเห็นได้ว่าการสอดคล้องกับการส่งเสริมสมรรถนะทั้ง 6 ด้านตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยแสดงถึงศักยภาพภายในของเด็ก ซึ่งเป็นความสามารถที่แฝงอยู่ในตัวบุคคล แต่ละคนมีศักยภาพในด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านแฝงอยู่แล้ว แต่อาจยังไม่ได้แสดงออกให้เห็น จนกว่าจะได้รับการกระตุ้นหรือได้รับ

การศึกษา หรือเรียนรู้ที่เหมาะสมกับภาวะแห่งนั้น และเมื่อศักยภาพนั้นปรากฏออกมา หากได้รับการส่งเสริมต่อไป ได้เรียนรู้สาระความรู้ ได้รับการฝึกฝนจนกลายเป็นทักษะต่าง ๆ และนำไปประยุกต์ใช้ได้ ก็จะทำให้เด็กคนนั้นมีสมรรถนะในด้านนั้นสูงขึ้น รวมทั้งการได้รับการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เหล่านั้นสามารถช่วยพัฒนาบุคคลให้มีความสามารถเพิ่มสูงขึ้นได้ อย่างไรก็ตาม ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่างๆที่บุคคลได้เรียนรู้ อาจไม่ช่วยให้บุคคลนั้นมีความสามารถเชิงสมรรถนะ หากขาดการนำไปประยุกต์ใช้ ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา จึงเป็นการใช้วิธีการสอนที่น่าสนใจสามารถนำไปใช้สอนผู้เรียนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะได้อย่างหลากหลาย หากผู้สอนได้ใช้วิธีการสอนแบบนี้สม่ำเสมอจะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะต่าง ๆ หลายด้านที่ติดตัวไป จะเป็นบุญแก่สำคัญในการดำเนินชีวิตและอาจเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ในที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- [1] คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา. (2562). รายงานพันธกิจด้านการปฏิรูปการศึกษา ผ่านหลักสูตรและ การเรียนการสอนฐานสมรรถนะ (A Commission Report on Education Reform through Competency-Based Curriculum & Instruction).
- [2] แสงมณี อยู่พุก. (2562). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองที่ส่งเสริม การคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อการแก้ปัญหาและจิตวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 1(1). กันยายน – ธันวาคม. น.63 – 73.
- [3] สุวิทย์ มูลคำ และคณะ. (2551). การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- [4] อนุสร หงส์ขุนทด, 2019. ความหมายของสมรรถนะผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สืบค้นออนไลน์จาก <http://krukob.com/web/1-117>.
- [5] เยาวพา เดชะคุปต์. (2544). เอกสารในการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง พหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัย ณ หอประชุมใหญ่สำนักงานการศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา ระหว่างวันที่ 25-27 ตุลาคม 2544.
- [6] Gardner, H. (1993). Multiple Intelligences : The Theory in Practice. New York : Basic Book, Harper Collins.

- [7] นกเนตร ธรรมบวร. (2545). การพัฒนากระบวนการคิดของเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [8] ประเวศ วะสี. (2535). การพัฒนาพลังสร้างสรรค์ขององค์กร (วิธีแก้ปัญหาที่ยากและ สลับซับซ้อน). กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน.
- [9] ตรีสุคนธ์ จิตต์สงวน และคณะ. (2557). สำนักรูปแบบการเรียนรู้ พหุปัญญาและความ ฉลาดทางอารมณ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนศรียุทธยา ในพระอุปถัมภ์ ฯ ปีการศึกษา 2557. กรุงเทพฯ: ผลงานทางวิชาการเพื่อขอเลื่อนวิทยฐานะเชี่ยวชาญ.
- [10] Boulton-Lewis, G.and Catherwood, D.ed. (1994). The Early Years :Developmental, Learning and Teaching. Victoria : The Australian Council for Educational Research.
- [11] ไผท สติสุนทร. (2543). พหุปัญญาในโรงเรียนไทย. สานปฏิรูป. 2(22): 21.
- [12] สุรศักดิ์ หลาบมาลา. (2540). การใช้พหุปัญญาในห้องเรียน. วารสารวิชาการ. 2(1): 53-59.
- [13] สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์. (2564). การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานกับกิจกรรมพหุ ปัญญา. Journal of Roi Kaensarn Academi. 6(11). น. 370 – 384.
- [14] นรรัตน์ ฝันเชียร. (2563). ทฤษฎีพหุปัญญาสู่การเข้าถึงอัจฉริยภาพของนักเรียนทุกคน. ออนไลน์.สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.truelookpanya.com/blog/content/78233/-blog-teaartedu-teaart->
- [15] สมรรถนะเด็กไทยในยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) Thai Learners' Key Competencies in a VUCA Worl, ครูสภาวิทยากร JOURNAL OF TEACHER PROFESSIONAL DEVELOPMENT ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน 2563
- [16] สุภัทรศักดิ์ คำสามารถ. 2562. การเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้. 2(1). มกราคม-มิถุนายน. น.55 – 68.

**การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เนื้อหาแบบที่ผู้ใช้สร้างขึ้น
ในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 : จากมุมมอง
ของผู้สอนและผู้เรียน**

**LEARNING WITH USER GENERATED CONTENT DURING THE COVID19
PANDEMIC : THE SUCCESS FACTORS FROM PERSPECTIVE OF
INSTRUCTOR**

ทิพรัตน์ สิกธวงศ์¹, กิตติ กุดมันท์², คุณัชญา ทิพพานุรักษ์กุล³, ชูตารีย์ จันทรวัฒน์⁴,
กมล สิกธ⁵, ภูมิพัฒน์ วณพิพัฒน์พงศ์⁶ และ วุฒิชัย ไลบัน⁷
TIPPARAT SITTIWONG¹, KITTI KUTTANAN², KUNATCHAYA THIPPAYANURUKSAKUL³,
THITAREE CHANTHAWAT⁴, TOSSAPOL SITTI⁵, PHUMIPHAT WANAPHIPHATPHONG⁶
and WUTTICHA LONAN⁷

บทความวิชาการ

วันที่รับบทความ 28 กันยายน 2567 แก้ไขบทความ 6 พฤศจิกายน 2567 ตอบรับบทความ 3 ธันวาคม 2567

บทคัดย่อ

สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนที่ต้องปรับตัวจากการเรียนการสอนในสถานที่ตั้งเป็นในรูปแบบของการเรียนการสอนออนไลน์ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เนื้อหาแบบที่ผู้ใช้สร้างขึ้นเป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ที่เปิดโอกาสให้ทั้งผู้เรียนและผู้สอนเป็นผู้พัฒนาเนื้อหาโดยการสร้างเนื้อหาด้วยตนเองหรือจะเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การเรียนรู้โดยการสร้างสรรค์เนื้อหา

บทความนี้จะกล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เนื้อหาแบบที่ผู้ใช้สร้างขึ้นโดยผ่านมุมมองของทั้งผู้สอนและผู้เรียน โดยเริ่มตั้งแต่อุปสรรคและข้อเสนอแนะของการจัดการเรียนการสอน การออกแบบการเรียนการสอนสำหรับการเรียนรู้โดยการสร้างสรรค์เนื้อหา การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล

คำสำคัญ : การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ เนื้อหาแบบที่ผู้ใช้สร้างขึ้น สถานการณ์แพร่ระบาด

¹ รองศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

²⁻⁷ นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

¹ Faculty of Education, Naresuan University

²⁻⁷ PhD. Students Faculty of Education, Naresuan University

Abstract

The management of teaching and learning in educational institutions is affected by the COVID-19 outbreak situation. Learning and teaching management must adapt as on-site instruction replaces online instruction.

User-generated content (UGC)-based instructional management, also referred to as learning through content creation, is a type of online instructional management that allows instructors and students to create their own content.

Teaching and learning with user-generated content are discussed in this article from the perspectives of both the teacher and the student by starting with the administration of education and learning obstacles and solutions, designing instruction for user-generated content, creating a learning environment, and assessment

Keywords : online instructional management , User-generated content , COVID-19

บทนำ

การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ที่เกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2562 จนถึงปัจจุบัน นอกจากจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพอย่างแพร่หลายต่อประชากรทั่วโลกแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนการสอนที่จะต้องปรับตัวจากการเรียนการสอนในที่ตั้ง ไปสู่การเรียนการสอนแบบออนไลน์ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชกำหนด (พ.ร.ก.) การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน เพื่อควบคุมสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 [1] และมีมาตรการปิดเมือง (Lockdown) ในหลายพื้นที่พร้อมกับให้ทุกคนเว้นระยะห่างทางสังคม (Social distancing) และกักตัวเอง (Self. quarantine) จนกว่าจะมีเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น[2]

การเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 นั้น ถือเป็นเรื่องใหม่ ที่สถาบันการศึกษาต้องมีการปรับตัวแทบทุกสถาบัน ส่งผลให้สถาบันการศึกษานำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้เพื่อจัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ด้วยการใช้

เครื่องมือสื่อสารด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยและโปรแกรมต่าง ๆ ในการเชื่อมโยงเข้าสู่ห้องเรียนออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ หรือมีการใช้การเรียนการสอนเสมือนจริง เพื่อที่ผู้เรียนสามารถเรียนได้จากทางไกล ติดต่อสื่อสารให้การปรึกษา ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเสนอผลงานในชั้นเรียนออนไลน์เสมือนห้องเรียนจริงและสามารถเรียนได้ทุกที่[3]

เนื้อหาแบบที่ผู้ใช้สร้างขึ้น (User-generated content หรือ UGC) เป็นเนื้อหาดิจิทัลหรือเนื้อหาโซเชียลมีเดียที่ถูกค่าหรือผู้ใช้สร้างโดยสมัครใจ แล้วส่งไปยังแพลตฟอร์มออนไลน์และแชร์ต่อสาธารณะ เนื้อหาแบบที่ผู้ใช้สร้างขึ้นมีได้หลายรูปแบบ ตั้งแต่บทความ การแสดงความคิดเห็น การอัปเดตสถานะ รูปภาพ วิดีโอ บทวิจารณ์ คำรับรอง คำติชม บล็อก โพสต์ ทวิต การโพสต์อ้างอิง การโพสต์บนโซเชียลมีเดีย หรือเนื้อหาใดๆ จากผู้ใช้ที่ไม่ได้มาจากการสร้างขึ้นอย่างเป็นทางการของเจ้าของแพลตฟอร์ม [4]

อุปสรรคและข้อเสนอแนะของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์

การเรียนออนไลน์เข้ามามีบทบาทมาก โดยทุกโรงเรียนต้องรับมือและปรับตัวรับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยสถานการณ์โควิด-19 ส่งผลกระทบต่อรูปแบบการเรียนเป็นอย่างมาก สำหรับบางพื้นที่ระบบการศึกษาต้องหยุดชะงัก และต้องปรับรูปแบบการศึกษามาเป็นการเรียนออนไลน์ ทำให้ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครองต้องปรับตัวกันขนานใหญ่ ซึ่งในหลายๆ พื้นที่ ทำให้มองเห็นภาพชัดเจนว่าปัญหาการเรียนออนไลน์ สะท้อนความไม่พร้อมของการศึกษาไทยเป็นอย่างมาก

[5] ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “การเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส COVID19 : แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน ” พบว่า การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019: COVID-19) ทำให้เกิดการปรับตัวเป็นวิถีชีวิตแบบใหม่ (New Normal) โดยเฉพาะสถาบันทางการศึกษาที่ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนแบบปกติได้ จึงจำเป็นต้อง ใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เพื่อให้การเรียนรู้เกิดความต่อเนื่อง การเรียนการสอนแบบออนไลน์มีองค์ประกอบ ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหา สื่อการเรียนและแหล่งเรียนรู้กระบวนการจัดการ เรียนรู้ ระบบการติดต่อสื่อสาร ระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ การวัดและ การประเมินผล รูปแบบการเรียนการสอนมีหลากหลายวิธี ที่ทำให้ผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันได้ การพิจารณา องค์ประกอบและรูปแบบที่สอดคล้องเหมาะสมกับลักษณะวิชา และบริบทของผู้เรียนจะนำไปสู่การ ประยุกต์ใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์ การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

อุปสรรคของการเรียนออนไลน์

1. เทคโนโลยี

การเข้าถึงเทคโนโลยี ระบบอินเทอร์เน็ตยังเป็นปัญหายอยู่มาก ยังไปไม่ถึงทั่วถึง และยังมี ความเหลื่อมล้ำดิจิทัล (Digital Divide) คือ ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ในรายงานของ Freedom House องค์การอิสระตรวจสอบเสรีภาพและประชาธิปไตยทั่วโลก ระบุว่า เมื่อปี 2019 มีคนไทยเพียง 57% ของประชากรทั้งหมดเท่านั้น ที่สามารถเข้าถึงการใช้งานอินเทอร์เน็ตได้แม้ว่าคนส่วนใหญ่จะเข้าถึงอินเทอร์เน็ตแล้ว แต่ผลการสำรวจมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป ระหว่างปี พ.ศ. 2552-2561 ระบุว่า สัดส่วนของกลุ่มประชากรที่เข้าถึงการใช้งานอินเทอร์เน็ต คือกลุ่มที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง มากกว่านอกเขตเมือง นอกจากนี้ ยังมีสัดส่วนประชากรที่ไม่มีคอมพิวเตอร์ใช้ มากกว่ากลุ่มผู้ใช้คอมพิวเตอร์ และส่วนใหญ่ ก็เป็นประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองเช่นกัน

2. การเร่งให้ครูปรับตัว

การจะปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนไปสู่ระบบออนไลน์โดยทันทีไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะผู้สอนก็จำเป็นต้องปรับวิธีการสอนจากรูปแบบเดิมๆ ผู้เรียนก็จำเป็นต้องปรับวิธีการเรียนเช่นกัน รวมถึงต้องมีการปรับวิธีการประเมินและการวัดผลให้มีความเหมาะสมกับการสอนออนไลน์

ช่วงนี้อาจารย์ในระดับมหาวิทยาลัยมีการปรับตัวนำร่องไปแล้ว มีการนำโปรแกรมและแอปพลิเคชันจำนวนหนึ่งมาใช้ในการเรียนการสอนผ่านออนไลน์ ซึ่งก็พอจะเห็นข้อดีข้อเสียบางประการและก็พบว่านักเรียนแต่ละคนอาจมีข้อจำกัดบางอย่าง เช่น ที่บ้านไม่มีอุปกรณ์ หรือบางคนก็อาจไม่มีอินเทอร์เน็ตใช้ที่บ้าน

บทบาทของครูต่อการเรียนออนไลน์มีความสำคัญมาก เพราะนักเรียนต้องเรียนรู้เนื้อหาผ่านสื่อที่ครูเตรียมไว้ให้ หากครูเลือกส่งเนื้อหาบทเรียนในรูปแบบที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียน แล้วให้นักเรียนใช้เวลาเรียนรู้ด้วยตัวเอง โดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลาเหมือนในห้องเรียน จะทำให้นักเรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้ของตัวเองอย่างแท้จริง

3. การปรับเนื้อหาให้เหมาะกับวัยหรือชั้นเรียน

การสอนออนไลน์ไม่ได้หมายความว่า ครูต้องสอนแบบไลฟ์สดเสมอไป แต่ครูสามารถปรับได้ตามความเหมาะสม เช่น ให้นักเรียนศึกษาเอกสารประกอบการเรียน หนังสือเรียน หรือรับชมคลิปวิดีโอที่ครูจัดเตรียมไว้ โดยให้เด็กจัดสรรเวลาในการเรียนเอง แล้วครูค่อย

จัดเวลาสำหรับการพูดคุยแลกเปลี่ยน และแสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยอาจต้องแยกกว่าวิชาไหนเหมาะกับการเรียนออนไลน์ และวิชาไหนต้องเรียนสดกับครู ซึ่งก็ต้องขึ้นอยู่กับระดับชั้นของนักเรียนด้วย

4. ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

ควรดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการศึกษา โดยเฉพาะชุมชนในต่างจังหวัด แล้วก็ดึงเอาข้อดีที่เรามีการศึกษาทางไกลมาออกแบบเนื้อหาให้เหมาะกับพื้นที่ เหมาะกับวัย และเหมาะกับการเรียนรู้ ไม่อยากให้ใช้แบบเดิม ๆ ควรใช้เครื่องมือเครื่องมือที่มีอยู่มาปรับให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเปลี่ยนกระบวนทัศน์ว่าใช้การศึกษาทางไกล มีทุกระดับชั้นของการศึกษา แล้วก็แบ่งช่วงเวลาของการศึกษาว่านี่จะเป็นช่วงเวลาของเด็กปฐมวัย เด็กประถมต้น เด็กประถมปลาย เด็กมัธยม เด็กมหาวิทยาลัย ฯลฯ

บางพื้นที่ที่สามารถทยอยเปิดโรงเรียนได้ อาจต้องพิจารณาการจัดสถานที่เรียนภายในชุมชนให้เหมาะสม โดยคำนึงถึงการเว้นระยะห่างเพื่อความปลอดภัย รวมถึงการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอน เช่น การสลับวันไปโรงเรียน หรือการจัดการเรียนการสอนออนไลน์สำหรับวิชาที่เหมาะสม ทั้งนี้ การเลื่อนการเรียนในบางวิชาที่ไม่สามารถดำเนินการได้ในสถานการณ์ปัจจุบันไปยังภาคการศึกษาหรือปีการศึกษาถัดไป อาจเป็นแนวทางที่ควรพิจารณา การศึกษาควรมีความยืดหยุ่นและปรับตัว เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นความสำคัญไปที่ตัวผู้เรียนเป็นหลัก

5. สร้างตัวช่วยให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง

เมื่อนักเรียนสามารถจัดสรรเวลาเองได้ว่า จะเรียนรู้จากบทเรียนที่ครูส่งมาให้เมื่อไรก็ได้ พ่อแม่ผู้ปกครองจำเป็นต้องเข้ามาช่วยดูแลเด็ก ๆ ที่อาจจะยังควบคุม หรือจัดสรรเวลาให้ตัวเองได้ไม่ดีนัก หรือช่วยดูแลขณะทำแบบฝึกหัดต่าง ๆ โดยโรงเรียนเองก็ควรมีคู่มือพ่อแม่ผู้ปกครอง เพื่อนำมาใช้ร่วมกับเด็กได้ด้วย

6. ต้องมีที่ปรึกษา

ข้อนี้มีความสำคัญมาก ต้องสร้างกลุ่มระหว่างพ่อแม่ ผู้ปกครอง คุณครูร่วมกันผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อแบ่งปันเทคนิคและเรียนรู้ร่วมกัน รวมถึงแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือเรื่องการเรียนออนไลน์ ทั้งยังเป็นการเปิดพื้นที่ให้มีการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างครอบครัว โดยเฉพาะผู้ปกครองที่กำลังเคืองแค้น เครียด ประสบปัญหา ยิ่งควรมองหาคนที่พร้อมจะพูดคุยเพื่อหาทางออกจากสิ่งที่กำลังเผชิญอยู่

สิ่งที่ควรตระหนักอีกประการก็คือ ปัญหาของเราในตอนนี้ มันไม่ใช่ปัญหาของเราคนเดียว แต่มันคือปัญหาของสังคม ปัญหาของคนทั้งโลก เราไม่ได้อยู่ตัวคนเดียว มันเป็นปัญหาร่วม แล้วปัญหาร่วมที่มันกำลังอยู่แบบนี้ มันต้องใช้พลังที่ยิ่งใหญ่ ที่เราต้องหันกลับมาดูแลใจคนในครอบครัว นับจากนี้ไป หลังจากหมด COVID – 19 มันจะไม่เหมือนเดิม ชีวิตทุกคนจะเปลี่ยนไป ในช่วงวิกฤติเราสามารถที่จะแปรเปลี่ยนให้มันเป็นโอกาสได้ เพราะว่าเราไม่รู้ว่าจะอะไรมันจะเกิด เราต้องเตรียมตัว ชีวิตไม่เหมือนเดิม แต่ว่าเราสามารถทำให้มันดีกว่าเดิมได้ คิดเสียว่าเป็นสถานการณ์ที่บังคับให้เราเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์

การจัดการเรียนรู้ทางออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัลนั้นพบว่ามี 5 ทักษะในการจัดการเรียนรู้ทางออนไลน์ 8 วิธีการสอนที่สามารถ ส่งเสริมและกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน 6 เคล็ดลับ ที่สร้างสรรค์บูรณาการการสอนออนไลน์และ เสริมสร้างการเรียนรู้เชิงรุก และรวมถึงการใช้กลยุทธ์การเรียนรู้แบบผสมผสาน 5 องค์ประกอบ คือ การค้นพบ (Discover) การเรียนรู้(Learn) การฝึกปฏิบัติ(Practice) การร่วมมือ (Collaborate) และ การ ประเมิน (Assess) ซึ่งจะเป็นตัวเลือกที่มีประสิทธิภาพที่สามารถนำมาปรับไปสู่การสอนออนไลน์ได้อีก ทางเลือกหนึ่งเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามการเตรียมวางแผนเอาไว้ล่วงหน้าสำหรับเหตุการณ์ที่ไม่คาด ฝันในการสอนออนไลน์ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็น ตลอดถึงการสร้างปฏิสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นในชั้นเรียนออนไลน์ นั้นจะเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนุกสนานและเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพผ่านเครื่องมือแอป พลิกะชันในการเรียนออนไลน์

ทั้งนี้ ในส่วนของผู้เขียนพอจะสรุปออกเป็น 10 แนวทาง ในการจัดการ เรียนการสอนออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ประสบการณ์ของผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การกำหนดแนวทางและการออกแบบการเรียนการสอนผ่านออนไลน์ เพื่อสร้างการเรียนรู้ที่คาดหวังว่าจะบรรลุวัตถุประสงค์และ เป้าหมายของหลักสูตร

2. ครูผู้สอนมีทักษะรู้เท่าทันการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และการสร้างสรรค์เพื่อความสะดวกและราบรื่นในการถ่ายทอดองค์ความรู้ไปยังผู้เรียน รวมทั้งถ่ายทอดทักษะการใช้งาน เทคโนโลยีให้แก่ผู้เรียนให้มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการจัดการ เรียนการสอนได้อันจะทำให้การเรียนการสอนดำเนินการได้อย่างราบรื่นมากยิ่งขึ้น

3. กำหนดแนวทางที่ชัดเจน ผู้สอนต้องกำหนดแนวทางที่ชัดเจนสำหรับผู้เรียน เพื่อให้ เข้าถึงการสอนออนไลน์รวมไปถึงตารางเวลาในการสอน ความคาดหวังที่จะได้รับจากผู้เรียนจากใบงาน ที่ครูผู้สอนได้มอบหมายให้ผู้เรียน
4. ออกแบบการสอนที่น่าสนใจ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนและการมีส่วนร่วมของ ผู้เรียนขณะเรียนออนไลน์เพื่อพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีของผู้เรียน
5. รูปแบบการเรียนการสอนมีความหลากหลาย เพื่อที่จะทำให้ผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน (Interactive) อันจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์
6. เลือกเครื่องมือการสอนที่เหมาะสม เครื่องมือการสอนที่ดีจะช่วยให้การสอนออนไลน์ ของผู้สอนเป็นไปได้อย่างราบรื่น การเลือกใช้แพลตฟอร์มหรือแอปพลิเคชันในการเรียนออนไลน์ใด ๆ ก็ ตาม จำเป็นต้องมีการฝึกอบรมในการใช้งานให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียน เพื่อให้สามารถใช้งานได้คล่องและมี ประสิทธิภาพ รวมถึงการมีความเสถียรของสัญญาณอินเทอร์เน็ตทั้งของฝ่ายผู้สอนและผู้เรียนด้วย
7. เสริมสร้างการเรียนรู้เชิงรุกนอกชั้นเรียน เช่น มอบหมายงานให้รับผิดชอบ อาทิ แบบฝึกหัด การบ้าน ใบงาน หรือการทำโครงงาน โครงการ เป็นต้น
8. ให้ผู้เรียน Feedback โดยผู้สอนควรขอความเห็นจากผู้เรียนโดยตรงเกี่ยวกับสิ่งที่ เกิดขึ้น และควรจะให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นให้ครอบคลุมทุกอย่าง ตั้งแต่เนื้อหาไปจนถึงวิธีการสอน และ สิ่งที่ต้องปรับปรุง โดยให้ผู้เรียนโพสต์ความคิดเห็นลงบนกระดานสำหรับการ Feedback โดยเฉพาะ
9. บริหารและจัดเวลาการเรียนที่ยืดหยุ่นอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการออกแบบ การ เรียน การสอนที่ใช้เวลาน้อยลงแต่ยังคงเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น ผ่านการศึกษาจากสื่อ ต่างๆ ที่ครู มอบหมาย หรือเรียนรู้ผ่านค้นคว้าข้อมูล ทั้งนี้การปรับเวลาเรียนควรต้องถามความเห็นขอพร้อมกัน ภายในชั้นเรียน ยึดตัวผู้เรียนเป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนอันจะเป็นแนวทางและวิธีการสร้างการ เรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้และพัฒนาทักษะสำคัญจากกระบวนการที่ครูออกแบบ
10. กำหนดแนวทางประเมินผล และให้คำแนะนำที่มีคุณภาพและเหมาะสม การ ประเมินผลและให้คำแนะนำเพื่อการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมกับความสามารถและความถนัดของ แต่ละคนถือเป็นประเด็นที่ครูผู้สอนจะต้องมีการจัดการที่ดี โปร่งใสและเป็น ที่ รับรู้ร่วมกัน โดยครูผู้สอน จะต้องปรับลักษณะของงานและการทำกิจกรรมที่มอบหมายให้เกิด

ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และ ตัวชี้วัด เพื่อการพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมาย ตัวชี้วัดของหลักสูตร ทั้งนี้ หากสามารถประเมิน แบบ 360 องศา ได้จะเป็นการดี เช่นผู้เรียน ประเมินการสอน ครูประเมินการเรียนรู้ เพื่อนประเมินผู้เรียน ด้วยกัน และผู้ปกครองประเมิน การสอนและการเรียนรู้

การออกแบบการเรียนการสอนออนไลน์

การเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online Learning) เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ผู้สอนได้จัดเตรียมเนื้อหา แบบฝึกหัด และกระบวนการวัดผล เป็นแบบออนไลน์ผ่านทาง web-based หรือ mobile based applications ซึ่งผู้เรียนสามารถที่จะเรียนจากสถานที่ใด ในเวลาใดก็ได้ที่มีความสะดวกและเหมาะสมต่อการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนจำเป็นต้องใช้เครื่องมือประกอบการสื่อสารเพื่อให้การสื่อสารที่สมบูรณ์เพียงพอที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ จำเป็นต้องมีความพร้อมหลายด้าน ได้แก่ ด้านเครื่องมือ ด้านโครงข่าย ด้านโปรแกรมหรือแพลตฟอร์ม ด้านเนื้อหา และด้านความพร้อมของผู้สอนและผู้เรียน ดังนั้น จึงควรสำรวจความพร้อมเหล่านี้กับนักศึกษา ก่อน และร่วมกันหาทางออกหากเกิดความไม่พร้อม อาจารย์ผู้สอนจำเป็นต้องคอยสำรวจความไม่สะดวกของนักศึกษาและพร้อมจะให้ความช่วยเหลือ เนื่องจากการเปลี่ยนรูปแบบการสื่อสารแบบกระทันหันที่ไม่ได้เตรียมการไว้ก่อน

รูปแบบการเรียนการสอนที่เลือกใช้และเทคนิคการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ที่อาจารย์เลือกใช้ในการจัดการเรียนการสอน ในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรค Covid 19 มากที่สุดมี 4 โปรแกรม ได้แก่

- โปรแกรม Microsoft Teams เป็นโปรแกรมที่มีความโดดเด่นในเรื่องการทำงานร่วมกับ Microsoft Office 365 การแชทแบบกลุ่ม แชร์หน้าจอได้ สามารถจัดการเรียนการสอนโดยการประชุมร่วมกันได้ถึง 250 คน และสามารถบันทึกการประชุมได้รองรับการเรียนการสอนด้วยเสียง และในรูปแบบ Video Conference สามารถไลฟ์สดได้เหมือนห้องเรียนจริง รวมทั้งสามารถส่งไฟล์งานได้ จากการใช้โปรแกรม Microsoft Teams ของผู้สอนพบว่า เป็นโปรแกรมที่เหมาะสมสำหรับการใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่มีจำนวนนักศึกษามาก ๆ และสามารถใช้สำหรับจัดการสื่อการเรียนการสอนด้วยมีลักษณะการใช้งานระบบแบบ LMS ได้ซึ่งทำให้สะดวกในการ upload สื่อการสอน เอกสารต่าง ๆ และการมอบหมายงาน

- โปรแกรม Zoom รองรับการประชุมพร้อมกันสูงสุด 100 คน โดยมีข้อจำกัดสำหรับบัญชีฟรีคือการประชุมวิดีโอแต่ละครั้งจะมีระยะเวลาไม่เกิน 40 นาที โปรแกรมนี้

สามารถใช้งานร่วมกันได้บนทุกแพลตฟอร์ม ไม่ว่าจะเป็นคอมพิวเตอร์ที่ใช้ระบบปฏิบัติการ Windows หรือ macOS รวมถึงอุปกรณ์พกพาที่ใช้ระบบปฏิบัติการ iOS และ Android หรืออุปกรณ์ Zoom Presence ผู้ใช้งานสามารถเลือกการประชุมในรูปแบบที่เหมาะสม เช่น การประชุมแบบโต้ตอบ (Interactive) หรือแบบรับฟัง (Listen-only mode) ฟีเจอร์ Share Screen ของ Zoom ช่วยให้สามารถแชร์หน้าจอได้หลายรูปแบบ เช่น การแชร์หน้าจอทั้งหมด การแชร์ Whiteboard ซึ่งเหมาะสำหรับการระดมความคิด (Brainstorm) โดยผู้เข้าร่วมประชุมสามารถช่วยกันขีดเขียน หรือการแชร์หน้าต่างเฉพาะของแต่ละแอปพลิเคชัน Zoom ยังช่วยให้สามารถเชิญผู้ร่วมประชุมหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องได้อย่างง่ายดายผ่านหมายเลขโทรศัพท์ อีเมล หรือรายชื่อโปรแกรมยังรองรับการแชร์คอนเทนต์หลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นรูปภาพ ไฟล์จากบริการคลาวด์ เช่น Dropbox, OneDrive, Google Drive และ Box การแชร์สามารถทำได้โดยตรงจากอุปกรณ์มือถือ ทำให้การประชุมเป็นไปอย่างราบรื่นและสะดวก จากการใช้งานของผู้สอน พบว่า Zoom เป็นโปรแกรมที่ใช้งานง่าย รองรับการบินทักวิดีโอการสอนได้อย่างสะดวก อย่างไรก็ตาม หากใช้งานโดยไม่ได้เข้าซื้อสิทธิ์การใช้งาน จะมีข้อจำกัดด้านระยะเวลา นอกจากนี้ สำหรับการจัดเก็บและอัปโหลดไฟล์ อาจจำเป็นต้องใช้ Zoom ควบคู่กับโปรแกรมอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนกระบวนการทำงานให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

- โปรแกรม OBS (Open Broadcaster Software) เป็นซอฟต์แวร์ฟรีและโอเพนซอร์สที่มีความสามารถหลากหลายในการจัดการการถ่ายทอดสด (Live Streaming) และการบันทึกวิดีโอ แม้ว่าจะไม่ได้ใช้งานง่ายเท่ากับโปรแกรมแบบเสียค่าใช้จ่าย แต่ OBS ได้รับความนิยมอย่างมากในหมู่ผู้ใช้ที่ต้องการเครื่องมือสำหรับการสตรีมวิดีโอ (Live Streaming Video) แบบมืออาชีพ โปรแกรม OBS ช่วยให้การจัดการไลฟ์สตรีมและการบันทึกวิดีโอเป็นเรื่องง่ายขึ้น ผู้ใช้งานสามารถแสดงหน้าจอของโปรแกรมต่าง ๆ บนเครื่องคอมพิวเตอร์ รวมถึงเพิ่มลูกเล่นต่าง ๆ ในหน้าจอได้ตามความต้องการ นอกจากนี้ OBS ยังสามารถควบคุมและสลับเปลี่ยนชุดหน้าจอหรือฉาก (Scenes) ได้ตามที่กำหนด ผู้สอนสามารถใช้ OBS ในการสร้างคลิปวิดีโอการสอนที่มีความคมชัดสูง และปรับแต่งรูปแบบเนื้อหาเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการในการนำเสนอ

- โปรแกรม Google Classroom เป็นเครื่องมือใน Google Apps for Education ที่ช่วยให้ผู้สอนสามารถสร้างและจัดระเบียบงานได้อย่างรวดเร็ว แสดงความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ และสื่อสารกับทุกคนในห้องเรียนได้ง่าย Classroom ช่วยผู้เรียนจัดระเบียบ

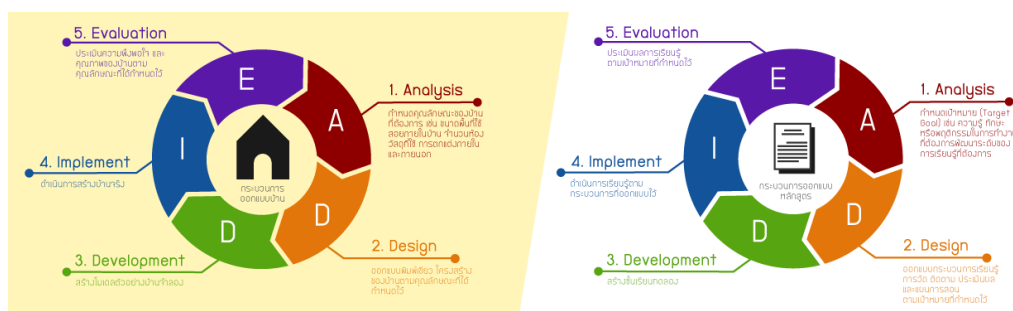
งานใน Google ไดรฟ์ ทำงานเสร็จและส่ง ตลอดจนสื่อสารกับผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียน ได้โดยตรง นอกจากนี้ Classroom ได้สานรวม Google เอกสาร ไดรฟ์ และ Gmail เข้าไว้ด้วยกันเพื่อช่วยให้ผู้สอนสร้างและเก็บงานได้โดยไม่สิ้นเปลืองกระดาษ และจะเห็นได้ทันทีว่าใครทำงานเสร็จหรือยังไม่เสร็จ และให้ความคิดเห็นโดยตรงแบบเรียลไทม์แก่ผู้เรียนแต่ละคน ผู้สอนสามารถประกาศ ถามคำถามและแสดงความคิดเห็นกับผู้เรียนได้แบบเรียลไทม์ช่วยปรับปรุงการสื่อสารทั้งในและนอกห้องเรียน Classroom จะสร้างฟีดแบ็คในไดรฟ์โดยอัตโนมัติสำหรับแต่ละงาน และสำหรับผู้เรียนแต่ละคน ผู้เรียนสามารถเห็นได้ง่ายว่ามีงานใดครบกำหนดในหน้างาน

วิธีสอนออนไลน์ให้มีประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ที่ดี

1. กำหนดแนวทางที่ชัดเจน
2. ออกแบบการสอนที่น่าสนใจ
3. เลือกเครื่องมือการสอนที่เหมาะสม
4. กระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันแบบออนไลน์
5. ใช้ประโยชน์จากการทำงานทั้งแบบกลุ่มและแบบเดี่ยว
6. ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่
7. มีการปิดการสอน
8. ให้นักเรียน Feedback.

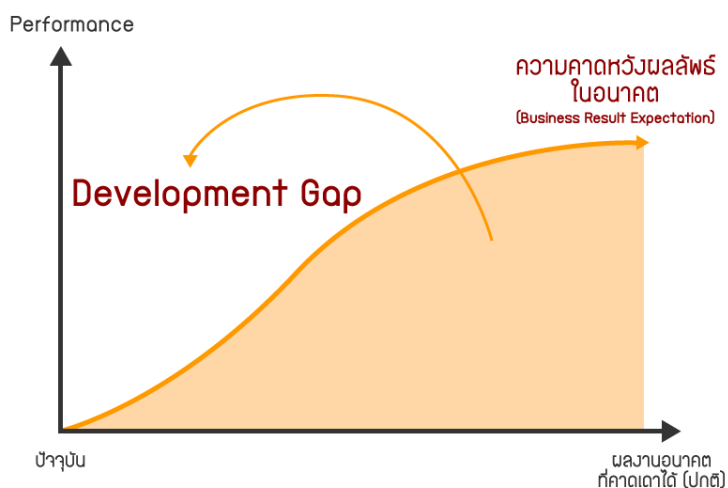
โมเดลในการออกแบบการสอนออนไลน์/การเรียนรู้สำหรับการเรียนออนไลน์

ADDIE Model คือ หลักการออกแบบกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาอย่างเป็นระบบ ที่ได้รับการยอมรับทั่วโลก มีจุดมุ่งหมายในการออกแบบให้ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย ด้วยการวิเคราะห์ที่สาเหตุของปัญหา คิดค้นขึ้นโดย Florida State University's Center for Educational Technology ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

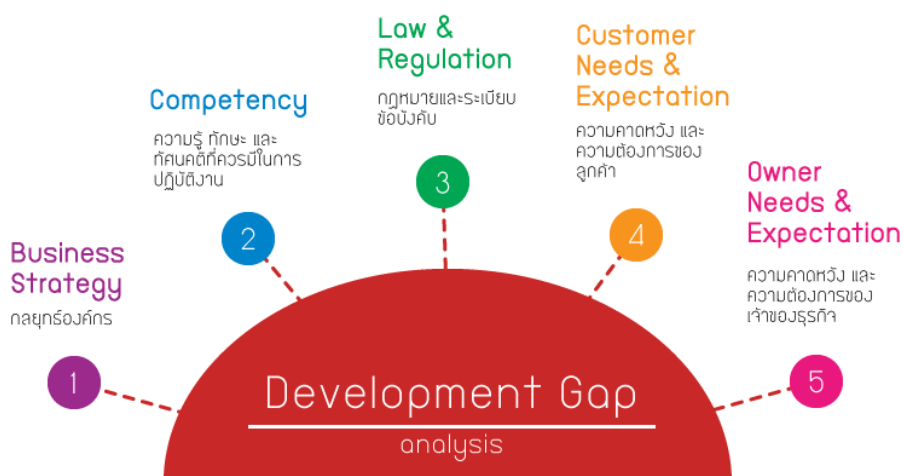

1. Analysis (การวิเคราะห์)

ในขั้นตอนของการวิเคราะห์นี้ จะเริ่มจากการค้นหาความคาดหวัง (Expectation) หรือ กำหนดเป้าหมาย (Target / Goal) ที่อยากจะได้จากการพัฒนาบุคลากรให้ได้ก่อน เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบกับสถานการณ์หรือระดับความสามารถของบุคลากร (Performance) ในปัจจุบัน เพื่อให้ทราบว่าบุคลากรนั้นยังขาดความรู้ ทักษะ หรือทัศนคติในการทำงาน (Development Gap) มากน้อยแค่ไหน

โดยหลักๆ แล้วแหล่งที่มาของเป้าหมาย หรือความคาดหวังที่จะใช้ในการวิเคราะห์ Development Gap มี 5 แหล่ง ดังนี้

1.1 Business Strategy (กลยุทธ์องค์กร) : คือการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาบุคลากร โดยคำนึงถึงทิศทางการเติบโตที่องค์กรต้องการเป็นที่ตั้ง แล้ววิเคราะห์ว่าบุคลากร

ขององค์กรจำเป็นต้องมีความรู้ ทักษะ หรือพฤติกรรมที่สำคัญอะไรบ้าง เพื่อที่จะทำให้
องค์กรเติบโตตามที่กำหนดในกลยุทธ์ขององค์กรได้

1.2 Competency (ความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ควรมีในการปฏิบัติงาน) คือ การ
กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาบุคลากร โดยคำนึงถึงบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานเป็น
สำคัญ ว่าหากต้องการให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานของตำแหน่งนั้นๆ เขา
จะต้องมีความรู้ ทักษะ และทัศนคติ หรือพฤติกรรมอย่างไรบ้าง

1.3 Law & Regulation (กฎหมายและระเบียบข้อบังคับ) คือ การกำหนดเป้าหมาย
ในการพัฒนาบุคลากร โดยอ้างอิงหัวข้อการอบรมตามที่มีระบุไว้ในกฎหมาย และระเบียบ
ข้อบังคับ

1.4 Customer Needs & Expectation (ความคาดหวัง และความต้องการของ
ลูกค้า) คือ การกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาบุคลากร โดยอ้างอิงข้อมูลจากความคาดหวัง
หรือความต้องการของลูกค้าเป็นที่ตั้ง ว่าหากองค์กรต้องการตอบสนองความคาดหวัง และ
ความต้องการของลูกค้าให้ได้นั้น บุคลากรขององค์กรจะต้องมีความสามารถทางด้านใดเพิ่มขึ้น
บ้าง

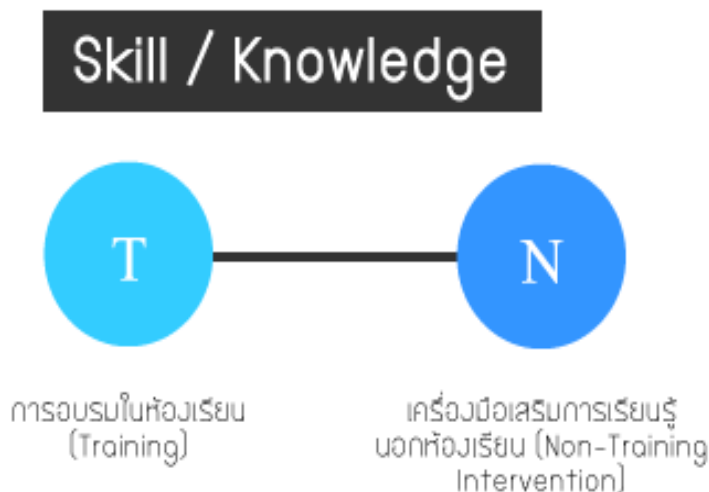
1.5 Owner Needs & Expectation (ความคาดหวัง และความต้องการของเจ้าของ
ธุรกิจ) คือ การกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาบุคลากร โดยอ้างอิงข้อมูลจากความคาดหวัง
และความต้องการของเจ้าของธุรกิจเป็นที่ตั้ง ว่าบุคลากรขององค์กรจำเป็นต้องมี
ความสามารถทางด้านใดเพิ่มขึ้นบ้าง จึงจะทำให้ความคาดหวัง และความต้องการของเจ้าของ
ธุรกิจเป็นจริงได้

เมื่อทราบเป้าหมายการพัฒนาที่ต้องการ และสถานการณ์ปัจจุบันแล้ว จึงจะนำ
เป้าหมายที่ได้มากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ เพื่อกำหนดกรอบกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาให้กับ
บุคลากรที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการพัฒนาต่อไป

2. Design (การออกแบบ)

สำหรับการออกแบบนั้น People Value แบ่งการออกแบบออกเป็น 3 ส่วนใหญ่ๆ คือ

2.1 Learning System

Learning System คือ บริการออกแบบระบบการเรียนรู้ที่จะปรับเปลี่ยนการเรียนรู้ที่ได้จากในห้องเรียน ไปสู่ความเข้าใจที่ลึกซึ้งขึ้นด้วยกระบวนการเรียนรู้นอกห้องเรียนเพื่อให้มั่นใจได้ว่ากระบวนการเรียนรู้มีความต่อเนื่อง และส่งมอบผลลัพธ์ได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

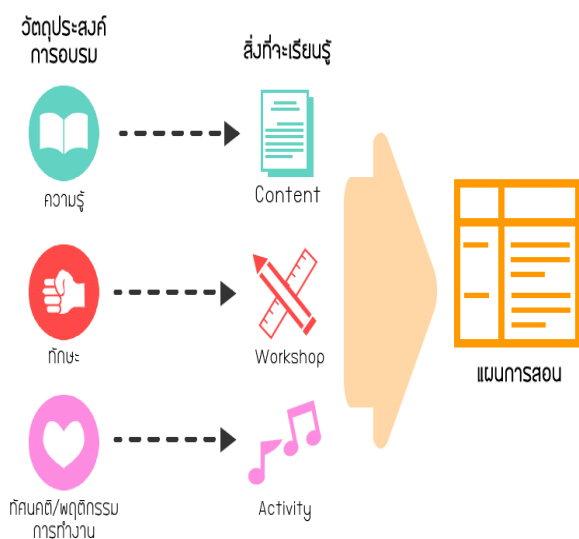
2.2 Follow Up & Evaluation System

Follow Up & Evaluation System คือ กระบวนการวัด ติดตาม และประเมินผล เพื่อติดตามและพัฒนาทักษะ รวมถึงการปลูกฝังทัศนคติที่ควรมีในการทำงานให้แสดงออกมาเป็นพฤติกรรมพึงประสงค์ การออกแบบในส่วนนี้จึงมุ่งเน้นวิธีการวัด ติดตาม และประเมินผล การนำความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ได้จากการเรียนไปฝึกใช้ในการปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดประสบการณ์และพัฒนาเป็นความเชี่ยวชาญต่อไป

2.3 Course & Learning Plan

นอกจากเป้าหมายในการพัฒนา กระบวนการที่จะใช้ และขั้นตอนการวัด ติดตาม และ ประเมินผลแล้ว เรายังจะต้องออกแบบโครงสร้างหลักสูตรและแผนการสอนที่สอดคล้องกับ เป้าหมายที่ต้องการอีกด้วย โดยรายละเอียดที่จะออกแบบในส่วนของหลักสูตรและแผนการ สอนนั้น ประกอบด้วย

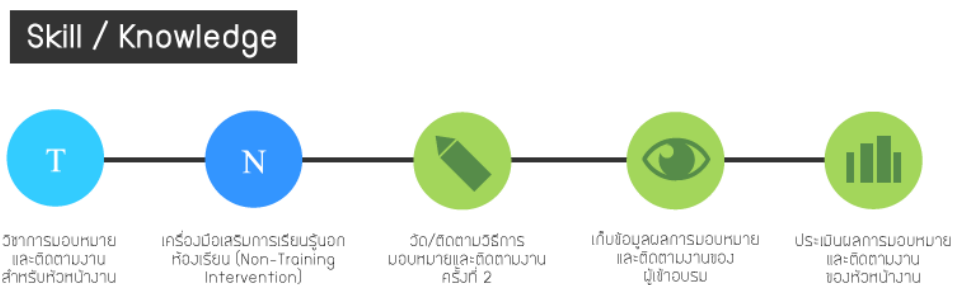
เนื้อหา (Content) คือ สิ่งที่ผู้เรียนควรรู้เพื่อการพัฒนาให้ได้ตามผลลัพธ์ที่กำหนด เช่น องค์ความรู้ หลักคิด หรือทฤษฎีต่างๆ

กิจกรรม (Activity) คือ กระบวนการที่ผู้เรียนจะได้ลงมือทำ เพื่อการสร้าง ความตระหนักถึงทัศนคติที่สำคัญ หรือพฤติกรรมที่ควรแสดงออก ตามผลลัพธ์หรือเป้าหมายที่ กำหนด

ภารกิจเพื่อการพัฒนาทักษะ (Workshop) คือ กระบวนการเรียนรู้และพัฒนา ทักษะที่ต้องการผ่านการฝึกปฏิบัติ โดยอาจเป็นสถานการณ์จำลอง หรือกรณีศึกษาที่เกิดขึ้น จริงทั้งในและนอกองค์กรก็ได้ เช่น Role Play การระดมสมอง การเขียนแผนตามโจทย์ที่ ได้รับ

แผนการสอน (Learning Plan) คือ ลำดับการเรียนรู้การสอน และกระบวนการที่จะ ใช้ในการเรียนรู้ ตั้งแต่ เนื้อหา กิจกรรม และ Workshop โดยคำนึงถึงผลลัพธ์ที่จะได้จากแต่ ละขั้นตอน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย เสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ตื่นตัว และสามารถ ต่อยอดการนำความรู้ที่ได้ไปใช้ได้จริง

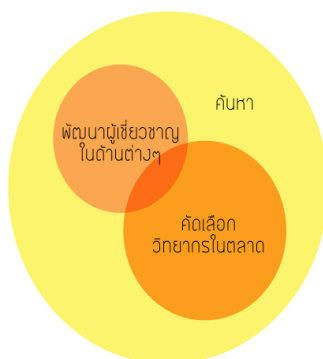
เมื่อรวมกระบวนการออกแบบทั้ง 3 เข้าด้วยกัน จะได้เป็นบริการ Learning คือ บริการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ วัดผล ติดตาม และประเมินผลการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบ ด้วยการนำเอาระบบการเรียนรู้ (Learning System) มาผสมผสานร่วมกับระบบการวัด ติดตาม และประเมินผล (Follow Up & Evaluation System) ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ หรือ ผลลัพธ์ที่ได้กำหนดไว้

3. Development (การพัฒนา)

เพื่อการพัฒนาโครงสร้างหลักสูตร แผนการสอน และกระบวนการเรียนรู้ให้ได้ผลลัพธ์ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เราจึงมุ่งเน้นการพัฒนา 2 ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ นั่นคือ

3.1 ผู้สอน (Instructor)

- ค้นหา / คัดเลือก (Selection)

People Value จะทำการค้นหาและคัดเลือกผู้สอนที่มีประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญในหัวข้อและเนื้อหาที่จะสอนนั้นๆ สามารถยกตัวอย่างและตอบคำถามได้อย่างชัดเจน สื่อสารอย่างตรงไปตรงมา ให้คำแนะนำที่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง และสามารถที่

จะยืดหยุ่นเนื้อหาการสอน และกระบวนการให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนในแต่ละชั้นเรียนได้

- พัฒนา (Development): Train the Trainer

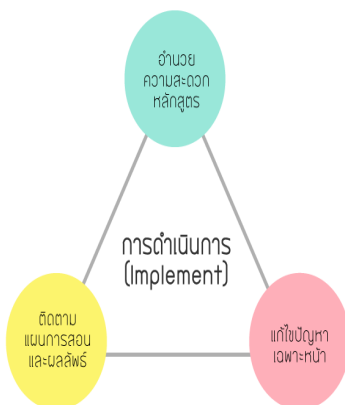
นอกจากจะค้นหาผู้สอนที่มากประสบการณ์จากในวงการแล้ว People Value ยังมีโครงการ Train the Trainer ที่จะพัฒนาผู้ที่ต้องการเป็นวิทยากรให้สามารถดำเนินการสอนและส่งมอบผลลัพธ์ของการเรียนรู้ให้ได้ตามมาตรฐานที่ People Value กำหนดไว้อีกด้วย

3.2 สื่อการเรียนการสอน (Learning Media)

ในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนนั้น เราให้ความสนใจตั้งแต่สื่อการสอนในห้องเรียนไปจนถึงสื่อที่ผู้เรียนจะสามารถนำติดตัวกลับไปสานต่อการเรียนรู้นอกห้องเรียนได้ เช่น Power Point & VDO , Manual (คู่มือผู้เรียน) และอื่นๆ

และเพื่อยืนยันผลลัพธ์และคุณภาพของการออกแบบและพัฒนาการเรียนรู้นี้ People Value จึงมีการจัดชั้นเรียนทดลอง หรือ รุ่นทดลองเรียน (Prototype Class) โดยให้ความสำคัญกับการตอบรับความคาดหวัง 2 ด้าน คือ Functional (สร้าง Result หรือผลลัพธ์ตามเป้าหมาย) และ Emotional (สร้าง Wonder หรือ ความรู้สึกบันดาลใจ)

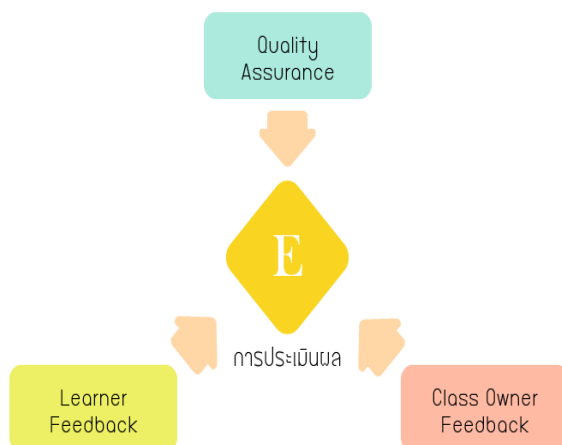
4. Implement (การดำเนินการ)

เพื่อการดูแลและรักษามาตรฐานการเรียนการสอนให้เกิดขึ้นจริง และมีความราบรื่นในการดำเนินการตามที่ออกแบบและวางแผนไว้ ในทุกหลักสูตรที่จัดขึ้น เราจึงมีผู้ประสานงานและดูแลการฝึกอบรมที่จะช่วยอำนวยความสะดวกและประสานงาน ติดตามแผนการสอนและผลที่ได้รับจากการสอน รวมถึงการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อสนับสนุนให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนและผู้สอนที่สุด

5. Evaluation (การประเมินผล)

สำหรับขั้นตอนของการประเมินผลนั้น เราจะประเมินผลจาก 3 ทางด้วยกัน นั่นคือ

5.1 Learner Feedback (Reaction)การประเมินผลหลักสูตรหลังการอบรม

การประเมินนี้จะวัดผลความพึงพอใจที่ได้จากการเรียนรู้ ซึ่งผู้เข้าอบรมจะเป็นผู้ให้คะแนนด้วยตัวเอง หากคะแนนในส่วนนี้มาก แสดงถึงแนวโน้มที่ผู้เรียนจะให้ความสนใจในการพัฒนาในหัวข้อที่ได้เรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง หรือให้ความร่วมมือในการพัฒนาองค์กรตามความรู้ที่ได้เรียนมานี้ได้

5.2 Class Owner Feedback: เสียงสะท้อนจาก HRD ผู้ดูแลหลักสูตร

การประเมินนี้จะวัดผลความสำเร็จของการพัฒนา โดย HRD ผู้ดูแลหลักสูตรเป็นผู้ให้คะแนนหลังจบหลักสูตรนั้นๆ โดยจะประเมินผลจากการเทียบผลลัพธ์ที่ได้กับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ ว่าได้ผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

5.3 Quality Assurance: การประเมินคุณภาพการเรียนการสอนจาก People Valueการประเมินนี้จะวัดคุณภาพการเรียนการสอน โดย Course Designer ของ People Value ซึ่งจะประเมินคุณภาพตั้งแต่กระบวนการเรียนรู้ การถ่ายทอด ตั้งแต่ ก่อน ระหว่าง และ หลังการเรียนรู้ ว่าสนับสนุนให้เกิดผลลัพธ์ตามเป้าหมายที่ต้องการมากน้อยเพียงใด

ด้วยกระบวนการออกแบบโครงสร้างการเรียนรู้แบบ ADDIE นี้เอง เราจึงสามารถบริหารผลลัพธ์ของทุกการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

การออกแบบและการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับการเรียนรู้

การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับการเรียนรู้ ภายใต้สถานการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนา (โควิด-19) มีข้อจำกัดเป็นอันมาก เพราะการเรียนการสอนนั้นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบ เป็นรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ โดยความพร้อมของครุมีน้อยในการเตรียมการในเรื่องนี้ จึงทำให้ครูผู้สอนหลายท่านได้ประยุกต์ใช้อุปกรณ์ รวมถึงทรัพยากรที่มีมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ เน้นประหยัดใช้ทรัพยากรที่มีให้คุ้มค่า ทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด เกิดประสิทธิภาพกับการเรียนการสอนออนไลน์

การออกแบบและการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์นั้น ควรคำนึงถึงการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนโดยการทำให้เห็นสถานการณ์จำลอง ใช้ความคิดสร้างสรรค์ประยุกต์ใช้อุปกรณ์ที่มีช่วยในการถ่ายทอดบทเรียนต่าง ๆ ไปยังผู้เรียน ยกตัวอย่างเช่น การใช้กล้องกระดาดเป็นแท่นสำหรับการถ่ายภาพโดย เจาะรูบนกล่องแล้วนำกล้องวางบนกล่อง โดยให้กล้องแสดงภาพบริเวณพื้นล่างของกล่อง พื้นล่างอาจแสดงถึงวิธีการต่าง ๆ หรือสามารถเขียนอธิบายวิธีทำต่าง ๆ โดยใช้กระดาดและปากกาเขียนอธิบายได้ หรือการใช้ซอฟต์แวร์อย่างพาวเวอร์พอยต์มาทำสื่อในการประกอบการบรรยายโดยการทำเป็น คลิปประกอบการบรรยายเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สื่อที่หลากหลาย หรือการบันทึกวิดีโอการสอนโดยใช้สมาร์ตโฟนเพื่อให้ผู้เรียนได้นำเนื้อหานั้น ๆ ไปทบทวนย้อนหลังได้ เป็นต้น การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับการเรียนรู้ควรจัดบรรยากาศให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้มีความสนใจในตัวผู้สอนและเนื้อหาที่ผู้สอนกำลังสอนในขณะนั้นผู้สอนอาจมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบของฉากหลังของผู้สอนไปตามสถานการณ์การหรือเนื้อหาที่กำลังสอน อาจจะใช้ซอฟต์แวร์อย่างพาวเวอร์พอยต์เป็นซอฟต์แวร์ในการสร้างฉากหลัง โดยเครื่องมือออนไลน์ช่วยในการจัดการเรียนรู้อาจจะประยุกต์ใช้ซอฟต์แวร์ที่มีให้ใช้ฟรีทั่วไปได้โดยแบ่งออกเป็นระบบจัดการเรียนรู้ออนไลน์ หรือ Learning Management System (LMS) ยกตัวอย่างเช่น Google Classroom Moodle Edmodo OneNote และระบบประชุมทางไกลออนไลน์ หรือ Online Conference Software ยกตัวอย่างเช่น ZOOM Microsoft Team Google Meet เป็นต้น และเกมส์ที่ช่วยสร้างบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้อาจนำมาใช้ในชั้นนำเข้าสู่บทเรียนได้ ซึ่งควรเลือกเพียง 1 เกมส์เท่านั้นใน 1 บทเรียนและควรแจ้งเกมส์ที่จะใช้ผู้เรียนก่อนล่วงหน้า ยกตัวอย่างเช่น Kahoot Quizizz, Vonder Plicker Gimkit Gamilab Wooclap Socrative QuizWhizzer H5P Factile Wordwall เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าการออกแบบและการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับการเรียนรู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการเรียนรู้ในยุคนี้จึงควรยึดหลัก 3D ในการเตรียมความพร้อมประกอบด้วย

1. Design คือการออกแบบและการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้สอนและผู้เรียนทั้งซอฟต์แวร์และฮาร์ดแวร์ แผนการสอน รวมถึงการวัดผลและประเมินผล

2. Developer การพัฒนาสิ่งใหม่สำหรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ ใช้เครื่องมือที่เหมาะสมมาใช้ในการพัฒนา

3. Demo ควรมีการทดสอบการใช้งานของระบบ หรือสื่อต่าง ๆ ก่อนการนำไปใช้จริงเสมอ เพื่อดูความพร้อมของระบบต่าง ๆ ก่อนการนำไปใช้จริงเสมอ

การวัดและประเมินผล

การวัดผลประเมินสำหรับการเรียนการสอน ภายใต้สถานการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนา (โควิด-19) นั้นควรมีวิธีการที่หลากหลายคล้ายรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์ปกติ ซึ่งผู้สอนเองใช้เป็นเครื่องมือที่จะทำให้รู้จักทั้งองค์ความรู้และทักษะของผู้เรียนรายบุคคลได้ การวัดและประเมินผลแบบออนไลน์นั้น สามารถที่จะปรับเปลี่ยนจากรูปแบบกระดาษมาเป็นรูปแบบออนไลน์ได้ โดยเน้นการประเมินตามสภาพ

1. วัดครบถ้วนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ได้จริงทั้งความสามารถทางความรู้ความสามารถในการปฏิบัติได้จริง และวัดคุณลักษณะทางจิตใจ

2. วัดได้ตรงความเป็นจริง คือ สิ่งที่วัดได้นั้นเป็นข้อมูล เป็นการแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ทั้งความสามารถทางความรู้ ความคิดความสามารถในการปฏิบัติและคุณลักษณะทางจิตใจ

3. เลือกรสร คิดค้นเครื่องมือและเทคนิคการวัดผลที่เป็นการวัดพฤติกรรมที่แท้จริงที่แสดงออกซึ่งความสามารถของผู้เรียน ซึ่งอาจได้จากการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน สังเกตจากการปฏิบัติภาระงานที่จัดให้ปฏิบัติในสถานการณ์ที่ผู้สอนจะกำหนด สังเกตจากร่องรอยหลักฐานผลการปฏิบัติภาระงานของผู้เรียน เป็นต้น โดยยึดหลักการวัดและประเมินผลตามมาตรฐานการเรียนรู้ในสาระวิชานั้นด้วย ทั้งนี้การวัดและประเมินผลควรมีการดำเนินการทั้งระหว่างเรียนและหลังเรียนออนไลน์ จึงจะทราบถึงองค์ความรู้และทักษะของผู้เรียนรายบุคคลได้

สรุป

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เนื้อหาแบบที่ผู้ใช้สร้างขึ้นในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 จากมุมมองของผู้สอนและผู้เรียน มีอุปสรรคที่ท้าทายในการจัดการเรียนการสอนแบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านเทคโนโลยี ด้านการเร่งให้ครูปรับตัว ด้านปรับเนื้อหาให้เหมาะกับวัยหรือชั้นเรียน ด้านการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ด้านการสร้างตัวช่วยให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และด้านที่ปรึกษา ทั้งนี้ขอเสนอแนะเพื่อการจัดการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เนื้อหาแบบที่ผู้ใช้สร้างขึ้นให้มีประสิทธิภาพได้แก่ การวิเคราะห์ประสบการณ์ของผู้เรียน การที่ครูผู้สอนมีทักษะรู้เท่าทันการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การกำหนดแนวทางที่ชัดเจน การออกแบบการสอนที่ รูปแบบการเรียนการสอนมีความหลากหลาย การเลือกเครื่องมือการสอนที่เหมาะสม การเสริมสร้างการเรียนรู้เชิงรุกนอกชั้นเรียน การให้ผู้เรียน Feedback การบริหารและจัดเวลาการเรียนที่ยืดหยุ่นอย่างมีประสิทธิภาพ และการกำหนดแนวทางประเมินผลและให้คำแนะนำที่มีคุณภาพและเหมาะสม

การออกแบบการเรียนการสอนออนไลน์สามารถทำได้โดยใช้ ADDIE Model คือ หลักการออกแบบกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาอย่างเป็นระบบที่ได้รับการยอมรับทั่วโลก ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1. Analysis (การวิเคราะห์) 2. Design (การออกแบบ) 3. Development (การพัฒนา) 4. Implement (การดำเนินการ) และ 5. Evaluation (การประเมินผล)

การออกแบบและการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับการเรียนรู้ ภายใต้สถานการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนา (โควิด-19) มีข้อจำกัดเป็นอันมาก จึงทำให้ครูผู้สอนหลายท่านได้ประยุกต์ใช้อุปกรณ์ รวมถึงทรัพยากรที่มีมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ เน้นประหยัดใช้ทรัพยากรที่มีให้คุ้มค่า ทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด เกิดประสิทธิภาพกับการเรียนการสอนออนไลน์ โดยคำนึงถึงการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนโดยการทำให้นิสิต สถานการณ์จำลอง ใช้ความคิดสร้างสรรค์ประยุกต์ใช้อุปกรณ์ที่มีช่วยในการถ่ายทอดบทเรียนต่าง ๆ ไปยังผู้เรียน ในส่วนของการประเมินผลจะต้องเน้น 1. วัดครบถ้วนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ 2. วัดได้ตรงความเป็นจริง 3. เลือกสรร คัดค้นเครื่องมือและเทคนิคการวัดผลที่เป็น การวัดพฤติกรรมที่แท้จริงที่แสดงออกซึ่งความสามารถของผู้เรียน ซึ่งอาจได้จากการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน สังเกตจากการปฏิบัติภาระงานที่จัดให้ปฏิบัติในสถานการณ์ที่ผู้สอนจะกำหนด สังเกตจากร่องรอยหลักฐานผลการปฏิบัติภาระงานของผู้เรียน เป็นต้น โดยยึดหลักการวัดและประเมินผลตามมาตรฐานการเรียนรู้ในสาระวิชานั้นด้วย

เอกสารอ้างอิง

- [1] ศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. (2564). คำสั่งศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ที่ 25/2564 เรื่องมาตรการควบคุมการแพร่ระบาด. ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 138(ตอนพิเศษ 173 ง), 8-10.
- [2] Department of Mental Health. (2020). A manual for the operation of mental health support team for people in crisis in the situation Coronavirus disease (COVID-19). Retrieved from <https://www.dmh.go.th/covid19/qa/>
- [3] Prasertsong, C., Sanghirunruttana, J., & Kladkaew, P. (2021). The factor related to stress of online learning due to the COVID-19 situation among nursing students. Journal of Somdet Chaopraya Institute of Psychiatry, 15(1), 14-28. (In Thai)
- [4] Sethna, B.N., Hazari, S. and Bergiel, B. (2017). "Influence of User Generated Content in Online Shopping: Impact of Gender on Purchase Behavior, Trust, and Intention to Purchase". International Journal of Electronic Marketing and Retailing, 8(4), 344-371, 2017. Retrieved November 12, 2017 from <https://www.researchgate.net/publication/3205>
- [5] วิทยา วาโย, อภิรดี เจริญกุล, ฉัตรสุดา กานกายนต์ และจรรยา คนใหญ่. (2563). การเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 : แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน. วารสารศูนย์อนามัยที่ 9 : วารสารส่งเสริมสุขภาพและอนามัย สิ่งแวดล้อม, 14(34).
- [6] คณะกรรมการการจัดการความรู้. (2563). เทคนิคการจัดการเรียนการสอนในระบบออนไลน์. คณะบริหารธุรกิจและวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ, สืบค้นเมื่อ 27 มกราคม 2565, เว็บไซต์ : https://qao.payap.ac.th/KM/assets/files/63S_Ba.pdf
- [7] บริษัท พีเพิล แวลู โซลูชั่น โปรไวเดอร์ จำกัด. (2563). การออกแบบด้วย ADDIE Model. สืบค้นเมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2565, เว็บไซต์ : [https://www.peoplevalue.co.th/content/9120/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%AD%](https://www.peoplevalue.co.th/content/9120/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%AD)

E0%B8%AD%E0%B8%81%E0%B9%81%E0%B8%9A%E0%B8%9A%E0%B8%
94%E0%B9%89%E0%B8%A7%E0%B8%A2-addie-model

- [8] สรวงมณฑ์ สิทธิสมาน. (2563). ‘เรียนออนไลน์’ ต้องมาพร้อมกับ 6 ตัวช่วย !. สืบค้นเมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://mgronline.com/qol/detail/9630000047169>
- [9] Lubna Salamat, Gulzar Ahmad , Mohammad Iftikhar Bakht, Imran Latif Saifi, EFFECTS OF E-LEARNING ON STUDENTS’ ACADEMIC LEARNING AT UNIVERSITY LEVEL, Asian Innovative Journal of Social Sciences & Humanities (AIJSSH), Vol. 2 No. 2, April 2018.
<https://www.researchgate.net/publication/326293305>

การศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนสาขาวิชาการบัญชี ระดับอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก

A STUDY ON THE LEARNING STYLE OF ACCOUNTING LEARNERS IN VOCATIONAL EDUCATION LEVEL, PHITSANULOK PROVINCE

สุพร โชควันชัย¹ นิติวดี กับกัมศรี² ธนกร โชคศิริวัชร³

และไอลดา ครองราษฎร์⁴

Suporn Chokwanchai¹ Nitiwadee Tamtimsree² Thanaporn Choksiriwathchara³
and Ilada Krongrach⁴

บทความวิจัย

วันที่รับบทความ 12 ตุลาคม 2567 แก้ไขบทความ 31 ตุลาคม 2567 ตอบรับบทความ 11 ธันวาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนสาขาวิชาการบัญชีระดับอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยที่ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาการบัญชีในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 30 คน พบว่า รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนส่วนใหญ่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบพึ่งพา เป็นรูปแบบการเรียนรู้แบบหนึ่งที่ผู้เรียนมักจะพึ่งพาผู้อื่นเป็นหลักในการเรียนรู้ เช่น ครูผู้สอน เพื่อน หรือแหล่งข้อมูลภายนอกอื่นๆ ซึ่งผู้เรียนลักษณะนี้มักจะมีความเชื่อมั่นในความรู้และประสบการณ์ของผู้อื่นมากกว่าตนเอง ชอบฟังคำอธิบาย คำแนะนำจากผู้อื่นอย่างชัดเจนและตรงไปตรงมา ไม่ชอบความคลุมเครือ และมักจะรอคอยคำแนะนำหรือคำตอบจากผู้อื่นเพื่อยืนยันคำตอบจากผู้อื่นว่าสิ่งที่ตนเองเข้าใจนั้นถูกต้องและสร้างความมั่นใจให้ตนเองและผู้เรียนลักษณะนี้มักมีความวิตกกังวลความผิดพลาด จึงมักจะระมัดระวังในการตัดสินใจ ชอบการทำงานร่วมกับผู้อื่นเพราะทำให้รู้สึกมั่นใจเมื่อได้รับการสนับสนุน

^{1 2} สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก

³ สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยพัฒนการบึงพระพิษณุโลก

⁴ หมวดบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคนิคพิษณุโลก

^{1 2} Accounting Department, Phitsanulok Vocational College

³ Accounting Department, Bungphra Commercial College, Phitsanulok

⁴ Business Administration Division, Phitsanulok Technical College

Corresponding Author, E-mail: spnarm.chokwanchai@gmail.com

คำสำคัญ : รูปแบบการเรียนรู้ ผู้เรียนสาขาวิชาการบัญชี ระดับอาชีวศึกษา จังหวัดพิษณุโลก

Abstract

The objective of this research was to explore the learning styles of accounting students in vocational education in Phitsanulok province. This qualitative study employed in-depth interviews with 30 second-year students pursuing a Higher Vocational Certificate (HVC) in Accounting. The findings revealed that most of the participants exhibited a dependent learning style, where students mainly rely on others for learning, such as teachers, peers, or external information sources. These students tend to trust the knowledge and experiences of others more than their own. They prefer clear and straightforward explanations and guidance, disliking ambiguity. Often, they wait for advice or confirmation from others to ensure their understanding is correct, which helps them build self-confidence. Students with this learning style also tend to be anxious about making mistakes, leading them to be cautious in decision-making. They prefer working collaboratively with others, as receiving support enhances their confidence.

Keywords : Learning Styles, Accounting Students, Phitsanulok Vocational Education

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนวิชาการบัญชียุคนี้มีมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากการบัญชีเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการดำเนินธุรกิจและการตัดสินใจทางเศรษฐกิจ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนวิชาการบัญชีให้มีประสิทธิภาพนั้นต้องมุ่งเน้นทั้งด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติควบคู่กันไป เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในอนาคต ขณะที่สมรรถนะที่จำเป็นของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องมีความรู้ความสามารถรอบด้าน รวมถึงทักษะการปฏิบัติจริง ทักษะการคิดวิเคราะห์ และทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น [1] ซึ่งการทำความเข้าใจลักษณะและพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนไม่อาจจะประสบความสำเร็จได้

หากวิธีการสอนที่ครูผู้สอนเลือกใช้ขาดความเหมาะสมกับผู้เรียน [2] ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนสาขาวิชาการบัญชี เพื่อทำความเข้าใจรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนจะนำไปสู่การพัฒนา เพื่อปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนมากขึ้น ซึ่งหากครูผู้สอนใช้วิธีการสอนที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้และเข้าใจบทเรียนได้เร็วขึ้น ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น [3] รวมทั้งผู้เรียนเกิดความสนใจและมั่นใจที่จะเรียนรู้ตามที่ผู้เรียนอยากที่จะมีส่วนร่วมในการเรียนซึ่งจะนำไปสู่ความคิดรวบยอดหรือบทสรุปทางความคิดของผู้เรียนและนำไปใช้กับการทำงานต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนสาขาวิชาการบัญชีในระดับอาชีวศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Styles) ของ [4] ซึ่งเป็นทฤษฎีที่แบ่งรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนออกเป็น 6 รูปแบบ โดยแต่ละรูปแบบสะท้อนพฤติกรรมและความชอบในการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล การทำความเข้าใจทฤษฎีนี้สามารถช่วยให้ครูปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ได้จัดแบ่งรูปแบบ ดังนี้

1. แบบอิสระ (Independent Style)

ผู้เรียนที่มีลักษณะนี้มักจะมีภาวะกระตือรือร้นในการค้นคว้า ชอบทำงานคนเดียว มีความคิดเป็นของตนเองและมักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างเปิดใจ การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นสิ่งที่พวกเขาชื่นชอบ ครูควรมอบหมายงานที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าด้วยตนเองและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา เช่นเดียวกับ [5] พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกและค้นคว้าข้อมูลด้วยตนเองส่งผลให้เกิดการพัฒนาทักษะการวิเคราะห์และการคิดเชิงวิพากษ์ ซึ่งสนับสนุนแนวคิดการเรียนรู้แบบอิสระ นอกจากนี้งานของ [6] ได้แสดงให้เห็นว่าการมอบหมายงานอิสระในกลุ่มผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองและการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ

2. แบบหลีกเลี่ยง (Avoidant Style)

ผู้เรียนกลุ่มนี้มักไม่กระตือรือร้นในการเรียน พยายามหลีกเลี่ยงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมในชั้นเรียน และมักจะเห็นว่าเรียนเพื่อให้จบเท่านั้น ครูควรสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นและเป็นกันเองเพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลาย และช่วยให้ผู้เรียนมีความกล้าที่จะเข้าร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน เช่นเดียวกับ งานวิจัยของ [7] พบว่าผู้เรียนที่มีลักษณะหลีกเลี่ยงสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้เมื่อครูสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่อบอุ่นและลดความกดดัน ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนรู้สึกสบายใจและมีแรงจูงใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น และงานวิจัยของ Martinez (2024) ได้กล่าวว่าการให้คำแนะนำที่ชัดเจนและการสร้างแรงจูงใจในรูปแบบของการให้รางวัลเล็กๆ น้อยๆ สามารถช่วยให้ผู้เรียนที่มีแนวโน้มหลีกเลี่ยงการเรียนเข้าร่วมกิจกรรมได้มากขึ้น

3. แบบร่วมมือ (Collaborative Style)

ผู้เรียนที่มีลักษณะร่วมมือชอบการทำงานกลุ่มและการแบ่งปันความคิดเห็น พวกเขามักเรียนรู้ได้ดีจากการทำงานร่วมกัน ครูจึงควรจัดกิจกรรมกลุ่มที่เน้นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้ ผู้เรียนที่ชอบทำงานเป็นกลุ่ม งานวิจัยจาก [8] แสดงให้เห็นว่าการใช้วิธีการทำงานร่วมกันในกลุ่มช่วยเพิ่มความเข้าใจในเนื้อหาและทักษะการแก้ปัญหา นอกจากนี้ การศึกษาของ [9] ยังพบว่าการใช้การอภิปรายกลุ่มช่วยให้ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ส่งผลให้เกิดความเข้าใจเชิงลึกมากขึ้น

4. แบบพึ่งพา (Dependent Style)

ผู้เรียนกลุ่มนี้มักพึ่งพาครูหรือเพื่อนร่วมชั้นในการเรียนรู้ ขาดความมั่นใจในการตัดสินใจด้วยตนเอง ครูควรตั้งคำถามที่ท้าทายและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดและตัดสินใจด้วยตนเอง รวมถึงฝึกทักษะการค้นคว้าหาข้อมูล ผู้เรียนที่มีลักษณะพึ่งพาผู้อื่น งานวิจัยจาก [10] พบว่า ผู้เรียนที่ขาดความมั่นใจในการตัดสินใจสามารถพัฒนาความสามารถนี้ได้หากครูจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และให้โอกาสในการตัดสินใจด้วยตนเอง และงานวิจัย [1] แสดงให้เห็นว่าการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ช่วยเพิ่มความมั่นใจและลดการพึ่งพาผู้อื่น

5. แบบแข่งขัน (Competitive Style)

ผู้เรียนที่ชอบการแข่งขันมักมองการเรียนเป็นสนามแข่งขัน และพยายามเป็นที่หนึ่ง ครูควรจัดกิจกรรมที่มีการแข่งขันเล็กๆ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนาตนเอง แต่ควรเน้นการพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น ไม่ใช่เพียงแค่การเอาชนะผู้อื่น เช่นเดียวกับงานวิจัยโดย [8] แสดงให้

เห็นว่าการจัดกิจกรรมการแข่งขันสามารถเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ นอกจากนี้ งานวิจัยของ [12] พบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมชั้นผ่านการทำกิจกรรมแข่งขันมีแนวโน้มที่จะมุ่งมั่นพัฒนาตนเองในระยะยาว

6. แบบมีส่วนร่วม (Participant Style)

ผู้เรียนที่มีลักษณะนี้จะมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียน ชอบมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและตั้งคำถามเพื่อหาคำตอบที่ชัดเจน ครูควรจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมทั้งเชื่อมโยงเนื้อหาที่เรียนกับสถานการณ์จริง ซึ่งผู้เรียนที่ชอบมีส่วนร่วมในชั้นเรียน งานวิจัย [13] พบว่า ผู้เรียนที่มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในกิจกรรมชั้นเรียนจะสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ดีกว่า และการเชื่อมโยงเนื้อหาการเรียนกับสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวันช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและมีส่วนร่วมมากขึ้น [14]

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและแบ่งประเด็นการศึกษาไว้ ดังนี้

1. แรงจูงใจในการเลือกเรียนในสาขาวิชาการบัญชี

จากการศึกษาของ [15] ได้ทำการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาบัญชี ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พบว่า นักศึกษาที่เลือกเรียนสาขาบัญชีที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มีความมุ่งมั่นที่จะประสบความสำเร็จในอาชีพและต้องการมีโอกาสดีในสายงานที่เกี่ยวข้อง มองเห็นโอกาสในการทำงานที่หลากหลาย ทั้งการประกอบอาชีพอิสระ เช่น การเปิดสำนักงานบัญชี หรือการทำงานในองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

งานวิจัยของ [16] ได้ทำการศึกษา เจตคติและปัจจัยที่มีผลความต้องการศึกษาต่อในสาขาวิชาการบัญชี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าในเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดตาก พบว่า นักเรียนมีความสนใจที่จะเรียนสาขาบัญชีเนื่องจากมองเห็นโอกาสในการประกอบอาชีพที่หลากหลายเช่นกัน ทั้งการทำงานในองค์กรขนาดใหญ่ การประกอบอาชีพอิสระ หรือการเริ่มธุรกิจส่วนตัว โดยมีปัจจัยสำคัญคือความต้องการบุคลากรด้านบัญชีในตลาดแรงงานที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า ผู้เรียนมีแรงจูงใจหลักในการเลือกเรียนสาขาบัญชี คือ โอกาสในการประกอบอาชีพที่หลากหลายและมีรายได้ที่ดี ผู้เรียนให้ความสำคัญกับความมั่นคงในอาชีพ และการเติบโตในสายงาน โดยมองเห็นว่าการเรียนบัญชีเป็นการเปิดประตูสู่นาคตที่สดใส

2. รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน

จากการศึกษา พบว่ารูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษามีปัจจัยหลายอย่างส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยด้านสังคม วัฒนธรรม และเป้าหมายในการศึกษา ดังนี้

Poorananon (2012) [17] ได้ทำการศึกษา รูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพยาบาลมีแนวโน้มที่จะพึ่งพาผู้อื่นในการเรียนรู้ เช่น รุ่นพี่ ครูผู้สอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิชาที่ต้องใช้ทักษะเฉพาะทาง เนื่องจากวิชาชีพพยาบาลมีความซับซ้อนและต้องใช้ทักษะที่หลากหลาย ทำให้นักศึกษาต้องการคำแนะนำและการสนับสนุนจากผู้ที่มีประสบการณ์

Tantajamroon และ Saelee (2014) [18] ได้ทำการศึกษา รูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพายัพ พบว่า นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจมีรูปแบบการเรียนรู้แบบพึ่งพาสูง เนื่องจากอิทธิพลของวัฒนธรรมไทยที่เน้นการให้ความเคารพผู้ใหญ่และการพึ่งพาครอบครัว ทำให้นักศึกษามีแนวโน้มที่จะขอคำแนะนำจากผู้อื่น

Anakkhakul, Wongsothon, Chensuwimon และ Person (2016) [19] ทำการศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาให้ความสำคัญกับครูผู้สอนและต้องการคำแนะนำอย่างละเอียดชัดเจน นักศึกษาในสาขาบัญชีมุ่งเน้นการประกอบอาชีพมากกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เนื่องจากนักศึกษาต้องการความมั่นใจในการทำงาน และเห็นว่าการเรียนรู้ในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือเพื่อไปสู่เป้าหมายในการทำงาน

Petseemuang (2022) [20] ได้ทำการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพลศึกษามีรูปแบบการเรียนรู้แบบพึ่งพาสูงเนื่องจากนักศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะทางด้านกีฬา และต้องการความช่วยเหลือจากเพื่อนในการฝึกซ้อมและแข่งขัน

สรุปได้ดังนี้ ผู้เรียนโดยเฉพาะสาขาที่ต้องใช้ทักษะเฉพาะทาง เช่น พยาบาลศาสตร์ และสาขาที่เน้นการปฏิบัติ เช่น บัญชี มักมีแนวโน้มที่จะพึ่งพาครูผู้สอน หรือเพื่อนร่วมชั้นใน

การเรียนรู้ เนื่องจากต้องการคำแนะนำและการสนับสนุนในการทำความเข้าใจเนื้อหาที่ซับซ้อน นอกจากนี้ยังมีอิทธิพลของวัฒนธรรมและสังคมเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องของการอบรมเลี้ยงดูและความคาดหวังของสังคม เช่น ในสังคมไทยที่ให้ความสำคัญกับ ครู อาจารย์ และผู้ใหญ่ ทำให้นักเรียนมักจะให้ความเคารพและฟังพาคูผู้สอน มุ่งเน้นการ ประกอบอาชีพ อาจจะทำให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานมากกว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. ทักษะที่จำเป็นของผู้เรียนสาขาวิชาการบัญชี

Supina, Riapthaisong และ Wongkalasin (2020) [21] ได้ศึกษาทักษะทาง วิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชี : กรณีศึกษา นักบัญชีในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า นักบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลควรมี ทักษะที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นทักษะทางปัญญา ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติ ทักษะส่วนบุคคล ทักษะการสื่อสาร และทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ดังนั้น นักบัญชีจำเป็นต้อง พัฒนาทักษะที่หลากหลายเพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและลดความผิดพลาด ในการทำงาน

Kittiwutikrai และ Chaisawaneeyakorn (2017) [22] ศึกษา คุณลักษณะของ บัณฑิตสาขาการบัญชีในความต้องการของสถานประกอบการในเขตจังหวัดมุกดาหาร พบว่า นักบัญชียุคใหม่ควรมีทักษะที่หลากหลาย เช่น ทักษะทางคณิตศาสตร์ สถิติ เทคโนโลยี สารสนเทศ และทักษะส่วนบุคคล นักบัญชีต้องสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมการ ทำงานที่เปลี่ยนแปลงไปได้ และต้องมีทักษะที่หลากหลายเพื่อรองรับความท้าทายใน สถานการณ์ปัจจุบัน

Khankaeo (2014) [23] ศึกษา ความคาดหวังของผู้ประกอบการในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาวิชาการบัญชี พบว่า ผู้ประกอบการในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ คาดหวังให้นักบัญชีมีความละเอียดรอบคอบ แม่นยำ รับผิดชอบ สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ และมีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ต้องมี ความรู้ความสามารถที่หลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการ

จากงานวิจัย สังเกตได้ว่าทักษะที่สำคัญสำหรับนักบัญชีในปัจจุบันนั้นไม่ได้จำกัดอยู่ เพียงแค่ความรู้ทางด้านบัญชีเท่านั้น แต่ยังรวมถึงทักษะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ทักษะด้าน เทคโนโลยี ทักษะการสื่อสาร และทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้ม ของตลาดแรงงานที่ต้องการบุคลากรที่มีความสามารถรอบด้าน

4. บทบาทของครูผู้สอนต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

Wiwattanarakun (2015) [24] ได้ทำการศึกษา คุณลักษณะ บทบาทและรูปแบบ การสื่อสารของครูผู้สอนในมหาวิทยาลัย ที่ถูกคาดหวังในบริบทการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมใน สังกศไทย พบว่า ครูผู้สอนในยุคปัจจุบันควรมีคุณสมบัติ ดังนี้ ความเชี่ยวชาญในวิชาที่สอน สามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างชัดเจน เข้าใจง่าย เป็นที่ปรึกษาที่ดีให้กับผู้เรียน สามารถใช้ เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

Kanjanakaroon และ Panyo (2018) [25] ได้ศึกษาความสำเร็จของนักเรียนและ ความคาดหวังของนักเรียนและผู้ปกครองต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย เขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่า ผู้เรียนมีความคาดหวังต่อครูผู้สอน โดยเนื้อหาที่สอนมีความเหมาะสม ต้องตรงตามความสนใจและความต้องการของผู้เรียน เนื่องจาก ต้องการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

สรุปได้ว่า ครูผู้สอนที่ดีควรเป็นทั้งผู้ถ่ายทอดความรู้ ผู้ให้คำปรึกษา และผู้ที่สามารถ นำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ เนื้อหาที่สอนควรมี ความน่าสนใจและเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้และ สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้จริง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้เรียนสาขาวิชาการบัญชีระดับอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ที่มี สถานะกำลังศึกษา ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งสิ้น 919 คน [26] กลุ่ม ตัวอย่าง คือผู้เรียนสาขาวิชาการบัญชีระดับอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลกที่มีสถานะกำลังศึกษา ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ได้มาโดยวิธีการเลือก แบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นวิธีที่คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่มีคุณลักษณะเฉพาะและสามารถให้ข้อมูลเชิงลึก ตามวัตถุประสงค์การศึกษาได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพและตรงกับเป้าหมาย การวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่เลือกต้องมีความรู้และประสบการณ์ที่เพียงพอในการอธิบายรูปแบบ การเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีในระดับอาชีวศึกษาได้อย่างครอบคลุม [27] กลุ่ม ตัวอย่างประกอบด้วยนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 2 สาขาวิชา การบัญชี จาก 3 สถานศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก โดยแบ่งเป็นสถานศึกษาละ 10 คน จำนวน 30 คน การวิจัยเชิงคุณภาพนี้เน้นความเข้าใจในเชิงลึกและละเอียดถึงปรากฏการณ์ที่ศึกษา

โดยให้ความสำคัญกับคุณภาพของข้อมูลมากกว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อทำความเข้าใจในประเด็นที่ซับซ้อนและสภาพแวดล้อมเฉพาะเจาะจง ดังที่ [27] กล่าวว่าไว้ว่า การวิจัยเชิงคุณภาพไม่จำเป็นต้องมีกลุ่มตัวอย่างจำนวนมาก แต่กลุ่มตัวอย่างต้องสามารถให้ข้อมูลที่มีคุณค่าและตอบโจทย์การวิจัยได้อย่างครบถ้วน นอกจากนี้ Creswell (2013) [28] กล่าวว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงคุณภาพขึ้นอยู่กับลักษณะของการวิจัยและวัตถุประสงค์ โดยทั่วไปในการสัมภาษณ์เชิงลึก อาจใช้กลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 5 ถึง 25 คน ขึ้นอยู่กับความต้องการข้อมูลเชิงลึก ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยแต่ให้ข้อมูลที่มีคุณภาพก็เพียงพอแล้ว เนื่องจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเน้นการตีความและสร้างความเข้าใจในประเด็นที่ศึกษาอย่างละเอียด และ Guest, Bunce และ Johnson (2006) [29] พบว่า การวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวนกลุ่มตัวอย่างเพียง 12 คน มักเพียงพอที่จะถึงจุดอิ่มตัว (data saturation) ซึ่งเป็นจุดที่ข้อมูลใหม่ไม่ส่งผลให้เกิดความแตกต่างหรือเพิ่มเติมแนวคิดใหม่ ทั้งนี้ จำนวนกลุ่มตัวอย่างอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความซับซ้อนของการวิจัยและการตอบสนองของผู้ให้ข้อมูล การเลือกกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้คำนึงถึงคุณลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1. ผู้เรียนต้องกำลังศึกษาอยู่ในระดับ ปวส. ปีที่ 2 ซึ่งอยู่ในช่วงท้ายของการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา และมีประสบการณ์ด้านบัญชีเพียงพอที่จะให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์
2. กลุ่มตัวอย่างต้องมียุทธศาสตร์เรียนสูงสุดในสถานศึกษา เพื่อให้มั่นใจว่าผู้ให้ข้อมูลมีความรู้และประสบการณ์อย่างลึกซึ้ง สามารถให้ข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ได้

การเลือกกลุ่มตัวอย่างจาก 3 สถานศึกษาช่วยให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสะท้อนถึงมุมมองและประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย สถานศึกษาต่างกันอาจมีแนวทางการสอนและสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่แตกต่าง ซึ่งส่งผลต่อรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษา นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดต้องแสดงความยินดีในการเข้าร่วมการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และมีความพร้อมที่จะให้ข้อมูลตลอดการศึกษาโดยไม่ถอนตัว การวิจัยยังปฏิบัติตามหลักจริยธรรมอย่างเคร่งครัด โดยให้ความสำคัญกับการรักษาความลับและความเป็นส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล [28]

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัย

มากที่สุด โดยรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนสาขาวิชาการบัญชีระดับ
อาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก โดยมีคำถาม ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลผู้เรียน

รหัสผู้ให้ข้อมูล (ตัวอย่าง ระบุตัวเลข ก001)

คือ สถานศึกษา ก ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 001

ส่วนที่ 2 คำถามในการสัมภาษณ์

1. อยากให้ผู้เรียนเล่าถึงเหตุผลที่มาเรียนในสาขาวิชาการบัญชี
2. รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนในสาขาวิชาการบัญชีเป็นอย่างไร
3. ทักษะที่จำเป็นที่จะทำให้ผู้เรียนสาขาวิชาการบัญชีประสบความสำเร็จมีอะไรบ้าง
4. ผู้เรียนมีความคาดหวังในการเรียนและมีอุปสรรคในการเรียนหรือไม่ อย่างไร

การหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยทำการออกแบบคำถามสัมภาษณ์เบื้องต้นตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์
ของการวิจัย จากนั้นส่งแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง คือผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย
เชิงคุณภาพ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ
ผู้เชี่ยวชาญด้านบัญชี เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ ผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้จะตรวจสอบ
คำถามสัมภาษณ์ว่ามีความครบถ้วน ชัดเจน ตรงตามวัตถุประสงค์ และสามารถดึงข้อมูลเชิง
ลึกตามที่ต้องการ

นอกจากนั้นใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data triangulation) คือ การ
รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีเดียวกัน เช่น การสอบถามจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน โดยจากบุคคล
3 คน นำข้อมูล 3 แหล่งมาพิจารณาว่ามีความสอดคล้องตรงกันมากเพียงใด ทั้งนี้นอกจากการ
รวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกันแล้วยังรวมถึงการรวบรวมข้อมูลในช่วงเวลาและสถานที่ที่แตกต่างกันด้วย และทำการตรวจสอบโดยเพื่อนนักวิจัย (Peer debriefing) มีวัตถุประสงค์เพื่อ
ตรวจสอบและนำคำปรึกษาที่ได้รับมาปรับประยุกต์ ทำให้ข้อค้นพบหรือผลการวิจัยมีความ
ถูกต้องและเชื่อถือได้มากที่สุด ซึ่งในที่นี้สำหรับการวิจัยในเรื่องนี้ ตรวจสอบโดยผู้วิจัยที่มี
ความรู้ความสามารถในแต่ละด้านอย่างแท้จริง เพื่อให้มั่นใจว่าผลการวิเคราะห์มีความ
น่าเชื่อถือ ผู้วิจัยได้ใช้ การตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ซึ่งมี 2
ลักษณะคือ 1) การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล ทำการเปรียบเทียบข้อมูลจากแหล่งต่างๆ
(เช่น สถานที่ที่แตกต่างกัน) เพื่อดูว่าสอดคล้องกันหรือไม่ 2) การตรวจสอบข้อมูลสามเส้าโดย

การทบทวนข้อมูล ดำเนินการทบทวนตรวจสอบข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลอีกครั้ง เพื่อยืนยันความถูกต้องของผลการวิเคราะห์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 30 คน ซึ่งทางผู้วิจัยได้มีการดำเนินงานในการสัมภาษณ์คือ ผู้เรียนสาขาวิชาการบัญชีระดับอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก มีสถานะกำลังศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ชั้นปีที่ 2 เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้ กระบวนการวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic Analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นวิธีการที่นิยมใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อค้นหาแนวคิดหลักหรือแก่นสาระ โดยมีขั้นตอน ดังนี้ (1) เตรียมข้อมูล โดยการถอดเทปสัมภาษณ์ จัดเก็บข้อมูลและอ่านซ้ำหลายครั้งเพื่อทำความเข้าใจ (2) กำหนดรหัสให้กับส่วนของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกัน (3) หาแก่นสาระและเชื่อมโยง จัดกลุ่มรหัสที่เกี่ยวข้องกันเป็นแก่นสาระที่ใหญ่ขึ้น (4) ตรวจสอบแก่นสาระ เป็นการตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของแก่นสาระที่ได้ (5) กำหนดชื่อแก่นสาระ คือ ตั้งชื่อให้แก่นสาระแต่ละอันอย่างชัดเจน (6) รายงานผล โดยการนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบที่เป็นระบบ โดยจัดกลุ่มตามแก่นสาระ [30]

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างกับผู้เรียน จำนวน 30 คน ผลการวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic Analysis) แสดงดังต่อไปนี้

Theme 1. เหตุผลในการเลือกเรียนสาขาวิชาการบัญชี

ผู้เรียนมีเหตุผลในการเรียนในสาขาวิชาการบัญชี ดังนี้ เมื่อจบการศึกษาแล้วจะมีความมั่นคงในอาชีพ เนื่องจากมีความต้องการของตลาดแรงงานสูง ซึ่งธุรกิจทุกประเภทต้องการนักบัญชีเพื่อบริหารจัดการด้านการเงิน ดังนั้นโอกาสในการทำงานจึงมีค่อนข้างมาก และมีรายได้ที่น่าสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์เพิ่มขึ้น ดังตัวอย่างเช่น ผู้ให้การสัมภาษณ์ ก001 กล่าวว่า “...ธุรกิจทุกประเภทต้องการนักบัญชี เพราะเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการเงิน โอกาสในการหางานจึงมีเยอะมากค่ะ และที่

สำคัญรายได้ก็ดีด้วย..." และผู้ให้การสัมภาษณ์ ข002 กล่าวว่า "...ผมคิดว่าถ้าจบการบัญชี จะหางานได้ง่ายและมีความมั่นคงในอาชีพ เพราะตลาดต้องการนักบัญชีตลอด..."

Theme 2. รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนสาขาวิชาการบัญชี ระดับอาชีวศึกษา จังหวัดพิษณุโลก

รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนส่วนใหญ่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบฟังพา เป็นรูปแบบการเรียนรู้แบบหนึ่งที่คุณเรียนมักจะฟังพาผู้อื่นเป็นหลักในการเรียนรู้ เช่น ครูผู้สอน เพื่อน หรือแหล่งข้อมูลภายนอกอื่นๆ ซึ่งผู้เรียนลักษณะนี้มักจะมีความเชื่อมั่นในความรู้และประสบการณ์ของผู้อื่นมากกว่าตนเอง ชอบฟังคำอธิบาย คำแนะนำจากผู้อื่นอย่างชัดเจนและตรงไปตรงมา ไม่ชอบความคลุมเครือ และมักจะรอคอยคำแนะนำหรือคำตอบจากผู้อื่น เพื่อยืนยันคำตอบจากผู้อื่นว่าสิ่งที่ตนเองเข้าใจนั้นถูกต้อง เป็นการสร้างความมั่นใจและคุณเรียนลักษณะนี้มักมีความวิตกกังวลความผิดพลาด จึงมักจะระมัดระวังในการตัดสินใจ ชอบการทำงานร่วมกับผู้อื่นเพราะทำให้รู้สึกมั่นใจเมื่อได้รับการสนับสนุน ดังตัวอย่างเช่น ผู้ให้การสัมภาษณ์ ก006 กล่าวว่า "...ส่วนตัวแล้วชอบให้ครูอธิบายละเอียดๆ ค่ะ ถ้าให้ทำเองคนเดียวจะไม่มั่นใจ ต้องมีคนบอกหรืออธิบายให้ฟังก่อน..." และ ผู้ให้การสัมภาษณ์ ค003 กล่าวว่า "...เวลามีข้อสงสัย ผมจะถามเพื่อนหรือครูทันที เพราะไม่ค่อยมั่นใจในความเข้าใจของตัวเอง..."

Theme 3. ทักษะที่จำเป็นต่อผู้เรียนสาขาวิชาการบัญชี

ทักษะที่จำเป็นต่อผู้เรียนสาขาวิชาการบัญชี พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีมุมมองว่า ก่อนที่จะเลือกเรียนในสาขาวิชาการบัญชีต้องมีความรู้พื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์เนื่องจากมีการคำนวณ แต่เมื่อเข้ามาศึกษากลับพบว่า การเรียนในสาขาวิชาการบัญชีไม่ใช่แค่การเรียนรู้ตัวเลขและสูตรคำนวณเพียงอย่างเดียว แต่ยังต้องอาศัยทักษะที่หลากหลาย สิ่งสำคัญ คือ การมีความละเอียดรอบคอบ ซื่อสัตย์ มีความสามารถวิเคราะห์ปัญหาและวิเคราะห์งานได้อย่างมีระบบ ซึ่งทักษะที่สำคัญสรุปได้ ดังนี้ 1) ทักษะทางด้านวิชาการ คือ มีความเข้าใจหลักการบัญชี เช่น การบันทึกบัญชี การจัดทำงบการเงิน การวิเคราะห์งบการเงิน เป็นต้น 2) ทักษะด้านเทคโนโลยี คือ ต้องมีความสามารถในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวข้องกับงานบัญชี ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจ 3) ทักษะส่วนบุคคล มีความสามารถในการสื่อสารทั้งเป็นลายลักษณ์อักษรและการพูดได้อย่างชัดเจน เพื่อนำเสนอข้อมูลทางการเงินให้ผู้บริหารและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าใจ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาและหาทางแก้ไขได้อย่าง

รวดเร็ว มีความรับผิดชอบสูงในการทำงาน เนื่องจากงานบัญชีมีความละเอียดอ่อนและมีความสำคัญต่อองค์กร ต้องมีความรอบคอบในการทำงาน เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นและมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เนื่องจากเทคโนโลยีและกฎหมายทางบัญชีมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังตัวอย่างเช่น ผู้ให้การสัมภาษณ์ ข004 กล่าวว่า “...เบื้องต้นต้องชอบคณิตศาสตร์ในด้านการคำนวณหรือคณิตศาสตร์ประยุกต์ค่ะ พอเรียนไปแล้ว สิ่งสำคัญคือการเข้าใจหลักการบัญชี คือ การมีความรู้เกี่ยวกับการบันทึกบัญชีและการทำงานการเงินให้ถูกต้อง...” ผู้ให้การสัมภาษณ์ ก005 กล่าวว่า “...มีทักษะด้านเลขแต่บัญชีก็ไม่ได้ยาก เพราะมีการใช้เครื่องคิดเลขแต่ต้องมีความรู้ทางด้านบัญชีและหลักการต่างๆ ผู้ให้การสัมภาษณ์ ค009 กล่าวว่า “...งานบัญชีต้องมีทักษะตัวเลขค่ะ ถึงจะไม่ได้ใช้คณิตขั้นสูงแต่ก็ต้องมีการคำนวณ บวกลบคูณหาร ยังไงก็ต้องมีการคำนวณ ถ้าตอนเรียนจะใช้เครื่องคิดเลขทำงานอาจจะใช้โปรแกรม แต่จะใช้เป็นเรกก็ต่อจากรู้จักกระบวนการต่างๆ ทางด้านบัญชีก่อนค่ะ...” ผู้ให้การสัมภาษณ์ ค006 กล่าวว่า “...โปรแกรมบัญชีที่ใช้กันในงานจริง เช่น โปรแกรม Express หรือ โปรแกรม Excel เราต้องมีความรู้ รู้วิธีใช้อย่างถูกต้อง เพื่อให้การทำงานมีความถูกต้องซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมากๆ ค่ะ...” และผู้ให้การสัมภาษณ์ ค008 “...การทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นสิ่งสำคัญมากค่ะ โดยเฉพาะเมื่อต้องมีการประสานงานต่างๆ ต้องส่งต่อข้อมูลบัญชีให้ทีมงานหรือหัวหน้า...”

Theme 4. ความคาดหวังในการจัดการเรียนการสอน

ผู้เรียนในสาขาวิชาการบัญชี มีความคาดหวังที่หลากหลายต่อการจัดการเรียนการสอน แต่มีเป้าหมายคือเพื่อให้สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน ซึ่ง ผู้เรียนต้องการเรียนรู้หลักการบัญชีที่สอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชีที่ใช้ในปัจจุบัน เช่น IFRS, TFRS เป็นต้น จึงต้องการครูผู้สอนที่มีความรู้ สามารถสื่อสารความรู้ทางบัญชีให้ผู้เรียนเข้าใจได้อย่างชัดเจน โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและนำตัวอย่างจากสถานการณ์จริงมาใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้จริงในอนาคต ต้องการเรียนรู้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการทำงานบัญชีและระบบบัญชีออนไลน์ต่างๆ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานจริง ดังตัวอย่างเช่น ผู้ให้การสัมภาษณ์ ก005 กล่าวว่า “...อยากให้ครูเอาสถานการณ์จริงมาสอนค่ะ เพราะจะช่วยทำให้เข้าใจง่ายขึ้นและรู้ว่าต้องทำยังไงเมื่อทำงานจริงๆ...” ผู้ให้การสัมภาษณ์ ข001 กล่าวว่า “...หนูอยากเรียนรู้โปรแกรมที่ใช้จริงในงานบัญชี เพื่อที่จะพร้อมใช้งานในที่ทำงานทันที...” และ ผู้ให้การสัมภาษณ์ ค002 กล่าวว่า “...หนูอยากให้อาจารย์ใช้ภาษาที่ง่ายๆ ไม่ซับซ้อน มันทำให้หนูจดจำและเข้าใจเนื้อหาที่เรียน

ได้มากขึ้น...” ดังนั้น ครูผู้สอนต้องพัฒนาตนเองให้ทันกับเทคโนโลยี อย่างไรก็ตามอุปสรรคในการเรียนของผู้เรียนสาขาวิชาการบัญชี พบว่า การเรียนบัญชีมักมีความยากและต้องใช้ความแม่นยำในการคำนวณ หลักการบัญชีบางอย่างอาจมีความซับซ้อนและต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจ มีการบ้านจำนวนมาก ซึ่งต้องใช้เวลาและความพยายามในการทำความเข้าใจ รวมทั้งมาตรฐานการบัญชีมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้และการเรียนรู้โปรแกรมบัญชีต่างๆ อาจเป็นเรื่องที่ท้าทายสำหรับผู้ที่ไม่คุ้นเคยกับเทคโนโลยี ดังตัวอย่างเช่น ผู้ให้การสัมภาษณ์ ข009 กล่าวว่า “...การเรียนบัญชีไม่ง่ายเลยอะ มีการบ้านเยอะ ต้องใช้เวลาเยอะมากกว่าจะเข้าใจ...” ผู้ให้การสัมภาษณ์ ค002 กล่าวว่า “...มาตรฐานการบัญชีเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้ต้องปรับตัวตลอดเวลา บางครั้งก็ทำให้สับสนอะ...” และผู้ให้การสัมภาษณ์ ค009 กล่าวว่า “...ปัจจุบันหนูเห็นว่ามีการใช้โปรแกรมต่างๆ มาช่วยในการบันทึกบัญชี แต่หนูเป็นคนไม่ถนัดเลย หนูอยากให้มีการสอนให้หนูเยอะๆ ก่อนหนูไปทำงานอะ...”

การอภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาครั้งนี้ พบประเด็นที่น่าสนใจ โดยขอเสนอประเด็นการอภิปรายผลการวิจัยแบ่งเป็น 4 ประเด็น ดังนี้

Theme 1. เหตุผลในการเลือกเรียนสาขาวิชาการบัญชี

ความคาดหวังในการประกอบอาชีพ ของผู้เรียนสาขาวิชาการบัญชี ระดับอาชีวศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษา พบว่า การเรียนในสาขาวิชาการบัญชีเป็นทางเลือกที่ดี เพราะความต้องการนักบัญชีในตลาดแรงงานที่สูง ผู้เรียนจึงเลือกเรียนบัญชีเพราะมั่นใจว่าจะได้งานทำและมีอาชีพที่มั่นคง โดยเฉพาะธุรกิจทุกประเภทจำเป็นต้องใช้นักบัญชีในการบริหารจัดการด้านการเงิน ทำให้มีโอกาสดำรงตำแหน่งในอาชีพและมีรายได้ที่ดีสอดคล้องกับ Thongnuch และ Rodkham (2017) ที่พบว่า นักศึกษามีความมุ่งมั่นที่จะประสบความสำเร็จในอาชีพ และมองหาโอกาสในการเติบโตในสายงานที่เกี่ยวข้อง มีความคาดหวัง เมื่อจบการศึกษาแล้วมีโอกาสหางานทำได้ง่าย มีโอกาสได้ประกอบอาชีพสูงทั้งประกอบอาชีพอิสระทางบัญชี เช่น สำนักงานรับทำบัญชี ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เป็นต้น และสามารถเข้าทำงานในหน่วยงานต่างๆ ทั้งของเอกชนและรัฐบาลทั้งในประเทศและต่างประเทศ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Cruawong (2016) ที่พบว่า นักเรียนมีความสนใจในการศึกษาต่อในสาขาบัญชีเพราะการเรียนสาขาวิชาการบัญชีเป็นการเปิดโอกาสให้สามารถประกอบ

อาชีพได้อย่างหลากหลาย ทั้งการทำงานในองค์กรขนาดใหญ่ ประกอบอาชีพอิสระ หรือ ประกอบอาชีพส่วนตัวได้ และมีความต้องการบุคลากรด้านบัญชีที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

Theme 2. รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนสาขาวิชาการบัญชี ระดับอาชีวศึกษา จังหวัดพิษณุโลก

รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนสาขาวิชาการบัญชี ระดับอาชีวศึกษา จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ มีการเรียนรู้โดยอาศัยผู้อื่นเป็นหลัก เช่น ครู เพื่อน หรือ แหล่งข้อมูลภายนอก มักมีความเชื่อมั่นในความรู้ของผู้อื่นมากกว่าตนเอง ชอบรับฟัง คำอธิบายที่ชัดเจนและตรงไปตรงมา และมักรอคำยืนยันจากผู้อื่นเพื่อสร้างความมั่นใจ การทำงานร่วมกับผู้อื่นจึงเป็นสิ่งที่ชอบ เพราะทำให้รู้สึกปลอดภัยและได้รับการสนับสนุน เนื่องจากผู้เรียนกลุ่มนี้มักมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับความผิดพลาด จึงชอบการตัดสินใจที่มั่นใจ และชัดเจน ผู้เรียนมีลักษณะ สอดคล้องกับแนวคิดของ Grasha และ Riechmann (1975) คือ ผู้เรียนกลุ่มนี้แสดงพฤติกรรมการพึ่งพาบุคคลอื่นในการเรียนรู้เป็นหลัก โดยมองว่า ครูผู้สอนมีความเชี่ยวชาญ หรือเพื่อนร่วมชั้นเรียนมีความรู้และประสบการณ์ที่กว้างขวางกว่า จึงมักขอคำแนะนำ คำอธิบาย และการยืนยันจากผู้อื่น เพื่อสร้างความมั่นใจในความถูกต้องของข้อมูลที่ได้รับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Poorananon (2012) ได้ศึกษา รูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล พบว่า ผู้เรียนวิชาชีพพยาบาล เป็นการเรียนสายวิชาชีพที่มีลักษณะเฉพาะ ต้องพึ่งพารุ่นพี่และครูผู้สอนเป็นแหล่งความรู้และแหล่งสนับสนุนช่วยเหลือ การเรียนได้ และเมื่อมีการเรียนวิชาในหมวดวิชาชีพ ซึ่งต้องมีการฝึกทักษะเฉพาะด้านมากขึ้น ส่งผลให้นักศึกษาต้องพึ่งพาผู้อื่นในการเรียน และอีกประการหนึ่งคือผู้เรียนในระดับอาชีวศึกษา มีความคิดเห็นและทัศนคติที่เป็นเอกลักษณ์ ให้ความสำคัญกับมิตรภาพและการมีเพื่อน ชอบใช้เวลาอยู่กับเพื่อนในการทำกิจกรรมต่างๆ และบริบทของสังคมไทยให้ความสำคัญเกี่ยวกับบิดามารดา ครู อาจารย์ ดังนั้น การอบรมเลี้ยงดู สภาพแวดล้อมทางสังคมส่งผลต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tantajamroon และ Saelee (2014) กล่าวว่า ผู้เรียนคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพายัพมีรูปแบบการเรียนรู้แบบพึ่งพาสูง อาจเนื่องมาจากบริบทของสังคมไทยในเรื่องการอบรมเลี้ยงดู ในวัยเด็กมักจะต้องพึ่งพาผู้อื่นสูง บิดามารดาไม่ค่อยให้อิสระในการตัดสินใจ ทำให้ต้องคอยรับคำสั่งจากบิดามารดา และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Anakkhakul, Wongsothon, Chensuwimon และ Person (2016) ที่ได้ทำการศึกษา รูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พบว่า การเรียนรู้แบบพึ่งพา อาจเนื่องมาจากผู้เรียนให้ความสำคัญกับครูผู้สอน ต้องการ

คำแนะนำเรื่องการทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างละเอียดและชัดเจน และผู้เรียนในสาขาวิชาการบัญชี มักมีเป้าหมายในการประกอบอาชีพมากกว่ามุ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสอดคล้องกับ Petseemuang (2022) พบว่า รูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตอ่างทอง มีการเรียนรู้แบบพึ่งพาอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้เรียนส่วนใหญ่จะมีความถนัดทางด้านกีฬา มุ่งความเป็นเลิศทางด้านกีฬา ต้องการแข่งขันทางด้านกีฬามากกว่าทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้นเวลาเรียนรู้ในชั้นเรียนจึงมีรูปแบบการเรียนรู้แบบช่วยเหลือกันมากกว่าการแข่งขันหรืออยากเป็นผู้ชนะ

Theme 3. ทักษะที่จำเป็นต่อผู้เรียนสาขาวิชาการบัญชี

ทักษะเกี่ยวกับทักษะวิชาชีพของผู้เรียนสาขาวิชาการบัญชี ระดับอาชีวศึกษา จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ผู้เรียนสาขาวิชาการบัญชีที่ดีต้องมีทักษะรอบด้าน ทั้งความรู้ทางบัญชี การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ การวิเคราะห์ข้อมูล และทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น นอกจากนี้ ยังต้องมีความรับผิดชอบสูงและเปิดใจเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกธุรกิจ สอดคล้องกับ Supina, Riaphaisong และ Wongkalasin (2020) การศึกษาทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ทักษะวิชาชีพบัญชีที่ควรมี คือ ทักษะทางปัญญา ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติ ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร ด้านทักษะทางองค์การและการจัดการธุรกิจ เนื่องจากนักบัญชีจำเป็นต้องพัฒนาและเรียนรู้ทักษะทางด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากความรู้ที่มีอยู่ให้มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานด้านบัญชีผิดพลาดน้อยที่สุด และสอดคล้องกับ Kittiwutikrai และ Chaisawaneeyakorn (2017) ได้ศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตสาขาการบัญชีในความต้องการของสถานประกอบการในเขตจังหวัดมุกดาหาร พบว่า นักบัญชียุคใหม่ในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจจำเป็นต้องพัฒนาทักษะที่หลากหลาย อาทิ ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติที่ประกอบด้วยความสามารถทางคณิตศาสตร์ และสถิติ ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะส่วนบุคคล เช่น การจัดการตนเอง การสื่อสาร และการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความท้าทายในสถานการณ์ปัจจุบัน และสอดคล้องกับ Khan Kao (2014) กล่าวว่า ผู้ประกอบการในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่มีความคาดหวังว่าบัณฑิตสาขาวิชาการบัญชีจะมีความสามารถในการปฏิบัติงานด้วยความละเอียดรอบคอบ แม่นยำ และมีความ

รับผิดชอบสูง สามารถวิเคราะห์ข้อมูลทางบัญชีได้อย่างเป็นระบบ และมีความรู้ความเข้าใจในหลักการบัญชีที่หลากหลาย รวมถึงทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมการทำงานที่เปลี่ยนแปลง

Theme 4. ความคาดหวังในการจัดการเรียนการสอน

ความคาดหวังและอุปสรรคของผู้เรียนสาขาวิชาการบัญชี ระดับอาชีวศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลกต่อการจัดการเรียนการสอน ซึ่งผู้เรียนวิชาบัญชีต้องการได้รับความรู้ที่ทันสมัยและเป็นประโยชน์ต่อการทำงานจริง แต่ก็ต้องเผชิญกับอุปสรรคหลายประการ ทั้งความซับซ้อนของเนื้อหา ภาระงานที่มาก และการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนวิชาบัญชีจึงต้องคำนึงถึงความคาดหวังของผู้เรียนและหาแนวทางในการลดอุปสรรคเหล่านี้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ สอดคล้องกับงานวิจัยก่อนหน้านี้ของ Wiwattananukun (2015) กล่าวว่า ครูผู้สอนในยุคปัจจุบันควรเป็นผู้เชี่ยวชาญในวิชาที่สอน สามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างชัดเจน เข้าใจง่าย และเป็นที่ปรึกษาที่ดีให้กับผู้เรียน นอกจากนี้ ครูผู้สอนยังควรมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และตอบข้อสงสัยของผู้เรียนได้อย่างทันท่วงที ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนหรือเมื่อไรก็ตาม และสอดคล้องกับ Kanjanakaron และ Panyo (2018) กล่าวว่า ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่า ผู้เรียนมีความคาดหวังในอาชีพ และผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความชอบภาษาญี่ปุ่น ซึ่งผู้เรียนต้องการเนื้อหาที่นำมาสอนต้องมีความเหมาะสมกับผู้เรียน เป็นพื้นฐานในการเรียนหรือทำงานในอนาคตได้ สามารถนำมาประยุกต์เนื้อหาที่เรียนกับสถานการณ์จริงได้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ครูผู้สอนต้องเข้าใจถึงรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนสาขาวิชาการบัญชี ระดับอาชีวศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก จะช่วยให้สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาได้อย่างเต็มที่ ซึ่งจะส่งผลดีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนาการของผู้เรียนในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- [1] Jindanil, K., & Chitsakul, C. (2023). The essential competencies of a professional accountant in the 21st century. *Journal of Management Science Research, Surindra Rajabhat University*, 7(2), 195.
<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jmsr/article/view/258893/177198>
- [2] Smith, L. H. (1976). Learning styles: Measurement and education significance (Unpublished Ph.D. dissertation). University of Connecticut.
- [3] Torrance, E. P. (1965). *Mental health and achievement: Increasing potential and reducing school dropout*. Wiley.
- [4] Grasha, A., & Reichman, S. (1975). Student learning styles university of Cincinnati: Questionnaire. Faculty Resource Center.
- [5] Smith, A., & Taylor, G. (2024). Competitive learning environments and student achievement. *Competitive Education Review*, 12(4), 178-191.
- [6] Liu, Y., & Chen, W. (2024). Independent learning in the digital age. *Technology and Education Quarterly*, 62(1), 22-39
- [7] Garcia, M., Martinez, R., & Lee, H. (2024). Motivation and avoidance in learning: Strategies for engagement. *Educational Psychology Review*, 33(1), 89-104.
- [8] Anderson, J., Brown, P., & Davis, L. (2024). Collaborative learning in modern classrooms. *Journal of Educational Research*, 56(2), 145-167.[19]
Anakkhakul, K., Wongsothon, A., Chensuwimon, B., & Person, K. (2016). Learning styles of students at Suan Sunandha Rajabhat University. *Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University*, 8(2), 162-173. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/irdssru/article/view/214506/149348>
- [9] Thompson, C. (2024). Collaborative learning techniques and deep understanding: A case study. *International Journal of Business Education*, 48(2), 72-88. <https://doi.org/10.1093/ijbe/ijbe2024>

- [10] Lee, S., & Kim, J. (2024). Building confidence in dependent learners through decision-making. *Journal of Learning Psychology*, 51(4), 302-317.
- [11] Johnson, M., & White, A. (2024). Independent learning styles and self-confidence in decision-making. *Journal of Educational Psychology*, 116(1), 104-118. <https://doi.org/10.1037/edu0000587>
- [12] Taylor, A. (2024). Student motivation and competition: Balancing self-improvement and peer rivalry. *Educational Research Review*, 32(1), 54-66. <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2023.104121>
- [13] Hernandez, C., Johnson, K., & Smith, R. (2024). Active participation and learner engagement: A practical approach. *Educational Development*, 45(3), 200-215.
- [14] Williams, R., & Smith, T. (2024). Real-world connections and classroom engagement: An empirical study. *Journal of Applied Pedagogy*, 15(1), 77-92. <https://doi.org/10.1016/j.jap.2023.101455>
- [15] Thongnuch, N., & Rodkham, R. (2017). Factors affecting decision making to study accounting of students at Suan Sunandha Rajabhat University. *Research 4.0 Innovation and Development SSRU's 80th Anniversary*, 1169-1178. [http://journalgrad.ssrุ.ac.th/index.php/8thconference/article/view/895](http://journalgrad.ssrु.ac.th/index.php/8thconference/article/view/895)
- [16] Cruawong, P. (2016). Attitude and factors affecting the demand toward further study in accounting of high school students or equivalent in the special economic zone in Tak Province. *National Academic Conference, Kamphaeng Phet Rajabhat University*, 3(1), 286-290.
- [17] Poorananon, P. (2012). Learning styles among nursing students. *Thai Journal of Nursing*, 61(2), 11-17. <https://he02.tcithaijo.org/index.php/TJN/article/view/47507/39383>
- [18] Tantajamroon, P., & Saelee, S. (2014). Learning styles of Faculty of Business Administration students, Payap University. *Payap University*.

- [20] Petseemuang, S. (2022). Relationship between the learning styles and academic achievement of bachelor students in the Faculty of Education at Institute of Physical Education, Angthong Campus. [22]
- [21] Supina, S., Riaphaisong, A., & Wongkalasin, T. (2020). The study of the influence of accounting professional skills on the successful performance of accountants: A case study of accountants in Bangkok Metropolitan Region. *Journal of Management Science Review*, 22(1), 123-132. <https://so03.tcithaijo.org/index.php/msaru/article/view/240101/165477>
- [22] Kittiwutikrai, M., & Chaisawaneeyakorn, M. (2017). Desired qualities of accounting graduates sought by employers in Mukdahan Province. *VRU Research and Development Journal Humanities and Social Science*, 12(1), 27-37. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/vrurdihsjournal/article/view/85204/68568>
- [23] Khankaew, J. (2014). The expectation of entrepreneurs in Mueang District, Chiang Mai Province concerning desired characteristics of graduate accounting. *FEU Academic Review*, 7(2), 151-159. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/FEU/article/view/24706/21026>
- [24] Wiwattananukun, M. (2015). The expected qualities, roles, and communication styles of university instructors in the context of multicultural education in Thai society. *Journal of Communication Arts*, 34(1), 107-132. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jcomm/article/view/86099/111299>
- [25] Kanjanakaroon, W., & Panyo, T. (2018). Success of students learning Japanese, their expectations, and their parents' expectations of their learning at the secondary school level in Muang District, Chiang Mai, Thailand. *JSN Journal*, 8(2), 58-76. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jsn/issue/view/7257/PDF>

- [26] Office of the Vocational Education Commission. (2022). Student enrollment statistics. <https://shorturl.asia/cs3b6>
- [27] Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods* (3rd ed.). Sage Publications.
- [28] Creswell, J. W. (2013). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (3rd ed.). Sage Publications.
<https://research.kpru.ac.th/sac/fileconference/6822018-04-30.pdf>
- [29] Guest, G., Bunce, A., & Johnson, L. (2006). How many interviews are enough? An experiment with data saturation and variability. *Field Methods*, 18(1), 59-82. <https://doi.org/10.1177/1525822X05279903>
Journal of Social Sciences in Measurement Evaluation Statistics and Research, 3(2), 37-45. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/mesr/article/view/264135/176293>
- [30] Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101.
- [31] Martinez, L. (2024). Creating motivating learning environments: A classroom study. *Journal of Learning Motivation*, 58(3), 221-235.

การศึกษาคุณภาพการให้บริการของธุรกิจที่พักแรม ภายหลังวิกฤติ COVID-19 ในจังหวัดพิษณุโลก

A STUDY OF THE SERVICE QUALITY OF LODGING BUSINESS AFTER COVID-19 SITUATION IN PHITSANULOK

ปรีชา ตั้งสูงยัยศิริ¹ สุกัญญา ชุติกานนท์² ดวงรัตน์ แดงทอง³
และอิษวัต รัตนสมบัติ⁴
Preecha Tangsukeesiri¹ Sukanya Chutikarn²
Duangrat Taengthong³ and Isawat Ratanasombut⁴

บทความวิจัย

วันที่รับบทความ 23 กันยายน 2567 แก้ไขบทความ 2 พฤศจิกายน 2567 ตอบรับบทความ 11 ธันวาคม 2567

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อคุณภาพการให้บริการของธุรกิจที่พักแรมภายหลังวิกฤติ COVID-19 ในจังหวัดพิษณุโลก และ 2) เสนอแนวทางการพัฒนาการให้บริการของธุรกิจที่พักแรมภายหลังวิกฤติ COVID-19 ในจังหวัดพิษณุโลก เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แบบสอบถาม ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้ที่มาใช้บริการธุรกิจที่พักแรมโดยกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการเลือกแบบบังเอิญ (Accidental sampling) จำนวน 400 คน

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใช้บริการมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการบริการโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความคิดเห็นสูงที่สุดคือ ด้านการตอบสนองความต้องการ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และสุดท้ายที่สุดคือ ด้านความเข้าใจและการรับรู้ของผู้รับบริการมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

^{1,2} วิทยาลัยพัฒนการบึงพระพิษณุโลก สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3

³ วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุตรดิตถ์ สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3

⁴ วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุโขทัย สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3

^{1,2} Bueng Phra Phitsanulok Commercial College, Institute of Vocational Education North Region 3

³ Uttaradit Vocational College, Institute of Vocational Education North Region 3

⁴ Sukhothai Vocational College, Institute of Vocational Education North Region 3

Corresponding Author, E-mail: kfish696927@gmail.com

แนวทางการพัฒนาการให้บริการของธุรกิจที่พักโรงแรมภายหลังวิกฤติ COVID-19 ในจังหวัดพิษณุโลก คือควรศึกษากลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ที่มีความแตกต่างกัน เพื่อนำข้อมูลมาศึกษาเปรียบเทียบและหาแนวทางการพัฒนาการให้บริการของธุรกิจที่พักโรงแรมภายหลังวิกฤติ COVID-19 ในจังหวัดพิษณุโลก ให้ทันต่อยุคสมัยและความหลากหลายทางเพศในปัจจุบัน เพื่อให้พร้อมกับการดำเนินการดำเนินธุรกิจในรูปแบบวิถีชีวิตใหม่ได้อย่างคุณภาพต่อไป

คำสำคัญ : คุณภาพการให้บริการ วิกฤติ COVID-19 ธุรกิจที่พักโรงแรม พิษณุโลก

Abstract

This study aims to explore the level of guests' perception toward the service quality of lodging business and to propose guidelines for the development of lodging business after COVID-19 situation in Phitsanulok. A questionnaire was a research instrument. The samples were 400 people (Accidental sampling) who are guest in lodging business after COVID-19 situation in Phitsanulok. The results indicated that the overall satisfaction with the service quality was at a high level. The highest-rated aspect was responsiveness to customer needs, which was rated at a high level. The second-highest was the tangibility of the services, also rated at a high level. The lowest-rated aspect, although still at a high level, was customer understanding and perception.

Suggestions: Other sample groups with different characteristics should be studied to compare and find ways to further improve hotel services after the COVID-19 crisis in Phitsanulok Province. This would ensure that services remain up-to-date and responsive to current gender diversity and are aligned with the new normal lifestyle, ensuring quality business operations in the future.

Keywords : Service Quality, COVID-19 situation, Lodging business, Phitsanulok

บทนำ

จากสถานการณ์ก่อนเกิดการแพร่ระบาดของโควิด 19 ที่ประเทศไทย มีนักท่องเที่ยวต่างชาติจากหลากหลายสัญชาติเข้ามาท่องเที่ยวประมาณ 40 ล้านคน ต่อปีนั้น ซึ่งแต่ละกลุ่มมีพฤติกรรมการใช้จ่ายแตกต่างกันออกไป อาทิ นักท่องเที่ยวชาวจีน ที่มักเดินทางเป็นกลุ่มใหญ่กับกลุ่มทัวร์ ชอบช้อปปิ้งและมียอดซื้อของฝากสูงกว่านักท่องเที่ยวชาติอื่น ขณะที่นักท่องเที่ยวชาวยุโรปต้องการมาพักตากอากาศเพื่อหลีกเลี่ยงอากาศหนาว ชื่นชอบการเดินทางด้วยตัวเอง พักแรมอยู่ที่ใดที่หนึ่งเป็นระยะเวลานาน นิยมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และท่องเที่ยวยามค่ำคืน เป็นต้น

โดยภายหลังจากการแพร่ระบาดของโควิด 19 ลูกค้ายหลักของธุรกิจท่องเที่ยวไทยเปลี่ยนจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมาเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย ซึ่งมีค่าใช้จ่ายต่อหัวต่อการท่องเที่ยวอย่างน้อยก็นักท่องเที่ยวต่างชาติ และยังมีพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวที่แตกต่างจากนักท่องเที่ยวต่างชาติอย่างชัดเจน โดยลูกค้าชาวไทยส่วนใหญ่มีระยะเวลาการเข้าพักที่ค่อนข้างสั้นในช่วงวันเสาร์และวันอาทิตย์ หรือวันหยุดนักขัตฤกษ์ รวมถึงนักท่องเที่ยวข้ามภูมิภาคหรือจังหวัดใกล้เคียงและเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัวหรือเดินทางเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เพราะกังวลเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของโควิด 19 ดังนั้น ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่จึงถูกใช้ไปกับเฉพาะค่าที่พักและค่าอาหารในระยะสั้น ๆ แตกต่างจากนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีค่าใช้จ่ายต่อหัวต่อการท่องเที่ยวสูงกว่า เนื่องจากเดินทางมาไกลกว่า จึงมีระยะเวลาการเข้าพักที่ยาวกว่า และยังเดินทางต่อเนื่องตามเส้นทางท่องเที่ยว เข้าชมแหล่งท่องเที่ยวและร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ดูช้าง ชมคาบารัตโชว์ เป็นต้น ซึ่งช่วยกระจายรายได้ไปยังหลากหลายพื้นที่ท่องเที่ยวและธุรกิจนอกเหนือจากโรงแรมและร้านอาหารอีกด้วย พฤติกรรมการท่องเที่ยวและการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ต่างจากชาวต่างชาติจึงส่งผลให้ธุรกิจส่วนใหญ่ในภาคการท่องเที่ยวไทยที่มีลูกค้าเป็นชาวต่างชาติเป็นหลัก อาทิ ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจรถทัวร์ รถตู้ ธุรกิจขายของฝาก ธุรกิจที่พักแรมและธุรกิจสถานบันเทิงยังคงปิดกิจการชั่วคราว โดยเฉพาะในพื้นที่ท่องเที่ยวหลักของประเทศ [1]

จากข้อมูลข้างต้น การปรับวิกฤติให้เป็นโอกาสโดยการกลับมาให้ความสำคัญกับคุณภาพการให้บริการอันได้แก่ การจัดการบริการที่ต้องให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า คุณภาพการให้บริการที่เป็นการตอบสนองความคาดหวังหรือความต้องการของผู้ใช้บริการที่มีต่อการบริการ เพราะคุณภาพการให้บริการมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความสำเร็จของธุรกิจที่พักแรมและยังมีบทบาทในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของธุรกิจที่พักแรม

ภายหลังวิกฤติ COVID-19 ในด้านรายได้ ดังนั้น ภายหลังวิกฤติ COVID-19 ที่รุนแรงของธุรกิจที่แพคเกจในจังหวัดพิษณุโลกการยกระดับคุณภาพบริการจึงเป็นกลยุทธ์สำคัญที่ผู้ประกอบการควรจะนำมาใช้ในธุรกิจของตน แต่ธุรกิจธุรกิจที่แพคเกจส่วนใหญ่ในจังหวัดพิษณุโลก ยังมีการกำหนดมาตรฐานการให้บริการที่สอดคล้องกับวิกฤติ COVID-19 ที่ยังน้อยอยู่ ทำให้การพัฒนาคุณภาพการให้บริการเพื่อให้ผู้ใช้บริการของธุรกิจที่แพคเกจเกิดความพึงพอใจและมั่นใจในเรื่องของความปลอดภัยนั้น จึงเป็นบทบาทสำคัญในหลักในการบริการของแพคเกจที่ต้องรักษามาตรฐานของธุรกิจที่แพคเกจเพื่อสร้างความพึงพอใจ สร้างความประทับใจ [2] และยังรักษากลุ่มลูกค้าเดิมและสร้างความมั่นใจในเรื่องความปลอดภัยในการเข้ามาใช้บริการ [3]

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาถึงคุณภาพการให้บริการของธุรกิจที่แพคเกจภายหลังวิกฤติ COVID-19 ในจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นจังหวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีมรดกทางวัฒนธรรม ตลอดจนยังเป็นเมืองแห่งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและศิลปะพื้นบ้านที่ได้รับผลกระทบด้านการท่องเที่ยวจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา โดยการนำเครื่องมือที่เรียกว่า SERVQUAL [4] มาปรับปรุงพัฒนาเพื่อให้ทราบถึงระดับคุณภาพการให้บริการจากผู้ใช้บริการธุรกิจที่แพคเกจ ตลอดจนเป็นแนวทางในการพัฒนาธุรกิจที่แพคเกจ ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของลูกค้าที่มาใช้บริการภายหลังวิกฤติ COVID-19 ซึ่งจะส่งผลดีต่อการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพิษณุโลก ในวิกฤติการณ์ต่างๆ ในลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อคุณภาพการให้บริการของธุรกิจที่แพคเกจภายหลังวิกฤติ COVID-19 ในจังหวัดพิษณุโลก
- 2) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการให้บริการของธุรกิจที่แพคเกจภายหลังวิกฤติ COVID-19 ในจังหวัดพิษณุโลก

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดคุณภาพการให้บริการ (SERVQUAL) ของ Parasuraman et al.

เป็นแบบจำลองที่ใช้ประเมินคุณภาพการให้บริการโดยอิงจากช่องว่างระหว่างความคาดหวังของลูกค้ากับการรับรู้หลังใช้บริการจริง โดยแบ่งคุณภาพการให้บริการออกเป็น 5 มิติหลัก ดังนี้

ความเป็นรูปธรรม (Tangibility): ความพร้อมและคุณภาพของสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น สภาพแวดล้อม อุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการให้บริการ รวมถึงภาพลักษณ์ของพนักงาน

ความน่าเชื่อถือ (Reliability): ความสามารถในการให้บริการตามที่สัญญาไว้ได้อย่างถูกต้องและสม่ำเสมอ

ความเอาใจใส่ (Responsiveness): ความเต็มใจและความรวดเร็วในการตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า

การให้ความมั่นใจ (Assurance): ความรู้ ความสามารถ และมารยาทของพนักงานที่ทำให้ลูกค้าเชื่อมั่นและรู้สึกปลอดภัยในการรับบริการ

การเข้าใจและเข้าถึงลูกค้า (Empathy): การให้ความสำคัญกับลูกค้าแต่ละราย และความสามารถในการเข้าใจความต้องการเฉพาะของลูกค้า

SERVQUAL มุ่งเน้นให้ผู้ประกอบการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการโดยลดช่องว่างระหว่างความคาดหวังของลูกค้าและการบริการที่ได้รับจริงในทั้ง 5 มิติ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาคุณภาพการให้บริการของธุรกิจที่พักรแรมภายหลังวิกฤติ COVID-19 ในจังหวัดพิษณุโลก โดยมีการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

1. ประชากรในการวิจัย คือ ผู้ใช้บริการด้านต่างๆ ของธุรกิจที่พักรแรมภายหลังวิกฤติ COVID-19 ในจังหวัดพิษณุโลก ที่มีราคาห้องพักพักระหว่าง 500 – 1,200 บาท ต่อคืน ที่ยังเปิดให้บริการในปัจจุบัน

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ใช้บริการด้านต่าง ๆ ของธุรกิจที่พักรแรมภายหลังวิกฤติ COVID-19 ในจังหวัดพิษณุโลก ที่มีราคาห้องพักพักระหว่าง 500 - 1,200 บาท ต่อคืน ที่ยังเปิดให้บริการในปัจจุบัน จำนวน 400 คน ใช้สูตรการหาขนาดตัวอย่างจากกรณีไม่ทราบจำนวนประชากร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 41) กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการเลือกแบบ

บังเอิญ (Accidental sampling) ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ที่เดินทางมาใช้บริการธุรกิจที่พักรวมทั้งเพศชายและเพศหญิง

เครื่องมือในการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

เครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ใช้บริการด้านต่าง ๆ ของธุรกิจที่พักรวมภายหลังวิกฤติ COVID-19 ในจังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 คือ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลในการเข้าพักธุรกิจที่พักรวม ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา วัตถุประสงค์ในการใช้บริการ ความถี่ในการใช้บริการปัจจัยในการเข้าถึงข้อมูลของธุรกิจที่พักรวม ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการของธุรกิจที่พักรวม

ตอนที่ 2 คือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการของธุรกิจที่พักรวมภายหลังวิกฤติ COVID-19 ในจังหวัดพิษณุโลก ที่มีราคาห้องพักระหว่าง 500 - 1,200 บาทต่อคืน แบ่งตามองค์ประกอบได้ดังนี้ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ (Tangibility) ด้านความน่าเชื่อถือและไว้วางใจ (Reliability) ด้านการตอบสนองความต้องการ (Responsiveness) ด้านการให้ความมั่นใจ (Assurance) ด้านความเข้าใจและการรับรู้ของผู้รับบริการ (Empathy)

โดยแบบสอบถามที่เป็นเครื่องมือผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00 ซึ่งหมายความว่าเนื้อหา การใช้ภาษาและโครงสร้างของแบบสอบถามมีความเที่ยงตรง สามารถได้คำตอบที่ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยได้ จากนั้น ผู้วิจัยทำการทดสอบเครื่องมือด้วยทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่มีความใกล้เคียง จำนวน 30 ชุด เพื่อทดสอบหาความเชื่อมั่น (reliability) ของเครื่องมือ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) โดยนำแบบสอบถามไปหาความเชื่อมั่นได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.8775 การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การแจกแบบสอบถามกับผู้ใช้บริการด้านต่าง ๆ ของธุรกิจที่พักรวมภายหลังวิกฤติ COVID-19 ในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 400 ชุด จากนั้นทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วจึงนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อคุณภาพการให้บริการของธุรกิจที่พักรวมภายหลังวิกฤติ COVID-19 ในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 400 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยมีผลดังนี้

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการธุรกิจที่พักรวมภายหลังวิกฤติ COVID-19 ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใช้บริการธุรกิจที่พักรวมส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 20-30 ปี ประกอบอาชีพรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประมาณ 15,001-20,000 บาท มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี วัตถุประสงค์ในการเข้าพักคือติดต่อธุรกิจหรือราชการ และเคยมาใช้บริการแล้ว ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่รู้จักข้อมูลของที่พักจากการแนะนำของบุคคลหรือคนรู้จัก ปัจจัยในการเลือกเข้าพักคือห้องพักราคาไม่แพงและมีความพึงพอใจในการใช้บริการที่พักรวมอยู่ในระดับมาก

ระดับความคิดเห็นของผู้ใช้บริการต่อคุณภาพการให้บริการของธุรกิจที่พักรวมภายหลังวิกฤติ COVID-19 ในจังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่า

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและระดับความคิดเห็นด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ

ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ	$\bar{x}$	ระดับความคิดเห็น
1 ธุรกิจที่พักรวมมีมาตรการป้องกัน COVID-19	4.06	มาก
2 ธุรกิจที่พักรวมมีป้ายแสดงให้ผู้ใช้บริการใส่หน้ากากอนามัย	3.89	มาก
3 ธุรกิจที่พักรวมมีอุปกรณ์ให้บริการที่ทันสมัย	3.83	มาก
4 ธุรกิจที่พักรวมมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่างๆ ที่เหมาะสม	3.70	มาก
5 ธุรกิจที่พักรวมมีเจลแอลกอฮอล์ล้างมือในทุกจุดสัมผัส	3.68	มาก
รวม	3.80	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าความคิดเห็นด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุดดังนี้ ธุรกิจที่พักรวมมีมาตรการป้องกัน COVID-19 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 รองลงมาเรียงตามลำดับ ได้แก่ ธุรกิจที่พักรวมมีป้ายแสดงให้ผู้ใช้บริการใส่หน้ากากอนามัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 ธุรกิจที่พักรวมมีอุปกรณ์ให้บริการที่ทันสมัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 ธุรกิจที่พักรวมมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่างๆ

ที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 และต่ำที่สุดคือ ธุรกิจที่พักแรมมีเจลแอลกอฮอล์ล้างมือ ในทุกจุดสัมผัสมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและระดับความคิดเห็นด้านความน่าเชื่อถือและไว้วางใจ

ด้านความน่าเชื่อถือและไว้วางใจได้	$\bar{x}$	ระดับความคิดเห็น
1 พนักงานให้บริการตามมาตรการการป้องกัน COVID-19 ของกระทรวงสาธารณสุข	3.84	มาก
2 พนักงานนำเสนอบริการที่ดีที่สุดให้กับลูกค้า	3.83	มาก
3 พนักงานมีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้า	3.76	มาก
4 พนักงานสามารถให้บริการโดยใช้หน้ากากอนามัยตลอดเวลา	3.72	มาก
รวม	3.78	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นด้านความน่าเชื่อถือและไว้วางใจได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุดดังนี้ พนักงานให้บริการตามมาตรการการป้องกัน COVID-19 ของกระทรวงสาธารณสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 รองลงมา ได้แก่ พนักงานนำเสนอบริการที่ดีที่สุดให้กับลูกค้า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 พนักงานมีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 และต่ำที่สุด พนักงานสามารถให้บริการโดยใช้หน้ากากอนามัยตลอดเวลา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและระดับความคิดเห็นด้านการตอบสนองความต้องการ

ด้านการตอบสนองความต้องการ	$\bar{x}$	ระดับความคิดเห็น
1 พนักงานให้บริการตรงตามความต้องการและถูกสุขลักษณะภายใต้วิกฤติ COVID-19	4.01	มาก
2 พนักงานมีความตั้งใจและความพร้อมในการให้บริการภายใต้วิกฤติ COVID-19	3.78	มาก
3 พนักงานสามารถแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว	3.75	มาก
4 พนักงานให้บริการในระยะเวลาที่รวดเร็วและเหมาะสมโดยรักษามาตรการป้องกันโรคระบาดอย่างเคร่งครัด	3.69	มาก
รวม	3.81	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ความคิดเห็นด้านการตอบสนองความต้องการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุดดังนี้ พนักงานให้บริการตรงตามความต้องการและถูกสุขลักษณะภายใต้วิกฤติ COVID-19 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 รองลงมาได้แก่ พนักงานมีความตั้งใจและความพร้อมในการให้บริการภายใต้วิกฤติ COVID-19 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 พนักงานสามารถแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 และต่ำสุดที่สุด พนักงานให้บริการในระยะเวลาที่รวดเร็วและเหมาะสมโดยรักษามาตรการป้องกันโรคระบาดอย่างเคร่งครัด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและระดับความคิดเห็นด้านการให้ความมั่นใจ

ด้านการให้ความมั่นใจ	$\bar{x}$	ระดับความคิดเห็น
1 พนักงานมีความรู้ในการตอบคำถามในเรื่องข้อมูลการป้องกัน COVID-19 เป็นอย่างดี	3.92	มาก
2 พนักงานมีความเข้าใจในการให้บริการในวิกฤติ COVID-19 และสามารถสื่อสารได้เป็นอย่างดี	3.80	มาก
3 พนักงานมีความชำนาญในการให้บริการ	3.74	มาก
4 พนักงานมีทักษะและความสามารถในการให้บริการ	3.63	มาก
รวม	3.77	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ความคิดเห็นด้านการให้ความมั่นใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุดดังนี้ พนักงานมีความรู้ในการตอบคำถามในเรื่องข้อมูลการป้องกัน COVID-19 เป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 รองลงมาได้แก่ พนักงานมีความเข้าใจในการให้บริการในวิกฤติ COVID-19 และสามารถสื่อสารได้เป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 พนักงานมีความชำนาญในการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 และต่ำที่สุด พนักงานมีทักษะและความสามารถในการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและระดับความคิดเห็นด้านความเข้าใจและการรับรู้ของผู้รับบริการ

ด้านความเข้าใจและการรับรู้ของผู้รับบริการ	$\bar{x}$	ระดับความคิดเห็น
1 พนักงานเอาใจใส่ต่อลูกค้าตลอดระยะเวลาการให้บริการ	3.77	มาก
2 พนักงานมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็นกันเองกับลูกค้า	3.71	มาก
3 พนักงานเข้าใจความต้องการของลูกค้า	3.70	มาก
4 พนักงานให้ความสำคัญกับลูกค้าอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่เกี่ยงเพศหรือเชื้อชาติ	3.70	มาก
รวม	3.72	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ด้านความเข้าใจและการรับรู้ของผู้รับบริการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุดดังนี้ พนักงานเอาใจใส่ต่อลูกค้าตลอดระยะเวลาการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 รองลงมาได้แก่ พนักงานมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็นกันเองกับลูกค้า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 และต่ำที่สุด พนักงานเข้าใจความต้องการของลูกค้ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับพนักงานให้ความสำคัญกับลูกค้าอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่เกี่ยงเพศหรือเชื้อชาติ คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 ตามลำดับ

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “การศึกษาคุณภาพการให้บริการของธุรกิจที่พักแรมภายหลังวิกฤติ COVID-19 ในจังหวัดพิษณุโลก ” สามารถอภิปรายผลและเสนอแนวทางการให้บริการของธุรกิจที่พักแรมภายหลังวิกฤติ COVID-19 ในจังหวัดพิษณุโลก ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการบริการโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความคิดเห็นสูงที่สุดคือ ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ในหัวข้อธุรกิจที่พักแรมมีมาตรการป้องกัน COVID-19 โดยการตอบสนองความต้องการที่ผู้ให้บริการตอบสนองแบบสอบถามมาจะเน้นไปที่ประเด็นพนักงานให้บริการตรงตามความต้องการและถูกสุขลักษณะภายใต้วิกฤติ COVID-19 สอดคล้องกับสอดคล้องกับ [5] ที่ได้นำมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย SHA (Amazing Thailand Safety and Health Administration) ที่จัดทำโดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาและกระทรวงสาธารณสุข มาปรับใช้ในการให้บริการของสถานประกอบการเพื่อลดความเสี่ยงและป้องกัน การแพร่กระจายของ

โรคติดต่อ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการที่ธุรกิจที่พักรวมให้ความสำคัญกับตัวของพนักงานบริการ และกระบวนการบริการที่ตรงตามบริบทของสถานการณ์ ในขณะนั้นเป็นอย่างมาก ในส่วนประเด็นรองลงมาคือ ความเป็นรูปธรรมของการบริการ ที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งความเป็นรูปธรรมของการบริการที่ผู้ใช้บริการเสนอความคิดเห็นนั้น สะท้อนให้เห็นว่าภายใต้วิกฤติ COVID-19 นั้น ผู้ใช้บริการธุรกิจที่พักรวมของจังหวัดพิษณุโลก เล็งเห็นถึงเรื่องของความสะอาดของธุรกิจที่พักรวมและมาตรการในการป้องกัน COVID-19 มากกว่าการที่ธุรกิจที่พักรวมมีอุปกรณ์ที่ทันสมัยไว้ให้บริการสอดคล้องกับ [6] ที่กล่าวถึงว่า นักท่องเที่ยวหรือผู้ที่มาใช้บริการส่วนใหญ่จะมีความคาดหวังในเรื่องของความเป็นรูปธรรมของการบริการของโรงแรมหรือการแสดงออกมาของการให้บริการในภาพรวมของโรงแรมที่ชัดเจนและสัมผัสได้นั่นเอง

แนวทางการพัฒนาการให้บริการของธุรกิจที่พักรวมภายหลังวิกฤติ COVID-19 ในจังหวัดพิษณุโลก ต้องให้ความสำคัญกับคุณภาพการให้บริการทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ธุรกิจที่พักรวมควรมีอุปกรณ์ให้บริการที่ทันสมัยและตอบโจทย์ความเป็นโลกในยุคศตวรรษที่ 21 อาทิ ระบบ wifi / ระบบ Internet / Smart TV สอดคล้องกับ / ช่องเสียบ USB [4] ที่กล่าวถึงคุณภาพการบริการที่ดีต้องตอบสนองและสามารถรองรับความต้องการของผู้ใช้บริการตามยุคสมัยได้ 2) ด้านความน่าเชื่อถือและไว้วางใจได้ กล่าวคือธุรกิจที่พักรวมควรใช้วิกฤติในช่วง COVID-19 ในการพัฒนาพนักงานเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจในส่วนงานต่างๆ ของโรงแรม ไม่ว่าจะเป็นงานส่วนหน้าหรือส่วนหลังบ้าน เพื่อที่จะได้นำเสนอบริการที่ดีที่สุดให้กับลูกค้าได้อย่างตรงจุด ตอบโจทย์ความต้องการและลดการขัดแย้งกันภายในองค์กร 3) ด้านการตอบสนองความต้องการ ธุรกิจที่พักรวมควรฝึกและทดสอบพนักงานให้สามารถแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็วเมื่อเกิดเหตุที่คาดไม่ถึงขึ้น อาทิ การจัดการการทะเลาะวิวาทในโรงแรม การดับเพลิง การปฐมพยาบาลผู้ป่วย ตลอดจนการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ในกรณี que ผู้ใช้บริการเกิดการเจ็บป่วยร้ายแรง 4) ด้านการให้ความมั่นใจ นอกเหนือที่ธุรกิจที่พักรวมต้องฝึกพนักงานให้เก่งและมีความสามารถแล้วนั้น ในวิกฤติการณ์ต่างๆ สมควรอย่างยิ่งที่ต้องเสริมให้พนักงานมีทักษะและความสามารถในการให้บริการในสถานการณ์ที่มีความเสี่ยง สอดคล้องกับ [7] ที่กล่าวถึงการที่คนในยุคนี้ต้องมีทั้งทักษะความรู้ที่ใช้ในงานและการรู้จักการควบคุมอารมณ์ในสภาวะการณ์ต่างๆ ซึ่งจะส่งผลทำให้พนักงานสามารถควบคุมสถานการณ์เฉพาะหน้าได้อย่างมืออาชีพอีกด้วย และ 5) ด้านความเข้าใจและการรับรู้ของผู้รับบริการ โดยธุรกิจที่พักรวมควรปรับวิกฤติให้เป็นโอกาสในการหัน

มาพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้กับพนักงาน ในการเตรียมคนและองค์กรให้พร้อมกับการสู่ การดำเนินธุรกิจในรูปแบบวิถีชีวิตใหม่รวมไปถึงการเข้าใจการให้บริการกับกลุ่ม LGBTQ+ รวมไปถึงเข้าใจความหลากหลายของเชื้อชาติ สอดคล้องกับ [8] ซึ่งกล่าวถึงความฉลาดทาง อารมณ์ว่า นอกจากจะส่งผลดีกับตัวของพนักงานในการทำงานแล้วนั้น ยังส่งผลต่อการเข้าถึง จิตใจเข้าใจความต้องการของลูกค้าและให้บริการกับลูกค้าอย่างเท่าเทียมกันได้อย่างมี ประสิทธิภาพสูงสุดอีกด้วย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ควรศึกษากลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ที่มีความแตกต่างกัน เพื่อนำข้อมูลมาศึกษา เปรียบเทียบและหาแนวทางการพัฒนาการให้บริการของธุรกิจที่พักแรมภายหลังวิกฤติ COVID-19 ในจังหวัดพิษณุโลก ให้ทันต่อยุคและความหลากหลายทางเพศในปัจจุบัน
2. ควรขยายการศึกษาไปถึงภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในธุรกิจอื่น ๆ ตลอดจน ศึกษาในบริบทกลุ่ม LGBTQ+ ที่เข้ามาท่องเที่ยวหลังวิกฤตการณ์ Covid-19 ในประเทศไทย แล้ว

เอกสารอ้างอิง

- [1] ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2567). *การเปลี่ยนแปลงภาคการท่องเที่ยวไทย กับก้าวต่อไป หลังเปิดประเทศ*. สืบค้นเมื่อ 26 กรกฎาคม 2567, จาก <https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/articles-and-publications/bot-magazine/Phrasiam-65-3/the-knowledge-65-3-3.html>.
- [2] Kotler, P. (2003). *Marketing Management*. Prentic-Hall. สืบค้นเมื่อ 26 กรกฎาคม 2567, จาก http://www.monts.go.th/more_news.Php?cid=437
- [3] Zeithaml, V. (1988). *Consumer perceptions of price, quality, and value: A means-end model And synthesis of evidence*. Journal of Marketing, 52(3), 2-22
- [4] Parasuraman, A., Zeithaml, V.A. & Berry, L.L. (1985). *SERQUAL, : A multiple Item Scale for Measuring Customer Perceptions of Service Quality*. n.p.: Marketing Science, Institute, Working Paper Report No.86-108.

- [5] การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2563). Amazing Thailand Safety and Health Administration. สืบค้นเมื่อ 27 กรกฎาคม 2567, จาก <https://thailandsha.tourismthailand.org/index>
- [6] กฤษมาพร พิงโพธิ์. (2553). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังในคุณภาพบริการของอุตสาหกรรมบริการ. วารสารปาริชาติ, มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- [7] สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2563). รายงานผลการดำเนินงานการขับเคลื่อนนโยบายสำคัญของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563. สำนักพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรอาชีวศึกษา. กรุงเทพมหานคร.
- [8] Goleman, D. (1998). *Working with emotional intelligence*. New York: Bantam Books.

นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน อาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิต

AN INNOVATION IN EDUCATIONAL COLLABORATIVE MANAGEMENT TO ENHANCE THE COMPETENCIES OF VOCATIONAL EDUCATION STUDENTS IN ENTERING THE PROFESSIONAL WORLD AT UTTARADIT TECHNICAL COLLEGE

ปรีชา ภูสมบัติจงร¹

Preecha Poosombatkajon¹

บทความวิจัย

วันที่รับบทความ 12 พฤศจิกายน 2567 แก้ไขบทความ 12 ธันวาคม 2567 ตอรับบทความ 20 ธันวาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิต กลุ่มเป้าหมายเป็นข้าราชการครู และครูจ้างสอน จำนวน 121 คน 2) เพื่อสร้างนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิต โดยการสนทนากลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างาน หัวหน้าสาขาวิชาและผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 47 คน 3) เพื่อทดลองใช้นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิต โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และแบบประเมินพฤติกรรมผู้เรียน จากครู จำนวน 93 คน และผู้เรียน จำนวน 336 คน และ 4) เพื่อประเมินนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิต โดยการสนทนากลุ่มกับกลุ่มเป้าหมายที่นำนวัตกรรมไปทดลองใช้ จำนวน 47 คน และประเมินด้วยแบบสอบถามกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 20 คน เพื่อประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของนวัตกรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ (t-test) และการวิเคราะห์เนื้อหา

¹ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิต สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3

¹ Uttaradit Technical College Institute of Vocational Education North Region 3

ผลการวิจัย พบว่า 1) การศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$) 2) นวัตกรรมที่สร้างขึ้นมีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1. การบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1.1 ผู้เรียน และ 1.2 หลักสูตร 2. การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 2.1 บริหารงานบุคคล (โครงสร้างการบริหารสถานศึกษา) 2.2 งบประมาณ (ต้นทุน) และ 2.3 บริหารงานบริหารทั่วไป (ทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ในการจัดการเรียนการสอน) และ 3. การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม 3) ผลการทดลองใช้นวัตกรรม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นในภาพรวมหลังใช้นวัตกรรมฯ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$) สูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนใช้นวัตกรรม 4) ผลการประเมินนวัตกรรม ด้านความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของนวัตกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$)

คำสำคัญ : นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา , การบริหารแบบมีส่วนร่วม , วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์

Abstract

This research aims to investigate the conditions and approaches to educational collaborative management for enhancing vocational education students' competencies in entering the professional world at Uttaradit Technical College. It conducts a research and development approach involving several stages: 1) studying the current state and methods of educational collaborative management to enhance the competency of vocational education students entering the professional world, specifically focusing on Uttaradit Technical College with 121 teachers and staff, 2) creating an innovation for educational collaborative management to enhance the competency of vocational education students entering the professional world, specifically focusing on Uttaradit Technical College through focus group discussions with 47 school administrators, department heads, and related

personnel, 3) testing the educational collaborative management innovation to enhance the competency of vocational education students entering the professional world, specifically focusing on Uttaradit Technical College by collecting data from questionnaires and behavior assessments of 93 teachers and 336 students, and 4) evaluating the innovation to enhance the competency of vocational education students entering the professional world, specifically focusing on Uttaradit Technical College through focus group discussions with 47 target users and questionnaires with 20 experts to assess its consistency, suitability, feasibility, and usefulness. Data analysis includes calculating percentages, means, standard deviations, t-tests, and content analysis

The research findings indicate the following: 1) the study of educational collaborative management showed an overall average score at a moderate level ($\bar{x} = 3.33$), 2) the innovation developed comprises three main components and five sub-components: 1) Academic administration, which includes two sub-components— 1.1) students and 1.2) curriculum; 2) Educational resource management, with three sub-components— 2.1) personnel management (school administration structure), 2.2) budgeting (costs), and 2.3) general administration (resources necessary for teaching and learning); 3) Educational collaborative management. The experimental results of using the innovation revealed that school administrators and teachers had a significantly higher overall average score after using the innovation ($\bar{x} = 4.44$) compared to before. The innovation assessment results, regarding consistency, appropriateness, feasibility, and usefulness, were rated the highest overall ($\bar{x} = 4.53$). The highest average score was for feasibility ($\bar{x} = 4.56$).

Keywords: innovation in educational management, collaborative management, Uttaradit Technical College

บทนำ

นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้มอบนโยบายการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) ภายใต้วิสัยทัศน์ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” พร้อมทั้งขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการศึกษาให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพในทุกมิติ โดยใช้จรรยาบรรณอย่างคุ้มค่า เพื่อมุ่งเป้าหมาย คือ ผู้เรียนทุกช่วงวัย ได้แก่ 1) สร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจให้กับสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนและประชาชน โดยให้ทุกหน่วยงานนำรูปแบบการทำงานโดยบูรณาการการทำงานร่วมกัน และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสความรับผิดชอบ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน 2) สนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนดำเนินการตามภารกิจด้วยความรับผิดชอบต่องาน องค์กร ประชาชนและประเทศชาติ โดยให้ความสำคัญกับการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ผ่านกลไกการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษา 3) ดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้ประกาศและแถลงนโยบายไว้แล้ว เพื่อมุ่งเน้นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของภาคการศึกษาที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ และมีจุดเน้นในการพัฒนา ได้แก่ 1) การจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัย 2) การยกระดับคุณภาพการศึกษา 3) การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษาทุกช่วงวัย 4) การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน 5) การส่งเสริมสนับสนุนวิชาชีพครู บุคลากรทางการศึกษาและบุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 6) การพัฒนาระบบราชการ และการบริการภาครัฐยุคดิจิทัล และ 7) การขับเคลื่อนกฎหมายการศึกษาและแผนการศึกษาแห่งชาติ [1]

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีหน้าที่ผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมถึงการเพิ่มพูนความรู้และการฝึกทักษะ อาชีพระยะสั้น หรือระยะยาว ทั้งในและนอกสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันการอาชีวศึกษา โดยมีการปฏิรูปทั้งระดับแนวคิด โครงสร้างและวิธีการดำเนินงานเพื่อให้ผลผลิตที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน [12]

แนวทางในการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมรองรับประเทศไทย 4.0 คือ แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation Management) ของผู้บริหาร และผู้ได้บังคับบัญชาในการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ แนวคิดหลักของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ [14] แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1)การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์ เป็นสถาบันการศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปัจจุบันเปิดสอนประเภทช่างอุตสาหกรรม ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และระดับปริญญาตรีสายปฏิบัติการ มุ่งพัฒนาศักยภาพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ในช่วงประเทศไทย 4.0 การขับเคลื่อนครูและบุคลากรทางการศึกษา การจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสมรรถนะผู้เรียน และอีกหลายประการ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนานวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีความทันสมัย สามารถบริหารจัดการสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกๆ ด้าน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์
2. เพื่อสร้างนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์
3. เพื่อทดลองใช้นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์
4. เพื่อประเมินการใช้นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย เรื่อง นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตต์ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ประกอบด้วยการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตต์

การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตต์ โดยการโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตต์ กับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของวิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตต์ จำนวน 121 คน และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการบริหารอาชีวศึกษาหรือการบริหารสถานศึกษา โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 6 คน เกี่ยวกับแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของวิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตต์ ประกอบด้วย 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา (บริหารงานงบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารงานบริหารทั่วไป) ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามโดยการหาค่าเฉลี่ยประชากร ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสังเคราะห์บทสรุปองค์ความรู้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้านเนื้อหา (Content Analysis) และสร้างข้อสรุป

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตต์

การสร้างนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตต์ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างนวัตกรรมด้วยการนำข้อมูลการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตต์ ที่ได้จากการใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการบริหารอาชีวศึกษาหรือการบริหารสถานศึกษา มายกร่างนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะ

ผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์ โดยการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย ผู้อำนวยการวิทยาลัย รองผู้อำนวยการ หัวหน้างาน หัวหน้าสาขา และผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้แทนชุมชน สถานประกอบการ และผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนานวัตกรรม การบริหารสถานศึกษาจากภายนอก ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 47 คน แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และทำการตรวจสอบคุณภาพร่างนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์ โดยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการพัฒนานวัตกรรม การบริหาร ด้านการบริหารสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน เป็นผู้ตรวจสอบร่างนวัตกรรม จำนวน 12 คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์ จากการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ นำมาวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นในการตรวจสอบ

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์

การนำนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์ ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ ดำเนินการดังนี้ นำนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์ ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูของวิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์ รวมจำนวน 93 คน ผู้เรียนจำนวน 336 คน ดำเนินการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) การทดลองใช้นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์ ดำเนินการทดลองใช้ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โดยใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ คู่มือการใช้นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม แบบประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม และแบบสอบถามความ

พึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำข้อมูลมาศึกษาผลการทดลองใช้นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม โดยข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ และข้อมูลความคิดเห็น ความพึงพอใจ และพฤติกรรมของผู้เรียน ที่มีต่อนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตต์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตต์ การประเมินนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตต์ เพื่อประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองใช้นวัตกรรม โดยการสนทนากลุ่มกับกลุ่มเป้าหมายที่นำนวัตกรรมไปทดลองใช้ ประกอบด้วย 1) บุคลากรของวิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตต์ ได้แก่ ผู้อำนวยการวิทยาลัย รองผู้อำนวยการ หัวหน้างาน หัวหน้าสาขา และผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้แทนชุมชน สถานประกอบการ และผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนานวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาจากภายนอก จำนวน 47 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาองค์ประกอบของนวัตกรรมและร่วมกันหาติเกี่ยวกับความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ แล้วดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากนั้นทำการประเมินนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตต์ โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ และนักวิชาการที่มีความรู้และประสบการณ์ ด้านการพัฒนานวัตกรรม ด้านการบริหารสถานศึกษา และการบริหารจัดการอาชีวศึกษา จำนวน 20 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อสรุปผลการประเมินนวัตกรรมด้านความสอดคล้อง ความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ต่อไป

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์ สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาศภาพการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์ ประกอบด้วย

1.1 ผลการศึกษาศภาพการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์ ในภาพรวม มีการปฏิบัติการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม มีการปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) รองลงมา ด้านวิชาการ มีการปฏิบัติการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.24$) และด้านการบริหารงานบริหารทั่วไป มีการปฏิบัติการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.22$) ตามลำดับ

1.2 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์ โดยสรุป

- 1) ให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ความรู้และทักษะในศตวรรษที่ 21
- 2) ควรมีการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่เน้นสมรรถนะอาชีพและทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
- 3) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรแบบมีส่วนร่วม ระหว่างสถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน สถานประกอบการ ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง
- 4) ควรมีการสร้างเครือข่ายพันธมิตรทางการศึกษา เช่น การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาในกลุ่มสถาบันการอาชีวศึกษา
- 5) ควรมีคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาที่มาจากฝ่ายบริหาร ครูที่เกี่ยวข้องให้หลากหลาย
- 6) ให้ความสำคัญกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการวางแผนบริหารงานบุคคล ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้อง
- 7) ให้ความสำคัญกับการบริหารต้นทุนและรายได้ของสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง และ
- 8) ควรสร้างความร่วมมือในการจัดการศึกษา การใช้วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เทคโนโลยี และอาคารสถานที่ รวมถึงบุคลากรร่วมกันกับสถานศึกษาภาครัฐและเอกชน รวมถึงสถานประกอบการ

2. ผลการสร้างนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์ สรุปได้ดังนี้

นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์ ที่สร้างขึ้น มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบใหญ่ 5 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 2

องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1.1) ผู้เรียน ประกอบด้วย 1.1.1) พัฒนาการจัดการเรียนการสอน 1.1.2) พัฒนาสื่อ นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ 1.1.3) พัฒนาระบบการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ 1.2) หลักสูตร ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นสมรรถนะอาชีพและการมีส่วนร่วม 2) การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา ประกอบด้วย 2.1) บริหารงานบุคคล (โครงสร้างการบริหารสถานศึกษา) 2.2) การบริหารงบประมาณ (ต้นทุน) 2.3) บริหารงานบริหารทั่วไป (ทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ในการจัดการเรียนการสอน) ได้แก่ 2.3.1) การบริหารงานด้านวัสดุอุปกรณ์ 2.3.2) การบริหารงานด้านอาคารสถานที่ และ 3) การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ 3.1) มีส่วนร่วมในการสร้างความเข้าใจ 3.2) มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนสายอาชีพ 3.3) มีส่วนร่วมในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา 3.4) มีส่วนร่วมในการพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษา

3. ผลการทดลองใช้นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตต์ สรุปได้ดังนี้

3.1 นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตต์ จากการใช้แบบสอบถามความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน พบว่า หลังใช้นวัตกรรมฯ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$) สูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนใช้นวัตกรรมฯ ($\bar{X} = 2.37$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2 พฤติกรรมของผู้เรียนเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตต์ หลังใช้นวัตกรรมฯ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) สูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนใช้นวัตกรรมฯ ($\bar{X} = 2.49$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.3 ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตต์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$)

3.4 ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตต์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$)

4. ผลการประเมินนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตต์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) รองลงมา ด้านความเหมาะสม อยู่ใน

ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) ด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) และด้านความสอดคล้อง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การประเมินนวัตกรรมฯ พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมินทุกด้าน

การอภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตต์ ในภาพรวม มีการปฏิบัติการอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนยังให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการงานวิชาการและการบริหารทรัพยากรทางการศึกษายังไม่มากเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการบริหารงานวิชาการ 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) ผู้เรียน 2) หลักสูตร ด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาทั้ง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) บริหารงานบุคคล (โครงสร้างการบริหารสถานศึกษา) 2) การบริหารงบประมาณ (ต้นทุน) 3) บริหารงานบริหารทั่วไป (ทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ในการจัดการเรียนการสอน) และ 3) การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม ซึ่งจะต้องเร่งพัฒนาให้ทุกฝ่ายได้ตระหนักและให้ความสำคัญในเรื่องนี้ เพราะเป็นนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการและเป็นการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นการปฏิบัตินโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2566 [11]

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตต์ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ควรมีนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษา สถานประกอบการ ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง และควรกำหนดแนวทางการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้การสัมภาษณ์เห็นความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่นทั้งภาครัฐและเอกชน ผู้ปกครอง ชุมชน สถานประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ทำความตกลงร่วมมือเป็นเครือข่ายพันธมิตรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียน พัฒนาหลักสูตร พัฒนาด้านการศึกษา รวมถึงการระดมทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ในการบริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิด [3] ที่กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการบริหารโดยให้บุคคลในองค์กรหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องใน

กระบวนการ การตัดสินใจใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความเชี่ยวชาญในการบริหารให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากการบริหารงานมีความสำคัญของการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในการปฏิบัติงานที่มุ่งหวัง และกระบวนการการตัดสินใจสามารถรองรับพฤติกรรมของบุคคลในองค์การได้อย่างกว้างขวาง และเกิดการยอมรับได้เป็นหลักการของการบริหารงานที่มีผลต่อการดำเนินการเชิงวิเคราะห์ ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจได้ ลดช่องว่างของระบบการสื่อสารในองค์การและขจัดปัญหาความขัดแย้ง และสอดคล้องกับแนวคิด [8] ที่กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการที่ผู้บริหารใช้การจูงใจให้บุคคลผู้ปฏิบัติงานหรือบุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมรับผิดชอบ เพื่อการพัฒนางานที่ปฏิบัติให้มีคุณภาพสูงสุด ซึ่งเป็น การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจตลอดจนการประเมินผลให้ทุกฝ่ายได้สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกัน อันจะนำไปสู่เป้าหมายขององค์การ

3. ผลการสร้างนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์ สรุปได้ดังนี้

นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์ ที่สร้างขึ้น พบว่ามีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบใหญ่ 5 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 1.1) ผู้เรียน 1.2) หลักสูตร 2) การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา ประกอบด้วย 2.1) บริหารงานบุคคล (โครงสร้างการบริหารสถานศึกษา) 2.2) การบริหารงบประมาณ (ต้นทุน) 2.3) บริหารงานบริหารทั่วไป (ทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ในการจัดการเรียนการสอน) และ 3) การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม มีประเด็นที่นำมาอภิปรายตามองค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 1) ผู้เรียน และ 2) หลักสูตร ซึ่งงานวิชาการจัดว่าเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาทุกแห่งต่างต้องมีการปฏิบัติงานที่สำคัญคือ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือเป็นไปตามที่คาดหวังของสถานศึกษา การดำเนินการให้ได้ผลดังกล่าวต้องอาศัยการดำเนินการที่เหมาะสมโดยอาศัยหลักการบริหารงานวิชาการ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 39 [10] ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัด

การศึกษา 4 ด้าน โดยกล่าวว่า ด้านวิชาการถือเป็นงานที่สำคัญที่สุด เป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ความเข้าใจ และให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทางปฏิบัติ การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับแนวคิด [4] ที่กล่าวว่า การบริหารวิชาการ คือ การวางแผน การกำหนดนโยบายและเป้าหมายงานวิชาการ การวางโครงสร้างและจัดทำหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน การประชุมอบรม การสรรหาและการใช้ทรัพยากร การนิเทศการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียน และการปรับปรุงพัฒนางานวิชาการให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

องค์ประกอบที่ 2 การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา ประกอบด้วย 2.1) บริหารงานบุคคล (โครงสร้างการบริหารสถานศึกษา) 2.2) การบริหารงบประมาณ (ต้นทุน) 2.3) บริหารงานบริหารทั่วไป (ทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ในการจัดการเรียนการสอน) ซึ่งการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาเป็นเรื่องที่สำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยเฉพาะผู้เรียนสายอาชีพที่จะต้องเน้นการพัฒนา สมรรถนะอาชีพ สอดคล้องกับแนวคิด [9] ได้กล่าวว่า สมรรถนะ (Competency) มีความสำคัญทั้งต่อตัวบุคคลและองค์กร เพราะสมรรถนะมีความสัมพันธ์กับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งสามารถนำแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะไปใช้ในการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร การพัฒนาบุคลากร การประเมินผลการปฏิบัติงาน การพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ การวางแผนสืบทอดตำแหน่ง และการจ่ายค่าตอบแทน เป็นต้น สอดคล้องกับ [2] อธิบายไว้ว่า สมรรถนะในอนาคตเป็นความสามารถของบุคคลในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะที่ตนมีอยู่ในการทำงานหรือการแก้ปัญหาต่างๆ จนประสบความสำเร็จในระดับใดระดับหนึ่ง สมรรถนะแสดงออกทางพฤติกรรมการปฏิบัติที่สามารถวัดและประเมินผลได้ สมรรถนะจึงเป็นผลรวมของความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะและความสามารถอื่นที่ช่วยให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลประสบความสำเร็จในการทำงาน

องค์ประกอบที่ 3 การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม ซึ่งการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมจะต้องมีแนวทางการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิด [7] กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการบริหารงานที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ (Decision Making) ในกระบวนการบริหาร มีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดเป้าหมาย มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) มีส่วนร่วมรับผิดชอบและมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ร่วมดำเนินการตลอดจนร่วมประเมินผล (Evaluation) ตลอดจนการ

จัดกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน โดยความร่วมมือและช่วยเหลือกันอย่างเป็นกัลยาณมิตร สอดคล้องกับแนวคิด [5] กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสำคัญต่อผู้บริหาร การทำงานในองค์การจะไม่สามารถประสบความสำเร็จหรือบรรลุเป้าหมายได้ ถ้าปราศจากการร่วมมือร่วมใจของบุคลากรทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมและประสานงานกันอย่างเต็มกำลังความสามารถ เพื่อมุ่งประโยชน์ให้แก่องค์การ การสร้างบรรยากาศทำงานแบบประชาธิปไตยเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และรับผิดชอบ สิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความเข้าใจในปัญหาของหน่วยงาน การบริหารแบบการมีส่วนร่วมเน้นความสำคัญในการจูงใจผู้ทำงานและการสร้างองค์การไปสู่เป้าหมายนั้น องค์การจึงถูกสร้างขึ้นเพื่อสนองความต้องการของผู้ทำงานก่อให้เกิดความสามัคคีระหว่างผู้บริหารงานและผู้ร่วมงานทุกระดับในองค์การ ช่วยลดความขัดแย้งในการทำงานเพิ่มพูนไว้วางใจซึ่งกันและกันมากขึ้นสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ช่วยให้ผู้ร่วมงานมีความสุขจิตดี เป็นการจูงใจให้ผู้ร่วมปฏิบัติงานในโครงการได้มีส่วนร่วมและมีความสำคัญในการตัดสินใจร่วมรับผิดชอบและร่วมมือในการพัฒนาองค์การที่ปฏิบัติอยู่ด้วยความเต็มใจ

4. ผลการทดลองใช้นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตต์ ที่พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน หลังการทดลองใช้นวัตกรรมฯ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนใช้นวัตกรรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และความพึงพอใจของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตต์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และพฤติกรรมของผู้เรียนตามนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตต์ หลังการทดลองใช้นวัตกรรมฯ สูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนใช้นวัตกรรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และความพึงพอใจต่อการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตต์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับหลักการพัฒนานวัตกรรม [15] มาเป็นกรอบกระบวนการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ความมุ่งมั่นกับปัญหาที่สำคัญ คือ การมุ่งมั่นกับปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์การ ซึ่งปัญหาไม่ได้มีแค่เพียงความสำคัญเท่านั้นแต่ยังสร้างแรงบันดาลใจและเป็นโอกาสในการสร้างนวัตกรรม บางครั้งอาจเกิดจากการตั้งคำถามในองค์กร หากไม่พบคำตอบนั้นแสดงว่าปัญหาได้เกิดขึ้นแล้ว 2) การค้นหาหลักการใหม่ คือ การใช้หลักการใหม่ในการแก้ปัญหา

เพราะปัญหาหลายปัญหาบางครั้งไม่สามารถแก้ได้ด้วยวิธีการเดียว ดังนั้น การค้นหาหลักการใหม่ๆ จึงเป็นเรื่องสำคัญ 3) การออกแบบนวัตกรรมการบริหาร คือ การนำหลักการใหม่มาแก้ปัญหาก็ได้ 4) นวัตกรรมใหม่ บางครั้งการจะยอมรับหลักการใหม่ๆ ก็อาจจะต้องปรับเปลี่ยนความคิด ความเชื่อเดิม ซึ่งจะเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ สอดคล้องกับผลการวิจัย [6] ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบนวัตกรรมการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานรูปแบบนวัตกรรมการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก

5. ผลการประเมินนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์ มีความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ และความสอดคล้อง อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นเป็นนวัตกรรมที่ดี มีคุณภาพ มีขั้นตอนการพัฒนาที่ เป็นระบบถูกต้องตามหลักการ แนวคิดทฤษฎีของการพัฒนานวัตกรรม และมีการตรวจสอบนวัตกรรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ นอกจากนี้ยังเป็นนวัตกรรมที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพโดยตรง เมื่อนำนวัตกรรมไปใช้ทำให้ครูผู้สอนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งผู้เรียน ผู้ปกครอง สถานประกอบการ ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง และยังมีองค์ประกอบของนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาที่ครอบคลุมความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง มีการบูรณาการกรอบแนวคิดจากแนวคิดนวัตกรรม และการบริหารสถานศึกษา ทฤษฎีการบริหาร และเป็นนวัตกรรมที่แสดงความสัมพันธ์ของแนวคิดใหม่เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิด [13] กล่าวว่า นวัตกรรมการบริหาร มีองค์ประกอบ 4 อย่าง คือ 1) กิจกรรมด้านการบริหารจัดการทั้งหมดที่ผู้จัดการมีหน้าที่ 2) กิจกรรมด้านการบริหารจัดการนั้นเป็นเรื่องที่พึงจะนำมาใช้ในองค์กร 3) การนำกิจกรรมนั้นไปใช้ทำงานในองค์กรจริง 4) ความสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กรและยอมรับความเสี่ยงที่เกิดขึ้นทั้งหมด สอดคล้องกับแนวคิด [16] กล่าวว่า นวัตกรรมการบริหารเป็นวิธีการใหม่จากการระดมความสามารถของคนในองค์กร การจัดสรรทรัพยากรและการกำหนดกลยุทธ์ โดยนวัตกรรมการบริหารจะช่วยให้การทำงานขององค์กรเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและสร้างข้อได้เปรียบที่ยั่งยืนได้เป็นการสร้างพลังและความสามารถในการแข่งขันระยะยาวได้เหนือกว่านวัตกรรมอื่นๆ ในอนาคตการบริหาร

องค์การจะต้องการนวัตกรรมการบริหารมากขึ้นกว่าเดิม เพราะกระบวนการบริหารเกิดการเปลี่ยนแปลงสู่การปรับตัวและความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ การเจริญเติบโตในอนาคตของบริษัทและองค์กรต้องสร้างการบริหารจัดการใหม่ สอดคล้องกับผลการวิจัย [17] ได้ทำการวิจัยถึงความเป็นมาของนวัตกรรมการบริหาร และได้กล่าวสรุปถึงขอบเขตของนวัตกรรมการบริหารจากนักวิชาการหลายท่านไว้ว่า เป็นการลงมือปฏิบัติที่กล่าวได้ว่าเป็นสิ่งที่ผู้จัดการทำเป็นส่วนหนึ่งในงานแต่ละวัน รวมถึงการกำหนดเป้าหมายและขั้นตอนการทำงาน การจัดการภาระงาน การพัฒนาความสามารถ และการเข้าถึงความต้องการต่างๆ จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในองค์กร กระบวนการบริหารนี้จะเป็นส่วนหนึ่งของกิจวัตรในการทำงาน โดยทำให้แนวคิดที่เป็นนามธรรมกลายเป็นรูปธรรมโดยเข้าไปอยู่ในการวางแผนกลยุทธ์ การวางแผนโครงการและการประเมินผลงาน โดยผลลัพธ์ของนวัตกรรมการบริหารมีผลในเชิงบวกต่อการพัฒนาความสามารถการเติบโตของผลผลิตและผลงานขององค์กร ซึ่งจะมีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการภายในองค์กร นอกจากนี้ยังมีผลทำให้การลาออกของพนักงานลดลง ความพึงพอใจของลูกค้าเพิ่มขึ้น ความพึงพอใจและแรงจูงใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพิ่มขึ้นและยังส่งผลถึงบรรยากาศการทำงานขององค์กร นวัตกรรมการบริหารไม่ได้เป็นเพียงการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ เทคโนโลยีใหม่เท่านั้น แต่ยังเป็นการเปลี่ยนแปลงธรรมชาติการบริหารงานภายในองค์กรอีกด้วย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ควรนำผลการวิจัยนี้ไปเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบาย เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาและเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.2 นวัตกรรมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอาชีวศึกษาในการเข้าสู่โลกอาชีพ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์ ผ่านการตรวจสอบและทดลองใช้ ในสถานศึกษาจริง ดังนั้นผู้บริหารวิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์ ควรให้ความสำคัญและสนับสนุนให้นำนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นนี้มาใช้กับสถานศึกษาต่อไป

1.3 นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย พร้อมทั้งแนวทางการบริหารงานสู่ความสำเร็จ ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรนำนวัตกรรมไปใช้ในการปฏิบัติให้ครบถ้วนทุกองค์ประกอบ

1.4 ควรมีการประชุมผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ของวิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตต์ เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานตามนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้น

1.5 การนำนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นไปใช้ ควรมีการนิเทศ ติดตามและประเมินผล การดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาด้วยแนวทางหรือวิธีการด้านอื่นๆ เช่น การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเก็บข้อมูลเชิงลึก เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคอื่นๆ ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยด้านอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของ กระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 . สืบค้น วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ.2565 จาก https://www.bic.moe.go.th/images/stories/pdf/Education_Management_Policy_of_the_Ministry_of_Education_2566_20-1-2565.pdf
- [2] ทิศนา แหมมณี. (2562). หลักสูตรฐานสมรรถนะกับบทบาทของศึกษานิเทศก์แนวใหม่. สืบค้น วันที่ 25 มกราคม 2566จาก <https://kruthim.blogspot.com/2021/06/blog-post.html>
- [3] นันทกิตติ แก้วกล้า. (2553). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บรรณกิจ.
- [4] ปรัชญา เวสารัชช. (2554). หลักการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- [5] พรเทพ เหมรานนท์. (2564). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1และเขต 2. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- [6] ภูมิภควัฒ์ ภูมิพงศ์ชศร และไพฑูรย์ วชิรวงศ์ภิญโญ. (2562). รูปแบบนวัตกรรมการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 2. วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 7(1), 159-172.

- [7] รัตน์ฐาภรณ์ ธนโชติสุขสบาย. (2557). ทักษะทางวิทยาศาสตร์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [8] วินัย ดิสงส์ และถวัลย์ มาศจรัส. (2550). การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม . กรุงเทพฯ : ธารอักษร.
- [9] ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2557). สมรรถนะสำคัญของผู้บริหารมืออาชีพ. วารสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 6 (12), 165-183.
- [10] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมณตรี. (2553). พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ : พรึกหวานกราฟฟิค.
- [11] สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2566) . ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่องนโยบายและจุดเน้นการปฏิบัติราชการของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566. สืบค้น วันที่ 5 มกราคม 2566 จาก <https://www.vec.go.th/ข่าว/ข่าวประชาสัมพันธ์/รายละเอียดข่าวประชาสัมพันธ์/tabid/6276/ArticleId/40220/language/th-TH/40220.aspx>
- [12] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). การวิจัยและพัฒนา รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะตามกรอบ คุณวุฒิแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : พรึกหวานกราฟฟิค.
- [13] Bezdrob, M. and Sunje, A. (2014). Management innovation-designing and testing a theoretical model. South East European Journal of Economics and Business-Special Issue ICSE Conference, 9(1), 16-29.
- [14] Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1981). Rural Development Participation: Concept and Measure ForProject Design Implementation and Evaluation : Rural Development Committee Center for international Studies. New York :Cornell University Press.
- [15] Hamel, G. (2006). The Why, What , and How of Management Innovation : Harvard Business Review.

- [16] Hamel, G. (2007). The future of management. Boston : Harvard Business school press.
- [17] Volberda, H.W., A.J., Bosch, V.D. and Heij, C.V. (2013). Management Innovation : Management as Fertile Ground for Innovation. European Management Review, 10. 1-15.

สมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัล ที่มีต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในจังหวัดเพชรบูรณ์ DIGITAL IN THE PROFESSIONAL COMPETENCIES OF ACCOUNTANTS ON PRACTICE SUCCESS OF BOOKKEEPERS IN PHETCHABUN

ชัย พอคำ¹ ศุภลักษณ์ มาจาก² ธนารัตน์ หงษ์แมน³ และวรารณ วงบุตดี⁴
CHAI POKAM¹ SUPALAK NAJAK² THANARAT HONGMEN³ AND
WARAPORN VONGBUTDEE⁴

บทความวิจัย

วันที่รับบทความ 12 พฤศจิกายน 2567 แก้ไขบทความ 4 ธันวาคม 2567 ตอรับบทความ 13 ธันวาคม 2567

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาสมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลที่มีต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน 2. เพื่อศึกษาสมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลที่มีต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ และ 3. เพื่อศึกษาสมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลที่มีต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการปฏิบัติงานเป็นที่น่าสนใจ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถาม ประชากรผู้ที่ทำบัญชีในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3 ทำข้อตกลงความร่วมมือ จำนวน 10 แห่ง คือ เจ้าของบริษัท ผู้จัดการ และผู้ปฏิบัติงานทางด้านบัญชี จำนวน 30 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และด้านการปฏิบัติงานเป็นที่น่าสนใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : สมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชี การบัญชีดิจิทัล ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน
ผู้ทำบัญชี

^{1 3 4} วิทยาลัยเทคนิคเพชรบูรณ์ สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3

² วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุโขทัย สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3

^{1 3 4} Phetchabun Technical College Institute of Vocational Education Northern Region 3

² Sukhothai Vocational College Institute of Vocational Education Northern Region 3

Corresponding author. E-mail: Chaipolkam024531@gmail.com

Abstract

This research consists purposes were 1. The Digital in Professional Competencies of Accountants on Practice Success of Bookkeepers in Phetchabun of career advancement 2. The Digital in Professional Competencies of Accountants on Practice Success of Bookkeepers in Phetchabun of career advancement in achieving set goals and 3. The Digital in Professional Competencies of Accountants on Practice Success of Bookkeepers in Phetchabun of operations It is reliable. There is a research tool, namely a questionnaire, with the all population total 10 companies together with Company owner Manager and Accountant There were 30 people. The research results found that in terms of career advancement and operations It is reliable it was at the highest level. But In terms of career advancement in achieving set goals it was at the high level.

Keywords : Professional Competencies of Accountants, Digital Accounting, Digital Accounting, Bookkeepers

บทนำ

ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในทุกด้านของการดำเนินธุรกิจนักวิชาชีพบัญชีจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและระบบดิจิทัลต่าง ๆ ที่ถูกนำเข้ามาใช้ในกระบวนการทำงาน งานวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะของนักบัญชีในยุคดิจิทัล [1] จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพของนักวิชาชีพในด้านนี้ โดยสามารถแสดงถึงประเด็นสำคัญทางด้านการปรับตัวและความยืดหยุ่นของนักวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัล เช่น ระบบปัญญาประดิษฐ์ (AI) และการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นสูง (Data Analytics) ส่งผลให้รูปแบบการทำงานด้านบัญชีเปลี่ยนไปจากเดิม นักวิชาชีพบัญชีจึงจำเป็นต้องมีสมรรถนะใหม่ๆ เช่น ความสามารถในการใช้ซอฟต์แวร์เฉพาะทาง ความรู้ด้านความปลอดภัยข้อมูล และทักษะการวิเคราะห์เชิงลึก[2] ซึ่งจะช่วยระบุสมรรถนะที่จำเป็นและแนวทางการพัฒนาตนเองให้พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการฝึกอบรมในสายงานบัญชี ผลลัพธ์ที่ได้จะช่วยให้สถาบันการศึกษาและองค์กรสามารถออกแบบหลักสูตรการ

เรียนการสอน รวมถึงการอบรมให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเพิ่มสมรรถนะทางดิจิทัลให้กับนักศึกษาและบุคลากรทางบัญชีจะเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับบุคลากรในอนาคต[3] ด้านความน่าเชื่อถือและความโปร่งใสของข้อมูลทางการเงินในยุคดิจิทัลที่ข้อมูลเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการและการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินที่จะต้องดำเนินการอย่างถูกต้องและโปร่งใส พร้อมทั้งช่วยให้นักวิชาชีพบัญชีเข้าใจบทบาทของตนในการปกป้องข้อมูลและรักษามาตรฐานด้านจรรยาบรรณ[4] รวมถึงเพิ่มความเชื่อมั่นของสาธารณชนต่อข้อมูลทางการเงินที่น่าเสนอต่อสังคม ด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในอาชีพและยกระดับศักยภาพการแข่งขัน การพัฒนาสมรรถนะที่สอดคล้องกับยุคดิจิทัลช่วยให้นักบัญชีสามารถแข่งขันในตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไปได้ อีกทั้งยังเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาศักยภาพและความก้าวหน้าในอาชีพ และเป็นเครื่องมือในการชี้แนะแนวทางเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการทำงานของนักวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัล [5] ด้านการปรับตัวขององค์กรเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี นอกจากยังสามารถนำไปใช้ในการวางแผนกลยุทธ์ด้านบุคลากรขององค์กร โดยช่วยให้ผู้บริหารเข้าใจถึงความจำเป็นในการสนับสนุนการพัฒนาสมรรถนะของนักบัญชี รวมถึงการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการเรียนรู้และนวัตกรรม[6] ซึ่งจะเป็นการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในระยะยาว

สมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้ทำบัญชีมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนความสำเร็จในการปฏิบัติงานในหลายมิติ โดยเฉพาะในยุคที่เทคโนโลยีเข้ามามีอิทธิพลอย่างสูงในกระบวนการทำงานและการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ขององค์กร ซึ่งสามารถอธิบายความสำคัญในด้านต่าง ๆ เช่น การเพิ่มประสิทธิภาพและความแม่นยำในการทำงาน การใช้เทคโนโลยีช่วยให้ผู้ทำบัญชีสามารถลดเวลาในการประมวลผลข้อมูล ลดความผิดพลาด และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ[7] การใช้โปรแกรมทางบัญชีหรือระบบอัตโนมัติต่าง ๆ ยังช่วยให้ผู้ทำบัญชีสามารถทำงานได้รวดเร็วและแม่นยำมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้นและลดความเสี่ยงจากข้อผิดพลาดในการบันทึกข้อมูล การพัฒนาทักษะการวิเคราะห์และการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ สมรรถนะทางดิจิทัลช่วยให้ผู้ทำบัญชีสามารถเข้าถึงข้อมูลที่หลากหลายและทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกได้มากขึ้น เช่น การใช้เครื่องมือการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analytics) ในการตรวจสอบแนวโน้มทางการเงินและสร้างข้อมูลเชิงลึกที่สามารถช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารได้ดีขึ้น ซึ่งส่งผลให้ผู้ทำบัญชีมีบทบาทในการให้คำแนะนำเชิงกลยุทธ์ที่สำคัญมากขึ้นในองค์กร[8] การเพิ่มความสามารถในการบริหารจัดการข้อมูลและรักษาความปลอดภัยในยุคดิจิทัลที่ข้อมูลถูกจัดเก็บและเข้าถึงได้ง่ายขึ้น การรักษา

ความปลอดภัยของข้อมูลจึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างมาก สมรรถนะด้านดิจิทัลจะช่วยให้ผู้ทำบัญชีสามารถใช้เทคโนโลยีในการปกป้องข้อมูลและปฏิบัติตามมาตรฐานการรักษาความปลอดภัยที่เคร่งครัด ส่งผลให้ข้อมูลขององค์กรมีความปลอดภัยและเชื่อถือได้ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ถือหุ้นและลูกค้า การส่งเสริมการทำงานแบบมืออาชีพและสร้างความน่าเชื่อถือในสายงาน การมีสมรรถนะด้านดิจิทัลที่แข็งแกร่งช่วยให้ผู้ทำบัญชีสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมืออาชีพและมีประสิทธิภาพสูง[9] ซึ่งเป็นการยกระดับภาพลักษณ์ของตนเองและขององค์กรให้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้นในสายตาของลูกค้าและคู่ค้า นอกจากนี้ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ยังช่วยให้ผู้ทำบัญชีสามารถตอบสนองต่อความต้องการและความท้าทายใหม่ ๆ ได้อย่างคล่องตัว และการสร้างโอกาสในการก้าวหน้าในอาชีพและยกระดับคุณค่าในตลาดแรงงาน การมีทักษะดิจิทัลที่แข็งแกร่งเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผู้ทำบัญชีในตลาดแรงงาน ทำให้มีโอกาสดำเนินธุรกิจในสายงานและความก้าวหน้าในตำแหน่งที่สูงขึ้นได้ง่ายขึ้น ทั้งยังสามารถช่วยให้องค์กรสามารถใช้ประโยชน์จากความรู้ด้านดิจิทัลของผู้ทำบัญชีในการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานและเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันในตลาด

สมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลส่งผลสำคัญต่อความสำเร็จในการทำงานในสายบัญชีอย่างมาก เนื่องจากเป็นยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลและระบบอัตโนมัติต่าง ๆ ได้เข้ามามีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงานทางการเงินและการบัญชี เพื่อให้สามารถปรับตัวและมีประสิทธิภาพในยุคสมัยนี้ นักวิชาชีพบัญชีจำเป็นต้องพัฒนาสมรรถนะหลายด้าน สมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีและซอฟต์แวร์เฉพาะทางนักบัญชีในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องมีทักษะในการใช้ซอฟต์แวร์บัญชีที่ทันสมัย เช่น SAP, QuickBooks, หรือ Xero รวมถึงโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลและการประมวลผล เช่น Excel, Power BI หรือโปรแกรม BI อื่น ๆ ซึ่งช่วยให้สามารถทำงานได้รวดเร็วขึ้น ลดความผิดพลาด และสร้างรายงานที่มีคุณภาพ[1] การมีความชำนาญในการใช้ซอฟต์แวร์เหล่านี้ทำให้ผู้ทำบัญชีสามารถดำเนินการและวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมรรถนะด้านการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกในยุคดิจิทัล ข้อมูลถูกสร้างและสะสมเป็นจำนวนมาก นักวิชาชีพบัญชีจึงต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเพื่อค้นหาแนวโน้ม หรือความเชื่อมโยงที่สำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของธุรกิจ โดยใช้เครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูล เช่น Data Analytics และ Big Data ช่วยให้นักบัญชีสามารถเข้าใจและตีความข้อมูลได้ดีขึ้น ซึ่งช่วยในการจัดทำรายงานที่มีคุณค่าต่อการวางแผนกลยุทธ์ สมรรถนะด้านการรักษาความปลอดภัยข้อมูล (Cybersecurity) ความปลอดภัยของข้อมูลทาง

การเงินเป็นเรื่องสำคัญมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่ข้อมูลถูกจัดเก็บในระบบคลาวด์และมีการส่งผ่านข้อมูลออนไลน์ นักวิชาชีพบัญชีจำเป็นต้องมีความรู้ในการปกป้องข้อมูล เช่น การจัดการสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูล การรู้จักความเสี่ยงทางไซเบอร์ และการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลทางการเงิน ซึ่งช่วยลดความเสี่ยงในการรั่วไหลของข้อมูลและสร้างความเชื่อมั่นให้กับองค์กรและลูกค้า ทักษะด้านการสื่อสารและการทำงานร่วมกับเทคโนโลยี การสื่อสารเป็นทักษะสำคัญของนักบัญชีในยุคดิจิทัล เนื่องจากต้องทำงานร่วมกับทีมที่หลากหลาย ทั้งฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) ฝ่ายการตลาด ฝ่ายบริหาร และผู้บริหารระดับสูง นักวิชาชีพบัญชีจำเป็นต้องสื่อสารข้อมูลเชิงเทคนิคที่ซับซ้อนให้เป็นที่เข้าใจง่าย รวมถึงการทำงานร่วมกับเทคโนโลยี เช่น ระบบอัตโนมัติหรือระบบ ERP เพื่อให้องค์กรสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด การพัฒนาและปรับตัวในทักษะการเรียนรู้ต่อเนื่อง เทคโนโลยีในยุคดิจิทัลมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว นักวิชาชีพบัญชีจึงต้องมีสมรรถนะด้านการเรียนรู้สิ่งใหม่อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาทักษะและความรู้ที่ทันสมัยอยู่เสมอ การพัฒนานี้ไม่เพียงช่วยเพิ่มความรู้ความสามารถของผู้ทำบัญชีเอง แต่ยังช่วยให้สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรม และปรับตัวได้ทันต่อการพัฒนาในตลาดแรงงาน สมรรถนะด้านการคิดเชิงกลยุทธ์และการแก้ปัญหา การทำงานด้านบัญชีในยุคดิจิทัลต้องการความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และเสนอทางเลือกที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร นักบัญชีจำเป็นต้องมีทักษะในการคิดเชิงกลยุทธ์และสามารถแก้ปัญหาเชิงซับซ้อนได้ ซึ่งจะช่วยให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและนำเสนอข้อมูลเชิงกลยุทธ์ที่สามารถใช้ในการตัดสินใจเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร

ความสำเร็จในการปฏิบัติงานมีหลากหลายมุมมอง ซึ่งจะปรับตามลักษณะการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะความสำเร็จในหน้าที่การงาน และการได้รับความสนใจจากองค์กรหรือเป็นดาวเด่นในสายงาน ที่ทำอยู่จนส่งผลให้เกิดความก้าวหน้าในสายงาน ซึ่งความโดดเด่นที่แสดงออกมาจากผลการปฏิบัติงาน และความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและบรรลุเป้าหมาย ดังนั้น การมีเป้าหมายที่ชัดเจนและมีวินัยมุ่งมั่นทำเป้าหมายนั้น ๆ ให้สำเร็จอยู่เสมอจะเป็นเหมือนการสังสรรค์ภายในตัวบุคคล[10]

ดังนั้น จากการศึกษาความสำคัญของสมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลที่มีต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญจากการศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลของผู้ทำบัญชีและความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อนำมาพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะ

ทางวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัล ด้านสมรรถนะของนักบัญชีและสมรรถนะทางวิชาชีพ ตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี^[2]

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลของผู้ทำบัญชีที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน
2. เพื่อศึกษาสมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลของผู้ทำบัญชีที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้
3. เพื่อศึกษาสมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลของผู้ทำบัญชีที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการปฏิบัติงานเป็นที่น่าเชื่อถือ

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะทางการบัญชีเป็นส่วนหนึ่งของสมรรถนะในการทำงาน เป็น คุณลักษณะของความรู้ ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานการบัญชี โดยนำคุณลักษณะดังกล่าวมาใช้ในการ ประกอบวิชาชีพบัญชีเพื่อให้ผลการปฏิบัติงานสูงกว่ามาตรฐานที่กำหนด สมรรถนะทางการบัญชี (Accounting Competency) เป็นคุณลักษณะด้านความรู้ทางวิชาชีพ ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงาน รวมทั้งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการประกอบวิชาชีพ ซึ่งผู้ปฏิบัติงานในฝ่ายบัญชีจะต้องมี เพื่อให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จและได้ผลงานที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคม ตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 3 เรื่อง ทักษะทางวิชาชีพ แบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ ทักษะทางปัญญา ทักษะทางวิชาการเชิงปฏิบัติและหน้าที่งาน ทักษะทางคุณลักษณะเฉพาะบุคคล ทักษะทางปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสื่อสาร และทักษะทางองค์การและการจัดการธุรกิจ^[2] สอดคล้องกับสมรรถนะทางการบัญชีสมัยใหม่ (Modern Accounting Competency) เป็นคุณลักษณะของบุคคล ซึ่งได้แก่ ความรู้ ความสามารถ ศักยภาพและทักษะในการปฏิบัติงานทางด้านการบัญชี ที่มีการพัฒนาคุณลักษณะในการทำงานด้านบัญชีให้มีความหลากหลายและเป็นการเพิ่มทักษะ

ความสามารถของผู้ทำบัญชีให้สามารถปฏิบัติงานทางด้านการบัญชีให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
ความสำเร็จในวิชาชีพ (Professional Success) เป็นสิ่งที่ผู้ปฏิบัติงานในทุกสาขาวิชาชีพ พึง
ปรารถนา รวมถึงผู้ทำบัญชีด้วย ซึ่งเป็นพลังที่สำคัญของบุคคล และแสดงถึงความสำเร็จของ
องค์กร ผู้ทำบัญชีย่อมปรารถนาการพัฒนา ไปสู่ความสำเร็จในชีวิต หรือการทำงานของตนเอง
ซึ่งความสำเร็จแตกต่างกันตามความสุข คือ การทำในสิ่งที่ตนเองอยากทำดำเนินชีวิตตามแบบ
ที่ตนเองปรารถนาและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งความสำเร็จมิได้วัดเป็นตัวเลขหรือ
จำนวนมากหรือน้อยแต่หากขึ้นอยู่กับตัวบุคคลนั้นจะสามารถบรรลุตามเป้าหมายนั้นได้หรือไม่
ความสำเร็จในวิชาชีพจะเกิดขึ้นได้จะต้องรู้จักยอมรับความจริงของงานไปพร้อมกับการ
ยอมรับความเป็นตนเองว่าสามารถยืนหยัดอยู่ในวิชาชีพนี้ได้อย่างสมเกียรติ ซึ่งจะต้องมี
ความคิดและความเข้าใจว่าความสำเร็จทั้งหลายทั้งปวงนั้น ต้องอาศัยเวลาและแรงบันดาลใจ
ตลอดจนคิดบวกต่อวิชาชีพ ซึ่งต้องอาศัยความรู้ ความเชื่อมั่น ความพยายามแปรเปลี่ยนให้
เกิดความสามารถ อีกทั้งต้องอาศัยเวลาและประสบการณ์เช่นเดียวกัน ที่จะมุ่งมั่นสู่
ความสำเร็จ การที่จะวัดว่าเราประสบความสำเร็จในวิชาชีพนั้นไม่ใช่วัดกันที่ตำแหน่งหรือเงิน
ทองเสมอไป แต่ความสำเร็จจะเกิดขึ้นกับผู้ที่เราเชื่ออยู่เสมอว่า เราเกิดมาเพื่อหน้าที่และการ
งาน พร้อมทั้งมีทัศนคติแห่งความสำเร็จอย่างแรงกล้า โดยการมีชีวิตและมองชีวิตอย่างมี
เป้าหมาย พร้อมทั้งเผชิญกับปัญหาอุปสรรคและสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยจิตใจที่มั่นคง ซึ่งผู้ทำ
บัญชีจะประสบความสำเร็จในวิชาชีพนั้น จะสามารถวัดได้จากความสุขในการทำงาน
(Happiness) ความก้าวหน้า (Progress) ความภาคภูมิใจ (Pride) และการยอมรับนับถือ
(Respect)

สรุปความสำเร็จในวิชาชีพนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับตำแหน่งหน้าที่หรือเงินทองหรือวัดกันที่
ตัวเลข แต่ขึ้นอยู่กับความรู้และประสบการณ์ทำในสิ่งที่ตนเองมีทักษะ พร้อมทั้งได้รับการ
ยอมรับจากองค์กรและมีความสุขจากการทำงาน จะเป็นพลังที่สำคัญไม่ย่อท้อต่อปัญหา
อุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น จะส่งผลให้การทำงานประสบความสำเร็จมี ความก้าวหน้าในหน้าที่
การงานและทำให้มีความภาคภูมิใจ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาสมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชีใน
ยุคดิจิทัลที่มีต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมี
วิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ทำบัญชีในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3 ทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) จำนวน 10 แห่ง ประกอบด้วยเจ้าของกิจการ ผู้จัดการ และผู้ปฏิบัติงานทางด้านบัญชี รวมทั้งหมด 30 คน

เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้สร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้นโดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทำบัญชีในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำบัญชี และตำแหน่งงาน ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จในการปฏิบัติงานผู้ทำบัญชีในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วย ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน การบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ด้านการปฏิบัติงานเป็นที่น่าเชื่อถือ อีกทั้งผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาหาคุณภาพภาพของเครื่องมือโดยการนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาโดยหาค่าความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับข้อคำถาม (Index of Item–Objective Congruence: IOC) ซึ่งใช้วิธีของ[11] โดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ อ่านเพื่อตรวจสอบว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยหรือไม่ ซึ่งค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญมีค่ามากกว่า 0.5 ทุกข้อ จึงนำไปทดสอบความเชื่อมั่นต่อไปและทำการทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของเครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า ชุดที่ได้จากประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่เป้าหมายมาประมวลผลและทำการทดสอบความน่าเชื่อถือด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้วิธีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Analysis Method) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)^[11] ซึ่งผลที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.976 ซึ่งเป็นค่าความน่าเชื่อถือที่เพียงพอที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลในการทำวิจัยในครั้งนี้ เพื่อให้ได้คำตอบตามความสำคัญของปัญหาที่ต้องการศึกษาด้วยวิธีการทางสถิติโดยการประมวลผลข้อมูล เพื่อหาค่าทางสถิติจากโปรแกรมสำเร็จรูปทางการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แจกแบบสอบถามการวิจัยฉบับสมบูรณ์ด้วยตนเองกับกลุ่มประชากรผู้ทำบัญชีในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3 ทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) จำนวน 10 แห่ง (บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ MOU, 2564) ช่วงระยะเวลาเดือน ตุลาคม 2567

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ทำบัญชีในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยใช้วิธีการประมวลผล

ทางหลักสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage) ตอนที่ 2 และ ตอนที่ 3 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับ สมรรถนะทางการบัญชีดิจิทัลที่มีต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตจังหวัด เพชรบูรณ์ โดยใช้วิธีการประมวลผลทางหลักสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) นำ ข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน

การแปลความหมายตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) โดยการแปลตามความหมายค่าระดับความคิดเห็นใช้เกณฑ์ [12] ดังนี้

- คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
- คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
- คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
- คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง สมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลที่มีต่อความสำเร็จในการ ปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ทำบัญชีในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ผู้ทำบัญชีส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 90.00 อายุ 41-50 ปี ร้อยละ 50.00 ระดับ การศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 83.30 ประสบการณ์ในการทำบัญชี 6-10 ปี ร้อยละ 36.70 และตำแหน่งงาน เท่ากัน ร้อยละ 33.33

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อ ความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชี

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลที่มีต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน โดยภาพรวม

ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน	ระดับ		อันดับ
	โดยภาพรวม	คิดเห็น	
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ท่านสามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบ และขั้นตอนกระบวนการที่กำหนดอย่างเคร่งครัด	4.77	0.43	มากที่สุด 1
2. ท่านมีความต้องการให้ข้อมูล และบทบาทในการปฏิบัติงานมีความถูกต้องชัดเจน	4.50	0.68	มาก 4
3. ท่านมีการตรวจสอบความถูกต้องของงานที่ได้รับมอบหมายตามความรับผิดชอบของตนเอง	4.67	0.48	มากที่สุด 3
4. ท่านสามารถระบุข้อบกพร่องหรือข้อมูลที่ผิดพลาด และเพิ่มเติมให้ครบถ้วน เพื่อความถูกต้องของงานยิ่งขึ้น	4.47	0.73	มาก 5
5. ท่านมีความเข้าใจในกระบวนการทำงาน และสามารถประยุกต์ใช้วิธีการที่เหมาะสมและไม่ซับซ้อน	4.73	0.45	มากที่สุด 2
รวม	4.63	0.52	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่าสมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลที่มีต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.52 และเมื่อพิจารณารายชื่อซึ่งเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด 3 อันดับแรก คือ สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบ และขั้นตอนกระบวนการที่กำหนดอย่างเคร่งครัด อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.43 เป็นอันดับที่ 1 รองลงมาคือ มีความเข้าใจในกระบวนการทำงาน และสามารถประยุกต์ใช้วิธีการที่เหมาะสมและไม่ซับซ้อน อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เท่ากับ 0.45 และการตรวจสอบความถูกต้องของงาน ที่ได้รับมอบหมายตามความรับผิดชอบของตนเอง อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.48 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นสมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลที่มีต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยภาพรวม

ด้านการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยภาพรวม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	อันดับ
1.ด้านความรู้และทักษะทางวิชาชีพบัญชี	4.60	0.49	มากที่สุด	3
2. ด้านทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร	4.67	0.47	มากที่สุด	2
3. ด้านวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาทางบัญชี	4.50	0.50	มาก	4
4. ด้านทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	4.40	0.67	มาก	5
5. ด้านจริยธรรมในการปฏิบัติงาน	4.33	0.75	มาก	6
6. ด้านความรับผิดชอบ	4.73	0.44	มากที่สุด	1
7. ด้านลักษณะของงาน	4.33	0.75	มาก	7
8. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน	4.30	0.79	มาก	8
9. ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน	4.27	0.82	มาก	9
10. ด้านการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้	4.23	0.85	มาก	10
รวม	4.44	0.63	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ของนักวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลที่มีต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.63 และเมื่อพิจารณารายชื่อซึ่งเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด 3 อันดับแรก คือ ความรับผิดชอบ อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.44 เป็นอันดับที่ 1 รองลงมา คือ ทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร อยู่

ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.47 และความรู้และทักษะทางวิชาชีพบัญชี อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.49 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นสมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลที่มีต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการปฏิบัติงานเป็นที่น่าสนใจเชื่อถือ โดยภาพรวม

ด้านการปฏิบัติงานเป็นที่น่าสนใจเชื่อถือ โดยภาพรวม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น	อันดับ
1. ด้านความรู้และทักษะทางวิชาชีพบัญชี	4.83	0.38	มากที่สุด	1
2. ด้านทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร	4.63	0.49	มากที่สุด	4
3. ด้านวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาทางบัญชี	4.53	0.68	มากที่สุด	5
4. ด้านทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	4.50	0.73	มาก	7
5. ด้านจริยธรรมในการปฏิบัติงาน	4.77	0.43	มากที่สุด	2
6. ด้านความรับผิดชอบ	4.70	0.47	มากที่สุด	3
7. ด้านลักษณะของงาน	4.53	0.68	มากที่สุด	6
8. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน	4.50	0.73	มาก	8
9. ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน	4.47	0.78	มาก	9
10. ด้านการปฏิบัติงานเป็นที่น่าสนใจเชื่อถือและไว้วางใจได้	4.40	0.86	มาก	10
รวม	4.59	0.59	มากที่สุด	

จากตารางที่ 3 พบว่า การศึกษาความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการปฏิบัติงานเป็นที่น่าสนใจเชื่อถือ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.59 และเมื่อพิจารณารายข้อซึ่งเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด 3 อันดับแรก คือ ความรู้และทักษะทางวิชาชีพบัญชี อยู่ใน

ระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.83 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.38 เป็นอันดับที่ 1 รองลงมาคือ จริยธรรมในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.43 และความรับผิดชอบ อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.47 ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง สมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลที่มีต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลที่มีต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายซึ่งเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด 3 อันดับแรก คือ สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบ และขั้นตอนกระบวนการงานที่กำหนดอย่างเคร่งครัด อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นอันดับที่ 1 รองลงมาคือ มีความเข้าใจในกระบวนการทำงาน และสามารถประยุกต์ใช้วิธีการที่เหมาะสม และไม่ซับซ้อน อยู่ในระดับมากที่สุด และมีการตรวจสอบความถูกต้องของงาน ที่ได้รับมอบหมายตามความรับผิดชอบของตนเอง อยู่ในระดับมากที่สุด

2. สมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลที่มีต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อซึ่งเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด 3 อันดับแรก คือ ความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นอันดับที่ 1 รองลงมา คือ ทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร อยู่ในระดับมากที่สุด และความรู้และทักษะทางวิชาชีพบัญชี อยู่ในระดับมากที่สุด

3. สมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลที่มีต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการปฏิบัติงานเป็นที่น่าสนใจ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายข้อซึ่งเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด 3 อันดับแรก คือ ความรู้และทักษะทางวิชาชีพบัญชี อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นอันดับที่ 1 รองลงมาคือ จริยธรรมในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่สุด และความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากที่สุด

การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง สมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลที่มีต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. จากการศึกษาพบว่า สมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย[13] ได้ศึกษาผลกระทบทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชี พบว่า ทักษะทางวิชาชีพบัญชีส่งผลกระทบเชิงบวกต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชี และงานวิจัย [10] ได้ศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพบัญชีและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่มีผลต่อความสำเร็จในการประกอบวิชาชีพบัญชี พบว่า ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.52 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าด้านสามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบ และขั้นตอนกระบวนการงานที่กำหนดอย่างเคร่งครัด ด้านมีความเข้าใจในกระบวนการทำงาน และสามารถประยุกต์ใช้วิธีการที่เหมาะสม และไม่ซับซ้อน และ ด้านการตรวจสอบความถูกต้องของงานที่ได้รับมอบหมายตามความรับผิดชอบของตนเองมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

2. จากการศึกษาพบว่า สมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย[13] ได้ศึกษาผลกระทบทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชี พบว่า ทักษะทางวิชาชีพบัญชีส่งผลกระทบเชิงบวกต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชี[10] ได้ศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพบัญชีและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่มีผลต่อความสำเร็จในการประกอบวิชาชีพบัญชี พบว่าด้านการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.63 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าด้านความรับผิดชอบ ด้านทักษะทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการสื่อสาร และด้านความรู้และทักษะทางวิชาชีพบัญชี อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

3. จากการศึกษาพบว่าสมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ด้านการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ และด้านการปฏิบัติงานเป็นที่น่าเชื่อถือ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย[13] ได้ศึกษาผลกระทบทักษะทาง

วิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชี พบว่า ทักษะทางวิชาชีพบัญชีส่งผลกระทบเชิงบวกต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชี และงานวิจัย[10] ได้ศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพบัญชีและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่มีผลต่อความสำเร็จในการประกอบวิชาชีพบัญชี พบว่าด้านการปฏิบัติงานเป็นที่น่าเชื่อถือไว้ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.59 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าด้านความรู้และทักษะทางวิชาชีพบัญชี ด้านจริยธรรมในการปฏิบัติงาน และ ด้านความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้

ผลการศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลที่มีต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ มีส่วนช่วยในการสนับสนุนต่อผู้ทำบัญชี เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้ทำบัญชีมีความรู้และทักษะที่เหมาะสมกับงานและสามารถใช้ทักษะนั้นในการปรับตัวและพัฒนาตนเองในอนาคตเพื่อตอบสนองความต้องการขององค์กรได้อย่างเหมาะสมตรงตามความจำเป็นของหน่วยงาน สามารถนำไปสู่ความสำเร็จในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยสำหรับงานวิจัยในอนาคต

ควรศึกษาโดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลอื่น ๆ เช่น การสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และสามารถนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาสมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลที่มีต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ และนำไปพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะตรงตามมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศทางวิชาชีพบัญชี

เอกสารอ้างอิง

- [1] อริยา สรศักดิ์. (2562). **สมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลเพื่อพัฒนาคุณภาพสำนักงานบัญชี**. สารนิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบัญชี. วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- [2] สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2560). [ออนไลน์]. **มาตรฐานการศึกษา**. [สืบค้นเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2567]. จาก <https://www.tfac.or.th/article/detail/66980>.

- [3] อมรา ทิรศรีวัฒน์. (2561). **การบัญชีดิจิทัลและการเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนนักศึกษาในยุค เศรษฐกิจดิจิทัล**. รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานระดับชาติ UTCC Academic ครั้งที่ 2. วันศุกร์ที่ 8 มิถุนายน 2561. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- [4] ภูณิศา ส่งเจริญ นิกข์นิภา บุญช่วย และสุพรรณิกา สันป่าแก้ว. (2562). **ปัจจัยที่มีผลต่อจรรยาบรรณของผู้ ประกอบวิชาชีพบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร**. วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. เล่มที่ 12 ฉบับที่ 1 มกราคม – กุมภาพันธ์ 2562.
- [5] ปิยพงศ์ ประไพศรี และกาญจนา นันทพันธ์. (2563). **แนวทางการพัฒนาวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัล**. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์. ปีที่ 7 ฉบับที่ 12 เดือนธันวาคม 2563.
- [6] ปาณิสรา ไชยคำภาและสายทิพย์ จะโนภาษ. (2564). **ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นมืออาชีพขององค์กรกับความสำเร็จขององค์กร ของสำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. วารสารการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 ก.ค.-ก.ย. 64.
- [7] พรสิริ สุขผ่อง และนัยนา แคล้วเครือ. (2565). **สมรรถนะนักบัญชีที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในยุคดิจิทัล**. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2565
- [8] พัทธิยา เห็นกลาง. (2561). **ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้การบัญชีบริหารเชิงกลยุทธ์และผลการดำเนินงานการบริหารจัดการ**. รายงานวิจัย. คณะบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- [9] จารุพร พฤทธธรา รัชนิกรณ์ คณะพุล และกาญจนา ผลาผล. (2565). **สมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัลเพื่อพัฒนาคุณภาพสำนักงานบัญชี จังหวัดระยอง**. วารสารวิชาการการจัดการภาครัฐและเอกชน. ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2565.
- [10] จุฬารักษ์ ทิพย์เสนา. (2565). **สมรรถนะของนักบัญชีและทักษะทางวิชาชีพบัญชีที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชีสำนักงานอัยการสูงสุด**. การค้นคว้าอิสระบัญชีมหาบัณฑิต. คณะบัญชีมหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- [11] สุภาวดี ขุนทองจันทร์. (2565). **การวิจัยธุรกิจ**. กรุงเทพฯ : บริษัท วี.พริ้นท์ (1991) จำกัด.
- [12] บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

- [13] อรวินท์ วงศ์ศิริ และมัตติมา กรงเด็น. (2567). สมรรถนะทางวิชาชีพบัญชีและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกอบวิชาชีพบัญชีของกรมการแพทย์. วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ปีที่ 8 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน 2567.

การสร้างชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซีสำหรับการเรียนใน รายวิชาเทคนิคการผลิตด้วยเครื่องมือกลซีเอ็นซี สาขาวิชาช่างกลโรงงานวิทยาลัยเทคนิคแพร่

CREATION OF A CNC PROGRAMMABLE MOTION CONTROL TRAINING SET FOR LEARNING IN CNC MACHINE TOOL MANUFACTURING TECHNIQUES IN THE MACHINE SHOP DEPARTMENT, PHRAE TECHNICAL COLLEGE.

ศักดิ์ระพี พรบิหว¹ ศุภกร จรงไธว² ผนุง สีเจียว³ ธนกิจ เกียวมั่น⁴ และเฉลิมชัย คำอ่อน⁵
Sakrapee Pribwai¹ Supakron Jinglaew² Padung Seekeaw³ Thanakit Keawfun⁴
and Chaloechai Khamon⁵

บทความวิจัย

วันที่รับบทความ 7 พฤศจิกายน 2566 แก้ไขบทความ 4 ธันวาคม 2567 ตอบรับบทความ 16 ธันวาคม 2567

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซีสำหรับการเรียนในรายวิชาเทคนิคการผลิตด้วยเครื่องมือกลซีเอ็นซี สาขาวิชาช่างกลโรงงาน วิทยาลัยเทคนิคแพร่ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนหลังปฏิบัติการใช้ชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซีของนักศึกษา 3) ประเมินความพึงพอใจของนักศึกษา ต่อชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซีการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ 1) ชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซี 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบประเมินความพึงพอใจชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซี กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาสาขาวิชาช่างกลโรงงาน วิทยาลัยเทคนิคแพร่ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปี 1 จำนวน 2 กลุ่ม ในปีการศึกษา 2565 มีจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 44 คน สรุปผลการวิจัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยคะแนนสอบก่อนเรียนกับหลังเรียนด้วย t-test dependent พบว่า นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนด้วยวิธีการใช้ชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซีมากกว่าก่อนเรียนด้วยวิธีการใช้ชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซี อยู่ที่ 4.10 อยู่ในระดับ พึงพอใจมาก

¹⁻⁵ สาขาวิชาเทคโนโลยีแม่พิมพ์ วิทยาลัยเทคนิคแพร่ สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2

¹⁻⁵ Mold and Die Technology Phrae Technical College Northern Institute of Vocational Education 2

*Corresponding Author, E-mail: Sakrapee5829@gmail.com

คำสำคัญ : ชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซี รายวิชาเทคนิคการผลิต
เครื่องมือกลซีเอ็นซี

Abstract

The objectives of this research were 1) to create a CNC program motion control training set for learning in the CNC machine manufacturing technique course, machine shop Department, Phrae Technical College. 2) To compare the achievements of students before and after learning after using the CNC program motion control training set. 3) To assess the students' satisfaction with the CNC program motion control training set.

For this research, the tools used were 1) CNC program motion control training set, 2) learning achievement test, and 3) satisfaction assessment form for CNC motion control training set. sample The subjects used in this research were students of the Department of machine shop. Phrae Technical College High Vocational Diploma Level 2, 2 groups in the academic year 2022, with a total of 44 students

In conclusion, it was found that the comparative results The mean scores of the pre-test and post-test were t-test dependent. It was found that the students had more achievement after using the CNC motion control training program than before using the motion control training program. CNC program with statistical significance at the level of 0.05. The results of the assessment of student satisfaction with the CNC program motion control training set were at 4.5, at a very satisfied level.

Keywords : CNC programmable motion control training set Production
techniques course , CNC Machine Tools

บทนำ

ปัจจุบันการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศได้รับการส่งเสริมและมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก และเนื่องจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในอนาคตมีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีด้วย จึงส่งผลให้แรงงานในระบบเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมต้องมีความรู้ความสามารถทั้งด้านวิชาชีพและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องตามที่ระบบเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมนั้น ๆ ต้องการ ดังนั้นการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพจึงต้องสอดคล้องกับอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ส่งผลให้ต้องมีความร่วมมือกับสถานประกอบการในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการศึกษาและการวัดประเมินผล เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพตามมาตรฐานอาชีพและหรือมาตรฐานสากล มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา ทักษะทางภาษาและการสื่อสาร ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งเป็นทักษะที่เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันสามารถสนองตอบความต้องการกำลังคน ตลอดจนความต้องการของผู้เรียนเองที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ตรงตามสาขาที่เรียน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้เพื่อความก้าวหน้าตามเส้นทางอาชีพ [1]

แผนกวิชาช่างกลโรงงาน วิทยาลัยเทคนิคแพร่ ได้จัดการเรียนการสอนโดยมุ่งเน้นผลิตและพัฒนากำลังคนด้านเทคโนโลยีอุตสาหกรรมการผลิตในยุคที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทต่อกระบวนการ ผลิตเป็นอย่างมาก การผลิต ชิ้นงานออกมาหนึ่งอย่างนั้นจะต้องมีคุณภาพและราคาถูก จึงทำการ แข่งขันกับคู่แข่งได้ และในการ ผลิตชิ้นงานต่าง ๆ ในโรงงานอุตสาหกรรมนั้นเดี๋ยวนี้นิยมใช้วิธีการปั๊ม ขึ้นรูปกันเป็นส่วนมาก ดังนั้นการทำแม่พิมพ์จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งจึงมีความจำเป็นต้องอาศัยเครื่องที่ มีระบบ CNC ดังนั้นจึงต้อง มีความรู้ความเข้าใจด้านโครงสร้างพื้นฐานของเครื่อง หลักการใช้คำสั่ง (G-CODE) สำหรับสั่งงานเครื่อง CNC หลักการเขียนโปรแกรมและการควบคุมเครื่องซีเอ็นซีและเครื่องซีเอ็นซีก็สามารถนำไปประยุกต์ใช้งานได้หลากหลายอาทิเช่น งาน ประเภตกัด แกะสลัก เจาะ เซาะร่อง การกัดแผนลายพิมพ์ต้นแบบ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของแรงงานของภาคอุตสาหกรรมของประเทศ มีการจัดรายวิชา 30102-2004 เทคนิคการผลิตด้วยเครื่องมือกลซีเอ็นซี ในแผนการเรียน จากการจัดการเรียนการสอน จากประสบการณ์การสอนในรายวิชาเทคนิคการผลิตด้วยเครื่องมือกลซีเอ็นซี ระดับชั้น ปวส.1 การเรียนในหัวข้อเรื่องการเคลื่อนที่ตามแนวแกนของเครื่องจักรที่ควบคุมด้วยระบบซีเอ็นซีโดยทั่วไปสอนด้วยการใช้สื่อการสอนด้วยภาพเคลื่อนไหวประกอบการบรรยาย แล้วลงภาคปฏิบัติโดยการเขียนโปรแกรมการเคลื่อนที่ด้วยรหัสซีเอ็นซี พบปัญหว่านักศึกษายังขาดทักษะในการควบคุมเครื่องจักรให้เคลื่อนที่ตามแนวแกน X แกน Y แกน Z จากการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากนักศึกษาเรียนรู้ผ่านสื่อภาพเคลื่อนไหวเพียงอย่างเดียวไม่สามารถทำให้นักศึกษาเข้าใจในเนื้อหาได้ สมบูรณ์ส่งผลต่อการปฏิบัติการควบคุมการเคลื่อนที่เครื่องจักร

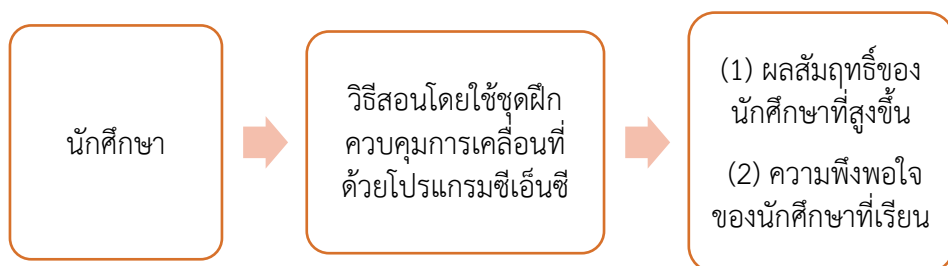
ด้วยเหตุผลดังกล่าวคณะผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะการสร้างชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซีสำหรับการเรียนในรายวิชาเทคนิคการผลิตด้วยเครื่องมือกลซีเอ็นซี สาขาวิชา ช่างกลโรงงาน วิทยาลัยเทคนิคแพร่ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้สมบูรณ์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซีสำหรับการเรียนในรายวิชาเทคนิคการผลิตด้วยเครื่องมือกลซีเอ็นซี สาขาวิชา ช่างกลโรงงาน วิทยาลัยเทคนิคแพร่
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนหลังปฏิบัติการใช้ชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซีของนักศึกษา
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซี

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิจัยการสร้างชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซีสำหรับการเรียนในรายวิชาเทคนิคการผลิตด้วยเครื่องมือกลซีเอ็นซี สาขาวิชา ช่างกลโรงงาน วิทยาลัยเทคนิคแพร่ มีกรอบแนวคิด ดังนี้

รูปที่1 กรอบแนวคิดการวิจัย

หลักการควบคุมการทำงานของเครื่องจักร

เครื่องจักร CNC จะคล้ายคลึงกับ เครื่องจักรทั่วไป ซึ่งโดยพื้นฐานแล้วเครื่องจักร CNC ก็จะทำหน้าที่ผลิตชิ้นงานเหมือนเครื่องจักรกล ทั่วไปแต่ระบบควบคุม CNC ของเครื่องจะทำงานในขั้นตอนต่างๆ แทนช่างควบคุมเครื่อง แต่อย่างไรก็ตาม ก่อนที่เครื่องจักรจะทำงานได้นั้น ระบบการควบคุมของเครื่องจะต้องได้รับข้อมูลเสียก่อนว่าจะให้ ทำงานตามขั้นตอนอย่างไรและจะต้องบอกเป็น ภาษาที่ระบบควบคุมสามารถเข้าใจนั่นคือจะต้องป้อนโปรแกรมเข้าไปในการทำระบบควบคุมของเครื่องโดยผ่านแป้นพิมพ์ (KEYBOARD) หรือเทปแม่เหล็ก (MAGNETIC TAPE) เมื่อระบบควบคุมอ่าน โปรแกรมที่ป้อนเข้าไปแล้วระบบควบคุม

จะนำไปควบคุมให้ เครื่องจักรทำงานโดยการเคลื่อนที่ของแท่นเลื่อนจะมีมอเตอร์ป้อน (FEED MOTOR) เป็นตัวทำให้เกิด การเคลื่อนที่ของแท่นเลื่อน หลังจากทีระบบควบคุมอ่านโปรแกรมที่ป้อนเข้าไปแล้ว ระบบควบคุมจะ เปลี่ยนรหัสโปรแกรมให้เป็นสัญญาณทางไฟฟ้าเพื่อควบคุมให้มอเตอร์ทำงาน ระบบควบคุม CNC จะมี อุปกรณ์ เครื่องมือที่สามารถบอก ตำแหน่งของแท่นเลื่อนให้ระบบควบคุมได้ อุปกรณ์ชุดนี้เรียกว่า ระบบวัดขนาด (MEASURING SYSTEM) ซึ่งประกอบด้วยสเกลแนวตรง (LINER SCALE) มีจำนวนเท่ากับ จำนวนแนวแกนในการเคลื่อนที่ของเครื่องจักร มีหน้าที่ส่งสัญญาณไฟฟ้าที่สัมพันธ์กับระยะทางที่ แท่นเลื่อนเคลื่อนที่กลับไป ยังระบบควบคุม ทำให้ระบบควบคุมรู้ว่าแท่นเลื่อนเคลื่อนที่เป็นระยะทาง เท่าใด ช่างควบคุมเครื่องไม่ เพียงสามารถใช้โปรแกรมซีเอ็นซีสั่งให้เครื่องจักรทำงานแต่ยังสามารถ เขียนและป้อนโปรแกรมด้วยตนเอง ตลอดจนการแก้ไขโปรแกรมได้หลังจากป้อนเข้าไปในระบบควบคุมของเครื่องแล้ว ขนาดต่างๆของเครื่องมือและอุปกรณ์จับยึดชิ้นงาน สามารถที่จะเลือกใช้และ ป้อนเข้าไปในระบบควบคุมได้ ในขณะที่ทำการปรับตั้งและเป็นอิสระจากโปรแกรม CNC ขนาดต่าง ๆ ของเครื่องมือจะถูกนำไปใช้โดยอัตโนมัติขณะทำงานการตัดเฉือนช่างควบคุมเครื่องจักรจึงไม่ จำเป็นต้องมีข้อมูลในการปรับตั้งเครื่องมือมากและสามารถที่จะเลือกใช้เครื่องมือและอุปกรณ์จับยึด ชิ้นงานได้ด้วยตนเองระบบควบคุมของเครื่องจักร CNC จะเป็นส่วนที่ทำหน้าที่ควบคุมให้เครื่องจักร ทำงานตามขั้นตอนที่ได้ กำหนดไว้การที่เครื่องจักรจะทำงานได้นั้นระบบควบคุมจะต้องได้รับการบอกกล่าวถึงวิธีการทำงานเสียก่อน ข้อมูลที่ใช้จะอยู่ในรูปของโปรแกรม NC ซึ่งช่างควบคุมเครื่อง หรือช่าง เขียนโปรแกรมจะเป็นผู้เขียนโปรแกรมเข้าไปในระบบควบคุมระบบควบคุมจะอ่านโปรแกรม NC และ เปลี่ยนข้อมูลให้เป็น สัญญาณควบคุมสำหรับเครื่องจักรการสร้างโปรแกรม NC จะมีรูปแบบที่ถูกกำหนดโดยบริษัทผู้ผลิต ระบบควบคุมภายใต้แนวทางที่เป็นมาตรฐานการสร้างโปรแกรมNCโปรแกรม NCขั้นตอนการตัดเลือกสำหรับผลิตชิ้นงานด้วยเครื่องจักรCNC จะถูกเขียนขึ้นในรูปแบบที่ระบบ ควบคุมสามารถเข้าใจได้ ช่างที่เขียนโปรแกรมจะต้องทราบถึงขั้นตอนการตัดเฉือนทั้งหมดซึ่งใน ขั้นตอนต่าง ๆ จะถูกกำหนดไว้อย่างถูกต้องพร้อมด้วยเงื่อนไขต่าง ๆ เช่น อัตราป้อน ความเร็วรอบ ของเพลงาน เป็นต้น ช่างจะนำข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ไปเขียนเป็นโปรแกรม NC หลังจากทีโปรแกรม ป้อนเข้าไปในระบบควบคุมแล้วสามารถนำโปรแกรมนั้นมาทำงานซ้ำได้หลายครั้งตามที่ต้องการถ้า ขั้นตอนบางขั้นตอนจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงไปและแตกต่างจากที่กำหนดไว้ในโปรแกรม เอ็นซี จำเป็น จะต้องมีการปรับปรุงบางจุดให้เหมาะสมการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ สามารถที่จะทำได้โดยช่างควบคุม เครื่องโดยตรง

การทดสอบประสิทธิภาพชุดการสอน

[2] ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการทดสอบประสิทธิภาพของชุดการสอนว่า เป็นคำที่มาจากภาษาอังกฤษ Developmental Testing (การตรวจสอบพัฒนาการเพื่อให้งานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ) หมายถึง การนำชุดการสอนไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อปรับปรุง

แล้วจึงนำไปสอนจริง (Trail run) นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข เสร็จแล้วจึงผลิตออกมาเป็นชุดการสอนที่มีประสิทธิภาพ

ความจำเป็นที่ต้องการทดสอบประสิทธิภาพในระบบการผลิตทุกประเภทจะต้องมีการตรวจสอบเสียก่อน เพื่อเป็นการประกันว่าจะมีประสิทธิภาพจริงตามที่มุ่งหวังไว้ การทดสอบประสิทธิภาพของชุดการสอนมีความจำเป็นสำหรับผู้ผลิต ผู้ใช้ ซึ่งแยกอธิบายได้ดังนี้

สำหรับหน่วยงานผลิตชุดการสอน เป็นการประกันคุณภาพของชุดการสอนว่าอยู่ในขั้นที่พอเหมาะที่จะลงทุนผลิตออกมาเป็นจำนวนมากหรือไม่ หากไม่มีการทดสอบประสิทธิภาพเสียก่อนถ้าผลิตออกมาใช้ประโยชน์ไม่ดี ก็จำเป็นต้องทำใหม่ เป็นการสิ้นเปลืองเวลา แรงงาน และเงินทุน

สำหรับผู้ที่ใช้ชุดการสอน ก่อนนำชุดการสอนไปใช้ ครูควรมั่นใจว่าชุดการสอนนั้นมีประสิทธิภาพในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง การทดสอบประสิทธิภาพตามลำดับขั้นจะช่วยให้ชุดการสอนที่ค่าทางการสอนจริงตามที่เกณฑ์กำหนดไว้

สำหรับผู้ผลิตชุดการสอน การทดสอบประสิทธิภาพจะทำให้ผู้ผลิตมั่นใจได้ว่าเนื้อหาที่บรรจุลงในชุดการสอนเหมาะสม ง่ายต่อการเข้าใจ ช่วยให้ผู้ผลิตมีความชำนาญสูงขึ้น เป็นการประหยัดแรงงาน แรงสมอง เวลา และเงินทองในการเตรียมต้นแบบ

การวัดระดับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจจะเกิดขึ้นหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการให้บริการขององค์กรประกอบกับระดับความรู้สึกของผู้มารับบริการในมิติต่าง ๆ ของแต่ละบุคคล ดังนั้นการวัดระดับความพึงพอใจ สามารถกระทำได้หลายวิธีต่อไปนี้

1) การใช้แบบสอบถาม ซึ่งเป็นวิธีที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย โดยการขอความร่วมมือจากกลุ่มบุคคลที่ต้องการวัด แสดงความคิดเห็นลงในแบบฟอร์มที่กำหนด

2) การสัมภาษณ์ ต้องอาศัยเทคนิคและความชำนาญพิเศษของผู้สัมภาษณ์ที่จะจูงใจให้ผู้ตอบคำถามตอบตามข้อเท็จจริง

3) การสังเกต เป็นการสังเกตพฤติกรรมทั้งก่อนการให้บริการ ขณะรับบริการ และหลังการรับบริการ การวัดโดยวิธีนี้จะต้องกระทำอย่างจริงจังและมีแบบแผนที่แน่นอนจะเห็นได้ว่าการวัดความพึงพอใจต่อการให้บริการนั้นสามารถกระทำได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับความสะดวก เหมาะสม ตลอดจนจุดมุ่งหมายของการวัดด้วย จึงจะส่งผลให้การวัดนั้นมีประสิทธิภาพและน่าเชื่อถือได้

[3] กล่าวว่าในปัจจุบันระบบ ซีเอ็นซี (Computer Numerical Control : CNC) ได้มีบทบาทสำคัญในกระบวนการผลิตของกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมการขึ้นรูปวัสดุเกือบทุกประเภทบทบาทที่สำคัญหลัก ๆ ของเครื่องซีเอ็นซีคือการเพิ่มมาตรฐานของชิ้นงานและเป็นการลดต้นทุนการผลิตรวมทั้งปัญหาทางด้านแรงงาน

[4] เครื่องจักรกลประเภทซีเอ็นซีก็ต้องได้มีการพัฒนาให้มีการตัดเฉือนวัสดุด้วยความเร็วสูงขึ้นมีรูปแบบการทำงานที่รวดเร็วและแข็งแรงขึ้นอีกทั้งในปัจจุบันได้มีผู้พยายามนำเสนอถึงข้อบกพร่องที่สัมพันธ์ทางโครงสร้างคือความแข็งแรงความสามารถในการรับภาระ (Load capacity) และความถูกต้องของการเคลื่อนที่ไปยังตำแหน่งต่าง ๆ ของเครื่องซีเอ็นซีแบบเดิมที่ยังมีข้อบกพร่องอยู่โดยเฉพาะการเพิ่มแกนอิสระในการขึ้นรูปชิ้นงาน

[5] พาราเรล คิเนเมติก แมชชีน (Parallel Kinematic machine) ได้ถูกนำเสนอว่าเป็นโครงสร้างที่มีความแข็งแรงสูงมีน้ำหนักเบา มีความเฉื่อยต่ำ สามารถเพิ่มความ เป็นอิสระของแกนได้ง่ายเมื่อเทียบกับเครื่องจักรกลแบบเดิม

[6] กล่าวว่าเมื่อกลไกชนิดนี้ถูกนำมาทำเป็นเครื่องมือกล (Machine tool) ทำให้มีความสามารถในการผลิตชิ้นงานที่มีพื้นผิวและรูปร่างที่ซับซ้อนได้ง่ายกว่าที่จะผลิตชิ้นงานด้วยเครื่องมือกลรูปแบบเดิม

[7] เครื่องกัดซีเอ็นซีแบบพาราเรลคิเนเมติกมีการออกแบบให้ฐานเป็นวงกลมเส้นผ่านศูนย์กลาง 450 มม. มี 3 คอลัมน์ซึ่งมีความสูงโดยรวม 500 มม. ขับเคลื่อนโดยบอลสกรูขนาด 16 มม. ระยะลัดของบอลสกรู 5 มม. ใช้มอเตอร์แบบสเต็ปมอเตอร์ที่มีความละเอียดในการหมุน 0.9 องศา/สเต็ป ใช้สเต็ปไดรฟ์แบบไมโครสเต็ป มีความละเอียดในการเคลื่อนที่ที่ละเอียดที่สุด 0.05 มม. เมื่อควบคุมให้หัวกัดเคลื่อนที่ไปยังโคออดิเนตที่กำหนด 2) มีค่าความผิดพลาดของระยะความสูงของจุดวัดในแต่ละคอลัมน์ที่ดีที่สุดคือผิดพลาดเพียง 0.047 มม. และ 3) มีค่าความผิดพลาดโดยเฉลี่ยในการเคลื่อนที่เป็นเส้นตรงอยู่ที่ 0.184 มม. หรือ 1.77% สำหรับการเคลื่อนที่ในแนวแกน x และมีค่าความผิดพลาดโดยเฉลี่ย 0.163 มม. หรือ 1.63% สำหรับการเคลื่อนที่ในแนวแกน Y

[8] ได้ทำการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนรายวิชาการใช้คอมพิวเตอร์ในงานธุรกิจ ทางผู้วิจัยได้ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิภาพทางการเรียนระหว่างเรียน (E1) เท่ากับ 81.00 และประสิทธิภาพทางการเรียนหลังการเรียน (E2) เท่ากับ 83.00 แสดงว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.00/83.00 ซึ่งสรุปได้ว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 หลังจากการทดลองใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาการใช้คอมพิวเตอร์ในงานธุรกิจคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนมีค่าเท่ากับ 13.40 ส่วนคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 16.56 เมื่อนำค่าเฉลี่ยของคะแนนไปทดสอบความแตกต่างโดยใช้ t-test dependent ได้ว่า t มีค่าเท่ากับ 15.91 ส่วนค่า t จากการเปิดตาราง โดยที่ $df = n - 1 = 44$ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 /1-tailed, $t = 1.591$ ดังนั้น ค่า $t = 1.591$ ดังนั้น t จากการคำนวณสูงกว่าค่า t จากการเปิดตาราง สามารถสรุปได้ว่าคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนทำให้คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบก่อนเรียน นอกจากนี้ยังมีการประเมินความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในรายวิชาการใช้

คอมพิวเตอร์ในงานธุรกิจ พบว่า ระดับความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ในหัวข้อเนื้อหาความสมบูรณ์ของวัตถุประสงค์ รองลงมาคือ ความน่าสนใจในการดำเนินเรื่องและความชัดเจนของคำสั่งแบบฝึกหัดท้ายบทเรียน อยู่ในระดับมากตามลำดับ

[9] ทำการวิจัยเรื่องการสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง สมบัติของวัสดุ การทดสอบวัสดุ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 แผนกวิชาช่างไฟฟ้าวิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น จำนวน 30 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 82.67/85.68 สูงกว่าเกณฑ์กำหนดไว้ที่ 80/80 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนอยู่ในระดับดี

[10] วิจัยเรื่องการพัฒนาเครื่องกีดตั้งควบคุมด้วยระบบคอมพิวเตอร์แบบ 4 แกน ผลการวิจัย พบว่า 1) ค่าความคลาดเคลื่อนการเคลื่อนที่ของแกน X อยู่ในระดับดีมาก แกน Y อยู่ในระดับดี แกน Z อยู่ในระดับดีมาก แกน A อยู่ในระดับดีมาก 2) การเคลื่อนที่กีดตั้งงานของแกน X อยู่ในระดับดีมาก แกน Y อยู่ในระดับปานกลาง แกน XY อยู่ในระดับดี

[11] วิจัยเรื่องระบบบำบัดน้ำหล่อเย็นแบบหมุนเวียนในเครื่องจักรอัตโนมัติ ผลการวิจัย พบว่า เป็นอุปกรณ์ที่สร้างขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาความล่าช้าในการทำงานโดยการที่จะลดเวลาทำงานไปได้ 28 นาที ความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบบำบัดน้ำหล่อเย็นแบบหมุนเวียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

วิธีดำเนินการวิจัย

1.กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่จะดำเนินการศึกษา

1.1 ประชากร

นักศึกษาสาขาวิชาช่างกลโรงงาน วิทยาลัยเทคนิคแพร่ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปี 1 จำนวน 3 กลุ่ม 60 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

นักศึกษาสาขาวิชาช่างกลโรงงาน วิทยาลัยเทคนิคแพร่ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปี 1 จำนวน 2 กลุ่ม ในปีการศึกษา 2565 มีจำนวนนักศึกษาทั้งหมด 44 คน

2.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซี

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ จากกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 20 คน เพื่อหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกหาค่าความยากง่ายเฉลี่ย 0.73 และค่าอำนาจจำแนกเฉลี่ย 0.08 ซึ่งเป็นค่าที่อยู่ในเกณฑ์ที่ดีมาก

2.3 แบบประเมินความพึงพอใจชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซี ผลการประเมินความสอดคล้อง ค่า IOC ที่ได้เท่ากับ 0.97 หมายถึง แบบสอบถามนำไปใช้ได้ เนื่องจาก ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.50 - 1.0

3.การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทางคณะผู้จัดทำได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 44 คนที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาเทคนิคการผลิตด้วยเครื่องมือกลซีเอ็นซี สาขาวิชาช่างกลโรงงาน วิทยาลัยเทคนิคแพร่ โดยทำการเก็บข้อมูลคะแนนก่อนเรียน และหลังเรียน โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการและการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

- 1) คณะผู้จัดทำได้ให้คำแนะนำและอธิบายขั้นตอนในการใช้งานและเงื่อนไขต่าง ๆ ในการใช้งานสื่อ ชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซี ให้แก่นักศึกษา
- 2) นักศึกษาทำแบบทดสอบก่อนเรียนซึ่งเป็นข้อสอบแบบปรนัย จำนวน 10 ข้อ
- 3) นักศึกษาเรียนสื่อ ชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซี
- 4) นักศึกษาทำแบบทดสอบหลังเรียนซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกัน แบบทดสอบก่อนเรียน
- 5) นักศึกษาประเมินความพึงพอใจที่มีต่อสื่อ ชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการแจกแจงความถี่ (Frequency) อัตราส่วนร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สถิติเชิงอนุมานในการทดสอบสมมติฐานนักศึกษามีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนด้วยวิธีการใช้ชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซีมากกว่าก่อนเรียนด้วยวิธีการใช้ชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซี ใช้สถิติค่า t-test ในการทดสอบค่าเปรียบเทียบความแตกต่างระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05 โดยความพึงพอใจชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซี โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

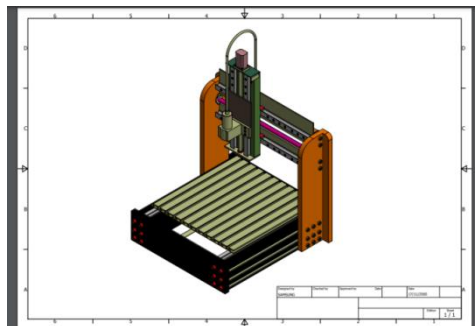
- ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

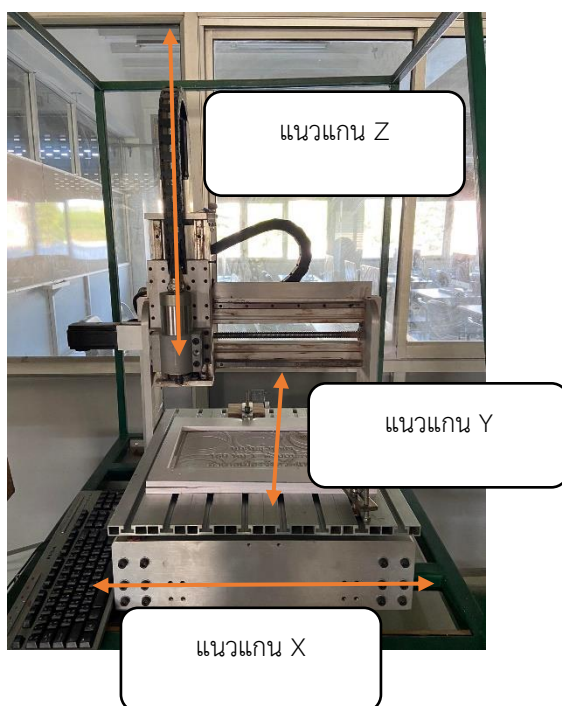
1. ผลการออกแบบและสร้างชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซี

การออกแบบชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซี ออกแบบการเคลื่อน 3 ทิศทาง ที่ตามแนวแกน X แนวแกน Y และแนวแกน Z ระยะการทำงานแกน X =30 มม.

แกน Y=30 มม. แกน Z= 20 มม. ขับเคลื่อนการทำงานโดยใช้บอลสกรูระยะพิต 5 มม. มอเตอร์สเต็ป ขนาดขนาดความยาว ความยาวลำตัว 56 มม.แรงบิด 1.2 นิวตันเมตร สามารถปรับความเร็วรอบการทำงานของระยะพิตโดยชุด M542 ไมโครสเต็ปไดรฟ์เวอร์ ตั้งการขับกระแสได้ถึง 1A ถึง 4.2A แรงดัน 20 VDC ถึง 50 VDC ชุดหัวเครื่องตัดเฉียน ชิ้นงานด้วยมอเตอร์สปินเดิลแบบไฟกระแสดตรง 12000 รอบ. DC Spindle 12000 RPM

รูปที่ 2 แบบชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซี

รูปที่ 3 ชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซี

2.ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาผ่านชุดการสอน

2.1 การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนและหลังเรียนด้วยชุดการสอน รายวิชา 30102-2004 เทคนิคการผลิตด้วยเครื่องมือกลซีเอ็นซี โดยใช้ t-test dependent

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ก่อนและหลังเรียน

คะแนน	n	ค่าเฉลี่ย	SD.	t	Sig.
ก่อนเรียน	44	5.6364	3.12597	17.291	0.00
หลังเรียน	44	14.5000	1.08906	17.291	0.00

*p<0.05

จากการทำวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาเรียนด้วย ชุดการสอน รายวิชา 30102-2004 จากตารางที่ 1 พบว่าคะแนนเฉลี่ย ก่อนเรียนมีค่าเท่ากับ 5.64 ส่วนคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 14.5 ผลการเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยคะแนนสอบก่อนเรียนกับหลังเรียนด้วย t-test dependent พบว่า นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนด้วยวิธีการใช้ชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซีมากกว่าก่อนเรียนด้วยวิธีการใช้ชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซี

ตารางที่2 ผลการประเมินความพึงพอใจในของชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซี

ที่	ประสิทธิภาพการชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซี	ค่าเฉลี่ย	ค่า SD.	ระดับความพึงพอใจ
1	รูปร่างของชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซีมีความแข็งแรงคงทน	3.75	0.52	มาก
2	ชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซีมีสะดวกและง่ายต่อการใช้งาน	4.50	0.47	มาก
3	ชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซีมีความสอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียน	3.50	0.46	ปานกลาง
4	ชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซีช่วยให้นักเรียนสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเองได้	4.25	0.50	มาก
5	ชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซีมีความน่าสนใจต่อการเรียนรู้	4.50	0.49	มาก
ระดับความพึงพอใจ		4.10	0.53	มาก

จากการนำชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซีที่สร้างขึ้นนำไปใช้จริงกับนักศึกษา ประเมินความพึงพอใจ พบว่า รูปร่างของชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซีมีความแข็งแรงคงทนระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซีมีสะดวกและง่ายต่อการใช้งานระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซีมีความสอดคล้องกับเนื้อหาในบทเรียนระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซีช่วยให้นักเรียนสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเองได้ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซีมีความน่าสนใจต่อการเรียนรู้ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ความพึงพอใจชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซีอยู่ในระดับ มาก

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการสร้างสื่อการสอนชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซีสำหรับการเรียนในรายวิชาเทคนิคการผลิตด้วยเครื่องมือกลซีเอ็นซี สาขาวิชา ช่างกลโรงงาน วิทยาลัยเทคนิคแพร่ มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการประเมินโครงการ ดังนี้

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ก่อนและหลังเรียนโดยใช้ชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซี พบว่าคะแนนเฉลี่ย ก่อนเรียนมีค่าเท่ากับ 5.64 ส่วนคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 14.5 ผลการเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยคะแนนสอบก่อนเรียนกับหลังเรียนด้วย t-test dependent พบว่า นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนด้วยวิธีการใช้ชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซีมากกว่าก่อนเรียนด้วยวิธีการใช้ชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับ กับงานวิจัยของ [7] เครื่องกัดซีเอ็นซีแบบพาราแรลลิกเนเมติกมีการออกแบบให้ฐานเป็นวงกลมเส้นผ่านศูนย์กลาง 450 มม. มี 3 คอลัมน์ซึ่งมีความสูงโดยรวม 500 มม. ขับเคลื่อนโดยบอลสกรูขนาด 16 มม. ระยะลัดของบอลสกรู 5 มม. ใช้มอเตอร์แบบสเต็ปมอเตอร์ที่มีความละเอียดในการหมุน 0.9องศา/สเต็ป ใช้สเต็ปไดรฟ์แบบไมโครสเต็ป มีความละเอียดในการเคลื่อนที่ที่ละเอียดที่สุด 0.05 มม. เมื่อควบคุมให้หัวกัดเคลื่อนที่ไปยังโคออดิเนตที่กำหนด 2) มีค่าความผิดพลาดของระยะความสูงของจุดวัดในแต่ละคอลัมน์ที่ดีที่สุดคือผิดพลาดเพียง 0.047 มม. และ 3) มีค่าความผิดพลาดโดยเฉลี่ยในการเคลื่อนที่เป็นเส้นตรงอยู่ที่ 0.184 มม. หรือ 1.77% สำหรับการเคลื่อนที่ในแนวแกน X และมีค่าความผิดพลาดโดยเฉลี่ย 0.163 มม. หรือ 1.63% สำหรับการเคลื่อนที่ในแนวแกน Y

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยการสร้างสื่อการสอนชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรม ซีเอ็นซีสำหรับการเรียนในรายวิชาเทคนิคการผลิตด้วยเครื่องมือกลซีเอ็นซี สาขาวิชา ช่างกล โรงงาน วิทยาลัยเทคนิคแพร่ผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนา ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อๆไป
ควรพัฒนาชุดฝึกควบคุมการเคลื่อนที่ด้วยโปรแกรมซีเอ็นซีให้มีการเคลื่อนที่มากกว่า 3 แนวแกน เพื่อให้ชุดฝึกมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
ควรมีการปรับปรุงแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนก่อนทำการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.(2562).หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง .กรุงเทพฯ: วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี.
- [2] เลิศ อานันทนะ และคณะ. (2537). ทศนคติการใช้สื่อการสอนระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- [3] ธราธิป ภูระหงษ์. (2555). เครื่องมินิซีเอ็นซีควบคุมโดยโปรแกรม MACH3. ค้นเมื่อ พฤศจิกายน 5 2564, จาก <http://www.Scribd.com/doc/176456089/minicnc-mach3.html>
- [4] Milutinovic D. et al. (2008). Mini educational 3axisparallel kinematic milling machine. International Confernce onManufacturing Engineering. ICMEN,Chalkidiki, Greece, October 1-3, 2008. pp. 463-474.
- [5] Jinbo Wu and Zhouping Yin. (2012). A Novel 4-DOF Parallel Manipulator. Retrieved November 5 , 2013 , Form<http://www.intechopen.com/>
- [6] Viera Poppeova et al. (2002).The Concept of HSC Milling Machinewith Hybrid Kinematic Structure Application. Retrieved November 5 , 2013, Form www.Yumpu.com/en/www.Yumpu.com/en/document/View/51211391/The-concept-of-hsc-milling
- [7] สุนทร วีระเดชกุล. (2555).การสร้างเครื่องต้นแบบ เครื่องกัดซีเอ็นซี แบบพาราแรล คินเมติก. ค้นเมื่อ พฤศจิกายน 8 2564, จาก <http://www.Scribd.com/doc/176456089/minicnc-mach3.html>

- [8] ฉัตรทอง นกเชิดชู.(2557). รายงานวิจัยเรื่องบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการใช้คอมพิวเตอร์ในงานธุรกิจ.นนทบุรี. มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.
- [9] กรกนก สำนก่าป้ง.(2551). การสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง สมบัติของวัสดุ การทดสอบวัสดุวิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต. สาขาวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- [10]สุวัฐชัย วัชรถาวรศักดิ์และคณะ.(2565).การพัฒนาเครื่องกักต้งควบคุมด้วยระบบคอมพิวเตอร์แบบ 4 แกน.วารสารวิชาการ T-VET Journal. สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ3.พิษณุโลก
- [11]ประจิม มูลแสนและคณะ.(2565).ระบบบำบัดน้ำหล่อเย็นแบบหมุนเวียนในเครื่องจักรอัตโนมัติ.วารสารวิชาการ T-VET Journal. สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ3.พิษณุโลก

การพัฒนาและหาประสิทธิภาพชุดการสอนอาชีพช่างติดตั้งตู้ควบคุมมอเตอร์ไฟฟ้า 3 เฟส ด้วยโปรแกรมเบเบิลคอนโทรลเลอร์ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบ MAIDE MODEL

DEVELOPMENT AND EFFICIENCY OF TEACHING KITS FOR 3-PHASE ELECTRIC MOTOR CONTROL CABINET INSTALLATION TECHNICIANS WITH PROGRAMMABLE CONTROLLERS USING THE MAIDE MODEL TEACHING PROCESS

คมกริช แสงสุรินทร์¹

Komgrit Sangsurin¹

บทความวิจัย

วันที่รับบทความ 31 ตุลาคม 2567 แก้ไขบทความ 12 ธันวาคม 2567 ตอบรับบทความ 16 ธันวาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและหาประสิทธิภาพชุดการสอนอาชีพช่างติดตั้งตู้ควบคุมมอเตอร์ไฟฟ้า 3 เฟส ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ 2) ศึกษาความก้าวหน้าทางการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 สาขางานไฟฟ้ากำลัง แผนกวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย จังหวัดเชียงราย 3) ศึกษาความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อคุณภาพของการสอนโดยใช้ชุดการสอนอาชีพช่างติดตั้งตู้ควบคุมมอเตอร์ไฟฟ้า 3 เฟส และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 สาขางานไฟฟ้ากำลัง แผนกวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย จังหวัดเชียงราย ที่มีต่อคุณภาพของการใช้ชุดการสอนอาชีพช่างติดตั้งตู้ควบคุมมอเตอร์ไฟฟ้า 3 เฟส กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 กลุ่ม 1-2 สาขางานไฟฟ้ากำลัง แผนกวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 39 คน โดยเลือกการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ผลการวิจัย พบว่าชุดการสอนที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ

83.56 / 87.01 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นักศึกษามีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความพึงพอใจของครูค่าเฉลี่ยรวม 4.69 อยู่ใน

¹ แผนกวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2

¹ Department of Electrical Power Engineering Chiang Rai Technical College institute of vocational education northern region 2.

Corresponding Author, E-mail: komgrit@ctc.ac.th

เกณฑ์ระดับพึงพอใจมากที่สุด และมีความพึงพอใจของนักศึกษาค่าเฉลี่ยรวม 4.55 อยู่ในเกณฑ์ระดับพึงพอใจมากที่สุด

คำสำคัญ : ฐานสมรรถนะ อาชีพช่างติดตั้ง MAIDE MODEL

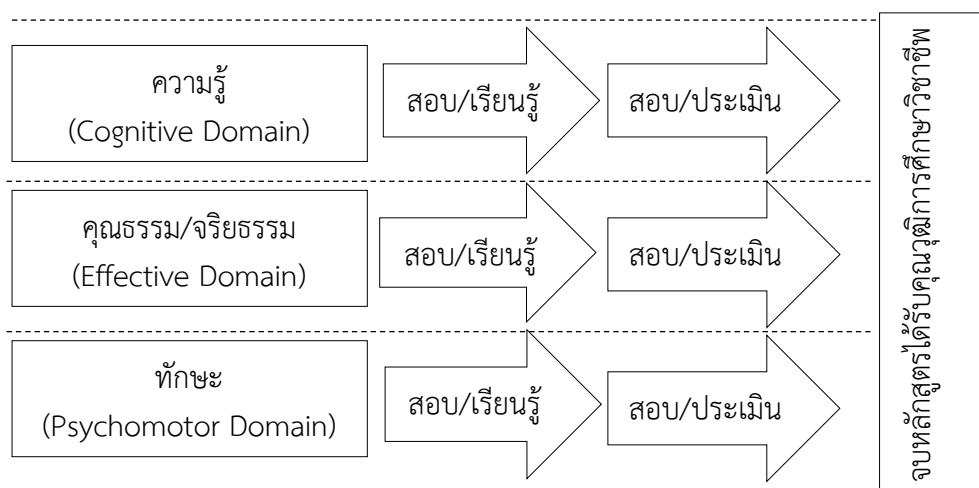
Abstract

This research aimed to 1) develop and find the efficiency of a teaching kit for 3-phase electric motor control cabinet installation to achieve the efficiency according to the specified criteria of 80/80, 2) study the academic progress of second year Higher Vocational Certificate students in Electrical Power Program, Electrical Power Department, Chiang Rai Technical College, Chiang Rai Province, 3) study the satisfaction of teachers towards the quality of teaching using the teaching kit for 3-phase electric motor control cabinet installation, and 4) study the satisfaction of second year Higher Vocational Certificate students in Electrical Power Program, Electrical Power Department, Chiang Rai Technical College, Chiang Rai Province towards the quality of using the teaching kit for 3-phase electric motor control cabinet installation. The sample group was 39 second year Higher Vocational Certificate students, Groups 1-2, Electrical Power Program, Electrical Power Department, Chiang Rai Technical College in the second semester of the academic year 2023, using simple random sampling. The research results found that the developed teaching kit had an efficiency of 83.56 / 87.01, which is higher than the specified criteria. Students' academic progress was significantly improved at a statistical level of .05. Teacher satisfaction was at a mean of 4.69, which was at the most satisfactory level. Student satisfaction was at a mean of 4.55, which was at the most satisfactory level.

Keywords: Competency base, Occupation Installation technician, MAIDE MODEL

บทนำ

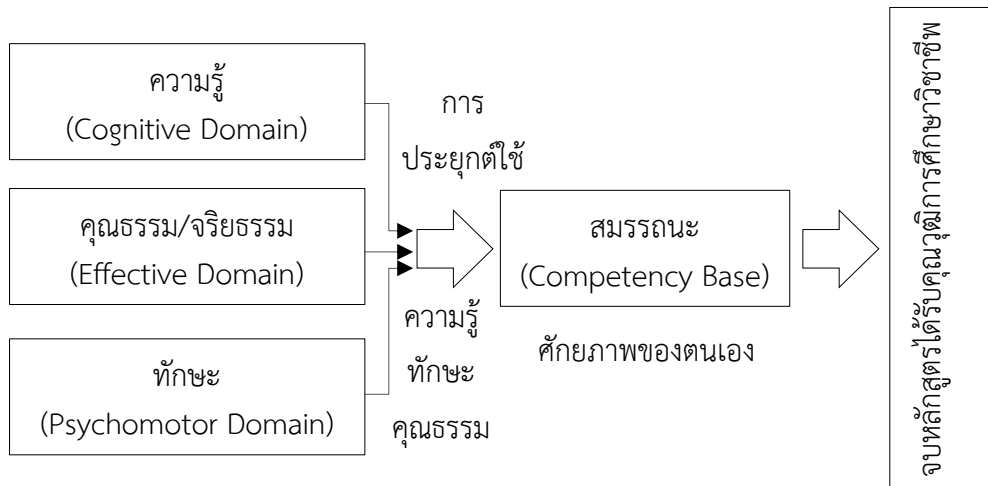
การจัดการศึกษาฐานสมรรถนะ (Competency – Based Education: CBE) ของประเทศไทยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะ (Competency) ที่สำคัญต่อการใช้ชีวิตการทำงาน และการเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในโลกศตวรรษที่ 21 [1] การจัดการเรียนการสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา แม้จะได้มีการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ในปี พุทธศักราช 2563 (ปรับปรุง พ.ศ.2565) ส่วนใหญ่ยังคงเป็นแบบดั้งเดิมที่นิยมทั่วไป (Conventional Vocational Programs) ซึ่งยังไม่สามารถจัดการเรียนการสอนแบบฐานสมรรถนะได้อย่างเต็มรูปแบบ เนื่องจากเป็นหลักสูตรขนาดใหญ่ที่ต้องใช้เวลาเรียนยาวนาน 2-3 ปี อีกทั้งยังมีอุปสรรคเกี่ยวกับกฎระเบียบด้านการจัดการเรียนการสอนจึงทำให้ยังคงเป็นแบบเดิม ๆ ดังรูปที่ 1 ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้ผู้เรียนได้จบการศึกษาแต่ความรู้ความสามารถอาจไม่เพียงพอต่อการทำอาชีพใหม่ ๆ ได้ [2]

รูปที่ 1 ความสัมพันธ์การสอนแบบดั้งเดิมที่สอนแบบแยกส่วน

จะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมดังรูปที่ 1 เป็นการสอนแบบที่แยกส่วนอย่างชัดเจนขาดการบูรณาการเข้าด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งขาดการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ คุณธรรมจริยธรรมเข้าด้วยกันก่อให้เกิดเป็นศักยภาพใหม่ของตนเองไม่ได้ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ได้จากการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมนี้ผู้เรียนจะได้รับความรู้ที่ฝังตัวเป็นก้อน ๆ มา

สามารถคลุกเคลาผสมผสานก่อให้เกิดเป็นความรู้ใหม่อันจะนำพาให้เกิดอาชีพใหม่ได้ [3] ดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 ความสัมพันธ์การสอนที่มุ่งเน้นสมรรถนะ

นโยบายและจุดเน้นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 แผนพัฒนาการศึกษา 2566-2568 วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย การยกระดับคุณภาพการศึกษาข้อ 2.1 ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษานำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปสู่การปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อสร้างสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ให้กับผู้เรียน และข้อ 2.3 พัฒนาและบูรณาการกระบวนการจัดการเรียนรู้และการวัดประเมินผลฐานสมรรถนะสู่การปฏิบัติในชั้นเรียน เพื่อสร้างความฉลาดรู้ด้านการอ่าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สร้างตรรกะความคิด แบบเป็นเหตุเป็นผลให้นักเรียนไทยสามารถแข่งขันได้กับนานาชาติ [4] จะเห็นว่าจากแผนพัฒนาสถานศึกษาดังกล่าว สถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนากำลังคนที่จะเข้าไปสู่ตลาดแรงงานเพื่อเข้าไปทำอาชีพ และมุ่งพัฒนาสู่ชุมชนจึงจำเป็นที่จะต้องมีการปรับระบบการจัดการศึกษาฝึกอบรมทางด้านอาชีพที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนและชุมชนมีการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ คุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพเข้าด้วยกันก่อให้เกิดเป็นศักยภาพหรือสมรรถนะของตนเองใหม่ ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนจะมีทั้งที่เหมือนกันและไม่เหมือนกัน มีเท่ากันและไม่เท่ากัน อย่างไรก็ตามผลลัพธ์ที่ตามมาจากการจัดการเรียน การสอนที่มุ่งเน้นสมรรถนะดังภาพที่ 2 นี้คือผู้เรียนจะรู้จักตนเองมากขึ้นว่ามีศักยภาพหรือสมรรถนะในเรื่องนั้นๆ ด้านนั้นเป็นอย่างไรมาน้อยเพียงใด

จากปัญหาดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการเรียนการสอนแบบฐานสมรรถนะ โดยใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563

(ปรับปรุง พ.ศ.2565) ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม วิชาระบบควบคุมในงานอุตสาหกรรม รหัส 30104-2006 อาชีพช่างติดตั้งตู้ควบคุมมอเตอร์ไฟฟ้า 3 เฟส ด้วยโปรแกรมเมเบิลคอนโทรลเลอร์ โดยวิเคราะห์แบบฐานสมรรถนะ ซึ่งอ้างอิงจากการจัดประเภทมาตรฐานอาชีพ (ประเทศไทย) หมวดใหญ่ 8 ผู้ควบคุมเครื่องจักรและอุปกรณ์ และประกอบเครื่องจักรและอุปกรณ์ หมวดย่อย 81 ผู้ควบคุมเครื่องจักรและอุปกรณ์ชนิดติดตั้งประจำที่ และข้อ 818 ผู้ควบคุมเครื่องจักรและอุปกรณ์ชนิดติดตั้งประจำที่อื่น ๆ [5] เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดสร้างการเปลี่ยนแปลง (Create an Impact) ต่อผู้เรียน ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา สถานศึกษาและชุมชน ในการนำไปทดสอบกับสำนักงานคุณวุฒิวิชาชีพ (สคช.) สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน และเรียนหน่วยกิตสะสมเครดิตแบงก์ (Credit Bank) ให้เข้ากับการจัดการศึกษา ในศตวรรษที่ 21 และเป็นไปตามนโยบายการพัฒนาอาชีวศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 และนโยบายการศึกษา **“เรียนดี มีความสุข”** ภายใต้แนวทางการทำงาน **“จับมือไว้ แล้วไปด้วยกัน”** พลตำรวจเอกเพิ่มพูน ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพชุดการสอนอาชีพช่างติดตั้งตู้ควบคุมมอเตอร์ไฟฟ้า 3 เฟส ด้วยโปรแกรมเมเบิลคอนโทรลเลอร์ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบ MAIDE MODEL ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้
2. เพื่อศึกษาความก้าวหน้าทางการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 สาขางานไฟฟ้ากำลัง สาขาวิชาไฟฟ้า แผนกวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย จังหวัดเชียงราย
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อคุณภาพของการสอนโดยใช้ชุดการสอนอาชีพช่างติดตั้งตู้ควบคุมมอเตอร์ไฟฟ้า 3 เฟส ด้วยโปรแกรมเมเบิลคอนโทรลเลอร์ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบ MAIDE MODEL
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 สาขางานไฟฟ้ากำลัง สาขาวิชาไฟฟ้า แผนกวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย จังหวัดเชียงราย

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การดำเนินการวิเคราะห์สมรรถนะอาชีพ (Identify Competence)

1) ความหมายและการสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน

(1) กลุ่มอาชีพ (Occupational Cluster) หมายถึง งานที่ทำเป็นอาชีพมีรายได้แล้วสามารถแตกออกเป็นอาชีพย่อยหรืออาชีพเล็ก ๆ ได้ กำหนด “กลุ่มอาชีพ” ว่าจะเป็นกลุ่มอาชีพใด ขึ้นอยู่กับขอบข่าย (Scope) ของอาชีพที่เราต้องการกำหนดเป็นสำคัญ

(2) อาชีพ (Occupational) หมายถึง งานที่ทำเป็นอาชีพมีรายได้ และสามารถแตกย่อยออกไปได้อีก การที่จะกำหนดเป็นตัวอย่างได้ให้ถือหลักดังต่อไปนี้คือ รายได้ดี เป็นที่นิยมกันในท้องตลาด

(3) หน้าที่ (Duty or Functional) หมายถึง หลักการเขียนหน้าที่นั้นจะใช้คำกริยานำหน้าข้อความของ “หน้าที่” เสมอ

(4) งานหลัก (Task) หมายถึง ภาระที่ต้องกระทำหรือต้องปฏิบัติใน “หน้าที่” ซึ่งในหน้าที่หนึ่ง ๆ อาจมีงานหลักเพียง 1-3 งาน หรือมากกว่านี้ก็ได้

(5) งานรอง/งานย่อย (Sub-Task/Element Task) หมายถึง ภาระที่ต้องกระทำหรือต้องปฏิบัติในงาน “หลัก” ซึ่งในงานหลักหนึ่ง ๆ อาจมีงานรองเพียง 1-3 งาน หรือมากกว่านี้ก็ได้และในงานรองอาจมีงานย่อยลงไปอีก 2-3 งาน ก็ได้เช่นกัน

(6) ลำดับขั้นการปฏิบัติงาน (Step Operation) หมายถึง รายการที่ต้องลงมือดำเนินการปฏิบัติในงานย่อย งานรอง หรืองานหลัก

2. ความหมายของชุดการสอน

1) ชุดการสอนหมายถึง ระบบการนำสื่อประสมที่สอดคล้องกับเนื้อหาและประสบการณ์ของแต่ละหน่วยมาช่วยในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนให้บรรลุจุดมุ่งหมาย [6]

2) ชุดการสอนคือ ชุดของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่ประกอบกันขึ้นเพื่อใช้สอน สื่อจะอยู่ในรูปของสื่อประสมวัสดุอุปกรณ์ และวิธีการนำมาบูรณาการ โดยการใช้วิธีการจัดระบบเพื่อให้ชุดการสอน แต่ละชุดมีประสิทธิภาพ [7]

3) ชุดการสอน เป็นนวัตกรรมการใช้สื่อการสอนแบบประสม (Multi Media) ที่จัดขึ้นสำหรับหน่วยการเรียนการสอนตามหัวข้อ เนื้อหาและประสบการณ์ของแต่ละหน่วยมาใช้ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น [8]

3. แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

กิตติมา ปริดาติลก [9] กล่าวว่า แนวคิดความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นทัศนคติที่เป็นนามธรรมไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปร่างได้ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 กล่าวไว้ว่า “พึง” เป็นคำช่วยกริยาอื่น และคำว่า “พอ” หมายความว่า เท่าที่ต้องการเต็มความต้องการถูกชอบ เมื่อนำคำสองคำมาผสมกันเป็น “พึงพอใจ” จะหมายถึงชอบใจ ถูกใจตามที่ต้องการ

4. การจัดมาตรฐานอาชีพ (ประเทศไทย)

การจัดประเภทมาตรฐานอาชีพ (ประเทศไทย) ฉบับใหม่ ตาม ISCO-2008 องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ได้จัดแบ่งการจัดประเภทมาตรฐานอาชีพสากล ปี ค.ศ. 2008 ออกเป็นหมวดใหญ่ (major) หมวดย่อย (sub major) หมู่ (group) และกลุ่มอาชีพ (unit group) ประเทศไทยได้จัดแบ่งโครงสร้างการจัดประเภทมาตรฐานอาชีพ (ประเทศไทย) เป็นหน้าที่ของกรมการจัดหางานที่จะพิจารณาจัดงานที่จะพิจารณาจัดจำแนกและจัดทำรายละเอียดอาชีพที่แตกต่างไปตามโครงสร้างเศรษฐกิจและตลาดแรงงานของประเทศไทย [10]

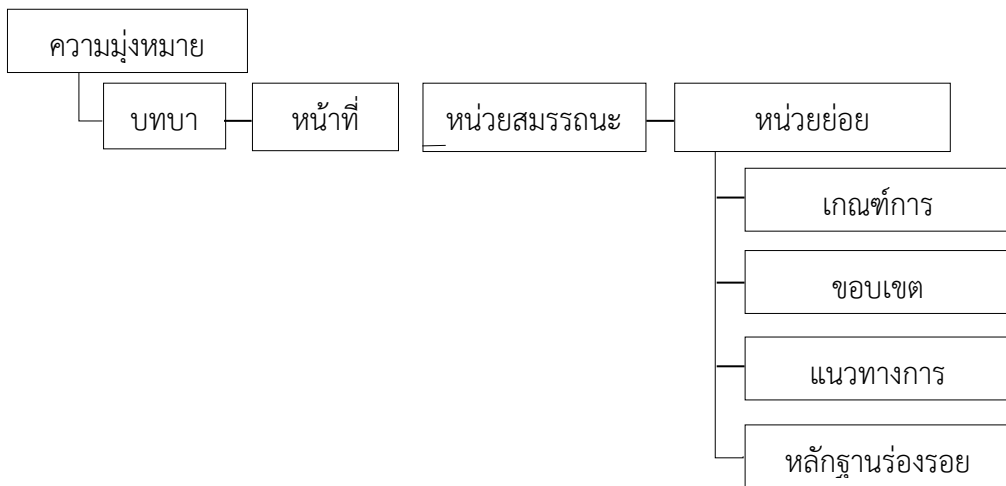
วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลเพื่อเตรียมการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารหลักสูตร เอกสารประกอบการสอน และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนแบบฐานสมรรถนะ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดขอบข่ายของเนื้อหา วิธีการสร้างชุดการสอน และแบบทดสอบ พร้อมกับได้ศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. วิเคราะห์หลักสูตรรายวิชาแบบฐานสมรรถนะ

ใช้เนื้อหาจากรายวิชาระบบควบคุมในงานอุตสาหกรรม (30104-2006) ภายใต้การวิเคราะห์ประเด็นการฝึกจากลักษณะจริงเป็นขั้นตอนที่สำคัญเพื่อให้ได้มาซึ่งความมุ่งหมาย (Key Purpose) บทบาท (Key Role) หน้าที่ (Key Function) หน่วยสมรรถนะ (Unit of Competence) และสมรรถนะย่อย (Element of Competence) โดยคำนึงถึงเกณฑ์การปฏิบัติงาน ขอบเขต แนวทางการประเมิน หลักฐานร่องที่ผู้เรียน/ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแสดงออกมา การวิเคราะห์หลักสูตรรายวิชาแบบฐานสมรรถนะ มีขั้นตอนดังในรูปที่ 3 และรูปที่ 4

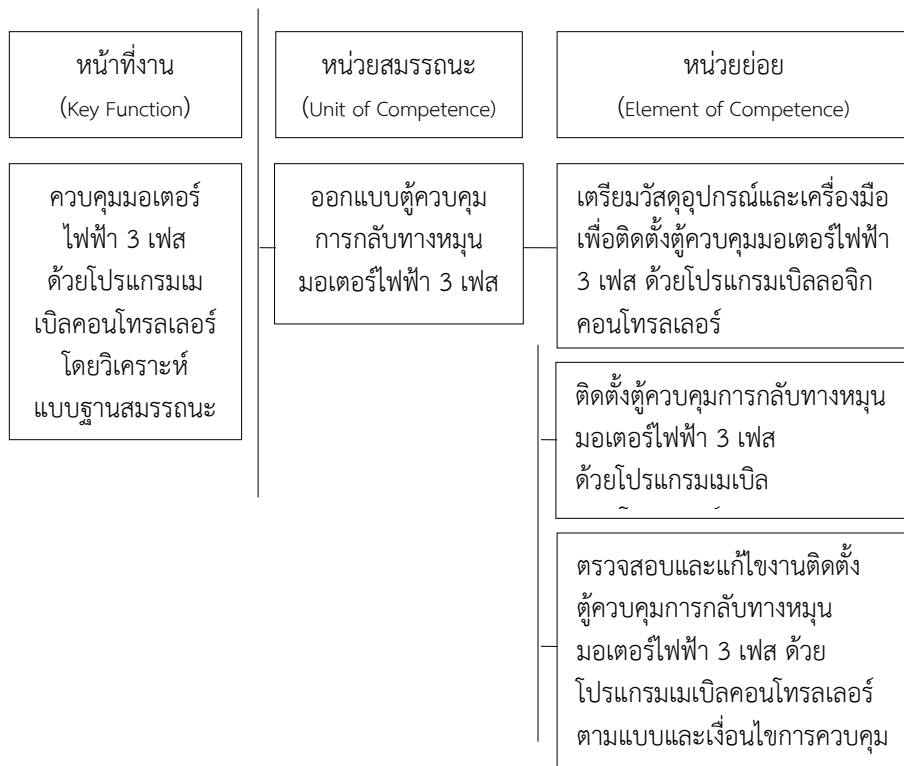

รูปที่ 3 แสดงขั้นตอนการวิเคราะห์อาชีพตามแนว Functional Analysis ผังใหญ่

***ตัดต่อมาจากผังใหญ่

ความมุ่งหมาย (Key Purpose)	บทบาท (Key Role)	หน้าที่งาน (Key Function)
อาชีพช่างติดตั้ง ตู้ควบคุมมอเตอร์ ไฟฟ้า 3 เฟส ด้วยโปรแกรมเมเบิล คอนโทรลเลอร์ โดยวิเคราะห์ แบบฐานสมรรถนะ	ติดตั้งตู้ควบคุม มอเตอร์ไฟฟ้า 3 เฟส ด้วยโปรแกรมเมเบิล คอนโทรลเลอร์ โดยวิเคราะห์ แบบฐานสมรรถนะ	ควบคุมมอเตอร์ ไฟฟ้า 3 เฟส ด้วยโปรแกรมเมเบิล คอนโทรลเลอร์ โดยวิเคราะห์ แบบฐานสมรรถนะ

รูปที่ 4 แสดงขั้นตอนการวิเคราะห์ชุดการสอนอาชีพช่างติดตั้งตู้ควบคุมมอเตอร์ไฟฟ้า 3 เฟส ด้วยโปรแกรมเมเบิลคอนโทรลเลอร์ Functional Analysis

รูปที่ 4 (ต่อ) แสดงขั้นตอนการวิเคราะห์ชุดการสอนอาชีพช่างติดตั้งตู้ควบคุมมอเตอร์ไฟฟ้า 3 เฟส ด้วยโปรแกรมเมเบิลคอนโทรลเลอร์ Functional Analysis

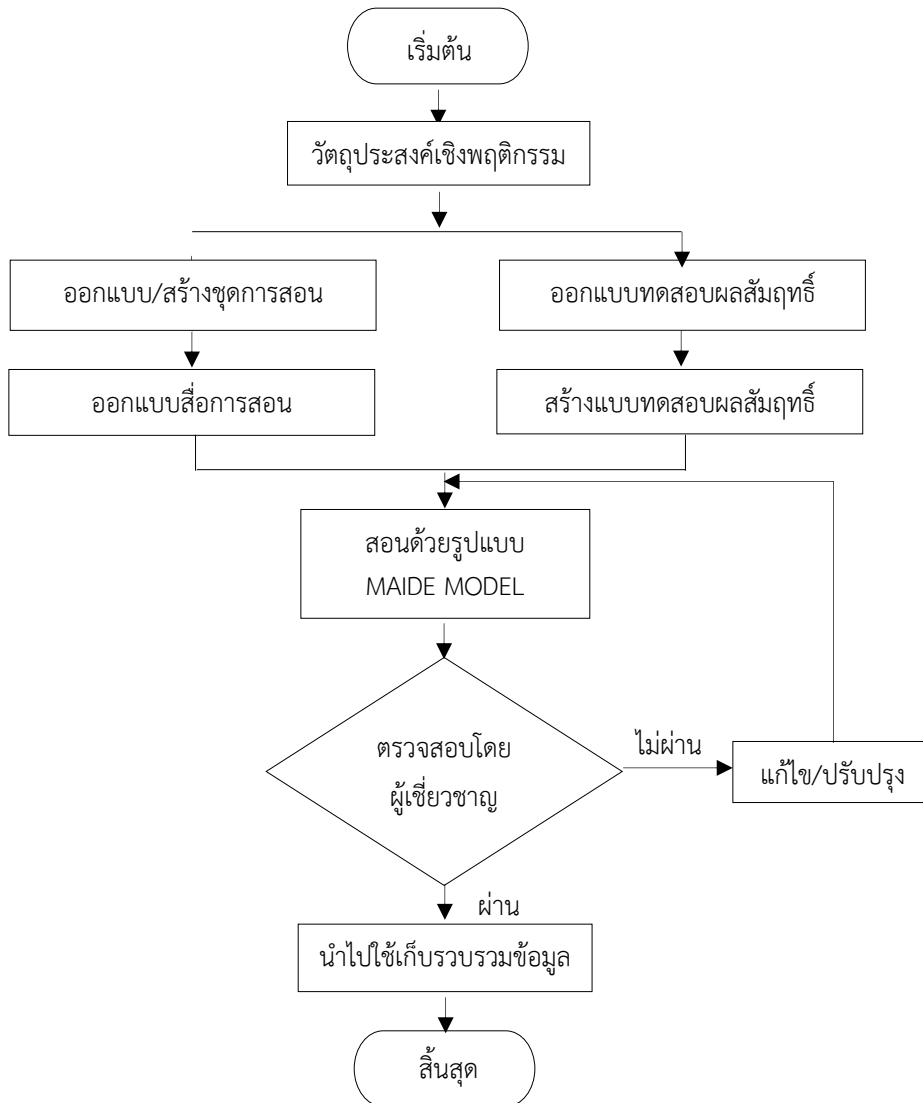
3. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 สาขางานไฟฟ้ากำลัง สาขาวิชาไฟฟ้า แผนกวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 138 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 กลุ่ม 1-2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 สาขางานไฟฟ้ากำลัง สาขาวิชาไฟฟ้า แผนกวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยเลือกการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 39 คน

4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือชุดการสอนและแบบทดสอบ ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างดังแสดงในรูปที่ 5

รูปที่ 5 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

รายละเอียดในแต่ละขั้นตอนมีดังต่อไปนี้

1) กำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม และเวลาสอน หลังจากปรับปรุงหัวเรื่องตามข้อเสนอแนะ เพื่อระบุพฤติกรรมที่ต้องการ ให้ผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการฝึกอบรมเปลี่ยนแปลงหลังจากได้ผ่านกระบวนการเรียนการสอนในงานย่อยนั้น ๆ แล้ว

2) ออกแบบสร้างชุดการสอน ในการสร้างชุดการสอนสร้างเพื่อใช้ในกระบวนการเรียนการสอนอาชีพช่างติดตั้งตู้ควบคุมมอเตอร์ไฟฟ้า 3 เฟส ด้วยโปรแกรมเมเบิลคอนโทรลเลอร์ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้คือ (1) วิเคราะห์อาชีพช่างติดตั้งตู้ควบคุมมอเตอร์ไฟฟ้า 3 เฟสฯ (2) คู่มือครูผู้สอนหรือวิทยากรฝึกอบรม และ(3) คู่มือผู้เรียนหรือผู้เข้าฝึกอบรม

3) สร้างแบบทดสอบหลังเรียน เป็นชุดข้อสอบเพื่อวัดความก้าวหน้าของผู้เรียนหรือผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลังเรียนจบแต่ละงานย่อย โดยสร้างเป็นข้อสอบแบบเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 45 ข้อ

4) สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนหลังจากได้เรียนครบทั้งหมด โดยสร้างเป็นข้อสอบแบบเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 45 ข้อ

5) ประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ หลังจากสร้างชุดการสอน คู่มือครูผู้สอนหรือวิทยากรฝึกอบรม คู่มือผู้เรียนหรือผู้เข้าฝึกอบรม ชุดฝึกและแบบทดสอบท้ายบทเรียน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญได้ทำการประเมินคุณภาพชุดการสอนทางด้านความสอดคล้อง ความถูกต้องของเนื้อหา ความเหมาะสมของแบบทดสอบชุดฝึกและสื่อการสอน ก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถาม เพื่อประเมินความพึงพอใจแบบมาตราส่วนประเมินค่าโดยกำหนดค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ

5. จัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบ MAIDE MODEL

MAIDE MODEL เป็นรูปแบบที่ผู้วิจัยนำมาทดลองใช้ในการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นฐานสมรรถนะสู่อาชีพระบบควบคุมในงานอุตสาหกรรม โดยนำเอารูปแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบ MIAP MODEL มาผสมผสานกันกับรูปแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบ ADDIE MODEL เพราะเป็นรูปแบบที่ง่าย มีขั้นตอนที่ชัดเจนสามารถที่จะนำไปใช้ในการจัดเรียน การสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะ

นำไปสู่กิจกรรมการสอนในรูปแบบของการวิเคราะห์งานอาชีพ (Job Analysis Model) ดังในรูปที่ 6 [11]

รูปที่ 6 กิจกรรมการเรียนการสอนรูปแบบ MAIDE MODEL

6. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เลือกใช้แบบแผนการทดลอง แบบ One Group Pretest – Posttest Designed ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคำตอบตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้ โดยกำหนดเป็นขั้นตอนดังนี้

1) สอนด้วยชุดการสอน เมื่อกลุ่มตัวอย่างเรียนจบแต่ละงานย่อย ให้ผู้เรียนหรือ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบทดสอบท้ายบทเรียน โดยทำการสอนสัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง ใช้เวลาสอน 2 สัปดาห์

2) เมื่อผู้เรียนหรือเข้ารับการฝึกอบรม ผ่านการเรียนการสอนครบทุกงานย่อยแล้ว ให้ผู้เรียน/ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3) เมื่อได้ผลการสอบ จากแบบทดสอบท้ายบทเรียนและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้ว จึงได้นำไปคำนวณหาค่าประสิทธิภาพของชุดการสอน

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบ

(1) การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง [12]

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

(2) การวิเคราะห์หาคุณภาพชุดการสอนจากผู้เชี่ยวชาญ [13]

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

(3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) [14]

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

(4) การวิเคราะห์หาคุณภาพชุดการสอน [15]

$$E_1 = \frac{\left(\frac{\sum X}{N}\right)}{A} \times 100 \quad \text{และ} \quad E_2 = \frac{\left(\frac{\sum F}{N}\right)}{B} \times 100 \quad (4)$$

ผลการวิจัย

1. ผลการทดสอบประสิทธิภาพชุดการสอน พบว่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 มีประสิทธิภาพ 83.56 / 87.01 ดังตารางที่ 1 โดยทำแบบทดสอบหลังเรียนและแบบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน

ตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพชุดการสอน (กลุ่มตัวอย่าง)

รายการ	N	$\bar{X}$
คะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน	39	83.56
คะแนนจากการทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน	39	87.01

2. ความก้าวหน้าทางการเรียนพบว่านักศึกษามีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 2

3.

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน และหลังเรียน

คะแนนจากการทดสอบ	n	$\bar{X}$	S.D.	t-test	Sig
ก่อนเรียน	39	14.90	2.458	45.951*	0.0000
หลังเรียน	39	36.18	1.819		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของครูมีความพึงพอใจ ดังนี้ (1) ด้านเนื้อหา มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (2) ด้านการใช้ภาษา มีความพึงพอใจในระดับมาก (3) ด้านคุณภาพการจัดพิมพ์ มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด และ(4) ด้านประโยชน์ มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สรุป ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลผลความพึงพอใจของครู

รายการ	ระดับความพึงพอใจ		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านเนื้อหา	4.73	0.28	พึงพอใจมากที่สุด
2. ด้านการใช้ภาษา	4.45	0.64	พึงพอใจมาก
3. ด้านคุณภาพการจัดพิมพ์	4.60	0.49	พึงพอใจมากที่สุด
4. ด้านประโยชน์	4.80	0.32	พึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.69	0.33	พึงพอใจมากที่สุด

5. ผลของความพึงพอใจของนักศึกษามีความพึงพอใจ ดังนี้ (1) ด้านเนื้อหา มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (2) ด้านการใช้ภาษา มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (3) ด้านคุณภาพการจัดพิมพ์มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด และ (4) ด้านประโยชน์ มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สรุป ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลผลความพึงพอใจของนักศึกษา

รายการ	ระดับความพึงพอใจ		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านเนื้อหา	4.53	0.28	พึงพอใจมากที่สุด
2. ด้านการใช้ภาษา	4.53	0.64	พึงพอใจมากที่สุด
3. ด้านคุณภาพการจัดพิมพ์	4.52	0.49	พึงพอใจมากที่สุด
4. ด้านประโยชน์	4.68	0.32	พึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.55	0.17	พึงพอใจมากที่สุด

การอภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการทดสอบประสิทธิภาพของชุดการสอนโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบ MAIDE MODEL ที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นมา พบว่าการประเมินผลการทำแบบทดสอบหลังเรียนของผู้เรียน จำนวน 39 คน ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 83.56 และผลจากการทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์หลังเรียนมีประสิทธิภาพเกิดจากกระบวนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบ MAIDE MODEL คิดเป็นร้อยละ 87.01 ซึ่งสูงกว่าค่าที่กำหนด E_1/E_2 ที่กำหนดไว้คือ 80/80 ซึ่งสอดคล้องกับเสกสรร อามาตย์มนตรี [16] และ ประเสริฐ อดุตรา และสิรินาถ จงกลกลาง [17]

2. ผลการศึกษาความก้าวหน้าทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยชุดการสอน ตามกิจกรรมการเรียนการสอนในแผนการจัดการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่ง สอดคล้องกับเสกสรร อามาศย์มนตรี [16] และประเสริฐ อุตรา และสิรินาถ จงกลกลาง [17] พิษณุ พรมลา และกฤษ สิ้นธนะกุล [18]

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของครูผู้สอนที่มีต่อคุณภาพของชุดการสอน โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับพึงพอใจมากที่สุดสูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อคุณภาพของชุดการสอน โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับพึงพอใจมากที่สุด สูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ เพราะมีชุด การสอนรูปแบบมอดูลการสอน และรูปแบบการสอน จึงทำให้ผู้เรียนเกิดความรวบยอดใน เรื่องที่เรียน ซึ่งสอดคล้องกับวินัย เพ็งภิญโญ กฤษ สิ้นธนะกุล และธัญญรัตน์ น้อมพลกรัง [19]

5. ผลการศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นมอดูลแนวทางใช้ในการเทียบโอนประสบการณ์ ผู้ที่ต้องการเทียบโอนประสบการณ์การฝึกอบรมอาชีพหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นในสถานศึกษา และชุมชน (Fix it Center) เพื่อพัฒนาศักยภาพช่างชุมชนให้มีสมรรถนะและความเป็นมืออาชีพ ด้วย [20]

6. ผลการศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางในการเตรียมทดสอบกับสำนักงานคุณวุฒิ วิชาชีพ (สคช.) สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน และเรียนหน่วยกิตสะสมเครดิตแบงก์ (Credit Bank) ได้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ครูผู้สอนควรต้องศึกษารายละเอียดเนื้อหาสาระให้เข้าใจและใช้แผนการจัด การเรียนรู้ ด้วยกระบวนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบ MAIDE MODEL คู่ขนานกับชุดการสอน นี้

2. ควรจัดกลุ่มผู้เรียนในแต่ละกลุ่มให้มีทั้งคนเก่ง ปานกลางและอ่อน เพื่อให้เกิดการ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในขณะที่ทำใบปฏิบัติงาน

3. ครูผู้สอนต้องทำการตรวจใบงานปฏิบัติงาน และเฉลยใบงานปฏิบัติงานให้นักศึกษา ทราบทันที เพื่อให้นักศึกษารู้ข้อบกพร่องของตนเองเพื่อการพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ในครั้ง ต่อไปและเป็นการกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดการอยากรู้อยากเรียนมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] กฤษดา ผ่องพิทยาม. (พ.ศ.2565). “การใช้ OLE Model พัฒนาการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ”, วารสารครูสภาวิทยากร JOURNAL OF TEACHER PROFESSIONAL DEVELOPMENT. ปีที่ 3(1), หน้า 1.
- [2] จะเด็ด เปาโสภา และมนตรี พรหมเพชร. (พ.ศ.2552). เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการการพัฒนาหลักสูตรแบบฐานสมรรถนะ. สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ(อัสสเน). ม.ป.ท. หน้า 6-1.
- [3] อำนวย เกาตรกุล. (พ.ศ.2552). เอกสารอบรมเชิงปฏิบัติการการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นสมรรถนะอาชีพบูรณาการร่วมกันกับปรัชญาแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง. วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ(อัสสเน). ม.ป.ท. หน้า 3.
- [4] วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย. (พ.ศ.2565). แผนพัฒนาสถานศึกษา 2566-2568. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ. ม.ป.ท. หน้า 19.
- [5] กรมการจัดหางาน. (พ.ศ.2563). การจัดการความรู้ เรื่องการจัดประเภทมาตรฐานอาชีพ(ประเทศไทย). กองส่งเสริมการมีงานทำ. ม.ป.ท. หน้า 20-21.
- [6] ไชยยศ เรื่องสุวรรณ. (พ.ศ.2526). เทคโนโลยีทางการศึกษาหลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, หน้า 126.
- [7] สมหญิง เจริญจิตรกรรม. (พ.ศ.2529). เทคโนโลยีทางการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร. ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร, หน้า 65.
- [8] อัญชลี แจ่มเจริญ และสุกัญญา ธารีวรรณ. (พ.ศ.2542). หลักสูตรการสอนและเตรียมประสบการณ์ภาคปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์เฉลิมชัยการพิมพ์, หน้า 157.
- [9] กิตติมา ปรีดีติลก. (พ.ศ.2542). ทฤษฎีการบริหารองค์การ. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์ชนะการพิมพ์, หน้า 143.
- [10] กรมการจัดหางาน. (พ.ศ.2563). การจัดการความรู้ เรื่องการจัดประเภทมาตรฐานอาชีพ (ประเทศไทย). กองส่งเสริมการมีงานทำ. ม.ป.ท. หน้า 6-12

- [11] สุวัฐชัย วัชรถาวรศักดิ์ สันทบ ตุ่มสุขและบรรจบ จันสงคราม. (พ.ศ.2565). “การพัฒนาเครื่องกีดตั้งควบคุมด้วยระบบคอมพิวเตอร์แบบ 4 แกน.” วารสารวิชาการสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3, ปีที่ 6(11), หน้า 45.
- [12] สุมาลี จันทรชลอ. (พ.ศ.2542). การวัดและประเมินผล. กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- [13] ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (พ.ศ.2538). หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- [14] กานดา พูนทวี. (พ.ศ.2538). การวัดและประเมินผลการศึกษา. ภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. ม.ป.ท.
- [15] เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต. (พ.ศ.2538). เทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- [16] เสกสรร อามาตย์มนตรี. (2560). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบฐานสมรรถนะ เรื่อง การผลิตสื่อเสียงบรรยายภาพ. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีเทคนิคศึกษา ภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- [17] ประเสริฐ อุดรา และสิรินาถ จงกลกลาง. (2566). “การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1”, วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์, ปีที่ 8(5), หน้า 55.
- [18] พิษณุ พรมลา และภฤช สิ้นชนะกุล. (2564). “ผลการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะแบบผสมผสานการสอนบนเว็บกับการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานตามกระบวนการ MIAP เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของผู้เรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ”, วารสารวิจัย มข. สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ฉบับบัณฑิตศึกษา) ปีที่ 9(9), หน้า 181
- [19] วินัย เพ็งภิญโญ ภฤช สิ้นชนะกุล และธัญญรัตน์ น้อมพลกรัง. (2564). “การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ตามแผนการสอนฐานสมรรถนะโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับการอ้างเหตุผลด้วยฐานกรณี”, วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, ปีที่ 15(13), หน้า 179.

- [20] กิตติ กุตนันท์ สุภาณี เส็งศรี และกอบสุข คงมนัส. (2566). “ผลการทดลองการฝึกอบรบระยะสั้นโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพสำหรับนักเรียนที่มีความจำเป็นพิเศษที่เรียนร่วมกับวิทยาลัยสารพัดช่างพิษณุโลก.” วารสารวิชาการสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3, ที่ 7(14), หน้า 365.

การจัดการเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจโรงแรมในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

STRATEGIC MANAGEMENT OF HOTEL BUSINESS IN PHUKET PROVINCE

กัณฑ์ภัทร ศุภะกุลสวัสดิ์¹
Kantaphat Suppakulsawat¹

บทความวิจัย

วันที่รับบทความ 24 ตุลาคม 2567 แก้ไขบทความ 27 พฤศจิกายน 2567 ตอรับบทความ 12 ธันวาคม 2567

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการจัดการเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจโรงแรมในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต 2) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจโรงแรมในจังหวัดภูเก็ต และเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนากลยุทธ์ในการจัดการธุรกิจโรงแรมให้มีความยั่งยืนและเติบโตในระยะยาว เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 คน คือ ผู้บริหารโรงแรม 10 แห่งในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ซึ่งเป็นโรงแรมที่มีขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ และมีชื่อเสียงในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก และนำข้อมูลวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1) การจัดการเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจโรงแรมในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต พบว่า 1) มีการวางแผนโดย ผู้บริหารโรงแรมในภูเก็ตใช้การวิเคราะห์ SWOT เป็นเครื่องมือในการประเมินปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการดำเนินงาน 2) การดำเนินกลยุทธ์ถือเป็นอีกขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าโรงแรมในภูเก็ตมีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานและเพิ่มประสบการณ์ของลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพ 3) การประเมินผลกลยุทธ์ ผู้บริหารโรงแรมในภูเก็ตมีการใช้ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการประเมินผล โดยเฉพาะการเก็บข้อมูลจากลูกค้าเกี่ยวกับความพึงพอใจในการให้บริการ

¹ วิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต สถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 2

¹ Phuket Vocational College, Institute of Vocational Education: Southern Region 2

Corresponding Author, E-mail: R-Jan-Off@hotmail.com

2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจโรงแรมในจังหวัดภูเก็ต พบว่า การจัดการเชิงกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพช่วยสร้างความสำเร็จให้กับธุรกิจโรงแรมในภูเก็ตอย่างชัดเจน การวางแผนที่ดี การดำเนินกลยุทธ์ที่เหมาะสม และการประเมินผลอย่างต่อเนื่องเป็นองค์ประกอบที่สอดคล้องและสนับสนุนกันเพื่อให้ธุรกิจสามารถเผชิญกับความท้าทายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. แนวทางการพัฒนากลยุทธ์ในการจัดการธุรกิจโรงแรมให้มีความยั่งยืน ธุรกิจโรงแรมในจังหวัดภูเก็ตที่ประสบความสำเร็จคือ ธุรกิจที่สามารถปรับตัวได้ตามสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง และใช้กลยุทธ์ที่เน้นความยั่งยืนและการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการเชิงกลยุทธ์จึงไม่เพียงแต่เป็นกระบวนการในการรักษาความสามารถในการแข่งขัน แต่ยังเป็นเครื่องมือในการสร้างคุณค่าให้กับลูกค้าและสังคมในระยะยาว การศึกษาในครั้งนี้จึงมีความสำคัญในการให้ข้อมูลที่ชัดเจนและเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมในภูเก็ต เพื่อให้สามารถปรับกลยุทธ์ตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และรักษาความสามารถในการแข่งขันในตลาดที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

คำสำคัญ : การจัดการเชิงกลยุทธ์ ธุรกิจโรงแรม จังหวัดภูเก็ต

Abstract

This study aimed to study the strategic management of hotel businesses in Phuket Province, to analyze the factors affecting the success of hotel business operations in Phuket Province, and to propose guidelines for developing strategies for sustainable hotel business management and long-term growth. This qualitative research was conducted with 10 key informants (from 10 hotel managers in Phuket Province, which were medium to large hotels and well-known in the tourism industry). The instruments used were in-depth interviews and content analysis. The results of the study found that:

Strategic management of hotel businesses in Phuket Province found that 1) There was planning by hotel managers in Phuket using SWOT analysis as a tool to assess various factors affecting operations. 2) Strategy

implementation is another important step in the strategic management process. The results of the study showed that hotels in Phuket have used technology to improve operations and enhance customer experience effectively. 3) Strategy evaluation by hotel managers in Phuket used both quantitative and qualitative data to evaluate the results, especially collecting data from customers about their satisfaction with the service.

Factors affecting the success of hotel businesses in Phuket Province found that effective strategic management clearly helps create success for hotel businesses in Phuket. Good planning, appropriate strategy implementation, and continuous evaluation are elements that are consistent and support each other so that businesses can effectively face challenges. Guidelines for Developing Strategies for Managing Hotel Businesses to be Sustainable A successful hotel business in Phuket is a business that can adapt to the changing environment and effectively employ strategies that emphasize sustainability and build good relationships with local communities. Strategic management is not only a process for maintaining competitiveness, but also a tool for creating value for customers and society in the long run. This study is therefore important in providing clear and useful information for hotel business operators in Phuket, so that they can effectively adjust their strategies to the changing environment and maintain their competitiveness in a market that is constantly changing.

Keywords : Strategic Management, Hotel Business, Phuket Province

บทนำ

ภูเก็ต ถือเป็นหนึ่งในจังหวัดที่มีชื่อเสียงระดับโลกในฐานะจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยว โดยมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่หลากหลายและงดงาม เช่น ชายหาดที่ทอดยาว น้ำทะเลใสสะอาด รวมถึงภูมิประเทศที่เป็นเนินเขา ทำให้ภูเก็ตเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจไม่เฉพาะเพียงนักท่องเที่ยวในประเทศ แต่ยังดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกได้อย่าง

ต่อเนื่อง นอกจากนี้ วัฒนธรรมท้องถิ่นของภูเก็ตซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างอิทธิพลจีน มลายูและไทย ทำให้จังหวัดนี้มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ไม่เหมือนที่ใดในโลก ทั้งด้าน อาหาร ศิลปะและสถาปัตยกรรม เช่น ย่านเมืองเก่าภูเก็ตที่เต็มไปด้วยอาคารสไตล์ชิโนโปรตุกีส และเทศกาลที่เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย อย่างเทศกาลกินเจ ซึ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวจำนวนมากทุกปี ตามรายงานของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (TAT) จังหวัดภูเก็ตมีจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศรวมกว่า 9.2 ล้านคน ในปี 2019 ก่อนการระบาดของโรคโควิด-19 ภูเก็ตมีรายได้จากการท่องเที่ยวสูงถึง 470,000 ล้านบาทต่อปี อย่างไรก็ตาม หลังการระบาดใหญ่ในปี 2020-2021 อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของภูเก็ตได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง ส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงอย่างมาก ทำให้ผู้ประกอบการโรงแรมในพื้นที่ต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอด ธุรกิจโรงแรมบางแห่งต้องปิดตัวชั่วคราวหรือปรับรูปแบบการให้บริการเพื่อรองรับกลุ่มลูกค้าภายในประเทศแทน ในขณะที่ธุรกิจอื่น ๆ เริ่มลงทุนในเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์

การเติบโตของธุรกิจโรงแรมในภูเก็ตช่วงก่อนการระบาดได้รับการสนับสนุนจากปัจจัยหลายประการ หนึ่งในนั้นคือการขยายตัวของตลาดท่องเที่ยวจากประเทศจีน อินเดียและรัสเซีย ซึ่งเป็นกลุ่มลูกค้าหลักที่มีอำนาจในการซื้อสูง นอกจากนี้ นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลไทย เช่น โครงการ "ภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์" (Phuket Sandbox) ซึ่งเริ่มในเดือนกรกฎาคม 2021 เพื่อเปิดจังหวัดภูเก็ตให้กับนักท่องเที่ยวที่ฉีดวัคซีนครบโดสแล้ว ส่งผลให้จังหวัดภูเก็ตกลับมาเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญของนักท่องเที่ยวอีกครั้ง

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าธุรกิจโรงแรมในภูเก็ตจะมีการเติบโตอย่างรวดเร็วในอดีต แต่ก็ต้องเผชิญกับความท้าทายหลายประการ เช่น การแข่งขันที่รุนแรงระหว่างโรงแรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะโรงแรมในกลุ่มระดับหรู (luxury) ที่มีมาตรฐานสากล เช่น โรงแรมเครือ Marriott, Hilton และ Banyan Tree ที่มีการเข้ามาเปิดตลาดในภูเก็ต รวมถึงปัญหาด้านเศรษฐกิจโลก เช่น ความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนที่ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการดำเนินธุรกิจ และการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ซึ่งในปัจจุบันนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มที่จะมองหาประสบการณ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและยั่งยืนมากขึ้น (Sustainable Tourism) ซึ่งทำให้ผู้ประกอบการโรงแรมต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์เพื่อรองรับกระแสดังกล่าว

นอกจากนี้ ปัจจัยภายในที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจโรงแรมในภูเก็ตยังรวมถึงความสามารถในการจัดการเชิงกลยุทธ์ของผู้ประกอบการ การวางแผนทางธุรกิจที่มีประสิทธิภาพ การควบคุมต้นทุน และการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ รวมถึงความยืดหยุ่นในการปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง เช่น การระบาดของโควิด-19 ซึ่งบังคับให้ธุรกิจโรงแรมต้องเปลี่ยนแปลงรูปแบบการให้บริการ โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ เช่น ระบบการจองห้องพักแบบออนไลน์ การบริการแบบไร้สัมผัส (Contactless Service) และการนำเสนอประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว (Safe Tourism) จากการศึกษา [1] เรื่องการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ในอุตสาหกรรมโรงแรม การจัดการกลยุทธ์ถูกมองว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถรักษาความสามารถในการแข่งขันในตลาดที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การศึกษา [2] ระบุว่า การจัดการเชิงกลยุทธ์ไม่เพียงแต่เน้นไปที่การวางแผนกลยุทธ์ล่วงหน้าเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการปรับกลยุทธ์ในสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดเพื่อให้ธุรกิจสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในการบริหารธุรกิจโรงแรมในภูเก็ตที่ต้องเผชิญกับความท้าทายจากการแข่งขันและปัจจัยภายนอก การปรับตัวตามสถานการณ์จริงจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ธุรกิจสามารถอยู่รอดและเติบโตได้

ด้วยเหตุนี้ การจัดการเชิงกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ธุรกิจโรงแรมสามารถสร้างความยั่งยืนและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันในระยะยาวได้ ผู้ประกอบการในภูเก็ตจะต้องไม่เพียงแค่ติดตามเทรนด์การท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเท่านั้น แต่ยังต้องมีความสามารถในการปรับตัวอย่างรวดเร็วต่อความเปลี่ยนแปลงในตลาด รวมถึงการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินงานและการบริการ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งเน้นการศึกษา การจัดการเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจโรงแรมในจังหวัดภูเก็ต เพื่อให้ผู้ประกอบการโรงแรมสามารถนำแนวทางการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพไปปรับใช้ในการพัฒนากลยุทธ์ที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในตลาดและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว พร้อมทั้งเสริมสร้างความยั่งยืนให้กับธุรกิจในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจโรงแรมในจังหวัดภูเก็ต
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจโรงแรมในจังหวัดภูเก็ต
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนากลยุทธ์ในการจัดการธุรกิจโรงแรมให้มีความยั่งยืนและเติบโตในระยะยาวในจังหวัดภูเก็ต

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ความหมายและองค์ประกอบหลักของการจัดการเชิงกลยุทธ์

การจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) หมายถึง กระบวนการที่องค์กรใช้ในการกำหนดทิศทางและแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยกระบวนการนี้ประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมาย รวมถึงการวางแผนและดำเนินการตามกลยุทธ์ที่กำหนด [3] การจัดการเชิงกลยุทธ์มีลักษณะที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องการการปรับปรุงและการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการเชิงกลยุทธ์มีองค์ประกอบหลัก 4 ประการ ได้แก่ การวิเคราะห์สถานการณ์ (Situation Analysis) ซึ่งเป็นขั้นตอนแรก ที่เน้นการประเมินสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร เพื่อระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค (SWOT Analysis) [4] ขั้นตอนที่สองคือ การกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจ (Vision and Mission Statement) ซึ่งเป็นการกำหนดทิศทางที่องค์กรต้องการไปถึงและแนวทางในการบรรลุเป้าหมายนั้น ๆ [5] ขั้นตอนที่สามคือ การกำหนดกลยุทธ์ (Strategy Formulation) ซึ่งเป็นการพัฒนาแผนการที่ชัดเจนและเป็นไปได้สำหรับการบรรลุเป้าหมายขององค์กร โดยเน้นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ [6] สุดท้ายคือ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Strategy Implementation) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดสรรทรัพยากร การจัดองค์กร การกำหนดบทบาทและหน้าที่ ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรและการประเมินผล เพื่อให้แน่ใจว่ากลยุทธ์ที่วางไว้ได้รับการปฏิบัติอย่างถูกต้องและบรรลุผลลัพธ์ที่ต้องการ [7]

การจัดการเชิงกลยุทธ์มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ที่มีข้อมูลเป็นพื้นฐาน

ช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน และสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ [8] นอกจากนี้ การจัดการเชิงกลยุทธ์ยังช่วยเพิ่มความชัดเจนในเรื่องของทิศทางองค์กร และช่วยสร้างความเข้าใจที่ชัดเจนให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายในและภายนอกองค์กรเกี่ยวกับเป้าหมายและวิธีการบรรลุผลสำเร็จ

กระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์

การจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นกระบวนการที่มีการพัฒนาต่อเนื่องและการทบทวนอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อให้แน่ใจว่าองค์กรสามารถดำรงอยู่และเติบโตในสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยกระบวนการนี้ประกอบด้วยขั้นตอนหลักสี่ขั้นตอนที่เชื่อมโยงกันอย่างต่อเนื่อง [9]

ขั้นตอนแรก คือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environmental Analysis) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งภายในและภายนอกขององค์กร เพื่อประเมินโอกาสและความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น การวิเคราะห์นี้รวมถึงการวิเคราะห์ SWOT (Strengths จุดแข็ง, Weaknesses จุดอ่อน, Opportunities โอกาส, Threats อุปสรรค) เพื่อประเมินสถานการณ์ที่องค์กรต้องเผชิญ [3]

ขั้นตอนที่สอง คือ การกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจ (Vision and Mission Statement) ซึ่งเป็นการกำหนดเป้าหมายสูงสุดและทิศทางในการดำเนินงานขององค์กร วิสัยทัศน์จะต้องสะท้อนถึงความทะเยอทะยานในอนาคตขององค์กร ในขณะที่พันธกิจจะอธิบายถึงเหตุผลของการมีอยู่ขององค์กร และแนวทางในการบรรลุเป้าหมายนั้น [10]

ขั้นตอนที่สาม คือ การกำหนดกลยุทธ์ (Strategy Formulation) ซึ่งเป็นการกำหนดแนวทางและแผนปฏิบัติการที่จำเป็นต่อการบรรลุวิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์กร การกำหนดกลยุทธ์นี้จะต้องพิจารณาจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและความสามารถภายในขององค์กร เพื่อให้ได้กลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง [6]

ขั้นตอนสุดท้าย คือ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Strategy Implementation) ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงแนวทางและกลยุทธ์ที่ได้วางไว้ให้กลายเป็นการปฏิบัติและการดำเนินงานจริงขององค์กร การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติจำเป็นต้องมีการจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสม การวางแผนการดำเนินงานอย่างละเอียด และการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มั่นใจว่ากลยุทธ์ที่นำไปใช้สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้จริง [11]

ความสำคัญและประโยชน์ของการจัดการเชิงกลยุทธ์

การจัดการเชิงกลยุทธ์จึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารจัดการองค์กรทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นองค์กรธุรกิจหรือองค์กรภาครัฐ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม และบรรลุเป้าหมายทางธุรกิจและสังคมได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ การจัดการเชิงกลยุทธ์มีความสำคัญต่อองค์กร เนื่องจากช่วยให้องค์กรสามารถกำหนดทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ของการจัดการเชิงกลยุทธ์ ได้แก่

1. ช่วยให้องค์กรสามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม
2. ช่วยให้องค์กรสามารถสร้างข้อได้เปรียบในการแข่งขัน
3. ช่วยให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้
4. ช่วยให้องค์กรสามารถบริหารจัดการทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อองค์กรทุกขนาด ทั้งองค์กรภาคธุรกิจ ภาครัฐและภาคประชาสังคม องค์กรที่ประสบความสำเร็จต่างให้ความสำคัญกับการจัดการเชิงกลยุทธ์และมีการทบทวนกลยุทธ์ของตนอยู่เสมอ เพื่อให้สามารถอยู่รอดและเติบโตได้อย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้แนวคิดการจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) ซึ่งประกอบด้วย 3 กระบวนการหลัก ได้แก่ การวางแผนกลยุทธ์ การดำเนินกลยุทธ์ และการประเมินผลกลยุทธ์ [3] โดยจะศึกษาร่วมกับการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกที่ส่งผลต่อธุรกิจโรงแรมผ่านการวิเคราะห์ SWOT และการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงแรมในภูเก็ต เพื่อให้เห็นภาพรวมของการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของภูเก็ต

วิธีการดำเนินวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเก็บข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารโรงแรม 10 แห่งในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ซึ่งเป็นโรงแรมที่มีขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ และ

มีชื่อเสียงในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีประสบการณ์ในธุรกิจโรงแรมไม่น้อยกว่า 5 ปี

เครื่องมือเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยออกแบบสัมภาษณ์จากการทบทวนวรรณกรรม โดยการสร้างเป็นคำถามให้ครอบคลุมตามขอบเขตของการวิจัยอันเป็นสิ่งที่ต้องศึกษาเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ผู้วิจัยจะใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างเป็นประเด็นคำถามที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์โดยการบันทึกเสียงและจดบันทึกคำสัมภาษณ์ จากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้จำนวน 10 คน จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์กลับมาวิเคราะห์ ประมวลผลทำการสรุปผลจัดทำรูปแบบและนำเสนอผลงานวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ในส่วนนี้จะใช้แบบสัมภาษณ์เชิงเนื้อหา รวมทั้งสังเกตและการตีความเชื่อมโยงความสัมพันธ์โดยการอาศัยกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ตอบวัตถุประสงค์ประกอบการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายและผู้มีประสบการณ์ที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจโรงแรมในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตโดยการเขียนสรุปเชิงพรรณนาความ

ผลการการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การจัดการเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจโรงแรมในจังหวัดภูเก็ต ที่ใช้แนวคิดการจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) โดยประกอบด้วย 3 กระบวนการหลัก ได้แก่ การวางแผนกลยุทธ์ การดำเนินกลยุทธ์ และการประเมินผลกลยุทธ์ ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยในการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อธุรกิจโรงแรมผ่านการวิเคราะห์ SWOT รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงแรมในภูเก็ต การสรุปผลที่ได้จะอิงตามกรอบแนวคิดดังนี้

การจัดการเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจโรงแรมในจังหวัดภูเก็ต

1. การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning)

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงแรมในจังหวัดภูเก็ต พบว่า กระบวนการวางแผนกลยุทธ์ของธุรกิจโรงแรมในภูเก็ต ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกและภายในเป็นอย่างมาก ผู้บริหารใช้การวิเคราะห์ SWOT เพื่อประเมินความแข็งแกร่ง (Strengths) จุดอ่อน

(Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) โดยปัจจัยภายนอก เช่น การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมนักท่องเที่ยว การแข่งขันที่รุนแรง และการผันผวนของเศรษฐกิจ ถูกนำมาใช้ในการปรับกลยุทธ์ทางการตลาดและการบริหารจัดการ ส่วนปัจจัยภายใน เช่น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพของการบริการ และการลงทุนในเทคโนโลยีและนวัตกรรม ก็เป็นสิ่งที่ผู้บริหารโรงแรมให้ความสำคัญในการวางแผนกลยุทธ์

การวางแผนกลยุทธ์ ยังรวมถึงการคาดการณ์แนวโน้มในอนาคตของตลาดท่องเที่ยว ซึ่งในการศึกษาได้พบว่า ผู้บริหารโรงแรมหลายรายในภูเก็ตได้มีการวางแผนในระยะยาว โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และยั่งยืน เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เช่น การใช้พลังงานทดแทนในโรงแรม การลดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว และการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับชุมชน

หนึ่งในผู้บริหารกล่าวว่า “โรงแรมของเรามุ่งเน้นการให้บริการลูกค้าระดับพรีเมียม ดังนั้น การพัฒนาบริการที่เน้นประสบการณ์ที่เป็นเอกลักษณ์และความหรูหรา จึงเป็นส่วนสำคัญในการวางแผนกลยุทธ์ เราต้องการให้ลูกค้าได้รับความพึงพอใจสูงสุด เพื่อสร้างความภักดีต่อแบรนด์”

การวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า การวางแผนกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของลูกค้าเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้โรงแรมสามารถรักษาความสามารถในการแข่งขันและสร้างความแตกต่างจากคู่แข่งได้

2. การดำเนินกลยุทธ์ (Strategy Implementation)

ผลการสัมภาษณ์ชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงแรมในจังหวัดภูเก็ตมักเน้นการดำเนินกลยุทธ์ที่ยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ ผู้บริหารใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาช่วยในการปรับปรุงกระบวนการทำงาน เช่น การใช้ระบบจองห้องพักแบบออนไลน์ที่เชื่อมโยงกับแพลตฟอร์มการท่องเที่ยวระดับโลก และการนำเสนอรูปแบบการบริการแบบไร้สัมผัส (Contactless Service) เพื่อสร้างความมั่นใจในความปลอดภัยของลูกค้าหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

การดำเนินกลยุทธ์ยังเน้นการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะการพัฒนาความสามารถของพนักงานในการให้บริการที่มีคุณภาพสูง เนื่องจากการบริการเป็นหนึ่งในจุดแข็งสำคัญของโรงแรมในภูเก็ต ผู้บริหารได้ลงทุนในการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะพนักงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้พนักงานมีความพร้อมในการรับมือกับความต้องการและความคาดหวังของนักท่องเที่ยวจากหลากหลายวัฒนธรรม

นอกจากนี้ การสร้างความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่นยังเป็นส่วนสำคัญของการดำเนินกลยุทธ์ในหลายโรงแรมในภูเก็ต ผู้บริหารเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่าและเป็นเอกลักษณ์สำหรับนักท่องเที่ยว ตัวอย่างเช่น การนำเสนอกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชุมชน เช่น การเรียนทำอาหารพื้นบ้าน การเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน

ผู้บริหารโรงแรมหนึ่งให้ข้อมูลว่า: “เราได้นำระบบ ERP มาปรับใช้ในการจัดการทรัพยากรของโรงแรม ไม่ว่าจะเป็นการบริหารบุคลากร การสั่งซื้อวัตถุดิบ หรือการจัดการพลังงาน ทำให้เราสามารถควบคุมต้นทุนได้ดีขึ้นและมีข้อมูลที่ชัดเจนในการตัดสินใจ”

การใช้เทคโนโลยีในกระบวนการบริหารจัดการเป็นแนวทางที่สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานได้อย่างเห็นได้ชัด และยังช่วยลดต้นทุนได้ในระยะยาว

3. การประเมินผลกลยุทธ์ (Strategy Evaluation)

กระบวนการประเมินผลกลยุทธ์ของธุรกิจโรงแรมในจังหวัดภูเก็ต ได้รับการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารเน้นการใช้ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการประเมินผลการดำเนินงาน เช่น การเก็บข้อมูลจากลูกค้าเกี่ยวกับความพึงพอใจในการให้บริการ รวมถึงการใช้ข้อมูลทางการเงินและการตลาดเพื่อประเมินประสิทธิภาพของกลยุทธ์ที่นำมาใช้ ในการสัมภาษณ์พบว่า ผู้บริหารโรงแรมในภูเก็ตให้ความสำคัญกับการติดตามผลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด และปรับปรุงกลยุทธ์อย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด

การประเมินผลยังครอบคลุมถึงการตรวจสอบผลกระทบของการดำเนินกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน ผู้บริหารบางรายได้นำเกณฑ์การประเมินด้านสิ่งแวดล้อมมาใช้ในการตรวจสอบผลกระทบของการดำเนินงานต่อชุมชนท้องถิ่นและธรรมชาติ เช่น การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และการประหยัดพลังงาน การประเมินเหล่านี้ทำให้อธุรกิจสามารถปรับปรุงกลยุทธ์เพื่อให้สอดคล้องกับแนวโน้มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่กำลังเพิ่มขึ้น

ผู้บริหารท่านหนึ่งกล่าวว่า: “การพึงเสียงของลูกค้าเป็นสิ่งสำคัญ เราใช้ข้อมูลจากการรีวิวผ่านสื่อออนไลน์เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการของเราอย่างต่อเนื่อง การตอบสนองต่อความคิดเห็นของลูกค้าเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจ”

จากข้อมูลการสัมภาษณ์พบว่า การประเมินผลกลยุทธ์มีบทบาทสำคัญในการปรับตัวให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การใช้ข้อมูลจากลูกค้าจริง

ช่วยให้โรงแรมสามารถพัฒนาการให้บริการที่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจโรงแรมในจังหวัดภูเก็ต

จากการสัมภาษณ์พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจโรงแรมในภูเก็ตมีหลายประการ ได้แก่

1. คุณภาพการบริการ คือ การให้บริการที่เป็นเลิศและตรงกับความต้องการของลูกค้า
2. การจัดการทรัพยากร คือ การใช้เทคโนโลยีในการบริหารทรัพยากรและลดต้นทุน
3. การตอบสนองต่อรีวิวกของลูกค้า คือ การรับฟังและปรับปรุงการบริการตามความคิดเห็นของลูกค้า
4. การสร้างพันธมิตรทางธุรกิจ คือ การสร้างความร่วมมือกับธุรกิจท้องถิ่นและบริษัททัวร์ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสร้างความเข้มแข็งในด้านการตลาดและบริการ

แนวทางการพัฒนากลยุทธ์ในการจัดการธุรกิจในโรงแรมที่มีความยั่งยืนและเติบโตในระยะยาวในจังหวัดภูเก็ต

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การจัดการเชิงกลยุทธ์ในธุรกิจโรงแรมในจังหวัดภูเก็ต มีบทบาทสำคัญในการสร้างความยั่งยืนและความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ ผู้บริหารโรงแรมที่ประสบความสำเร็จสามารถวางแผนและดำเนินกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับปัจจัยภายในและภายนอกของธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการใช้การวิเคราะห์ SWOT เป็นเครื่องมือในการประเมินสถานการณ์ของธุรกิจ การวางแผนเชิงกลยุทธ์จะมุ่งเน้นการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและการแข่งขันที่รุนแรง ในขณะที่การดำเนินกลยุทธ์มักเน้นไปที่การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและสร้างประสบการณ์ที่เป็นเอกลักษณ์สำหรับลูกค้า ส่วนการประเมินผลกลยุทธ์ทำให้ธุรกิจสามารถปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานและรักษาความยั่งยืนในระยะยาว

การวิจัยนี้ได้ให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการจัดการเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจโรงแรมในภูเก็ตที่ผู้ประกอบการสามารถนำไปปรับใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ และตอบสนองต่อความท้าทายในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการศึกษากรอบแนวคิดด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์พบว่าโรงแรมในจังหวัดภูเก็ตที่สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมต่อสภาพแวดล้อมและ

พฤติกรรมของลูกค้า จะสามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันและเพิ่มโอกาสในการเติบโตในระยะยาวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การอภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษา การจัดการเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจโรงแรมในจังหวัดภูเก็ต เปิดเผยให้เห็นภาพรวมที่น่าสนใจเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ธุรกิจเหล่านี้ใช้ในการแข่งขันในตลาดที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในยุคที่การท่องเที่ยวได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 และการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว การอภิปรายผลการศึกษานี้จะพิจารณาถึงการวางแผนกลยุทธ์ การดำเนินกลยุทธ์ และการประเมินผลกลยุทธ์ รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างแต่ละขั้นตอนเหล่านี้กับความสำเร็จของธุรกิจโรงแรมในจังหวัดภูเก็ต

ผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การวางแผนกลยุทธ์ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ ผู้บริหารโรงแรมในภูเก็ตใช้การวิเคราะห์ SWOT เป็นเครื่องมือในการประเมินปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ [3] ที่ระบุว่า การวิเคราะห์ SWOT ช่วยให้ผู้บริหารสามารถระบุความแข็งแกร่งและจุดอ่อนขององค์กร รวมถึงโอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารพบว่า การวางแผนกลยุทธ์ในช่วงหลัง ๆ มานี้มีการเน้นหนักไปที่การพัฒนาความยั่งยืนของธุรกิจ โดยเฉพาะในด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม ซึ่งสะท้อนถึงแนวโน้มการบริโภคที่เปลี่ยนไปของนักท่องเที่ยวที่ต้องการให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ [12] การสร้างแบรนด์ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมจึงเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวในยุคใหม่

การดำเนินกลยุทธ์ถือเป็นอีกขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าโรงแรมในภูเก็ตมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานและเพิ่มประสบการณ์ของลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพ การใช้เทคโนโลยีการจองห้องพักแบบออนไลน์และระบบการให้บริการแบบไร้สัมผัสช่วยเพิ่มความสะดวกสบายให้กับนักท่องเที่ยว [13] นอกจากนี้ การสร้างความร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่นยังมีความสำคัญในการดำเนินกลยุทธ์ของธุรกิจโรงแรม ผู้บริหารโรงแรมหลายรายได้พัฒนาโปรแกรมที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งช่วยสร้างประสบการณ์ที่ไม่เหมือนใครสำหรับนักท่องเที่ยว และส่งเสริมการเติบโต

ของเศรษฐกิจท้องถิ่น [14] โดยการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน โรงแรมสามารถสร้างความภาคภูมิใจจากลูกค้าและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาของนักท่องเที่ยว

การประเมินผลกลยุทธ์เป็นขั้นตอนที่จำเป็นในการตรวจสอบว่า กลยุทธ์ที่ได้ดำเนินการไปนั้นมีประสิทธิภาพหรือไม่ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงแรมในภูเก็ตมีการใช้ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการประเมินผล โดยเฉพาะการเก็บข้อมูลจากลูกค้าเกี่ยวกับความพึงพอใจในการให้บริการ นอกจากนี้ การใช้เกณฑ์การประเมินด้านสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนเป็นอีกหนึ่งแนวทางที่โรงแรมควรนำมาพิจารณาเพื่อเพิ่มคุณค่าในภาพรวมของการดำเนินงาน การประเมินผลอย่างต่อเนื่องทำให้ธุรกิจโรงแรมสามารถปรับปรุงกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงในตลาดได้ทันทั่วทั้งที่ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ธุรกิจสามารถรักษาความสามารถในการแข่งขันได้ในระยะยาว การศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารที่สามารถประเมินผลการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและปรับปรุงกลยุทธ์ตามผลการประเมินจะมีโอกาสประสบความสำเร็จในตลาดที่มีการแข่งขันสูง

ผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การศึกษาค้นคว้าได้แสดงให้เห็นว่าการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพช่วยสร้างความสำเร็จให้กับธุรกิจโรงแรมในภูเก็ตอย่างชัดเจน การวางแผนที่ดี การดำเนินกลยุทธ์ที่เหมาะสม และการประเมินผลอย่างต่อเนื่องเป็นองค์ประกอบที่สอดคล้องและสนับสนุนกันเพื่อให้ธุรกิจสามารถเผชิญกับความท้าทายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัย [15] ศึกษาการพัฒนาการบริหารนวัตกรรมเพื่อเพิ่มคุณค่าการบริการให้แก่ลูกค้าของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การบริหารนวัตกรรมเพื่อเพิ่มคุณค่าการบริการและความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโรงแรมนั้น ผลจากการวิจัยพบว่า นโยบายเชิงวิสัยทัศน์พันธกิจและค่านิยมมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อธุรกิจโรงแรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงแรมที่เป็นเครือข่าย บทบาทของผู้บริหาร การทำตัวเป็นแบบอย่าง การเปิดโอกาสให้ลูกน้องได้แสดงความคิดเห็น การสนับสนุนให้พนักงานมีส่วนร่วม ความรู้สึกเป็นเจ้าของก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ในขณะที่พนักงานระดับปฏิบัติการคิดว่า กลยุทธ์การบริหารนวัตกรรมเพื่อเพิ่มคุณค่าการบริการและความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจโรงแรมที่สำคัญ 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) กลยุทธ์การสร้างวัฒนธรรมนวัตกรรมขององค์กรโรงแรม โดยมีลูกค้าเป็นศูนย์กลาง 2) กลยุทธ์การกำหนดวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมให้ชัดเจนและ 3) กลยุทธ์การแบ่งประเภทของนวัตกรรม

ผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ธุรกิจโรงแรมในจังหวัดภูเก็ตที่ประสบความสำเร็จคือ ธุรกิจที่สามารถปรับตัวได้ตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง และใช้กลยุทธ์ที่

เน้นความยั่งยืนและการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการเชิงกลยุทธ์จึงไม่เพียงแต่เป็นกระบวนการในการรักษาความสามารถในการแข่งขัน แต่ยังเป็นเครื่องมือในการสร้างคุณค่าให้กับลูกค้าและสังคมในระยะยาว การศึกษาในครั้งนี้จึงมีความสำคัญในการให้ข้อมูลที่ชัดเจนและเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมในภูเก็ต เพื่อให้สามารถปรับกลยุทธ์ตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และรักษาความสามารถในการแข่งขันในตลาดที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัย [16] เรื่องกลยุทธ์การสร้างคุณค่าในการเสริมสร้างความสามารถทางการแข่งขันของธุรกิจโรงแรมให้ก้าวไปข้างหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการศึกษา พบว่า ธุรกิจโรงแรมได้รับผลกระทบจากภาวะการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โรงแรมแต่ละแห่งได้ใช้กลยุทธ์เพื่อจัดการกับปัญหาและอุปสรรคที่ต้องเผชิญด้วยหลากหลายวิธี เพื่อให้ธุรกิจผ่านพ้นวิกฤตและอยู่รอดได้ท่ามกลางสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่กำลังเปลี่ยนแปลง ทั้งอุปสงค์และอุปทาน

บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิดในการสร้างคุณค่าที่สามารถนำมาใช้เป็นทิศทางกลยุทธ์ให้กับธุรกิจโรงแรมได้ในปัจจุบันและอนาคต ประกอบด้วย 4 แนวคิด ได้แก่ (1) แนวคิดการสร้างภูมิทัศน์ประสบการณ์ (2) แนวคิดนวัตกรรมบริการ (3) แนวคิดคุณลักษณะพนักงานโรงแรมยุคใหม่ และ (4) แนวคิดการสร้างภาพลักษณ์ความยั่งยืนและการตลาดดิจิทัล แนวคิดเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อธุรกิจโรงแรมเพื่อบูรณาการใช้ในการปรับกลยุทธ์ที่เหมาะสมต่อการดำเนินธุรกิจของโรงแรมแต่ละประเภท เป็นวิธีการสร้างประสบการณ์ที่มี “คุณค่า” โดยรวมให้กับ ผู้เข้าพัก พนักงาน และเจ้าของโรงแรมด้วย ซึ่งการรับรู้คุณค่ามีบทบาทโดยตรงต่อความพึงพอใจและความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของผู้เข้าพักในอนาคต อันจะนำไปสู่ความพึงพอใจในการทำงานของพนักงานที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้ลดต้นทุนในการสรรหาและพัฒนาพนักงานเข้ามาทดแทน ทั้งยังเป็นการสร้างความแตกต่างและความได้เปรียบในการแข่งขันให้กับโรงแรม ซึ่งถือเป็นความสำเร็จของธุรกิจโรงแรมในระยะยาว

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การจัดการเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจโรงแรมในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตต้องอาศัยความเข้าใจในตลาด การปรับตัวให้เข้ากับพฤติกรรมของลูกค้า และการใช้เทคโนโลยีในการบริหารทรัพยากร เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันและการเติบโตอย่างยั่งยืน ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยคือ

1. โรงแรมควรเน้นการให้บริการที่ตรงกับความต้องการเฉพาะกลุ่มลูกค้าที่มีศักยภาพสูง
2. โรงแรมควรมีการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการทรัพยากร เพื่อเป็นการลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพ
3. โรงแรมควรฟังความคิดเห็นของลูกค้าและปรับปรุงการให้บริการอย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษากลุ่มลูกค้าเดิมและขยายกลุ่มลูกค้าใหม่ เพื่อรักษาความพึงพอใจและสร้างความภักดีต่อแบรนด์

เอกสารอ้างอิง

- [1] Smith, P., & Jones, L. (2020). *Impact of the COVID-19 pandemic on the hospitality industry*. *Journal of Hospitality Management*, 32(2), 101-115.
- [2] Mintzberg, H., & Waters, J. A. (1985). Of Strategies, Deliberate and Emergent. *Strategic Management Journal*, 6(3), 257-272.
- [3] David, F. R. (2011). *Strategic Management: Concepts and Cases (13th ed.)*. Pearson Education.
- [4] Hill, C. W. L., & Jones, G. R. (2013). *Strategic Management: An Integrated Approach*. 10th ed. Boston: Cengage Learning.
- [5] Pearce, J. A., & Robinson, R. B. (2015). *Strategic Management: Planning for Domestic and Global Competition 13th ed*. New York: McGraw-Hill Education.
- [6] Porter, M. E. (1980). *Competitive Strategy: Techniques for Analyzing Industries and Competitors*. New York: Free Press.
- [7] Thompson, A. A., Strickland, A. J., & Gamble, J. E. (2018). *Crafting and Executing Strategy: The Quest for Competitive Advantage: Concepts and Cases*.
- [8] Johnson, G., Scholes, K., & Whittington, R. (2008). *Exploring Corporate Strategy*. 8th ed. Harlow: Financial Times Prentice Hall.
- [9] Wheelen, T. L., & Hunger, J. D. (2012). *Strategic Management and Business Policy (13th ed.)*. Pearson Education.

- [10] Collins, J. C., & Porras, J. I. (1996). Building your company's vision. *Harvard Business Review*, 74(5), 65-77.
- [11] Mintzberg, H., & Waters, J. A. (1985). Of Strategies, Deliberate and Emergent. *Strategic Management Journal*, 6(3), 257-272.
- [12] Fletcher, R. (2020). *Sustainable Tourism: A Global Perspective*. Tourism Management.
- [13] Jones, A. (2021). The Impact of Technology on Hotel Management. *International Journal of Hospitality Management*.
- [14] Becker, D. & Kellenberg, J. (2021). The Role of Local Community Engagement in Hotel Sustainability. *Journal of Hospitality & Tourism Research*.
- [15] เยาวภรณ์ เลิศกุลทนนท์. (2566). การพัฒนาการบริหารนวัตกรรมการเพื่อเพิ่มคุณค่าการบริการให้แก่ลูกค้าของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว) มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- [16] ณัฐวุฒิ เหมาะประมาณ. (2565). การประยุกต์เทคโนโลยีและนวัตกรรมสำหรับอุตสาหกรรมโรงแรมยุคดิจิทัล. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 8 (1), 251-266.

การศึกษากลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถานศึกษา ในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

THE STUDY OF MANAGEMENT STRATEGIES OF ACADEMIC AFFAIR OF COLLEGE INSTITUTE OF VOCATIONAL EDUCATION: BANGKOK

ณัฐพงษ์ วรายศวุฒิวงศ์¹ และ ชัยวิชิต เชียรชนะ²

Natthaphong Varayosavudhivong¹ and Chaiwichit Chianchana²

บทความวิจัย

วันที่รับบทความ 2 พฤษภาคม 2567 แก้ไขบทความ 9 ธันวาคม 2567 ตอรับบทความ 20 ธันวาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร และ 2) พัฒนากลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถานศึกษา ในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสถาบันการอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 13 แห่ง ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารวิชาการของสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จำนวน 141 คน และระยะที่ 2 การพัฒนากลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถานศึกษากลุ่มเป้าหมาย จำนวน 6 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purpose Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารวิชาการ และการอภิปรายกลุ่มในการพัฒนากลยุทธ์การบริหารวิชาการ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาบริหารอาชีวและเทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

² อาจารย์ประจำภาควิชาเทคนิคการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

¹ Master student, department of Technical Education, Faculty of Technical Education, King Mongkut's University of Technology North Bangkok

² Assoc.prof.dr., department of Technical Education, Faculty of Technical Education, King Mongkut's University of Technology North Bangkok

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) สภาพปัจจุบันในการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานครในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายงานพบว่า อยู่ในระดับมากทุกงาน เรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 งาน สื่อการเรียนการสอน ลำดับที่ 2 งานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน ลำดับที่ 3 เท่ากัน จำนวนสองงาน ได้แก่ แผนกวิชา และงานวัดผลและประเมินผล ลำดับที่ 4 งานอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี และลำดับที่ 5 งานวิทยบริการและห้องสมุด 2) การพัฒนากลยุทธ์ โดยใช้ SOAR Analysis Model ซึ่งได้มาจากการการอภิปรายกลุ่ม โดยการเลือกครูจากครูวิชาการสถานศึกษา ที่มีคุณสมบัติคือ 1) เป็นหัวหน้างานซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในโครงสร้างการบริหารวิชาการของสถานศึกษา และ 2) มีระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ไม่น้อยกว่า 2 ปี เกี่ยวกับคุณภาพการบริหารวิชาการ ปรากฏผลดังนี้ การวิเคราะห์สภาพการบริหารวิชาการโดย SOAR Model Analysis รายงานรวมทุกงาน ประกอบด้วย จุดแข็ง (Strengths) จำนวน 21 ประเด็น โอกาส (Opportunities) จำนวน 19 ประเด็น แรงบันดาลใจ (Aspirations) จำนวนประเด็น 18 และ 4) ผลลัพธ์ (Results) จำนวน 18 ประเด็น 2) สามารถนำมา กำหนดกลยุทธ์การบริหารวิชาการได้ดังนี้ แผนกวิชา จำนวน 4 กลยุทธ์ งานพัฒนาหลักสูตร และการเรียนการสอน จำนวน 4 กลยุทธ์ งานวัดผลและประเมินผล จำนวน 3 กลยุทธ์ งาน วิทยบริการและห้องสมุด จำนวน 2 กลยุทธ์ งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จำนวน 3 กลยุทธ์ และงานสื่อการเรียนการสอน จำนวน 2 กลยุทธ์ รวมทั้งสิ้น 18 กลยุทธ์

คำสำคัญ : กลยุทธ์การบริหาร การบริหารวิชาการ สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

Abstract

The purposes of this research were as follows: 1) to study the academic management conditions of the colleges under the Institute of Vocational Education, Bangkok; and 2) to develop the academic management strategies of the colleges under the Institute of Vocational Education, Bangkok. The research population included the administrators and teachers from 13 colleges under the Institute of Vocational Education, Bangkok. The samples group were 141 people, delivered by stratified random sampling and 6 people for strategy development, delivered by purpose sampling. The tools used for

collecting data were a questionnaire regarding the academic management conditions and group discussions in developing academic management strategies. In this research, data analysis was used with the program, statistics used include percentages, means, standard deviations and content analysis. The results of the research were as follows: 1) the current conditions in the academic management of the colleges under the Institute of Vocational Education, Bangkok, were overall at a high level. When considering the report, it was found that all sections in the colleges were at high levels. The sections were arranged in descending order as follows: 1. the section of teaching materials (average 4.49), 2. the section curriculum development and teaching (averages 4.47), 3. The section of department and the section of measurement and evaluation (equal averages 4.46) 4. The section of dual vocational education (average 4.41) and 5. The section of academic library resources and services (average 4.39). And 2) Developing strategies using the SOAR Analysis Model to analyze academic administration conditions. By means of group discussion: Teachers who are selected from the academic teachers, qualifications are 1) being a supervisor who performs duties in the academic administration structure and 2) having a tenure of not less than 2 years according to the term. The results appear as follows. Analysis of the state of academic administration by SOAR Model Analysis, all aspects including 1. Strengths 21 issues 2. Opportunities 19 issues 3) 3. Aspirations 18 issues. Strategy development using SOAR Model Analysis to analyze academic management conditions for determining the strategies according to characteristics had the following strategies: the section of department, 4 strategies; the section of curriculum development and teaching, 4 strategies; the section of measurement and evaluation, 3 strategies; the section of academic library resources and services, 2 strategies; the section of dual vocational education, 3 strategies; and the section of teaching materials, 2 strategies; totally 18 strategies.

Keywords: Management Strategies, Academic Administration, The Institute of Vocational Education: Bangkok

บทนำ

รัฐธรรมนูญฉบับราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 65 กำหนดให้รัฐจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน เพื่อเป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ก่อให้เกิดการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ โดยมีการให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา ซึ่งกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมและพัฒนามนุษย์ อันนำไปสู่การจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2580 ซึ่งมียุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ 2) การผลิตและการพัฒนากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 3) การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ 4) การสร้างโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษา 5) การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ 6) การพัฒนาประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ และตามยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและการพัฒนากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เป็นยุทธศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับการเร่งสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาดแรงงานและความต้องการประเทศ ได้แก่ การมีฐานข้อมูลความสำคัญต้องการกำลังคนจำแนกตามอุตสาหกรรมอย่างครบถ้วน การมีส่วนร่วมผู้เรียน อาชีวศึกษาสูงขึ้นเมื่อเทียบกับผู้เรียนสามัญศึกษา และร้อยละของกำลังแรงงานในสาขาอาชีพต่าง ๆ ที่ได้รับการยกระดับคุณวุฒิวิชาชีพเพิ่มขึ้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา [1] โดยจะเห็นได้ว่ารัฐกำลังให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาในด้านอาชีวศึกษาเป็นอย่างมาก

อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษายังประสบปัญหาในหลายด้าน เช่น ด้านหลักสูตร ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศติดตาม ด้านวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการศึกษา ราชัญ เสนาช่วย [2] นอกจากนี้ การจัดการศึกษา โดยเฉพาะด้านการบริหารวิชาการ โดยการบริหารวิชาการตามระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2552 ประกอบด้วย 1) งานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน 2) งานวัดผลประเมินผล 3) งานวิทยบริการและห้องสมุด 4) งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และ 5) งานสื่อและการเรียนการสอน แต่ยังมี

ปัญหาในหลายด้าน เช่น ปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ ด้านหลักสูตร ด้านครูผู้สอน ด้านสื่อและวัสดุ ในการจัดการเรียนการสอน ปาล์มวลี บุญเยี่ยม [3]

อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ประกอบกับสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการอาชีวศึกษาและการ ฝึกอบรมวิชาชีพ ได้กำหนดนโยบายที่จะต้องเปลี่ยนระบบการศึกษาอาชีวศึกษาสู่ไทยแลนด์ 4.0 ขับเคลื่อนการผลิตและพัฒนากำลังคนตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติและพัฒนาสมรรถนะ อาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ ปฏิภาณ พุฒตาลดง [4] การบริหารจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ จึงต้องมีการบริหารเชิงกลยุทธ์เข้ามาเป็นส่วนเกี่ยวข้องการบริหาร เชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้กำหนดทิศทาง ของสถานศึกษา วิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในสถานศึกษาช่วยกำหนด กลยุทธ์ที่เหมาะสมกับสถานศึกษา เพื่อที่จะนำกลยุทธ์เหล่านั้นไปประยุกต์ปฏิบัติและควบคุม ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาได้ การบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นการบริหารอย่างมี ระบบที่ต้องอาศัยวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นส่วนประกอบ และอาศัยการวางแผน อย่างมีขั้นตอน เนื่องจากการบริหารกลยุทธ์เป็นการบริหารองค์รวม ผู้นำที่มีความสามารถ จะต้องอาศัยกลยุทธ์ในการจัดการองค์กรที่มีประสิทธิภาพเหมาะสม และสามารถนำไปปฏิบัติ ได้จริงไม่ล้มเหลว เนื่องจากกลยุทธ์ที่ดีแต่ล้มเหลวจะไม่สามารถ นำความสำเร็จมาสู่องค์กรได้ ดังนั้น ทั้งกลยุทธ์และนักบริหารที่เป็นผู้ตัดสินใจเลือกใช้กลยุทธ์และนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติจึงมี ความสำคัญเท่าเทียมกัน ชลธิชา ร่มโพธิ์ศรี [5]

จากข้อมูลข้างต้น จึงอาจกล่าวได้ว่า การบริหารสถานศึกษา เป็นการทำงานให้บรรลุ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยปัจจัยทั้งหลายในการบริหาร เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการต่าง ๆ การบริหารงานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สมใจ รอดคง [6] โดยเฉพาะการบริหารวิชาการมีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากในการจัดการศึกษา มีส่วนสำคัญใน การพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา และเป็นผู้นำองค์กรด้านการศึกษา โดยเฉพาะในระดับ อาชีวศึกษาที่กำลังประสบกับปัญหา และความต้องการของภาครัฐในการพัฒนากำลังคน ซึ่ง เป็นงานที่สำคัญ ในการจัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีคุณภาพอันจะ เกิดประโยชน์ แก่คุณภาพของผู้เรียน สร้างกำลังคนในตลาดแรงงานเพื่อนำพาสถานศึกษาให้ ประสบความสำเร็จ สนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก และสภาวะการณ์ทางเศรษฐกิจ การบริหารสถานศึกษาในภาวะการณ์ปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องมีการใช้กลยุทธ์ในการบริหาร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยกลยุทธ์จะเป็นกลไกช่วยในการขับเคลื่อน การ

บริหารงานให้เป็นไปตามแผน เนื่องจากกลยุทธ์เป็นรูปแบบหรือแผนการดำเนินงานที่รวบรวมเอาเป้าหมายหรือนโยบายหลักเข้าไว้ด้วยกันเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ โดยมีขั้นตอนที่สำคัญได้แก่ การกำกับหรือควบคุมให้สามารถดำเนินการได้อย่างเหมาะสม สอดคล้อง กับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ ตามลักษณะงานภายในสถานศึกษา ทำให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร เป็นสถาบันการศึกษาทางด้านอาชีวศึกษาของประเทศไทยที่มีความเป็นเลิศในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยมีกระบวนการผลิตและพัฒนากำลังคน เพื่อเพิ่มผลผลิตและส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยีของประเทศให้ได้ระดับมาตรฐานสากล อันเป็นผลมาจากกระบวนการบริหารงานการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ อันเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาภายใต้สังกัดที่มี การบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกัน

ดังนั้น การศึกษากลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถานศึกษา ในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่ต้องสนองตอบต่อนโยบายของรัฐด้านการจัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะทำให้ทราบว่ามีการบริหารวิชาการเป็นอย่างไร เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ และใช้ในการวางแผนการจัดการสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการการบริหารวิชาการของสถานศึกษา ในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร
2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถานศึกษา ในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การบริหารวิชาการ

จันทรานี สวอนนาม [7] ได้ให้ความหมายของการบริหารวิชาการไว้ว่า การบริหารวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา นั้นเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ผู้ที่จะบริหารจะต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง ส่วนการบริหารงานได้คนอื่นแม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกัน แต่เป็นเพียงส่วนส่งเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจะต้องสนับสนุนครูให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร

จิรวัดน์ มั่นคงวัฒนะ [8] การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นงานที่จะต้องปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จ และความสามารถของผู้บริหาร การบริหารวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา หรือโรงเรียนเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพที่สุด เพราะเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาทุกแห่ง คือการให้ความรู้ทางด้านวิชาการแก่ผู้เรียน การบริหารงานวิชาการประกอบด้วยงานหลายอย่าง สิ่งสำคัญของงานด้านวิชาการ คือ หลักสูตรเป็นตัวกำกับงานด้านวิชาการ ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้นำ ในการนำไปใช้ในแต่ละสถานศึกษาจึงแตกต่างกันไปการจัดโปรแกรมการศึกษาจึงขึ้นกับปัจจัยหลายอย่าง เช่น บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งผู้เรียนด้วย

สรุปได้ว่า การบริหารวิชาการ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานของบุคลากรในสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุงเมื่อต้องการเรียนรู้ที่หลากหลาย น้อยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีความรู้และทักษะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารวิชาการจึงเป็นการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามหลักสูตรที่กำหนด

ความสำคัญของการบริหารวิชาการ

รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ [9] ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า งานวิชาการ เป็นงานหลากหลาย เป็นภารกิจของสถานศึกษา ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มุ่งการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการให้สถานศึกษามากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้อย่างอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง ในการบริหารและการจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนวัดผลประเมินผล

งานด้านการบริหารวิชาการสถานศึกษาอาชีวศึกษา

งานด้านการบริหารวิชาการมีระบุไว้ใน ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2552 ประกอบด้วย 6 งาน ซึ่งเป็นแนวทางหลักในการนำไปบริหารจัดการภายในของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

1. แผนกวิชา มีหน้าที่เกี่ยวกับ จัดทำแผนการเรียนการสอน ตารางเรียนตารางสอน บัญชีวิชาเลือก จัดตารางสอนรวม ของแผนกวิชา วางแผน และดำเนินงานด้านมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ของแผนกวิชาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก ปกครองดูแลบุคลากรในแผนกวิชาให้ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบแบบแผนของทางราชการ

2. งานพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดทำรวบรวมและตรวจสอบแผนการเรียนของทุกแผนกวิชาให้ตรงกับโครงสร้างหลักสูตร พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนฐานสมรรถนะร่วมกับสถานประกอบการและหน่วยงานภายนอกเพื่อจัดรายวิชาและสาขางานให้สอดคล้องกับนโยบายความต้องการของตลาดแรงงานชุมชนท้องถิ่น สภาพเศรษฐกิจวัฒนธรรมเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

3. งานวัดผลและประเมินผล มีหน้าที่เกี่ยวกับ ส่งเสริมสนับสนุน ครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตามระเบียบการวัดผลและประเมินผล กำกับดูแลจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลในสถานศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อสอบ และจัดทำข้อสอบมาตรฐาน ดำเนินการเกี่ยวกับการโอนผลการเรียน

4. งานวิทยบริการและห้องสมุด มีหน้าที่เกี่ยวกับ การวางแผนการพัฒนาการบริการห้องสมุดและศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย

5. งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี มีหน้าที่เกี่ยวกับ การจัดการศึกษาวิชาชีพโดยร่วมมือกับสถานประกอบการและหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถไปประกอบอาชีพได้ การวางแผนร่วมกับสถานประกอบการในการนิเทศติดตามการฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการและมีการวัดผลประเมินผลควบคุมกำกับดูแลและแก้ปัญหาต่าง ๆ

6. งานสื่อการเรียนการสอน มีหน้าที่เกี่ยวกับ การวางแผนจัดหาจัดทำบริการสื่อการเรียนการสอนโสตทัศนูปกรณ์และพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศการเรียนรู้ และการจัดการรวบรวมวัสดุสื่อสิ่งพิมพ์สื่ออิเล็กทรอนิกส์สื่อโสตทัศนูปกรณ์และพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศการเรียนรู้

2. กลยุทธ์การบริหารวิชาการ

กลยุทธ์การบริหาร

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ [10] กลยุทธ์ หมายถึงแผนการที่คิดขึ้นอย่างรอบคอบ มีลักษณะเป็นขั้นตอน มีความยืดหยุ่นพลิกแพลงได้ ตามสถานการณ์ มุ่งหมายเพื่อเอาชนะคู่แข่งหรือเพื่อหลบหลีก อุปสรรค ต่าง ๆ จนสามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ กลยุทธ์มีความหมายเดียวกันกับคำว่ายุทธศาสตร์ ใช้ในความหมายที่เกี่ยวข้องกับการรบ มาจากภาษาอังกฤษว่า Strategy ใช้ในยุคแรกเกี่ยวกับการทหารและการสงคราม หมายถึง ศิลปะในการวางแผนยุทธศาสตร์และการรบเพื่อเอาชนะศัตรู มีรากศัพท์มาจากภาษากรีก ว่า Strategia หมายถึง การบัญชาการกองทัพ

การบริหารเชิงกลยุทธ์

สาโรจน์ โอพิทักษ์ชีวิน [11] กล่าวว่า การจัดการเชิงกลยุทธ์ มีขั้นตอนการจัดการเพื่อให้บรรลุภารกิจหลักขององค์การโดยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์การให้เหมาะสมกับสภาวะแวดล้อม โดยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 การประเมินสภาวะแวดล้อมภายนอก และภายในองค์การ

ขั้นที่ 2 การวางแผนกลยุทธ์ หมายถึง การพัฒนาแผนระยะยาวขององค์การบนรากฐานของโอกาสและอุปสรรคจากการประเมินสภาวะแวดล้อมภายนอกจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์การจากการประเมินสภาวะแวดล้อมภายในองค์การ โดยใช้การตัดสินใจวางแผนกลยุทธ์ที่ตีความศักยภาพแนวทางการแก้ไขปัญหาเชิงทางวิทยาศาสตร์

ขั้นที่ 3 การดำเนินกลยุทธ์ หรือการนำกลยุทธ์ไปใช้เป็นการแปลงกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ไปสู่การกระทำโดยการวางแผนการดำเนินงานตามรายละเอียดเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้หัวใจของการดำเนินงานกลยุทธ์ขึ้นอยู่กับความสอดคล้องระหว่างกลยุทธ์โครงสร้างและวัฒนธรรมขององค์การเพราะลำพังเพียงการกำหนดกลยุทธ์ที่ดีเลิศจะ ไม่รู้คุณค่าเลยหากไม่นำกลยุทธ์ไปปฏิบัติจริง และการดำเนินกลยุทธ์จะเกี่ยวกับการแปลงกลยุทธ์และนโยบายไปสู่การกระทำด้วยการพัฒนาแผนดำเนินงานในรายละเอียดในรูปแบบของโครงการงบประมาณ ระเบียบวิธีปฏิบัติงาน

ขั้นที่ 4 การควบคุมกลยุทธ์ หมายถึงการติดตามและประเมินผลการดำเนินกลยุทธ์ขององค์การ โดยเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริงกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้เพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามความจำเป็น

การสร้างกลยุทธ์ในการบริหารวิชาการ

ในการกำหนดกลยุทธ์ โดยใช้เทคนิควิเคราะห์ SOAR Analysis Model จะแสดงให้เห็นถึงจุดแข็ง (Strength) โอกาส (Opportunities) แรงบันดาลใจ (Aspiration) และผลลัพธ์ (Result) ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดกลยุทธ์ โดยจะมุ่งเน้นไปที่การนำจุดแข็ง (Strength) และโอกาส (Opportunities)

เทคนิควิเคราะห์ SOAR Analysis Model โดยใช้กรอบการบริหารงานวิชาการ 5 ด้าน ดังนี้

1. จุดแข็ง (Strength) หมายถึง ปัจจัยหรือองค์ประกอบหลักของสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยหรือช่วยสนับสนุนทำให้ภารกิจของหน่วยงานประสบความสำเร็จมากขึ้น โดยการวิเคราะห์จะช่วยให้เห็นถึงจุดเด่นและข้อได้เปรียบต่าง ๆ

2. โอกาส (Opportunities) หมายถึง ปัจจัยหรือองค์ประกอบหลักของสภาพแวดล้อม ที่เหลืออำนวย หรือสิ่งที่ส่งผลดีต่อการดำเนินงาน

3 แรงบันดาลใจ (Aspiration) หมายถึง การวางเป้าหมายขององค์กร เพื่อให้เห็นภาพหรือเป้าหมายชัดเจน ว่าองค์กรต้องการขับเคลื่อนไปทิศทางใด หรือเป็นสิ่งที่องค์กรต้องการทำให้เกิดขึ้น หรือบรรลุเป้าหมาย เพื่อใช้ในการวางแผนการดำเนินงานให้ชัดเจน และมีเป้าหมาย เพื่อให้งานหรือภารกิจดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

ผลลัพธ์ (Result) หมายถึง สิ่งที่ย่อยออกมาจากเป้าหมายขององค์กรเพื่อใช้ในการวัดผลการดำเนินงาน ซึ่งต้องเป็นสิ่งที่วัดเป็นตัวเลขหรือจับต้องได้ ทำหน้าที่เหมือนกับ KPI result ในการวัดผลของเป้าหมายหรือ แรงบันดาลใจ (Aspiration) ที่ต้องวัดว่าจะสามารถบรรลุได้อย่างไรบ้าง เช่น ระยะเวลาของการดำเนินงาน จำนวนโครงการ (Project) หรือความคิดริเริ่ม (Initiatives) ที่ต้องทำให้สำเร็จต่อปีเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหลัก เปรียบเหมือนการตรวจสอบอีกครั้งว่าเป้าหมายองค์กรที่ตั้งไว้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จิรารัตน์ กระจำนดี [12] ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า สภาพการบริหารวิชาการอันดับที่ 1 ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน อันดับที่ 2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อันดับที่ 3 ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อันดับที่ 4 ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ อันดับที่ 5 ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการจัดการศึกษา อันดับที่ 6 ด้านการวิจัย

เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ และการพัฒนากลยุทธ์งานวิชาการทั้ง 6 ด้าน พบว่าสามารถนำมาพัฒนาเป็น กลยุทธ์ได้ด้านละ 3 กลยุทธ์ รวมทั้งหมด 18 กลยุทธ์

รชนีกร มัคคสมัน [13] ได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน แนวทาง และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร และพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร โดยสามารถกำหนดกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ของสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ และตัวชี้วัด โดยมี 6 เป้าหมาย 20 กลยุทธ์ ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนา คุณภาพผู้เรียนของสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า กลยุทธ์ส่วนใหญ่มีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด ความเหมาะสมในระดับมาก ความเป็นไปได้ในระดับมาก และความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด

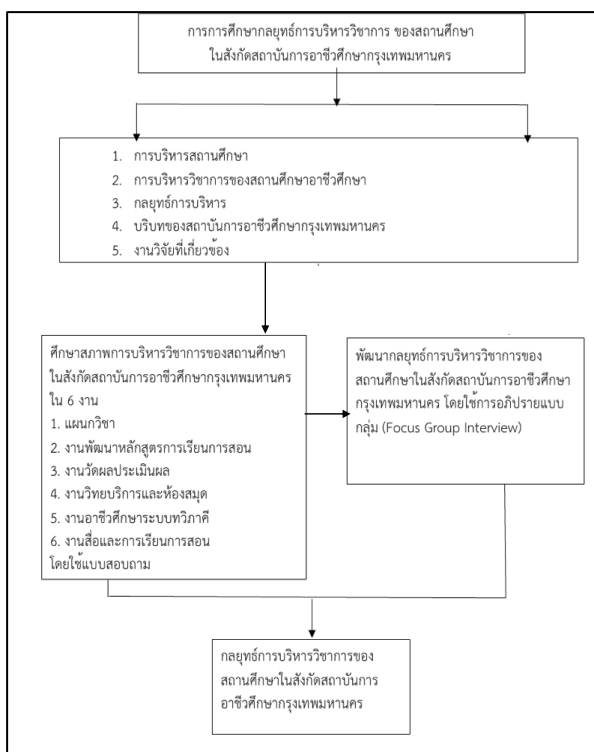
สมบุรณ์ เทพศรัทธา [14] ได้ศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 สามารถพัฒนากลยุทธ์ การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 มี 6 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 เพิ่มศักยภาพด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 3 มาตรการ 6 ตัวชี้วัด กลยุทธ์ที่ 2 ปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 4 มาตรการ 5 ตัวชี้วัด กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงประกอบด้วย 4 มาตรการ 5 ตัวชี้วัด กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ประกอบด้วย 4 มาตรการ 5 ตัวชี้วัด กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีคุณภาพ ประกอบด้วย 3 มาตรการ 3 ตัวชี้วัด กลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาระบบการนิเทศการศึกษาแนวใหม่ที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 4 มาตรการ 4 ตัวชี้วัด

ซาบีฮุลเลาะห์ ราฮามิ (Zabilholloh Rahimi) [15] ได้ทำการศึกษาการออกแบบกลยุทธ์การบริหารในการฝึกอบรมด้านอาชีวและเทคนิคศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน การวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ เป้าหมายทางการศึกษา แผนการฝึกอบรมด้านเทคนิคและอาชีวศึกษา การดำเนินการตามแผนการฝึกอบรมและประเมินผลด้านเทคนิคและวิชาชีพ ทำให้เกิดโมเดลที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการจัดการเชิงกลยุทธ์ในการฝึกอบรมทักษะ

เคอร์บี และ ไดพอลลา (Kirby and Dipaola อ้างในภวนันท์ชัย) [16] ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในรัฐเวอร์จิเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อศึกษาการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาโดยการ มุ่งเน้นไปที่การมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งแต่ละโรงเรียนได้รับความสนับสนุนจากชุมชน กลุ่ม ตัวอย่างคือ ครูผู้สอน จำนวน 165 คน ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนที่มุ่งเน้นการพัฒนาระบบ การบริหารงานวิชาการโดยให้ชุมชนเข้ามามีบทบาท และการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน วิชาการช่วยส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้นและสูงขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษาในสังกัดสถาบัน การอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ดำเนินการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ใช้การเก็บ รวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและครู ในสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยใช้เวลาของภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โดยมีกรอบแนวคิดการ วิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการดำเนินการวิจัย

1. ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 13 แห่ง เป็นผู้บริหารจำนวน 52 คน และครู จำนวน 871 คน รวม 921 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยมีการกำหนดขั้นต่ำของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แนวคิดของ raosoft ซึ่งเป็นโปรแกรมคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบออนไลน์ ระดับความเชื่อมั่นที่ 99 ระดับความคลาดเคลื่อน ± 10 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ 141 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ประเภทตำแหน่งเป็นเกณฑ์ โดยมีหน่วยการสุ่มคือผู้บริหารและครูวิชาการ จากผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละ 1 คน จำนวน 13 คน และจากครู ที่ปฏิบัติงานวิชาการแต่ละ 9-10 คน จำนวน 128 คน รวมทั้งสิ้น 141 คน วิเคราะห์หาความเชื่อตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อ (IOC) ในแต่ละข้อตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.6 – 1.00 และนำไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มตัวอย่าง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาช ได้ที่ 0.99

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในระยะที่ 1 คือแบบสอบถาม เกี่ยวกับสภาพการบริหารวิชาการ ซึ่งเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 3 ส่วน ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านสภาพของผู้ตอบ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ตามงานด้านการบริหารวิชาการ จำนวน 6 งาน ตามแนวทางของระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง การบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2562 แบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และส่วนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและสภาพแวดล้อมในการบริหารวิชาการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและครู ในสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร โดยใช้เวลาของภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยได้กำหนดวันเวลาและสถานที่ในการใช้แบบสอบถามกับผู้ให้ข้อมูลหลัก
2. นำแบบสอบถามไปยังสถานศึกษา ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 และดำเนินการเก็บแบบสอบถามด้วยตัวเองทุกฉบับ
3. ตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับทุกฉบับว่าครบถ้วนสมบูรณ์หรือไม่และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ทางสถิติ ได้แก่ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และระดับอันดับที่ของการบริหารวิชาการ และนำไปเปรียบเทียบกับค่าความหมายช่วงคะแนน ดังนี้ (พิมลพรรณ, 2561) [17]

1. 4.51 – 5.00 หมายถึง การบริหารวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด
2. 3.51 – 4.50 หมายถึง การบริหารวิชาการอยู่ในระดับมาก
3. 2.51 – 3.50 หมายถึง การบริหารวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง
4. 1.51 – 2.50 หมายถึง การบริหารวิชาการอยู่ในระดับน้อย
5. 0.00 – 1.50 หมายถึง การบริหารวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. ระยะที่ 2 การพัฒนากลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา

กลุ่มเป้าหมายการวิจัย

ประกอบด้วยครูผู้สอนจำนวน 6 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยการเลือกครูจากครูวิชาการสถานศึกษา ที่มีคุณสมบัติคือ 1) เป็นหัวหน้างานซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในโครงสร้างการบริหารวิชาการของสถานศึกษา และ 2) มีระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ไม่น้อยกว่า 2 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประเด็นที่ใช้ในการอภิปรายกลุ่ม (Focus Group Interview) เพื่อใช้เก็บข้อมูล ของครู ของสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับคุณการบริหารวิชาการ 6 งาน ประกอบด้วย 1) แผนกวิชา 2) งานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน 3) งานวัดผลประเมินผล 4) งานวิทยบริการและห้องสมุด 5. งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และ 6) งานสื่อและการเรียนการสอน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยได้วางแผนทางการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 2 เพื่อพัฒนา กลยุทธ์การบริหารดังนี้

1. ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เชิญผู้ให้ข้อมูลเข้าร่วมการประชุมสนทนากลุ่ม เรื่องการศึกษากลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาค กลาง ผ่านระบบออนไลน์
2. ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่ม
3. ผู้วิจัยกล่าวถึงประเด็นข้อคำถามที่จะได้มาซึ่งกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของ สถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานครเป็นคำถามปลายเปิดของงาน วิชาการทั้ง 6 งาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการวิเคราะห์และสรุปประเด็นสำคัญ โดยผู้วิจัยใช้เทคนิควิเคราะห์ SOAR Analysis Model SOAR Analysis Model ในการ วิเคราะห์และกำหนดกลยุทธ์การบริหารวิชาการ

1. จุดแข็ง (Strength) หมายถึง ปัจจัยหรือองค์ประกอบหลักของสภาพแวดล้อมที่ เอื้ออำนวยหรือช่วยสนับสนุนทำให้ภารกิจของหน่วยงานประสบความสำเร็จมากขึ้น โดยการ วิเคราะห์จะช่วยให้เห็นถึงจุดเด่นและข้อได้เปรียบต่าง ๆ
2. โอกาส (Opportunities) หมายถึง ปัจจัยหรือองค์ประกอบหลักของ สภาพแวดล้อม ที่เหลืออำนวย หรือสิ่งที่ส่งผลดีต่อการดำเนินงาน
3. แรงบันดาลใจ (Aspiration) หมายถึง การวางเป้าหมายขององค์กร เพื่อให้เห็น ภาพหรือเป้าหมายชัดเจน ว่าองค์กรต้องการขับเคลื่อนไปทิศทางใด หรือเป็นสิ่งที่องค์กร ต้องการทำให้เกิดขึ้น หรือบรรลุเป้าหมาย เพื่อใช้ในการวางแผนการดำเนินงานให้ชัดเจน และ มีเป้าหมาย เพื่อให้งานหรือภารกิจดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง
4. ผลลัพธ์ (Result) หมายถึง สิ่งที่อยู่ถัดมาจากเป้าหมายขององค์กรเพื่อใช้ในการ วัดผลการดำเนินงาน ซึ่งต้องเป็นสิ่งที่วัดเป็นตัวเลขหรือจับต้องได้ ทำหน้าที่เหมือนกับ KPI result ในการวัดผลของเป้าหมายหรือ แรงบันดาลใจ (Aspiration) ที่ต้องวัดว่าจะสามารถ บรรลุได้อย่างไรบ้าง เช่น ระยะเวลาของการดำเนินงาน จำนวนโครงการ (Project) หรือ ความคิดริเริ่ม (Initiatives) ที่ต้องทำให้สำเร็จต่อปีเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหลัก เปรียบเหมือน การตรวจสอบอีกครั้งว่าเป้าหมายองค์กรที่ตั้งไว้

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สรุปผลได้ดังนี้

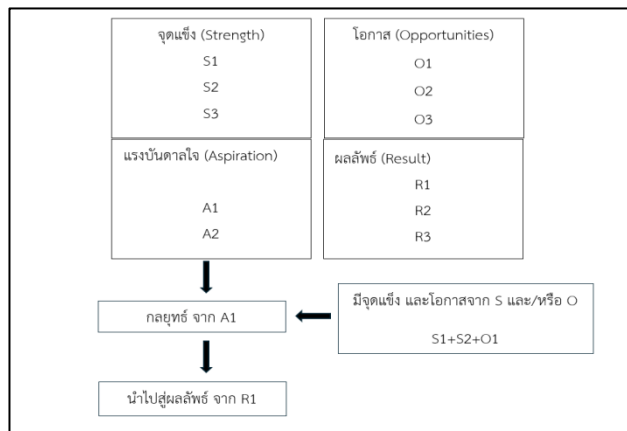
1. การศึกษาสภาพการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานครพบว่า สภาพปัจจุบันในการบริหารวิชาการของสถานศึกษา ในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายงานพบว่า อยู่ในระดับมากทุกงาน เรียงตามลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 งาน สื่อการเรียนการสอน (ค่าเฉลี่ย 4.49) ลำดับที่ 2 งานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน (ค่าเฉลี่ย 4.47) ลำดับที่ 3 เท่ากันจำนวนสองงาน ได้แก่ แผนกวิชา และงานวัดผลและประเมินผล (ค่าเฉลี่ย 4.46) ลำดับที่ 4 งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (ค่าเฉลี่ย 4.41) และ ลำดับที่ 5 งานวิทยบริการและห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย 4.39)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นสภาพการบริหาร วิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ในภาพรวม

ลำดับ	สภาพการบริหารวิชาการ งาน	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1	แผนกวิชา	4.46	0.79	มาก	3
2	งานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน	4.47	0.79	มาก	2
3	งานวัดผลและประเมินผล	4.46	0.80	มาก	3
4	งานวิทยบริการและห้องสมุด	4.39	0.86	มาก	5
5	งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	4.41	0.83	มาก	4
6	งานสื่อการเรียนการสอน	4.49	0.77	มาก	1
เฉลี่ยโดยรวม		4.45	0.80	มาก	

2. การพัฒนากลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใช้เทคนิควิเคราะห์ SOAR Analysis Model ซึ่งได้มาจากการการอภิปรายกลุ่ม โดยการเลือกครูจากครูวิชาการสถานศึกษา ที่มีคุณสมบัติคือ 1) เป็นหัวหน้างานซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในโครงสร้างการบริหารวิชาการของสถานศึกษา และ 2) มีระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ไม่น้อยกว่า 2 ปี เกี่ยวกับคุณภาพการบริหารวิชาการ ได้กลยุทธ์ ดังนี้ แผนกวิชา 4 กลยุทธ์ งานพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน 4 กลยุทธ์ งานวัดผลและประเมินผล 3 กลยุทธ์งานวิทยบริการและห้องสมุด 2 กลยุทธ์ งานอาชีวศึกษา

ระบบทวิภาคี 3 กลยุทธ์ และงานสื่อการเรียนการสอน 2 กลยุทธ์ รวมทั้งสิ้น 18 กลยุทธ์ ที่พัฒนาตาม SOAR Analysis Model ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 การสร้างกลยุทธ์ด้วย SOAR Analysis Model

ตารางที่ 2 สรุปกลยุทธ์การบริหารวิชาการจาก SOAR Analysis Model

งาน	กลยุทธ์
แผนกวิชา	1. พัฒนาระบบการบริหารจัดการงานอย่างเป็นระบบ 2. สนับสนุนการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในกระบวนการบริหารจัดการ 3. ส่งเสริมการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) 4. พัฒนาระบบการบริหารจัดการที่รองรับการประกันคุณภาพที่เป็นเลิศ
งานพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน	1. ส่งเสริมการใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ 2. ส่งเสริมการกำกับติดตามการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง 3. สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกในการพัฒนาหลักสูตร 4. สนับสนุนการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
งานวัดผลและประเมินผล	1. พัฒนาให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบวัดผลประเมินผล 2. พัฒนาระบบการเทียบโอนผลการเรียนอย่างเป็นระบบ 3. ส่งเสริมให้มีการจัดสอบมาตรฐานวิชาชีพ และ V-NET อย่างต่อเนื่อง ทุกปีการศึกษา
งานวิทยบริการและห้องสมุด	1. พัฒนาห้องสมุดให้เป็นห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ ที่ทันสมัย 2. ส่งเสริมการนำมีเทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการห้องสมุดและ

งาน	กลยุทธ์
	แหล่งเรียนรู้
งานอาชีวศึกษา	1. ส่งเสริมความร่วมมือกับสถานประกอบการอย่างต่อเนื่อง
ระบบทวิภาคี	2. พัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างต่อเนื่อง
	3. สนับสนุนและพัฒนาครูฝึกและครูนิเทศอย่างต่อเนื่อง
งานสื่อการเรียนการสอน	1. สนับสนุนสื่อการเรียนการสอนและอุปกรณ์ฝึก ในการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องทุกปี การศึกษา
	2. สนับสนุนการเรียนการสอนที่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนที่มีความหลากหลายและทันสมัย

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพของการบริหารวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมพบว่า มีสภาพการบริหารวิชาการ ตามขอบข่ายระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2552 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เนื่องจากสถานศึกษาเหล่านั้นมีสถานะเป็นสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนทั้งในระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และปริญญาตรี เทคโนโลยีบัณฑิต จึงต้องมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และประสิทธิภาพการดำเนินงานอย่างมีระดับ เป็นไปตามมาตรฐาน โดยเฉพาะในระดับปริญญาตรี ที่อยู่ในการควบคุมดูแลของสถาบันอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร จะต้องมีการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาหลักสูตร ตามมาตรฐานของสำนักงานปลัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สป.อว.) สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรปริญญาตรีของสถาบันการอาชีวศึกษา ทำให้ในภาพรวมของการบริหารวิชาการอยู่ใน ระดับมาก

1. การบริหารวิชาการของแผนกวิชา อยู่ในระดับมาก เนื่องจากมีการวางแผนและดำเนินงานด้านมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาของแผนกวิชา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่องและรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก มีการสนับสนุนการพัฒนาการเรียนการสอน นวัตกรรม เทคโนโลยีและสิ่งประดิษฐ์ มีระบบ มีการควบคุม ดูแล และพัฒนาสำนักงาน ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ให้สะอาดเรียบร้อยทันสมัยอยู่เสมอ และมีการประสานงานและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้ง

ภายในและภายนอกสถานศึกษา สอดคล้องกับ นริศ แก้วสินวล [18] ได้ศึกษาการบริหารวิชาการในสถาบันอาชีวศึกษาของรัฐ โดยพบว่ามีองค์ประกอบ ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการ การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ

2. การบริหารวิชาการของงานพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก เนื่องจากสถานศึกษามีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีกระบวนการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนฐานสมรรถนะร่วมกับสถานประกอบการและหน่วยงานภายนอก เพื่อจัดรายวิชาและสาขางานให้สอดคล้องกับนโยบาย ความต้องการของตลาดแรงงาน ชุมชน ท้องถิ่น สภาพเศรษฐกิจ วัฒนธรรม เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม มีการพัฒนาหลักสูตรที่จัดขึ้นเพื่อความรู้หรือทักษะในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อซึ่งจัดขึ้นเป็นโครงการหรือกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและผู้สอนในสถานศึกษาได้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการ จุดหมาย และหลักเกณฑ์การใช้หลักสูตร ตลอดจนระเบียบการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการประสานงานกับแผนกวิชาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ทั้งระบบการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ และสะสมหน่วยกิตอย่างเป็นระบบ มีกระบวนการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนการสอน มีการรวบรวมและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา อย่างต่อเนื่อง และมีการประสานงาน ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ รัชตะ ไตรมาลัย [19] ที่ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อความเป็นเลิศของสถาบันการอาชีวศึกษา โดยพบว่าแนวทางปฏิบัติสู่ความสำเร็จ ด้านความเป็นเลิศของสถาบันการอาชีวศึกษา อาทิ การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ความพร้อมด้านทรัพยากรทางการบริหาร การดำเนินกิจกรรมขององค์กร

3. การบริหารวิชาการของงานวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก เนื่องจากสถานศึกษามีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น มีการส่งเสริมสนับสนุนครูและผู้สอนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติตามระเบียบการวัดผลและประเมินผล มีกระบวนการดำเนินการเกี่ยวกับการโอนผลการเรียนอย่างเป็นระบบ มีการดำเนินการจัดสอบมาตรฐานวิชาชีพและ V-Net ร่วมกับแผนกวิชาและรายงานผลการประเมินตามระเบียบ ซึ่งสอดคล้องกับ มณฑกานต์ จันทมัตตุการ [20] ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสามารถในการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การปฏิบัติภาระสอน การออกแบบการเรียนรู้ ภาวะผู้นำทางการเรียนรู้ และทักษะในการวิเคราะห์

4. การบริหารวิชาการของงานวิทยบริการและห้องสมุด อยู่ในระดับมาก เนื่องจากสถานศึกษามีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น มีการวางแผนพัฒนาการบริหารห้องสมุดและศูนย์เรียนรู้ด้วยตนเองให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย และมีกระบวนการจัดระบบการบริการที่มีประสิทธิภาพ[21] ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานห้องสมุด โดยพบว่าแนวทางการพัฒนาห้องสมุด ได้แก่ การพัฒนาในด้านเทคนิคห้องสมุด ด้านกิจกรรมห้องสมุด ด้านบริการห้องสมุด และด้านบริหารห้องสมุด

5. การบริหารวิชาการของงานวิชาชีวะศึกษาระบบทวิภาคี อยู่ในระดับมาก เนื่องจากสถานศึกษามีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น มีการดำเนินการจัดการศึกษาวิชาชีพโดยร่วมมือกับสถานประกอบการ และหน่วยงานภาครัฐและเอกชน มีกระบวนการวางแผนร่วมกับสถานประกอบการในการนิเทศ ติดตาม การฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการ และมีการวัดผลและประเมินผล ควบคุมกำกับดูแล และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ มีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างต่อเนื่อง มีการติดต่อประสานงานกับแหล่งงานและสถานประกอบการเพื่อการจัดหาที่ฝึกงานให้กับนักเรียน นักศึกษา[22] ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเอกชน โดยพบว่าแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ได้แก่การสร้างแรงจูงใจให้กับสถานประกอบการ การสร้างความรับรู้และความเข้าใจในมาตรฐานการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร การให้ความสำคัญกับทุกองค์ประกอบในภาพรวม และการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีในทุกมิติที่มีสภาพอุตสาหกรรมเป็นศูนย์กลาง

6. การบริหารวิชาการของงานสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก เนื่องจากสถานศึกษามีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น มีการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศการเรียนรู้ มีการจัดหา รวบรวมวัสดุ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อโสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อให้บริการในการศึกษาค้นคว้าของครู นักเรียนนักศึกษา และประชาชนทั่วไป มีระบบอำนวยความสะดวกและให้บริการแก่ครู ในการจัดทำสื่อการเรียนการสอน มีการพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่ครู ในการใช้และผลิตสื่อด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การศึกษาทางไกล การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสอดคล้องกับ ัญญา แสงตันชัย [23] ที่ได้ศึกษาการบริหารสื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยพบว่าการบริหารบริหารสื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 4 ด้านคือ

ด้านนโยบาย ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านการประเมินผล และด้านการส่งเสริมวิชาการ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผลจากการวิจัยทำให้ทราบถึงกลยุทธ์ที่เป็นแนวทางในการนำไปพัฒนาการบริหารวิชาการของสถานศึกษาซึ่งสถานศึกษาสามารถนำไปปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งตามบริบท

1.2 สถานศึกษาแต่ละแห่งควรจัดให้มีการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การบริหารวิชาการ และพัฒนากลยุทธ์เฉพาะของตนเองเพื่อให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อค้นหากลยุทธ์ด้านอื่น ๆ เพิ่มเติมที่นอกเหนือจาก 6 งานหลัก เพื่อให้การบริหารวิชาการเป็นไปอย่างรอบด้าน

2.2 ควรมีการเปรียบเทียบการบริหารวิชาการของประเภทของสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกัน อาทิ ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ หรือ สถานศึกษาประเภทวิทยาลัยอาชีวศึกษา กับ สถานศึกษาประเภทวิทยาลัยเทคนิค หรือ กับสถานศึกษาประเภทวิทยาลัยพาณิชย์การ

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพฯ ฯ : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- [2] ราชนันท์ เสนาช่วย. (2560). “ปัญหาการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีประเภทช่างอุตสาหกรรมสถาบันอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตจังหวัดสกลนคร ”วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.ปีที่ 14 ฉบับที่ 65
- [3] ปาล์มวลี บุญเยี่ยม. (2560). ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยอาชีวศึกษาพาณิชย์การจันทบุรี สำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- [4] ปฎิมา พุดตาลดง. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาวิถีใหม่เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน
อาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ในบริบทที่เปลี่ยนแปลง วิทยาลัยพัฒนวิชาการพิษณุโลก.
วารสารวิจัยสถาบันการอาชีวศึกษากภาคเหนือ 3. ปีที่ 7 ฉบับที่ 13 : 61.
- [5] ชลธิชา ร่มโพธิ์ศรี. (2561) การบริหารเชิงกลยุทธ์กับการจัดการสภาพแวดล้อมของ
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 . วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [6] สมใจ รอดคง. การพัฒนาการบริหารวิชาการที่ยึดโยงมาตรฐานวิชาชีพ : กรณีศึกษา
สาขาไฟฟ้าพลังงานเซลล์แสงอาทิตย์ วิทยาลัยสารพัดช่างสุโขทัย. วารสารวิจัยสถาบัน
การอาชีวศึกษากภาคเหนือ 3. ปีที่ 5 ฉบับที่ 10 : 336.
- [7] จันทราณี สงวนนาม.(2545). ทฤษฎีและแนวทางในการปฏิบัติการบริหารสถานศึกษา.
กรุงเทพฯ : บั๊ค พอยท์.
- [8] จิรารัตน์ กระจำงดี. (2562) การศึกษากลยุทธ์การบริหารวิชาการของโรงเรียนขยาย
โอกาสในอำเภอยุยม จัหวัดแม่ฮ่องสอน. การศึกษาค้นคว้าอิสระครุศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. [9] รุ่งชัชดาพร
เวหะชาติ.(2553). การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. สงขลา : นำศิลป์
โฆษณา.
- [10] เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2549). การคิดเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ : ชัคเชส มีเดีย.
- [11] สารโจน์ โอปัทักษ์ชีวิน. (2549). การจัดการเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ : อักษรไทย.
- [12] จิรารัตน์ กระจำงดี. (2562). การศึกษากลยุทธ์การบริหารวิชาการของโรงเรียนขยาย
โอกาสในอำเภอยุยม จัหวัดแม่ฮ่องสอน.การศึกษาค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหา
บัณฑิตสาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- [13] รชนีกร มัคคสมัน. (2563). “กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม เพื่อ
พัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถาบันการอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร”.วารสารวิจัยและ
นวัตกรรม สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร. ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 : 19-34.
- [14] สมบูรณ์ เทพศรัทธา. (2562). กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของ
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

- [15] Zabilholloh Rahimi. (2020). “Design of Strategic Management Model in Technical and Vocational Training”. Jornal of system Management Year 2 Vol.6 : 183-204
- [16] ถ้วนันท์ชัย สวัสดิ์สละ. (2563). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารวิชาการในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- [17] พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2561). ทักษะการบริหารของผู้บริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี. ภาควิชาการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- [18] นริศ แก้วสินวล. (2557). “การบริหารวิชาการในสถาบันอาชีวศึกษาของรัฐ”. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 : 130 - 145.
- [19] รัชตะ ไตรมาลัย. (2554). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อความเป็นเลิศของสถาบันการอาชีวศึกษาเพื่อรองรับการเป็นประเทศไทย 4.0.วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [20] มณฑกานต์ จันทมัตตุการ. (2554). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสามารถในการประเมินผล การจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- [21] แพรวนภา รุ่งเรืองโชติสกุล. (2564). แนวทางการพัฒนาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- [22] ภาตะวัน บุญจิต. (2565). แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในอำเภอศรีราชาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- [23] ธัญญา แสงตันชัย. (2561). การบริหารสื่อและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศึกษศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย.

การศึกษาทัศนมิติการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของวิทยาลัยเทคนิคตราด

A VISUAL STUDY OF THE OPERATION OF THE STUDENT CARE AND ASSISTANCE SYSTEM OF TRAT TECHNICAL COLLEGE

ณัฐพงษ์ วรยาศวุฒิจวงศ์¹ และ ชัยวิชิต เชียงชนา²

Natthaphong Varayosavudhivong¹ and Chaiwichit Chianchana²

บทความวิจัย

วันที่รับบทความ 26 เมษายน 2567 แก้ไขบทความ 27 พฤศจิกายน 2567 ตอบรับบทความ 20 ธันวาคม 2567

บทคัดย่อ

การศึกษางานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทัศนมิติด้านการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาทัศนมิติด้านการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูผู้สอน ครูที่ปรึกษา และผู้ปกครอง 3) เปรียบเทียบทัศนมิติด้านการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของวิทยาลัยเทคนิคตราดตามประเภทตำแหน่งบุคลากร กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แนวคิดของ (Raosoft) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 87 คน กลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอน ครูที่ปรึกษา และผู้ปกครอง ส่วนผู้บริหารสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของวิทยาลัยเทคนิคตราด ในปัจจุบันเป็นมีการรวบรวมข้อมูลประวัติส่วนตัวนักเรียน ข้อมูลประวัติครอบครัวของนักเรียน ข้อมูลด้านสุขภาพของนักเรียน ข้อมูลด้านความสามารถ สามารถดูข้อมูลออนไลน์ และเก็บ

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาบริหารอาชีวและเทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

² อาจารย์ประจำภาควิชาเทคนิคการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

¹ Master student, department of Technical Education, Faculty of Technical Education, King Mongkut's University of Technology North Bangkok

² Assoc.prof.dr., department of Technical Education, Faculty of Technical Education, King Mongkut's University of Technology North Bangkok

รวบรวมนักเรียนอย่างเป็นความลับ ครูที่ปรึกษาและครูผู้สอนมีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ดำเนินการโดยจัดทำข้อมูลและรวบรวมข้อมูลประวัติส่วนตัวนักเรียน การออกเยี่ยมบ้านนักเรียน จัดอบรมการจัดทำข้อมูลและรวบรวมข้อมูลนักเรียน สามารถคัดกรองนักเรียนของวิทยาลัยเทคนิคตราดออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มปกติ 2) กลุ่มเสี่ยง 3) กลุ่มมีปัญหา คัดกรองนักเรียนและประเมินพฤติกรรมของนักเรียน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลประวัติส่วนตัวนักเรียน รายบุคคลข้อมูลจากระเบียนสะสม แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน การคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรองของสถานศึกษาและทำแบบสรุปผลการคัดกรองและช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนทุกกลุ่มให้มีคุณภาพมากขึ้นได้พัฒนาเต็มศักยภาพและมีความภาคภูมิใจในตนเอง หากต้องมีการส่งต่อนักเรียนให้กับองค์กรภายนอกหรือผู้เชี่ยวชาญมีแนวทางคือ จัดทำบันทึกการส่งนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายใน บันทึกการส่งนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก ทำตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ให้ครูที่ปรึกษา ครูผู้สอนและผู้ปกครองรับทราบข้อมูล การติดตามประเมินผลสรุปรายงานงานผล 2) ทักษะมิติด้านการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูผู้สอน ครูที่ปรึกษา และผู้ปกครอง พบว่า ทักษะมิติด้านการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับดีมาก 3) ผลการเปรียบเทียบทักษะมิติด้านการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของวิทยาลัยเทคนิคตราด ตามประเภทตำแหน่งบุคลากร พบว่า ตำแหน่งประเภทของบุคลากรที่ต่างกันไม่มีผลต่อการบริหารเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของวิทยาลัยเทคนิคตราด

คำสำคัญ : ทักษะมิติ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

Abstract

The objectives of this research study were 1) to study the operational perspective on the student care of educational institution administrators, 2) to study the operational perspective on the student care. Students of teachers, counselors, and parents, 3) to compare the operational dimensions of the system. Take care and help students of Trat Technical College according to the type of personnel position. Define the sample using the concept of (Raosoft) had a minimum sample size of 87 people. The sample group was

teachers, counselors, and parents and educational institution administrators. The research tools used were interviews and questionnaires. Find the confidence value (Reliability) of the tool using the alpha coefficient formula (Cronbach's Alpha) in an experiment with teachers, counselors, and parents who were not in the sample with a sample size of 30 people per sample, with a reliability value of 0.88. Statistics used in research Including percentage, mean, standard deviation, content analysis, and one-way analysis of variance.

The results of the research can be summarized as follows: 1) student care of Trat Technical College at present there is collect student personal history information student family history information student health information ability information can view information online and collect students secretly. Counselors and teachers get to know each student as an individual. It is carried out by creating information and collecting personal information about students, visiting students' homes, organizing information preparation training, and collecting student information. Students of Trat Technical College can be screened into 3 groups: 1) normal group, 2) risk group, and 3) group with problems. Screen students and evaluate them student behavior by analyzing individual student personal history data from accumulated records, assess student behavior, screening of students according to the educational institution's screening criteria and making a summary of the screening results. Filter and help individual students all groups of students are developed and promoted to have higher quality, develop to their full potential and have self-esteem. If a student must be referred to an external organization or specialist, The approach is to document student referrals to internal experts. Record of referring students to external experts follow the regulations of the Ministry of Education and the Vocational Education Commission Office give a mentor teachers and parents receive information, monitoring, evaluating, and summarizing the results report. 2) The results of the perspective study of the operation of the student support system of

teachers, counselors, and parents found that perspective on operations regarding the student care is at a good level ($\bar{x} = 4.52$) 3) results of comparing operational dimensions regarding the student care of Trat Technical College according to the type of personnel position, it was found that different positions and types of personnel have no effect on the administration of the student support system at Trat Technical College.

Keywords: perspective, student support system

บทนำ

เนื่องจากสถานการณ์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้พฤติกรรมมนุษย์ พฤติกรรมการบริโภคและการบริการเกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายด้านส่งผลให้ในหลายภาคส่วนเกิดผลกระทบ เช่น เศรษฐกิจ สังคม การท่องเที่ยว เทคโนโลยี และการศึกษา [1] นอกจากนี้ยังส่งผลให้สถานศึกษาไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามปกติสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดตราด ได้รับคำสั่งให้ปิดสถานศึกษาชั่วคราว ให้ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนตามตารางสอนให้ประยุกต์ตามความถนัดและความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนระหว่างครูผู้สอนและนักเรียน ซึ่งทำให้การเรียนรู้ของนักเรียน นักศึกษา มีการเปลี่ยนแปลงไป มีความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเนื่องจากสภาพสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบันเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักเรียน นักศึกษาจำนวนมากต้องออกจากระบบการศึกษาก่อนสำเร็จการศึกษา [2] ทำให้ถูกจำกัดโอกาสที่จะมีอาชีพและอนาคตที่ดี ซึ่งนักเรียน นักศึกษาเหล่านี้ยังมีโอกาสที่จะก้าวเข้าสู่วังวนของการเกิดปัญหาสังคม เช่น ยาเสพติด แม่วิยโส และการก่ออาชญากรรม ปัญหาเหล่านี้ส่งผลต่อความสูญเสียทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมไทย

จากการจัดการศึกษา วิทยาลัยเทคนิคตราด พบว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้ดำเนินงานโดยงานครูที่ปรึกษาภายใต้ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษานั้น ครูที่ปรึกษาเป็นผู้ปฏิบัติงานหลักเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน นักศึกษา มีข้อจำกัดในการดำเนินงานโดยจะเห็นได้ว่าการออกจากระบบการศึกษาก่อนสำเร็จการศึกษาของนักเรียน นักศึกษา ในช่วงปี 2562 – 2564 ของวิทยาลัยเทคนิคตราด มีนักเรียนในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพออกจากระบบการศึกษาก่อนสำเร็จการศึกษา คิดเป็นร้อยละ

40.72 และมีนักเรียนในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ออกจากระบบการศึกษา ก่อนสำเร็จการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 30.81 จากข้อมูลข้างต้นพบว่าการออกจากระบบการศึกษา ก่อนสำเร็จการศึกษา ของวิทยาลัยเทคนิคตราดมีจำนวนมาก เนื่องจากส่วนหนึ่งมาจากระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษา โดยให้ครูที่ปรึกษาเป็นผู้ดำเนินการหลักโดยไม่มี ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษา ทำให้การออกกลางคันของนักเรียน นักศึกษา มีผลกระทบต่อสถานศึกษา มีผลกระทบด้านงบประมาณของสถานศึกษาและมีผลกระทบด้าน กำลังคนในระดับฝีมือ ระดับเทคนิคของตลาดแรงงานในประเทศ การออกกลางคัน ของนักเรียน

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ในการจัดการศึกษาผู้บริหาร สถานศึกษา ครูผู้สอน ครูที่ปรึกษาและผู้ปกครองต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการระบบดูแล ช่วยเหลือผู้เรียน โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องกำหนดนโยบายของสถานศึกษาในการ ดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน เช่น 1) การรวบรวมข้อมูลประวัติส่วนตัวนักเรียน ข้อมูล ประวัติครอบครัวของนักเรียน ข้อมูลด้านสุขภาพของนักเรียน ข้อมูลด้านความสามารถ และ เก็บรวบรวมผู้เรียนอย่างเป็นความลับ 2) วิเคราะห์ข้อมูลประวัติส่วนตัวนักเรียนรายบุคคล ข้อมูลจากระเบียนสะสม แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน การคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์การ คัดกรองของสถานศึกษาและทำแบบสรุปผลการคัดกรองและช่วยเหลือผู้เรียนเป็นรายบุคคล 3) จัดอบรมการจัดทำข้อมูลและรวบรวมข้อมูลนักเรียนให้กับครูที่ปรึกษาและครูผู้สอน ส่วน ครูผู้สอน ครูที่ปรึกษาต้องดำเนินการตามนโยบายของสถานศึกษาในการดำเนินการระบบดูแล ช่วยเหลือผู้เรียน เช่น 1) การจัดทำข้อมูลประวัติส่วนตัวนักเรียน ข้อมูลประวัติครอบครัวของ นักเรียน ข้อมูลด้านสุขภาพของนักเรียน ข้อมูลด้านความสามารถ และเก็บรวบรวมผู้เรียน อย่างเป็นความลับ 2) เข้ารับจัดอบรมการจัดทำข้อมูลและรวบรวมข้อมูลนักเรียน ส่วน ผู้ปกครองต้องดำเนินการตามนโยบายของสถานศึกษาในการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือ ผู้เรียน เช่น 1) การให้ความร่วมมือในการการจัดทำข้อมูลประวัติส่วนตัวนักเรียน ข้อมูล ประวัติครอบครัวของนักเรียน ข้อมูลด้านสุขภาพของนักเรียน ข้อมูลด้านความสามารถ และ เก็บรวบรวมผู้เรียน 2) การให้ความร่วมมือการคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรองของ สถานศึกษาและทำแบบสรุปผลการคัดกรองและช่วยเหลือผู้เรียนเป็นรายบุคคลและร่วมไป ถึงด้านอื่น ๆ เพราะเป็นการช่วยเหลือผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ครูที่ปรึกษาและผู้ปกครองยังต้อง มีทัศนคติด้านการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน เพราะทัศนคติ คือ ความสามารถ

ของบุคคลในการมองเห็นภาพในอนาคตมีความสามารถสร้างภาพนั้น ให้เป็นกระบวนการแล้ว นำมาสร้างเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้จริง โดยมีวิธีการวางแผนมาใช้สร้างรูปแบบ ให้เป็นรูปธรรม สามารถบอกถึงคุณลักษณะของสิ่งที่อยากเห็นในอนาคต มีทิศทางที่ชัดเจนซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ โดยภาพนั้นจะต้องสอดคล้องกับเป้าหมายสามารถกำหนดภาพในอนาคตขององค์กรได้ว่าต้องการให้เป็นอย่างไร เพื่อกำหนดกิจกรรม และแนวทางปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามต้องการโดยไม่เสียเวลาเป็นประโยชน์และยังเป็นแรงกระตุ้นให้สมาชิกขององค์กรปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ ดังนั้นทัศนมิติจึงมีความสำคัญในการบริหารองค์กรและสถานศึกษาเพื่อผลักดันให้องค์กรหรือสถานศึกษาประสบความสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ครูที่ปรึกษาและผู้ปกครองจึงควรจะต้องสามารถกำหนดทัศนมิติ และนำมาผลักดันให้เกิดผลสู่การปฏิบัตินำองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ต้องการตามทัศนมิติ จึงเป็นการชี้แนวทางการพัฒนาองค์กร เพื่อให้เกิดทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

ดังนั้นทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาทัศนมิติการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของวิทยาลัยเทคนิคตราด เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่จะนำข้อมูลไปใช้สำหรับการวางแผนที่จะดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคตราด ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาพร้อมทั้งการปรับปรุงด้านระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ของผู้เรียนวิทยาลัยเทคนิคตราด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนมิติด้านการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา
2. เพื่อศึกษาทัศนมิติด้านการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูผู้สอน ครูที่ปรึกษา และผู้ปกครอง
3. เพื่อเปรียบเทียบทัศนมิติด้านการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของวิทยาลัยเทคนิคตราด ตามประเภทตำแหน่งบุคลากร

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทัศนมิติ

เท็อน ทองแก้ว [3] ได้ให้ความหมายของมิติวิสัยทัศน์ คือ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของบุคคลในองค์กร เป็นความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้น จากการวิเคราะห์

จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และโอกาสโดยอาศัยความรู้ของบุคคลในการผสมผสานความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และใช้ดุลยพินิจจากประสบการณ์หรือ ความรู้ปรับภาพความคิดให้ชัดเจน และมีความเป็นไปได้ จะต้องสัมพันธ์กับพันธกิจและการดำเนินงานขององค์การจนถึงผลการดำเนินงาน

วีระวัฒน์ ปันนิตามัย [4]ได้ให้ความหมายของมิติวิสัยทัศน์ คือ การรับเอาแนวความคิดคนอื่นมาสังเคราะห์ขึ้นใหม่กับองค์กรของตน วิสัยทัศน์เป็นองค์ประกอบร่วมของพรสวรรค์และพรแสวง ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์แล้วประสบความสำเร็จเพราะสามารถสังเคราะห์ข้อมูลในอดีต ปัจจุบันและอนาคตเข้าด้วยกัน การสร้างวิสัยทัศน์องค์กรสามารถกระทำได้ 2 รูปแบบคือ 1) ผู้นำองค์กรใช้วิสัยทัศน์ส่วนตนกำหนดเป็นวิสัยทัศน์องค์กรและให้องค์กรดำเนินการกิจเพื่อบรรลุตามวิสัยทัศน์นั้น 2) สมาชิกองค์กรร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กร

ดังนั้นทัศนคติ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการมองเห็นภาพในอนาคตมีความสามารถสร้างภาพนั้นให้เป็นกระบวนการแล้วนำมาสร้างเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้จริง โดยมีวิธีการนำเอากระบวนการวางแผนมาใช้สร้างรูปแบบให้เป็นรูปธรรม สามารถบอกถึงคุณสมบัติและคุณลักษณะของสิ่งที่อยากเห็นในอนาคต มีทิศทางที่ชัดเจนซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ โดยภาพนั้นจะต้องสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร

การบริหารสถานศึกษา

อัษฎายุท โพธิ์นอก [5]ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา การบริหารสถานศึกษา มีความสำคัญเพราะเป็นกระบวนการทำงานโดยกลุ่มบุคคลหลายฝ่ายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ คือการพัฒนาสมาชิกหรือผู้รับบริการทางการศึกษาให้เป็นผู้มีคุณภาพ ที่สังคมต้องการ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องกำหนดแผนงานวิธีการ ตลอดจนขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบ ใช้ทรัพยากรทางการบริหารให้คุ้มค่าที่สุด

จันทร์ฉาย ไทรัตน์ [6]ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา การดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียนหรือสถานศึกษาและมีการนำทฤษฎีสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบ โดยมีการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ การจัดการดำเนินงานตามแผนและมีระบบควบคุมดูแล เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การนั้น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นการบริหารสถานศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่างที่ผู้บริหารร่วมกับผู้เกี่ยวข้องดำเนินการเกี่ยวกับการให้การศึกษาแก่เยาวชน และผู้สนใจในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่

ความรับผิดชอบของสถานศึกษา โดยใช้ทรัพยากรการบริหาร คือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์และการจัดการเพื่อให้บรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตร คือ การพัฒนาคนให้มีคุณภาพ และดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

อัจฉรา สอนโว [7] ได้ให้ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่าเป็นการดำเนินงานของสถานศึกษาเพื่อให้ นักเรียนมีทักษะชีวิตในการดำรงตนในสังคมได้อย่างมีความสุข บนพื้นฐานของการเป็นคนดี โดยมีบุคลากร 5 ฝ่าย ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว เครือข่ายผู้ปกครอง และนักเรียนตาม 5 ขั้นตอน คือ การรู้จักนักเรียนรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งต่อภายในและภายนอก

จันทร์ฉาย ไทยรัตน์ [6] ได้ให้ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่าเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนพร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานและมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องภายในและบุคคลภายนอกสถานศึกษา รวมทั้งได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากทางโรงเรียน

ดังนั้นระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการดังกล่าว และมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่ปรึกษาหรือบุคคลภายนอกรวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในนี้เป็นวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) มีรายละเอียดของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 4 คน ครูผู้สอนจำนวน 90 คน ครูที่ปรึกษาจำนวน 50 คน และผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นปวช.1/1 จำนวน 40 คนรวมจำนวน 184 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ตามคุณสมบัติที่ตั้งไว้เป็นการศึกษาโดยใช้ประชากรจำนวน 4 คน

2.2 ครูผู้สอน ครูที่ปรึกษาและผู้ปกครอง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การกำหนดขั้นต่ำของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แนวคิดของ Raosoft ซึ่งเป็นโปรแกรมคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบออนไลน์ระดับความเชื่อมั่นที่ 99 ระดับความคลาดเคลื่อน ± 10 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ 87 คนและกำหนดการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้ประเภทตำแหน่งของบุคลากรเป็นชั้นในการแบ่งกลุ่มตัวอย่าง โดยมีครูผู้สอน ครูที่ปรึกษาและผู้ปกครองเป็นหน่วยการสุ่ม กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ครูผู้สอน จำนวน 30 คน ครูที่ปรึกษา จำนวน 30 คน และผู้ปกครองจำนวน 27 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสัมภาษณ์ใช้กับผู้บริหารสถานศึกษา เป็นข้อคำถามลักษณะปลายเปิดเพื่อศึกษาทัศนมิติด้านการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารวิทยาลัยเทคนิคตราด มี 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนที่ 2 คือ ความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนมิติการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของวิทยาลัยเทคนิคตราด

2.2 แบบสอบถามใช้กับครูผู้สอน ครูที่ปรึกษาและผู้ปกครอง มีจำนวน 1 ฉบับ 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามศึกษาทัศนมิติด้านการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบสอบถามส่วนที่ 2 แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert Scales) หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha) ทดลองที่เป็นครูผู้สอน ครูที่ปรึกษา และผู้ปกครองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวนกลุ่มตัวอย่างละ 30 คน มีค่าความเชื่อมั่น 0.88

2.3 นำแบบสอบถามที่ได้มาให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item - objective Congruence) โดยใช้เกณฑ์การเลือกข้อที่มี

ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป Riviovelli and Hambleton (1997) เพื่อจัดทำแบบสอบถามทั้งฉบับไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างต่อไป (มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล สร้างแบบสอบถามออนไลน์โดยใช้แพลตฟอร์ม google form แบบสอบถามการศึกษาทัศนมิติการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของวิทยาลัยเทคนิคตราด ในส่วนของผู้บริหารสถานศึกษาใช้แบบสัมภาษณ์ และส่วนของครูผู้สอน ครูที่ปรึกษาและผู้ปกครอง ใช้แบบสอบถามออนไลน์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

4.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและนำข้อมูลได้มาบรรยายประมวลเป็นผลของการวิจัย

4.2 ครูผู้สอน ครูที่ปรึกษาและผู้ปกครอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในการคำนวณค่าทางสถิติดังกล่าว โดยอาศัยการคำนวณจากโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติดังต่อไปนี้

4.2.1 การศึกษาทัศนมิติการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของวิทยาลัยเทคนิคตราด ของครูผู้สอนครูที่ปรึกษา และผู้ปกครอง วิเคราะห์โดยคำนวณค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาทัศนมิติด้านการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา มีดังต่อไปนี้

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของวิทยาลัยเทคนิคตราด ในปัจจุบันเป็นการรวบรวมข้อมูลประวัติส่วนตัวนักเรียน ข้อมูลประวัติครอบครัวของนักเรียน ข้อมูลด้านสุขภาพของนักเรียน ข้อมูลด้านความสามารถ สามารถดูข้อมูลออนไลน์ และเก็บรวบรวมผู้เรียนอย่างเป็นความลับ ครูที่ปรึกษาและครูผู้สอนมีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ดำเนินการโดยจัดทำข้อมูลและรวบรวมข้อมูลประวัติส่วนตัวนักเรียน การออกเยี่ยมบ้านนักเรียน จัดอบรมการจัดทำข้อมูลและรวบรวมข้อมูลนักเรียน สามารถคัดกรองนักเรียนของวิทยาลัยเทคนิคตราดออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มปกติ 2) กลุ่มเสี่ยง 3) กลุ่มมีปัญหา คัดกรอง

นักเรียนและประเมินพฤติกรรมของนักเรียน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลประวัติส่วนตัวนักเรียน รายบุคคลข้อมูลจากระเบียนสะสม แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน การคัดกรองนักเรียนตาม เกณฑ์การคัดกรองของสถานศึกษาและทำแบบสรุปผลการคัดกรองและช่วยเหลือนักเรียนเป็น รายบุคคล มีการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนทุกกลุ่มให้มีคุณภาพมากขึ้นได้พัฒนาเต็ม ศักยภาพและมีความภาคภูมิใจในตนเอง หากต้องมีการส่งต่อนักเรียนให้กับองค์กรภายนอก หรือผู้เชี่ยวชาญมีแนวทางคือ จัดทำบันทึกการส่งนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายใน บันทึกการ ส่งนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก ทำตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงาน คณะกรรมการอาชีวศึกษา ให้ครูที่ปรึกษา ครูผู้สอนและผู้ปกครองรับทราบข้อมูล การติดตาม ประเมินผลสรุปรายงานงานผล

2. ผลการศึกษาทัศนคติด้านการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของครูผู้สอน ครูที่ปรึกษา และผู้ปกครอง พบว่า ทัศนคติด้านการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.52$)

3. ผลการเปรียบเทียบทัศนคติด้านการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของวิทยาลัยเทคนิคตราด ตามประเภทตำแหน่งบุคลากร พบว่า ตำแหน่งประเภทของ บุคลากรที่ต่างกันไม่มีผลต่อการบริหารเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ วิทยาลัยเทคนิคตราด

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อศึกษาทัศนคติด้านการดำเนินงานเกี่ยวกับ ระบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของวิทยาลัยเทคนิคตราดตามประเภทตำแหน่งบุคลากร

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	140.16	2	70.08	0.743	0.479
ภายในกลุ่ม	7919.51	84	94.28		
รวม	8059.67	86			

Test Of homogeneity of variances (Levene statistic
F=0.276,df1=2,df2=84,p=0.759)

จากตารางที่ 1 พบว่า ตำแหน่งประเภทของบุคลากรที่ต่างกันไม่มีผลต่อการบริหาร เกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของวิทยาลัยเทคนิคตราด

การอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาทัศนคติการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของวิทยาลัย เทคนิคตราด อภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ตำแหน่งประเภทของบุคลากรที่ต่างกันไม่มีผลต่อการบริหารเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของวิทยาลัยเทคนิคตราด ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า เนื่องจากครูผู้สอน ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครองมีทัศนคติการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของวิทยาลัยเทคนิคตราดที่ใกล้เคียงกันแต่สอดคล้องกับ[8] ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาว่าการบริหารงานต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ เพราะว่าการดำเนินงานไม่ใช่เพียงกิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำเพียงลำพังคนเดียวกับบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อจะให้งานนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ภารกิจหลักของผู้บริหารจะต้องกำหนดแบบแผน วิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานอย่างมีระบบเพราะถ้าระบบการบริหารงานไม่ดีจะมีผลกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงาน จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะเป็นผู้นำเทคนิควิธีและกระบวนการการบริหารที่เหมาะสมมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา และยังสอดคล้องกับ[9] ได้ศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพโดยสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้รับบริการ เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดกรองนักเรียน จัดระบบให้มีการดูแลติดตามนักเรียน การตรวจเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นประจำ การให้คำปรึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลรวมทั้งการจัดกิจกรรม พัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารบริหารสถานศึกษาวิทยาลัยเทคนิคตราด ควรต้องประกาศเป็นนโยบายของสถานศึกษาที่ชัดเจน เพื่อให้ครูที่ปรึกษา และครูผู้สอนต้องจัดทำข้อมูลและรวบรวมข้อมูลประวัติส่วนตัวนักเรียนรายบุคคลให้ครบถ้วนในการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนและจัดอบรมการจัดทำข้อมูลและรวบรวมข้อมูลนักเรียนให้กับครูที่ปรึกษาและครูผู้สอน

2. ครูที่ปรึกษา ครูผู้สอน และผู้ปกครองต้องมีส่วนร่วม การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของวิทยาลัยเทคนิคตราด เพื่อให้ครูที่ปรึกษา ครูผู้สอน และผู้ปกครองมีบทบาทและหน้าที่เกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบการบริหารเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กับสถานศึกษาอื่น ๆ ในบริบทที่ใกล้เคียงกันเพื่อนำผลมาพัฒนาครูที่ปรึกษา ครูผู้สอน และผู้ปกครองให้มีคุณภาพ และเกิดประโยชน์ต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] WHO. (2020). **Archived: WHO Timeline - COVID-19**. Retrieved March 30, 2022, from <https://www.who.int/news-room/detail/who-timeline---covid-19>.
- [2] จักรกฤษณ์ โปตาพล. (2563). **การจัดการเรียนรู้ออนไลน์: วิธีที่เป็นไปทางการศึกษา**. เลย: มหาวิทยาลัยมหา มกุฏราชวิทยาลัย.
- [3] เทื่อน ทองแก้ว. (2557). **การพัฒนาวิสัยทัศน์:หลักการและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- [4] วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. (2551). **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อการบริหารการปกครองที่ดี**. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- [5] อัญญาทุท โพธิ์นอก. (2558). **สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 20**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- [6] จันทร์ฉาย ไทยรัตน์. (2561). **การบริหารและการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีของนักเรียนโรงเรียนเชียงรายวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- [7] อัจฉรา สอนโว. (2560). **ประสิทธิผลการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักสัจคหวัด 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 25**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- [8] ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์ดี จำกัด, 2541.
- [9] รัชพล เทียงดี. (2563). **การศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18**.

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

- [10] สุณิสา มาสุข. (2561). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียน
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- [11] สุภัทสร สุริยะ. (2562). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน
ขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษาและผู้นำทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม.

รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาในวิถีการเรียนรู้ใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาในบริบทที่เปลี่ยนแปลง วิทยาลัยการอาชีพนครไทย

THE MODEL FOR THE ADMINISTRATION OF NEW MORML LEARNING AFTER COVID-19 CRISIS TO DEVELOP THE QUALITY OF VOCATIONAL STUDENTS IN CHANGING CONTEXT, NAKHONTHAI INDUSTRIAL AND COMMUNITY EDUCATION COLLEGE

สุวณัฐ พรมราช¹

Thanaphon Phrommaral¹

บทความวิจัย

วันที่รับบทความ 17 เมษายน 2566 แก้ไขบทความ 10 ธันวาคม 2567 ตอบรับบทความ 20 ธันวาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารจัดการศึกษาในวิถีการเรียนรู้ใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาในบริบทที่เปลี่ยนแปลง วิทยาลัยการอาชีพนครไทย 2) สร้างรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาในวิถีการเรียนรู้ใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาในบริบทที่เปลี่ยนแปลง วิทยาลัยการอาชีพนครไทย 3) ทดลองและประเมินผลการใช้รูปแบบ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน ครูผู้สอน จำนวน 34 คน รวม 38 คน และการเก็บข้อมูลจากผู้เรียน ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 120 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูล แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการบริหารจัดการศึกษาในวิถีการเรียนรู้ใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาในบริบทที่เปลี่ยนแปลง ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และแนวทางการบริหารจัดการศึกษาในวิถีการเรียนรู้ใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาในบริบทที่เปลี่ยนแปลง พบว่า 1) ควรมีการกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษา

¹ วิทยาลัยการอาชีพนครไทย

¹ Nakhonhai Industrial and Community Education College

*Corresponding Author, E-mail: Voum1112@gmail.com

2) ควรกำหนดแนวทางการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ใหม่ และ 3) ควรมีการติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ 2. รูปแบบที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) เป้าหมายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาในวิธีการเรียนรู้ใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 2) การบริหารจัดการศึกษาในวิธีการเรียนรู้ใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 3) การติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการศึกษา และ 4) เงื่อนไขความสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษาวิธีการเรียนรู้ใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 3. ผลการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และ ความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ความพึงพอใจของผู้ร่วมโครงการสำหรับใช้รูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด และ ผลการประเมินผลใช้รูปแบบ พบว่า 1) คุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาในบริบทที่เปลี่ยนแปลง ด้านความรู้และทักษะ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 11.16 2) ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการบริหารจัดการศึกษาในวิธีการเรียนรู้ใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 อยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อรูปแบบ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การบริหารจัดการศึกษา/ วิธีการเรียนรู้ใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 / คุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาในบริบทที่เปลี่ยนแปลง

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the conditions and the guidelines for the administration of New Normal learning after COVID-19 crisis to develop the quality of vocational students changing context. 2) to create the model for the administration of New Normal learning after COVID-19 crisis to develop the quality of vocational students in changing context, Nakhonchai Industrial and Community Education College, 3) to try out and evaluate to implementation of the model. The population consisted of 38 persons namely 4 school administrators and 38 teachers and data collection from 120 students. The research instrument were data record form, a questionnaire, and an interview. The data were analyzed using percentage, mean, standard deviation and content analysis.

The research findings were as follows: 1. In general, the condition of the administration of New Normal learning after COVID-19 crisis to develop the quality of vocational students in changing context was at the moderate level. The guideline for the administration of New Normal learning after COVID-19 crisis to develop the quality of vocational students in changing context. were as follow: 1) The educational goals for the development of students. 2) The guidelines for the educational administration with be consistent with New Normal 3) The evaluation should be well-managed. 2. The model to developed consisted of 4 components as follows: 1) The goal of educational administration to develop the quality of vocational students after COVID-19 crisis. 2) The administration of New Normal learning after COVID-19. 3) The educational evaluation and 4) The success condition for the administration of New Normal learning after COVID-19 crisis. 3. The try out of model implementation was found that the appropriateness, the possibility and the utility were at the highest levels. The participants' satisfactions towards the project were at the highest level. The evaluation of model implementation were as follows: 1) For knowledge and skill, it was found that students' learning achievement increase at 11.16 percent 2) Students' satisfactions towards the administration of New Normal learning after COVID-19 crisis to develop the quality of vocational students in changing context were at the highest level. 3) The satisfactions of the administrators and teachers towards the model were at the high level.

Keywords : Educational Administration/New Normal learning after COVID-19 crisis/The quality of vocational students in changing context

บทนำ

การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะขับเคลื่อนกลไกให้หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและการศึกษาในอนาคต การเรียนรู้ในสิ่งใหม่ที่มีคุณค่าต่อการนำไปใช้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เป็นสิ่งที่เลี่ยงไม่ได้ ทั้งการนำ

เทคโนโลยีมาใช้อำนวยความสะดวกสำหรับผู้เรียน การเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่เป็นตัวขับเคลื่อนผู้ที่พร้อมจะเรียนรู้ และเปิดรับความท้าทายใหม่ ๆ อยู่เสมอ นอกจากนี้สภาวะวิกฤตที่เกิดจากโรคระบาดไวรัสโควิด-19 ได้ส่งผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแบบพลิกผัน ที่รวดเร็วยิ่งขึ้น ส่งผลให้การดำรงชีวิตเป็นวงจรของความเป็นปกติใหม่ (New Normal) อย่างไม่มีที่สิ้นสุด กล่าวคือ เมื่อวิกฤตการณ์ใดเกิดขึ้น ย่อมต้องมีการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เป็นอยู่เดิมให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงนั้น จากความปกติเดิมสู่ความปกติใหม่เสมอ [1] ซึ่งจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ Covid-19 ทำให้ทั่วโลกต่างหามาตรการรับมือที่ดีที่สุด ก่อนมาลงเอยด้วยมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคมหรือ Social Distancing จนนำไปสู่การปิดเมือง ปิดเศรษฐกิจ และปิดสถาบันการศึกษาในเวลาต่อมา นั้นกลายเป็นสาเหตุให้นักเรียนจำนวนกว่า 1.38 พันล้านคนหรือมากกว่าร้อยละ 90 ของนักเรียนทั้งหมดในโลกได้รับผลกระทบ [2]

วิกฤตโควิด-19 ได้สร้างปัญหาและความยุ่งยากให้กับการศึกษาไทย แต่ในอีกมุมหนึ่งกลับเป็นตัวแปรในการสร้างการเปลี่ยนแปลงให้กับการศึกษา และเป็นตัวขับเคลื่อนในการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในระบบการศึกษาไทย ดังนั้นหากทุกฝ่ายในระบบการศึกษาไทย ช่วยกันทำระบบกลไกการศึกษาที่แข็งแกร่ง ก็จะสามารถขับเคลื่อนการศึกษาท่ามกลางสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างแน่นอน ระบบการศึกษาที่ดีควรมีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ทันสถานการณ์และบริบทแวดล้อม [3] เมื่อโควิด-19 ผ่านไปการเรียนรู้ทางไกลและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้จะกลายเป็นความปกติใหม่ของการศึกษาไทย มีการจัดการเรียนทางไกลและการเรียนออนไลน์ที่ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพสูง โดยต้องพึงพาหลายปัจจัยทั้งความพร้อมด้านเทคโนโลยี ความพร้อมของครูในการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ และความพร้อมของครอบครัวและนักเรียนในการเรียนรู้จากที่บ้าน ปัจจัยเหล่านี้มีต้นทุนมหาศาล [4]

โดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ได้กำหนดนโยบายที่จะต้องเปลี่ยนระบบการศึกษาอาชีวศึกษาสู่ไทยแลนด์ 4.0 ขับเคลื่อนการผลิตและพัฒนากำลังคนตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ และพัฒนาสมรรถนะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ โดยการ Re-skill Up-skill และ New skill การจัดการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีสมรรถนะวิชาชีพ ทั้งด้านความรู้ (Head On) ทักษะฝีมือ (Hand On) และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Heart On) และการปรับตัวให้รองรับต่อการเปลี่ยนแปลง [5] และจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาได้ปรับเปลี่ยนให้เข้ากับวิถีชีวิต

ใหม่หรือ New Normal ดำเนินการทั้งในรูปแบบ Onsite ควบคู่ไปกับรูปแบบ On-Air และแบบ Online โดยคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้ออกประกาศให้สถานศึกษาในสังกัดปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ การจัดเวลาเรียน การฝึกประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพ การฝึกอาชีพ การประเมินผลการเรียนรายวิชาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ที่เปลี่ยนไปหลังวิกฤตโควิด-19 [6]

วิทยาลัยการอาชีพนครไทย ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนผู้เรียนอาชีวศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ ตามความต้องการของผู้เรียน สถานประกอบการ และชุมชน ได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการศึกษาในวิถีการเรียนรู้ใหม่หลังวิกฤตโควิด - 19 โดยการจัดรูปแบบการเรียนการสอน การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้พร้อมสู่โลกยุควิถีการเรียนรู้ใหม่ การพัฒนาหลักสูตร การประเมินผลการศึกษา มีการรับฟังเสียงสะท้อนจากครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน รวมทั้งการพัฒนาผู้เรียนตามเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อย่างไรก็ตามการดำเนินการดังกล่าว ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ยังมีปัญหาต่าง ๆ ที่ต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน ได้แก่ ปัญหาด้านความพร้อมของครูและบุคลากรทางการศึกษา ปัญหาด้านการบริหารงานหลักสูตรให้สอดคล้องกับวิถีการเรียนรู้ใหม่ ปัญหาขาดความพร้อมด้านเทคโนโลยีและความไม่พร้อมในด้านอุปกรณ์การเรียนออนไลน์ รวมทั้งปัญหาด้านคุณภาพผู้เรียน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาในวิถีการเรียนรู้ใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาในบริบทที่เปลี่ยนแปลง วิทยาลัยการอาชีพนครไทย ซึ่งจะเป็นการนำนวัตกรรมที่ได้จากการศึกษาวิจัยมาแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้นได้ และเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษานำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการศึกษาในวิถีการเรียนรู้ใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารจัดการศึกษาในวิถีการเรียนรู้ใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาในบริบทที่เปลี่ยนแปลง วิทยาลัยการอาชีวศึกษา นครไทย
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาในวิถีการเรียนรู้ใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาในบริบทที่เปลี่ยนแปลง วิทยาลัยการอาชีวศึกษา นครไทย

3. เพื่อทดลองและประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาในวิธีการเรียนรู้ใหม่ หลังวิกฤตโควิด-19 เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาในบริบทที่เปลี่ยนแปลง วิทยาลัย การอาชีวศึกษาไทย

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาและการบริหารจัดการศึกษาในวิธีการเรียนรู้ใหม่หลังวิกฤตโควิด-19

การบริหารการศึกษามีความสำคัญมาก เพราะการศึกษาของเยาวชนหรือคนในประเทศจะดีหรือเลว จะทำให้คนในประเทศแข่งขันกับคนในประเทศอื่น ๆ ได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับ การบริหารการศึกษา หรืออีกนัยหนึ่งก็คือขึ้นอยู่กับผู้บริหารการศึกษา หากประเทศใดได้นักบริหารการศึกษามีความรู้ ความสามารถอย่างแท้จริง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจงานด้านการศึกษา และผลกระทบของการศึกษาต่อความก้าวหน้าของประชาชนและประเทศชาติแล้ว ประเทศนั้นก็จะมีความรุ่งเรือง [7] แนวทางการบริหารจัดการศึกษาในการเตรียมรับความปกติใหม่ (New normal) ที่จะเกิดขึ้นหลังวิกฤตโควิด-19 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องบริหารจัดการศึกษาภายใต้รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต โดยมีแนวทางในการบริหาร ได้แก่ การเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนออนไลน์ ด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยี การออกแบบหลักสูตรโดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน การบริหารจัดการโรงเรียนและครูให้ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ มีการหารือและวางแผนร่วมกันของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน ตั้งแต่ผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางศึกษา ผู้ประกอบการในภาคธุรกิจและภาคประชาสังคม พ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมถึงการเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของครูและ ผู้เรียน [8]

2. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาในบริบทที่เปลี่ยนแปลงสู่วิถี การเรียนรู้ปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด-19

[9] กล่าวว่าการออกแบบการเรียนรู้ใน New normal หมายถึงการออกแบบการเรียนรู้ที่มีลักษณะเปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ ออกแบบและใช้วิธีการเรียนรู้ของตนเอง ประเมินเพื่อปรับปรุงและพัฒนาตนเอง นำความรู้ไปใช้ประโยชน์และสะท้อนคิดเพื่อพัฒนาตนเอง (Self-reflection) อีกครั้งว่าสิ่งที่ตนเองจะเรียนรู้ต่อไปคืออะไร แล้วกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ใหม่ด้วยตนเองอีกครั้ง แล้วลงมือเรียนรู้ต่อไปไม่มีที่สิ้นสุด

และด้านการบริหารหลักสูตร บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาในขณะนี้ นอกจากจะพัฒนาทักษะการศึกษาให้แก่คนรุ่นใหม่แล้ว ยังต้องมีการพัฒนาฝีมือแรงงาน เช่น Up-Skill และ Re-Skill และ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่คนทุกช่วงวัย ดังนั้นหลักสูตรการเรียนการสอนจึงมีความหลากหลาย และรูปแบบการสอนเองก็ต้องปรับให้มีทั้ง 2 แบบ คือ ออฟไลน์และออนไลน์ อีกทั้งคงไม่มีสูตรสำเร็จว่าหลักสูตรไหนจะเป็นออนไลน์ 100% การออกแบบหลักสูตรจึงควรคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน [10] ด้านการประเมินผลในการศึกษาแบบวิถีใหม่เน้นการประเมินจะถูกเปลี่ยนจาก “การประเมินผลการเรียน” ไปสู่ “การประเมินผลเพื่อการเรียนรู้” นั่นคือการวัดผลลัพธ์ให้คุณครูเข้าใจว่า ผู้เรียนเหมาะกับการเรียนรู้รูปแบบไหน และอะไรที่จะสามารถเติมทักษะที่คุณครูคาดหวังได้ การประเมินผลในวิถีการศึกษาใหม่จึงเป็นการทำความเข้าใจ ไม่ใช่การตัดสิน [11]

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

[12] ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาวิถีใหม่สู่คุณภาพการศึกษาที่พึงประสงค์ในบริบทที่เปลี่ยนแปลง พบว่า 1) การบริหารสถานศึกษาวิถีใหม่ ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ นโยบายเชิงรุก โครงสร้างองค์กรแบบยืดหยุ่น ระบบปฏิบัติงานแนวใหม่ พัฒนาหลักสูตรแบบพลิกผัน จัดการเรียนรู้อิงบริบท และประเมินผลแบบสทวิถี 2) รูปแบบที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ (1) มโนทัศน์การบริหารสถานศึกษาวิถีใหม่ 3 ด้าน (2) แนวทางการบริหารสถานศึกษาวิถีใหม่ 6 ด้าน และ (3) เงื่อนไขความสำเร็จการบริหารสถานศึกษาวิถีใหม่ 4 ด้าน 3) ผลการประเมินหลังการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า PSPCLE Model มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

[8] ได้ศึกษาการบริหารจัดการศึกษารับความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 พบว่าผู้บริหารต้องมีการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความปกติใหม่ โดยมีแนวทางในการบริหาร ได้แก่ การเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนออนไลน์ด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยี การออกแบบหลักสูตรโดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน การบริหารจัดการสถานศึกษาและครูให้ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ มีการหารือและวางแผนร่วมกันของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน ตั้งแต่ผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางศึกษา ผู้ประกอบการในภาคธุรกิจและภาคประชาสังคม

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารจัดการศึกษาในวิถีการเรียนรู้ใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาในบริบทที่เปลี่ยนแปลง วิทยาลัยการอาชีพนครไทย เก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารและจากแบบสอบถามประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของวิทยาลัยการอาชีพนครไทย ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2565 รวมจำนวน 38 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 4 คน ครูผู้สอน จำนวน 34 คน และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาในวิถีการเรียนรู้ใหม่หลังวิกฤต โควิด-19 เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาในบริบทที่เปลี่ยนแปลง วิทยาลัยการอาชีพนครไทย ดำเนินการโดยการยกร่างรูปแบบ โดยการสนทนากลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 14 คน และตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ โดยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน รวมทั้งประเมินรูปแบบด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 18 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ตอนที่ 3 การทดลองและประเมินผลการใช้รูปแบบ ดำเนินการทดลองตามคู่มือการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นและกิจกรรมภายใต้โครงการสำหรับใช้รูปแบบ แล้วศึกษาความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ของรูปแบบ และศึกษาความพึงพอใจของผู้ร่วมโครงการ ได้แก่ 1) คุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาในบริบทที่เปลี่ยนแปลง ด้านความรู้และทักษะ และด้านความคิดสร้างสรรค์และการใช้เทคโนโลยีอย่างมีวิจารณญาณ 2) ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการบริหารจัดการศึกษาในวิถีการเรียนรู้ใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาในบริบทที่เปลี่ยนแปลง และ 3) ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาในวิถีการเรียนรู้ใหม่หลังวิกฤตโควิด- 19 เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาในบริบทที่เปลี่ยนแปลง ในภาพรวมอยู่ในระดับปาน

กลาง ($\mu = 3.30$) โดยทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาการประเมินผลการศึกษาเน้นเชิงประจักษ์ ($\mu = 3.37$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการเรียนการสอนในวิธีการเรียนรู้ใหม่ ($\mu = 3.33$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ใหม่ ($\mu = 3.25$) และแนวทางการบริหารจัดการศึกษาในวิธีการเรียนรู้ใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาในบริบทที่เปลี่ยนแปลง วิทยาลัยการอาชีวศึกษาไทย พบว่า 1) ควรมีการกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาในวิธีการเรียนรู้ใหม่ 2) ควรมีการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ใหม่ และ 3) ควรมีการติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาในวิธีการเรียนรู้ใหม่หลังวิกฤตโควิด - 19 เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาในบริบทที่เปลี่ยนแปลง วิทยาลัยการอาชีวศึกษาไทย พบว่า รูปแบบประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) เป้าหมายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาในวิธีการเรียนรู้ใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 2) การบริหารจัดการศึกษาในวิธีการเรียนรู้ใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 ประกอบด้วย (1) จัดการศึกษาเชิงรุกและมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ (2) พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ใหม่ (3) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา (4) จัดการเรียนการสอนแบบวิธีการเรียนรู้ใหม่ (5) การประเมินผลการศึกษาเน้นเชิงประจักษ์ (6) รับฟังเสียงสะท้อนจากครู ผู้ปกครอง ผู้เรียน และชุมชน 3) การติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการศึกษา และ 4) เงื่อนไขความสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษาวิธีการเรียนรู้ใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 โดยผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความ เป็นประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) ความพึงพอใจของผู้ร่วมโครงการ ที่มีต่อโครงการสำหรับใช้รูปแบบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$) และ ผลการประเมินผลใช้รูปแบบ พบว่า 1) คุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาในบริบทที่เปลี่ยนแปลง ด้านความรู้และทักษะ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาพื้นฐานประยุกต์ (หมวดวิชาสามัญ) เพิ่มขึ้นร้อยละ 10.87 และหมวดวิชาชีพ เพิ่มขึ้นร้อยละ 11.45 ด้านความคิดสร้างสรรค์และการใช้เทคโนโลยีอย่างมีวิจารณญาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการบริหารจัดการศึกษาในวิธีการเรียนรู้ใหม่หลังวิกฤตโควิด- 19 เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาในบริบทที่เปลี่ยนแปลง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 3)

ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อรูปแบบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ
มาก

การอภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาในวิธีการเรียนรู้ใหม่หลังวิกฤตโควิด- 19 เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาในบริบทที่เปลี่ยนแปลง สรุปลักษณะภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษายังให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการศึกษาในวิธีการเรียนรู้ใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 ค่อนข้างน้อย ทั้งในด้านการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ใหม่ ด้านการพัฒนาการประเมินผลการศึกษาเน้นเชิงประจักษ์ และด้านการบริหารการจัดการเรียนการสอนในวิธีการเรียนรู้ใหม่ เพราะบทบาทการบริหารสถานศึกษาวิธีการเรียนรู้ใหม่นอกจากจะต้องพัฒนาความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ชีวิตให้ผู้เรียนแล้ว รูปแบบการสอนต้องปรับให้ทั้งแบบออฟไลน์และออนไลน์ สอดคล้องกับแนวคิดของ [10] กล่าวว่า บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาในขณะนี้ นอกจากจะพัฒนาทักษะการศึกษาให้แก่คนรุ่นใหม่แล้ว ยังต้องมีการพัฒนาฝีมือแรงงาน พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีความหลากหลาย และรูปแบบการสอนเองก็ต้องปรับให้ทั้ง 2 แบบ คือ ออฟไลน์และออนไลน์ และผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการศึกษาในวิธีการเรียนรู้ใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาในบริบทที่เปลี่ยนแปลง วิทยาลัยการอาชีพนครไทย พบว่า 1) ควรมีการกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาในวิธีการเรียนรู้ใหม่ 2) ควรมีการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ใหม่ และ 3) ควรมีการติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับแนวคิดของ [13] กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาวิธีใหม่ในบริบทที่เปลี่ยนแปลง เป็นการดำเนินการของผู้บริหารในการปรับเปลี่ยนการบริหารตามแนวชีวิตวิถีใหม่ในบริบทที่เปลี่ยนแปลง (New Normal) เพื่อให้ทันต่อการปรับตัวทางเศรษฐกิจและสังคม ในยุคโลกาภิวัตน์การศึกษาสมัยใหม่ที่มีเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องนั้น ทำให้การจัดเรียนการสอน การบริหารหลักสูตร ตลอดไปจนถึงการวัดและประเมินผล ก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ [14] ที่พบว่า สภาพการบริหารสำหรับการจัดการศึกษาในวิธีการเรียนรู้ใหม่ (New normal) ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับ [15] ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง BACK TO SCHOOL ในยุค NEW NORMAL พบว่า องค์การยูเนสโก ได้ออกมาแนะนำแก่โรงเรียน 7 วิธี ที่จะช่วยให้

ครูประสบความสำเร็จ เมื่อโรงเรียนกลับมาเปิดใหม่ ดังนี้ 1. รับฟังเสียงของครูในการกำหนดนโยบาย 2. สร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับทุกคนในโรงเรียน 3. ให้ความสำคัญกับสภาพจิตใจ สังคมและอารมณ์ของครูและนักเรียน 4. ช่วยให้ครูปรับตัวเข้ากับ New Normal เมื่อกลับมาสอนในชั้นเรียนตามปกติ 5. จัดให้มีครูเพียงพอและให้ครูได้ทำงานในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม 6. ลงทุนกับภาคการศึกษา 7. คอยเช็คสถานการณ์และข้อเสนอแนะจากครู

2. ผลการสร้างรูปแบบ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) เป้าหมายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาในวิธีการเรียนรู้ใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 2) การบริหารจัดการศึกษาในวิธีการเรียนรู้ใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 ประกอบด้วย (1) จัดการศึกษาเชิงรุกและมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ (2) พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ใหม่ (3) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา (4) จัดการเรียนการสอนแบบวิธีการเรียนรู้ใหม่ (5) การประเมินผลการศึกษานั้นเชิงประจักษ์ (6) รับฟังเสียงสะท้อนจากครู ผู้ปกครอง ผู้เรียน และชุมชน 3) การติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการศึกษา และ 4) เงื่อนไขความสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษาวิธีการเรียนรู้ใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 โดยผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบของรูปแบบได้ประยุกต์และพัฒนามาจากการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบจากนักการศึกษาที่หลากหลาย สอดคล้องกับแนวคิดของ [16] ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของรูปแบบควรประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) จุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของรูปแบบ 3) วิธีการ/กระบวนการของรูปแบบ และ 4) การประเมินผลของรูปแบบ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับ [12] ที่ได้วิจัย รูปแบบการบริหารสถานศึกษาวิถีใหม่สู่คุณภาพการศึกษาที่พึงประสงค์ในบริบทที่เปลี่ยนแปลง พบว่า 1) การบริหารสถานศึกษาวิถีใหม่ ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ นโยบายเชิงรุก โครงสร้างองค์กรแบบยืดหยุ่น ระบบปฏิบัติงานแนวใหม่ พัฒนาหลักสูตรแบบพลิกผัน จัดการเรียนรู้อิงบริบท และประเมินผลแบบสหวิธี 2) รูปแบบที่พัฒนาเรียกว่า PSPCLE Model ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ (1) มโนทัศน์การบริหารสถานศึกษาวิถีใหม่ 3 ด้าน (2) แนวทางการบริหารสถานศึกษาวิถีใหม่ 6 ด้าน และ (3) เงื่อนไขความสำเร็จการบริหารสถานศึกษาวิถีใหม่ 4 ด้าน

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และ ความเป็นประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ความพึงพอใจของผู้ร่วมโครงการที่มีต่อ

โครงการสำหรับใช้รูปแบบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ ผลการประเมินผลใช้รูปแบบ ประกอบด้วย 1) คุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาในบริบทที่เปลี่ยนแปลง ด้านความรู้และทักษะ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมวดวิชาพื้นฐานประยุกต์ (หมวดวิชาสามัญ) เพิ่มขึ้นร้อยละ 10.87 และหมวดวิชาชีพ เพิ่มขึ้นร้อยละ 11.45 ด้านความคิดสร้างสรรค์และการใช้เทคโนโลยีอย่างมีวิจารณญาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการบริหารจัดการศึกษาในวิถีการเรียนรู้ใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาในบริบทที่เปลี่ยนแปลง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อรูปแบบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การวิจัยพัฒนารูปแบบในครั้งนี้ มีขั้นตอนการพัฒนาและการสร้างที่เป็นระบบตามหลักการและแนวคิดในการพัฒนารูปแบบที่เป็นที่ยอมรับของนักการศึกษา โดยมีขั้นตอนประกอบด้วย การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารจัดการศึกษาในวิถีการเรียนรู้ใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 การสร้างรูปแบบ การทดลองและประเมินผลการใช้รูปแบบ สอดคล้องกับแนวคิดของ [17] ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบไว้ว่า ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการอย่างเป็นระบบ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย การวิเคราะห์ (Analysis) การออกแบบ (Design) การพัฒนา (Development) การนำไปทดลองใช้ (Implement) และการประเมินผล (Evaluation) เรียกว่า “ADDIE Model” ซึ่งผลการทดลองและประเมินผลการใช้รูปแบบ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ [18] ที่ได้ศึกษาวิจัย รูปแบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรยุคใหม่ (Smart Agricultural College) เพื่อขับเคลื่อนคุณภาพผู้เรียนวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุโขทัย พบว่า ผลการทดลองใช้รูปแบบ ความพึงพอใจของผู้ร่วมกิจกรรมภายใต้โครงการทดลองรูปแบบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ ความเข้าใจของผู้ร่วมกิจกรรมภายใต้โครงการทดลองใช้รูปแบบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรยุคใหม่ อยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับ [19] ที่ได้ศึกษาวิจัย การจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์ Covid-19 สู่มาตรฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุโขทัย พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีสอนแบบปกติ (On-Site) แบบออนไลน์ (Online) และแบบสลับกลุ่มเรียน (Alternate) สูงกว่าก่อนเรียน 2) ความพึงพอใจของนักเรียน นักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีสอนแบบปกติ (On-Site) แบบออนไลน์ (Online) และแบบสลับกลุ่มเรียน (Alternate) พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 3) ความพึงพอใจของผู้บริหาร ครูผู้สอนและผู้ปกครองที่มีต่อการ

จัดการเรียนแบบ New Normal ภายใต้สถานการณ์ Covid-19 พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ผลการศึกษาพบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ใหม่ มีค่าเฉลี่ยการพัฒนาอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้นจึงควรสนับสนุนให้มีการพัฒนาหลักสูตรให้หลากหลายและให้เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ
2. สถานศึกษาควรสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านทักษะสารสนเทศ สื่อเทคโนโลยี ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการบริหารการศึกษาในวิธีการเรียนรู้ใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 เพื่อพัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาให้ไปสู่โลกดิจิทัลหรือการศึกษาในศตวรรษที่ 21
3. การบริหารจัดการศึกษาในวิธีการเรียนรู้ใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาในบริบทที่เปลี่ยนแปลง สถานศึกษาควรรับฟังเสียงสะท้อนจากครูผู้สอน ผู้ปกครอง ผู้เรียน และชุมชน
4. ควรมีการขยายขอบเขตการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาในวิธีการเรียนรู้ใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาในบริบทที่เปลี่ยนแปลง ไปยังสถานศึกษาอื่น ๆ ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- [1] สุพริศร์ สุวรรณิก. (2564). [ออนไลน์]. โลกจะเปลี่ยนไปอย่างไรหลังโควิด-19 จบลง?. [สืบค้นเมื่อ 7 กันยายน 2564]. จาก https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/article/Page/Article_30Mar2020.aspx
- [2] World Economic Forum. (2020). [online] **The World Economic Forum COVID**. [Retrieved February 28, 2022]. From : <https://www.weforum.org/agenda/2020/07/covid19-education-lockdown-children>.
- [3] สุวิมล มธุรส. (2564). การจัดการศึกษาในระบบออนไลน์ในยุค NEW NORMAL COVID-19. **วารสารรัชต์ภาคย์**, 15(40), 33-42.
- [4] เสาวรัจ รัตนคำฟู. (2563). [ออนไลน์]. วิกฤตโควิด-19 รัฐต้องเร่งลดช่องว่างดิจิทัล เพื่อความเท่าเทียมในห้องเรียนออนไลน์. [สืบค้นเมื่อ 7 พฤษภาคม 2564]. จาก <https://tdri.or.th/2020/04/digital-educationinequalities/>.

- [5] ปรัชญนันท์ นิลสุข. (2560). อาชีวศึกษากับประเทศไทย 4.0. วารสารอาชีวศึกษาก้าวไกล. 3(2), 8-9.
- [6] สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2564). **ประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง แนวทางการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)**. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- [7] ครรชิต มาลัยวงศ์. (2561). [ออนไลน์]. เทคโนโลยีการบริหารการศึกษา. [สืบค้นเมื่อ : 30 สิงหาคม 2564]. จาก : http://www.drkanchit.com/general_articles/articles/general_24.html.
- [8] พัทธภรณ์ ดวงชื่น. (2563). การบริหารจัดการศึกษาับความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด – 19. วารสารศิลปการจัดการ. 4(3), 783-785.
- [9] วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. (2563). **การออกแบบการเรียนรู้ใน New Normal**. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- [10] ศิริเดช คำสุพรหม. (2563). [ออนไลน์]. **รีวิวหลักสูตรยุคโควิด-19**. [สืบค้นเมื่อ : 30 มีนาคม 2564]. จาก <https://www.salika.co/2020/05/05/review-mba-program-post-covid-era/>.
- [11] มารุต พัฒนาผล. (2563). **การประเมินการเรียนรู้ใน New Normal**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- [12] อัจฉรา นิยมภา. (2564). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาวิถีใหม่สู่คุณภาพการศึกษาที่พึงประสงค์ในบริบทที่เปลี่ยนแปลง. วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ. 14(2), 178-179.
- [13] นิวัตต์ น้อยมณี. (2562). คุณลักษณะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. E-Journal of Education Studies, Burapha University. 1(5), 35-50.
- [14] รังสรรค์ พรหมมา. (2563). [ออนไลน์]. **แนวทางการบริหารสำหรับการจัดการศึกษาในวิถีการเรียนรู้ใหม่ (New Normal) ในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3**. [สืบค้นเมื่อ : 9 พฤษภาคม 2564]. จาก : <http://edu.crru.ac.th/articles/029.pdf>.

- [15] Force, T., & Unesco,. (2020). [online]. **BACK TO SCHOOL ในยุค NEW NORMAL**. [Retrieved July 31, 2021]. From : <https://www.educathai./knowledge/articles/362?fbclid=IwAR2VlQDYmsV5kG vsHb5FnXAq>.
- [16] Keeves, J.P. (1988). **Educational research, Methodology and measurement** : An international Handbook. Oxford : Pergamon.
- [17] Strickland, B. F. (2006). A study of factor affecting administrative unit of North California. **Dissertation Abstracts International**. 23(12), 4598-4599.
- [18] นิมิตร อาศัย. (2564). รูปแบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาเกษตรยุคใหม่ (Smart Agricultural College) เพื่อขับเคลื่อนคุณภาพผู้เรียนวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีสุโขทัย. **วารสารวิชาการ T-VET Journal สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3**. 5(9), 122-137.
- [19] นิคม เหลี่ยมจ้อย. (2565). การจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์ Covid-19 สู่มาตรฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุโขทัย. **วารสารวิชาการ T-VET Journal สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3**. 6(12): 214-227.

บันทึก/Note _____

[illegible]

ข้อกำหนดการพิมพ์บทความวิจัย

ข้อกำหนดการพิมพ์บทความวิจัย

1. ความยาวของบทความประมาณ 8-15 หน้ากระดาษ Executive พิมพ์หน้าเดียว (นับรวมภาพ ตาราง และเอกสารอ้างอิง) พื้นที่ของกระดาษที่ใช้พิมพ์ ให้เว้นขอบบน 2.54 ซม. ขอบหน้า 2.54 ซม. ขอบหลัง 2.54 ซม. และขอบล่าง 2.54 ซม.
2. รูปแบบตัวอักษร ให้จัดพิมพ์ด้วยแบบตัวอักษร TH Sarabun New เท่านั้น
3. ชื่อเรื่องบทความภาษาไทย ขนาดตัวอักษร 18 pt. (ตัวหนา) จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ
4. ชื่อเรื่องบทความภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 18 pt. (ตัวหนา) จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ ตัวพิมพ์ใหญ่ตลอดทั้งประโยค
5. ชื่อผู้เขียนทุกคนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14 pt. (ตัวหนา) จัดชิดขวา
6. ชื่อสังกัดหน่วยงานหรือสถานศึกษาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และ Corresponding Author, E-mail : ขนาดตัวอักษร 12 pt. (ตัวอักษรปกติ) จัดชิดซ้าย ด้านล่างของหน้าแรกบทความวิจัย
7. เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 pt. จัดชิดซ้ายขวา พิมพ์ 1 คอลัมน์
8. ชื่อคำสำคัญ ขนาดตัวอักษร 16 pt. (ตัวหนา) จัดชิดซ้าย
9. เนื้อหาคำสำคัญ ขนาดตัวอักษร 16 pt. (ตัวธรรมดา) กรณีมีหลายคำให้วรรค 1 เคาะระหว่างคำ ส่วนภาษาอังกฤษ กรณีมีหลายคำให้ใส่เครื่องหมาย (,) ระหว่างคำ
10. ชื่อหัวเรื่อง ขนาดตัวอักษร 16 pt. (ตัวหนา) จัดชิดซ้าย ไม่ใส่เลขลำดับที่ประกอบด้วย
 - บทนำ
 - วัตถุประสงค์การวิจัย
 - แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - วิธีการดำเนินการวิจัย
 - ผลการวิจัย
 - การอภิปรายผลการวิจัย
 - ข้อเสนอแนะจากการวิจัย
 - เอกสารอ้างอิง ขนาดตัวอักษร 16 pt. (ตัวหนา) จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ
11. เนื้อหาบทความ พิมพ์ 1 คอลัมน์ ในแต่ละคอลัมน์ให้ชิดขอบซ้ายขวา ขนาดตัวอักษร 16 pt.
12. ชื่อตาราง ขนาดตัวอักษร 16 pt. (ตัวหนา) ให้ระบุไว้บนตารางจัดชิดซ้าย ได้ตารางให้บอกแหล่งที่มาจัดชิดซ้าย ส่วนรายละเอียดตัวอักษรปกติ กรณีที่ชื่อตารางมีมากกว่า 1 บรรทัด ให้ตัวอักษรของบรรทัดถัดไป ตรงกับตัวอักษรตัวแรกของชื่อตาราง
13. ชื่อภาพ ชื่อแผนภูมิ ขนาดตัวอักษร 16 pt. (ตัวหนา) ให้ระบุไว้ได้รูป แผนภูมิ จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ ได้ภาพ แผนภูมิ ให้บอกแหล่งที่มาจัดชิดซ้าย
14. หมายเลขหน้า ให้ใส่ไว้ตำแหน่งด้านบนขวาดังแต่ต้นจนจบบทความ ขนาดตัวอักษร 16 pt.

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ

รองศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์	สถียรากร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
รองศาสตราจารย์ ดร. สุขแก้ว	คำสอน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
รองศาสตราจารย์ ดร. อัครรัตน์	พูลกระจำง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยวิชิต	เชียรชนะ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
รองศาสตราจารย์ ดร.อรุณ	คงรุ่งโชค	วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิเชษฐ	พินิจ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร. ชัยยศ ดำรงกิจโกศล		วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม
		มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สยาม	แกมขุนทด	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาคภูมิ	สุขเจริญ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีย์	ปรีดีกุล	ข้าราชการบำนาญ
ดร.ผดุงชัย	ภูพัฒน์	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ดร.ณภัทร	สำราญราษฎร์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน
ดร.อัจฉรา	ธูปบุชากร	วิทยาลัยอาชีวศึกษาสิงห์บุรี
ดร.สามารถ	สว่างแจ้ง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ดร.พุทธ	ธรรมสุนา	วิทยาลัยเทคนิคเลย
ดร.กิตติ	จันทร์รา	วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี
ดร.เกษตร	เมืองทอง	วิทยาลัยเทคนิคพิจิตร
ดร.ปรีชา	ตั้งสุขชัยศิริ	วิทยาลัยพัฒนการบึงพระพิษณุโลก
ดร. สมชาย	คงหนู	วิทยาลัยเทคนิคพิษณุโลก
ดร.กำไร	จันทร์พรหม	วิทยาลัยเทคนิคสุโขทัย
ดร.สุวัฒน์	นิยมไทย	ข้าราชการบำนาญ
ดร.ดิเรก	สุวรรณฤทธิ	ข้าราชการบำนาญ
ดร.ยงยุทธ	พรมบุตร	ข้าราชการบำนาญ
ดร.กรรณิกา	นวรวรรณ	ข้าราชการบำนาญ
ดร.สุรางค์	อภิรมย์วิไลชัย	ข้าราชการบำนาญ

สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3 Institute of Vocational Education Northern Region 3

สาขาวิชาที่ทำการสอน ในระดับปริญญาตรี หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต

วิทยาลัยเทคนิคพิชญโลก
สาขาวิชาเทคโนโลยีแม่พิมพ์
สาขาวิชาเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม
สาขาวิชาเทคโนโลยีไฟฟ้า
สาขาวิชาเทคโนโลยียานยนต์
สาขาวิชาเทคโนโลยีการเชื่อม
วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิชญโลก
สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ
วิทยาลัยพณิชยการบึงพระพิชญโลก
สาขาวิชาการโรงแรม
สาขาวิชาการตลาด
วิทยาลัยเทคนิคสุโขทัย
สาขาวิชาเทคโนโลยียานยนต์
สาขาวิชาเทคโนโลยีไฟฟ้า
วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุโขทัย
สาขาวิชาธุรกิจดิจิทัล
วิทยาลัยเทคนิคอุตรดิตถ์
สาขาวิชาเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์
วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุตรดิตถ์
สาขาวิชาการบัญชี
สาขาวิชาการตลาด
วิทยาลัยเทคนิคเพชรบูรณ์
สาขาวิชาเทคโนโลยีไฟฟ้า
สาขาวิชาเทคโนโลยียานยนต์
สาขาวิชาการบัญชี

